

1
2009

7,50 €

Uusi

SAFIIRI

Integraalihenkisyyden Aikakauskirja

Ikiaikainen
viisaus

Henki ja
kvanttitodellisuus

Kaukalinnan puutarha- konsertit

**Oopperalaulaja Juha Kotilainen ystävineen
konsertoi jälleen Kaukalinnan puutarhassa**

**Hehkuvien sävelten sykkiessä
kirkkaan auringon alla
Kaukalinnan V puutarhakonsertti
sunnuntaina 2.8.2009 klo 13.30**

ESIINTYJIÄ:

Juha Kotilainen, baritoni

**Timo-Juhani Kyllönen, säveltäjä
ja siskokset Aurora ja Olivia Kyllönen**

Taljanka-yhtye, Anja ja Timo Tyrväinen

Camilla Stähle, trubaduuri

Aila Knihtilä, sopraano

Leena Reinman, sopraano

***Tervetuloa
kauempaakin!***

**Liput 15 euroa.
Eläkeläiset, työttömät,
opiskelijat ja lapset 10 euroa.
Kahvitarjoilu.
Sateen sattuessa konsertti
pidetään Kaukalinnan salissa**

**Lisäksi toinenkin
konsertti:**

**Marjatan Musiikkimatkojen tilauskonsertti Kaukalinnan puutarhassa
maanantaina 20.7.2009 klo 13.30. Oopperalaulaja Juha Kotilainen ystävineen.
Liput 15 euroa. Kahvitarjoilu. Sateen sattuessa Kaukalinnan salissa.**

Uusi SAFIIRI

UUSI SAFIIRI 35. VSK

Kustantaja:

Via-Akatemian säätiö

Toimituksen osoite:

Uusi Safiiri, PL 4, 58201 Kerimäki

Päätoimittaja:

Terttu Seppänen

050 567 9630, terttu.seppanen@via.fi

Toimittajat:

Sinikka Juntura ja Tuula Uusitalo

Toimitustyössä avusti:

Laura Itkonen

Taitto:

Tomi Leporinne, Avendis

Tämän numeron avustajat:

Juha Danson, Börje Fri, Marja-Liisa Hassi, Jonimatti Joutsijärvi, Anu Kumpulainen, Kaisa Pakkala, Heljä Suuronen-Geib, Juhani Turjanmaa ja Pirkko Viskari.

Uudessa Safiirissa julkaistavat artikkelit ilmaisevat kirjoittajien omia mielipiteitä.

Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetetyistä kirjoituksista tai kuvista. Toimitus pidättää itselleen oikeuden muokata tekstejä.

Tilaukset, osoitteenmuutokset, laskutus:

Uusi Safiiri, PL 4, 58201 Kerimäki.

Kaukalinna/Via-Akatemia,

Sinikka Juntura, 015 543 112, 040 8255165.

Tilaukset myös internetin kautta:

www.via.fi/safiiri.htm

Tilaus tehdään ilmoittamalla Uuden Safiirin jakeluosoite toimitukseen ja maksamalla tilaushinta 15.00 euroa (1 vuosi) tai 28.00 euroa (2 vuotta) Uuden Safiirin tilille: Kerimäen Op 513 300 - 223577, viite 550.

Ilmoitukset:

015 543 112, 040 8255165/Sinikka Juntura

uusi.safiiri@via.fi

Ilmoitushinnat sivulla 177

Painopaikka:

Kopio Niini Finland Oy.

Tampere 2008

Ilmestyminen

Uusi Safiiri ilmestyy 2 kertaa vuonna 2009 toukokuussa ja marraskuussa.

Uusi Safiiri tehdään pääosin talkootyönä. Pyrimme noudattamaan annettuja ilmestymisaikatauluja.

Internet:

www.via.fi

ISSN 0781-7975

© Via-Akatemian säätiö

Seuraava Uusi Safiiri ilmestyy marraskuussa 2009. Kirjoitukset ja materiaali 15.7.2009 mennessä.

Sisällys 1 2009

- 4 **Pääkirjoitus**
Terttu Seppänen
- 6 **Eero Ojanen, viisauden rakastaja**
Tuula Uusitalo
- 17 **Runo, Kaksikymmentä kaunista kevättä**
Pirkko Viskari
- 18 **Ikäikaista viisautta etsimässä
- Hermes Trismegistoksen perintö**
Heljä Suuronen-Geib
- 66 **Rakkaudesta (On love)**
Alfred Orage, käännös Jonimatti Joutsijärvi
- 73 **Integraaliajattelua Boulderissa
– keskustelu Jeff Salzmanin kanssa**
Marja-Liisa Hassi
- 82 **Kolumni: Hyvin tehdyn työn siunaus**
Börje Fri
- 84 **Hyveiden avulla vahvuuteen**
Kaisa Pakkala
- 96 **Matematiikka ja fysiikka
– länsimaisen ajattelumme rakennuspuita**
Tuula Uusitalo
- 106 **Holistinen maailmankuva
– silta uskonnon ja tieteen välillä**
Anu Kumpulainen
- 140 **Parantava puutarha**
Börje Fri
- 150 **Lönnrot ja Kalevala**
Sinikka Juntura
- 164 **Avoimeksi parantavalle energialle**
Tuula Uusitalo
- 166 **Tri Eric Pearl, käsiään ravisteleva mestari**
Juha Danson
- 170 **Kirjakatsaus**
- 175 **Via-Akatemia tiedottaa**
- 177 **Uuden Safiirin tilaustiedot**
- 179 **Ilmoituksia**

Kannen kuva ja toteutus: Tomi Leporinne

Näin paljon hyvää

Uuden Safiirin kevätnumero ammentaa ikiaikaisesta viisaudesta, joka tunnetaan perenniaalifilosofiana ja transmoderniin ajatteluun pohjautuvasta uudesta holistisesta tieteestä.

Heljä Suuronen-Geibin laaja artikkelisarja *Ikiaikaista viisautta etsimässä* nostaa esille muinaisesta egyptiläisestä korkeakulttuurista kumpuavan viisauden. Hän toteaa, että omaa aikakauttamme on verrattu laadullisesti hellenistiseen aikaan. Tuolle aikakaudelle oli ominaista kansainvälisyys ja uskonnollinen suvaitsevaisuus, yksilöllisyyden ja yksilön oman kokemuksen korostus, kiinnostus mielen voimiin ja yliluonnolliseen. Uskontojen ja filosofioiden välille käynnistyi syvälinen vuorovaikutus: ajan synkretistinen kulttuuri sulatti itseensä niin Egyptin kuin Kreikankin traditiot. Länsimaisen esoterian historiassa egyptiläinen traditio tunnetaan hermetisminä.

Uusi holistinen tutkimustieto lähestyy henkisinä ja uskonnollisina pidettyjä käsityksiä – elämän mysteerejä. Mystikot ovat olleet kautta aikojen sisäisen todellisuuden tutkijoita ja tiedemiehet ovat tutkineet ulkoista todellisuutta. Viime vuosikymmenien aikana tapahtunut kulttuurinen murros on tuonut esille tutkijoita, jotka ovat yhdistäneet tutkimustyössään mystikon ja tiedemiehen lähestymistavat. Holistisen tieteen valossa kaikki on yhteydessä kaikkeen ja osa on vuorovaikutuksessa kokonaisuuden kanssa. Omista ajatuksistamme ja tunteistamme muodostuu kenttiä, jotka vaikuttavat ympäristöön eheytävästi tai hajottavasti laadustaan riippuen. Anu Kumpulainen tarkastelee artikkelisarjassaan *Holistinen maailmankuva* uuden tieteen pioneerien työtä.

Filosofi Eero Ojanen tunnustautuu holistiseksi viisausajattelijaksi ja kääntää toisinpäin perinteisen kysymyksen: Onko hyvää olemassa? Hän toteaa ihmetellen: ”Miten voi olla näin paljon hyvää?” Eero Ojasen ajattelemana ylitajunta on toi-

minnallisesti ihmisen suuntautumista, intentiota ja puhdasta läsnäoloa, meidän ja todellisuuden yhteistä henkistä perusrakennetta.

Psykologian emeritusprofessori Markku Ojanen on niinikään toiminnallisilla linjoilla luonnehtiessaan todellista positiivista ajattelua: se vaatii myös positiivisia tekoja, ennen kaikkea sellaisia tekoja, joiden avulla vaikeuksiin joutuneita ihmisiä tuetaan hyvään elämään, pelkkä ajattelu ei riitä. ”Onnellisuusprofessoriksi” kansan suussa kutsuttu Markku Ojanen nostaisi tutkimuskohteeksi myös sellaiset lähes tutkimattomat alueet psykologiassa kuin viisaus, anteeksianto, kiitollisuus, anteliaisuus, toiveikkuus, kukoistaminen ja nöyryys.

Pohtiessani viisauden ikiaikaista kiertoa osui korviini radios- ta ohjelma suomalaisuuden juurista. Keskiajalla Suomi oli- kin paljon keskieurooppalaisempi ja globaalimpi maa kuin mi- tä on tiedetty. Opiskelijoita lähti opiskelemaan Eurooppaan, Roomaan saakka ja kiertelivät munkit vaelsivat Suomen pe- rukoille. Suomi oli mukana eurooppalaisessa kulttuurivirrassa. Toimittajan kysymykseen, missä ovat eurooppalaisuuden juuret, vastaa prof. Jaakko Hämeen-Anttila, että luonnollises- ti antiikin Kreikassa ja jatkaa kysymällä, missä sitten ovat an- tiikin kreikkalaisuuden juuret. Vastauksen hän sanoo osoitta- van kahteen suuntaan: toisaalta Egyptin korkeakulttuureihin ja toisaalta Mesopotamiaan ja sen läheisyyteen.

Aikakaudet ja sukupolvet vaihtuvat, ikiaikainen viisaus nou- see esille uudelleen, kun aika on kypsä. Kalevalan juhluvuoden kunniaksi todettakoon, että myös Väinämöinen lupaa Kaleva- lan lopussa palata, kun häntä taas tarvitaan ”Uuen Sammon saattajaksi, uuen soiton suorijaksi”.

Onnellista Kesää Ikiaikaisen Viisauden parissa!
Terttu Seppänen

Eero Ojanen, VIISAUDEN RAKASTAJA

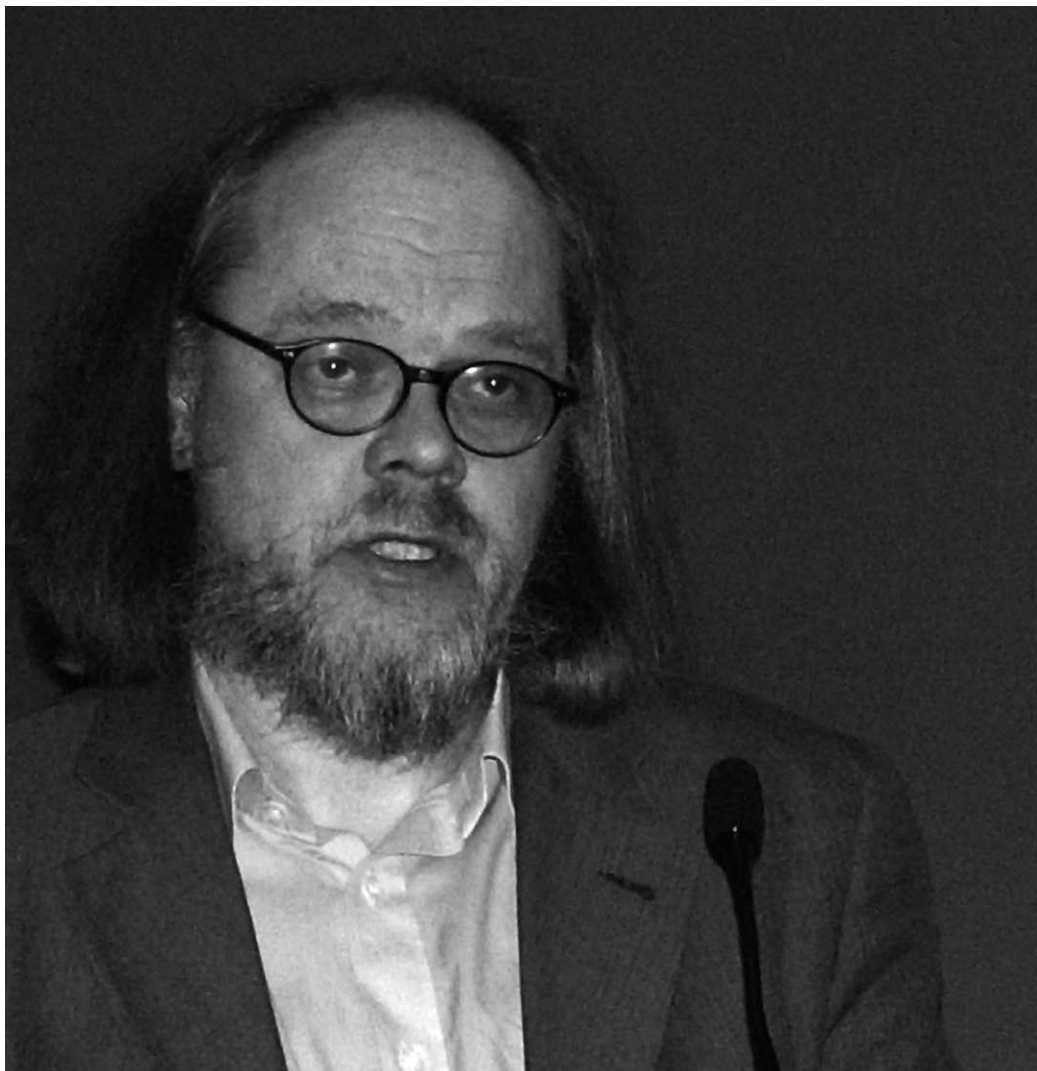
Eero Ojanen löytää hengen hyvin monesta eri sanan ”henki” asiayhteydestä: hengitys, elämä, kulttuuri, Pyhä Henki... Kaikilla näillä merkityksillä on kuitenkin jotain yhteistä, niiden vaikutusalue on sekä yhdistävä että syvästi yksilöllinen – ”aivan niin kuin hengitys on minua mutta, se on ulkomaailmaa yhtälailla”.

TUULA UUSITALO

Eero Ojanen perustaa filosofiansa sekä myös maailmansa ylitajunnalle ja sen sisältämille henkisille arvoille. Hänen filosofiassaan ylitajunnan sisällöt ovat yhtä vahvasti olemassa kuin aineellinenkin maailma – ne ovat erottamattomasti kiinni toisissaan. Maailma on olemassa, myös materiaallinen maailma, siksi että henkiset arvot ovat totta ja olemassa, väittää Ojanen. Mieli ja ruumis ovat yhtä tärkeitä, toisistaan riippuvaisia. Hän myös kunnioittaa

sanoja ja käsitteitä, ne ovat hänen filosofiansa väline. Hyvyys, kauneus, totuus jne. ovat Ojanen filosofian peruskäsitteitä.

Viime vuosisadan jälkipuoliskon filosofia teki itselleen (luonnon)tieteestä ihanteen ja ojenusnuoran. Se puolestaan on pitkään pyrkinyt palauttamaan asiat yksinkertaisimpiin ja pienimpiin mahdollisiin osiin. Tämä reduktioperiaate on ollut tarpeellinen väline luonnontieteiden kehityksessä, mutta tiedon lisääntyttä mm.

Eero Ojasta voidaan sanoa perenniaalifilosofiksi ts. ikuisten arvojen filosofiksi. Samalla hän tunnustautuu muinaisten kreikkalaisten perilliseksi: Sokrateen, Platonin, Aristoteleen.

aineen ja energian ominaisuuksista reduktio ei voi enää olla ainoa periaate. Näkemykset ovat muuttumassa kokonaisvaltaiseen suuntaan: osia voidaan katsoa kokonaisuuden näkökulmasta ja pitää kokonaisuutta olennaisena.

Erityisesti hengen – ja hengen alaan kuuluvien käsitteiden – kohdalla reduktiivinen ajattelu on avuton. Kuitenkin nämä kuuluvat perinteisesti filosofian alaan ja ovat ihmisille tärkeitä. Paluu kohti henkeä on joka tapauk-

sessä alkanut kokonaisvaltaisuuden myötävaikutuksella. Eero Ojanen tutkii miten henki ja sen alaan kuuluvat asiat voidaan ottaa selkeän ja kansantajuisestikin ymmärrettävän filosofisen tarkastelun kohteeksi.

Hänen käsitteistöään ovat kolmikko ”hyvyys, kauneus, totuus” – antiikin tunnetut hyveet ja perusarvot, joka luontevasti ja ristiriidattomasti voidaan ottaa hyvään elämään tähtäävän filosofisen rakenteen pohjaksi. Myös kohtuullisuus

Isot asiat eivät antaudu määriteltäviksi, koska määritelmätkin ovat niiden sisällä.

on Ojasen ajattelussa antiikista omaksuttua luonnollista taustarakennetta. Ojasta voidaan sanoa perenniaalifilosofiksi ts. ikuisten arvojen filosofiksi. Samalla hän tunnustautuu muinaisten kreikkalaisten perilliseksi: **Sokrateen, Platonin, Aristoteleen.**

Aforistinen henkisyys

Eero Ojasen filosofiassa abstraktit ja henkiset asiat ovat totta ja olemassa. Ne kuuluvat samaan kokonaisuuteen aineen kanssa. Henkisiä arvoja symboloivat sanat ovat ihmisille hyvin merkityksellisiä. Ojanen uskoo myös, että normaalien – ja yhtä lailla epänormaalienkin – sanakäyttöjen kautta selviää jotain olennaista siitä huolimatta, että ihmisillä on samasta käsitteestä eriäviä sisältöjä. Ojanen on oivaltanut, että jyrkät vastakkaisasettelut estävät järkevää ajattelua. Hän karsii ”ihminen on vain sitä ja sitä” -ajattelua ja avartaa tällä ajatustavan muutoksella pinttyneitä ajatustapojamme.

Ojanen ymmärtää, miten sanojen kanssa toimitaan luontevasti. Hän ei alista niitä määritelmien alle vaan antaa sanojen puhua suoraan. Siinä suhteessa hän on lähisukua **Wittgensteinille**. Aforistiikan polulle Ojanen siirtyy halutessaan koota yhteen näennäisen ristiriitaisia kokonaisuuksia herkästi ja ihmistä ymmärtäen. Ojasen taitava liukastelu sanojen ja käsitteiden parissa avaa lukijan tajunnan ymmärtämään, että asiat ovat moniulotteisia, mutteivät silti epäselviä tai epäloogisia. Epäloogisia niistä tulisi, jos niitä yritettäisiin määritellä, lokeroida. Isot asiat eivät antaudu määriteltäviksi, koska määritelmätkin ovat niiden sisällä. Esimerkiksi Jumala, on sellainen käsite tai olemus.

Jotkin hänen kirjoistaan ovatkin ikään kuin laajennettuja aforismeja, esimerkiksi Ojasen

kirja *Tien filosofia*. Se alkaa hyödyntämällä ojasmaiseen tapaan suomenkielen viisautta: Tieto on tien tietämistä. Kuitenkin tiellä voi harhaantua, mutta tie ei petä: tiellä kulkija voi jopa tehdä *oikean virheen*. Tie on jotain misä ollaan jo perillä mutta kuitenkin menossa jonnekin. Ojanen käy läpi kielen moninaiset fraasit ja kokoaa kuin kokoakaan tien erilaiset aspektit yhteen, paljastaa niiden lempeän humoristisuuden kautta olemassa olevaa – siis totuuksia. Merkillistä kyllä, sen jälkeen yksittäinen sanakin alkaa vaikuttaa aforismilta.

Henkinen ja materiaallinen ovat yhtä totta

Todellisuus kattaa sisäisen ja ulkoisen. Siihen kuuluvat yhtä hyvin fyysiset kuin henkisetkin puolet. ”Tällöin esim. arvot – vaikka eivät olekaan sananmukaisesti tosiasioita – ovat **olemassa olevia asioita**, saman todellisuuden osia”, sanoo Ojanen *Hyvyyden filosofiassa* ja vertaa oivallustaan suhteellisuusteorian vastaavaan. ”Totuus ja arvot eivät ole erillisiä, erikseen määriteltäviä asioita niin kuin aika ja avaruuskaan eivät suhteellisuusteorian jälkeen ole – ” Samaa päättelyä hän soveltaa esim. tieteellisen tiedon ja maailmankatsomuksen välille. Hän ottaa käyttöönsä sanan **ikkunakäsite** kuvaamaan tällaista uutta tilannetta tai näkökulmaa, joka avaa tai osoittaa suunnan, johon edetä – mistä pääsee syvemmälle. Ikkunakäsitettä muodostettaessa otaksutaan esim., että kaksi näennäisesti toisensa poissulkevaa näkökantaa ovat yhtäikaa totta ja mietitään, mitä siitä seuraa.

Kysymys on usein havaitsemisesta – eikö henkistä pystytä havaitsemaan. *Hyvyyden filosofiassa* hän kääntää muutamia peruskysymyksiä pääläelleen, jotta henkinen todellisuus näkyisi

selvemmin. Kun aikaisemmin on kysytty, onko hyvää olemassa tai mikä lopulta on hyvää, kun jokaisella on siitä oma käsityksensä, Ojanen kysyy: ”Miten voi olla näin paljon hyvää?” Se että hyvästä on paljon eri käsityksiä todistaa paremminkin sen runsaasta olemassaolosta, kuin siitä ettei hyvää lopulta olisikaan. Hän toteaa, että ihmisiltä on puuttunut välineitä hyvän käsittelyyn.

Hyvän näkemisen ja ymmärtämisen esteenä on ollut ylimaallistaminen ja **täydellisyyden vaatimus**, jolla pyritään mitätöimään käytännössä löydetyn hyvän olemassaolo. Esim. kun tehdään työtä kehitysmaiden hyväksi, niin vaaditaan, ettei siitä saisi olla **mitään** omaa hyötyä jne.

Hyvän käsite kuuluu ihmisen rakentamiseen: ”Kun siis valitamme maailman pahuutta, mittarimme on nimenomaan hyvän käsite.” – – miksemme voi hyväksyä, että ihmisellä on kaikkien muiden viettiensä ohella jokin sisäänrakennettu taso, jossa on halu totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen.” Siinä on tietty vaatimus mutta myös lempeys.

Samanlaisella logiikalla Ojanen avaa silmät näkemään ylitajunnan, hengen ja moraalien läsnäolon niin yksilöissä kuin yhteisöissäkin.

Maailma on.

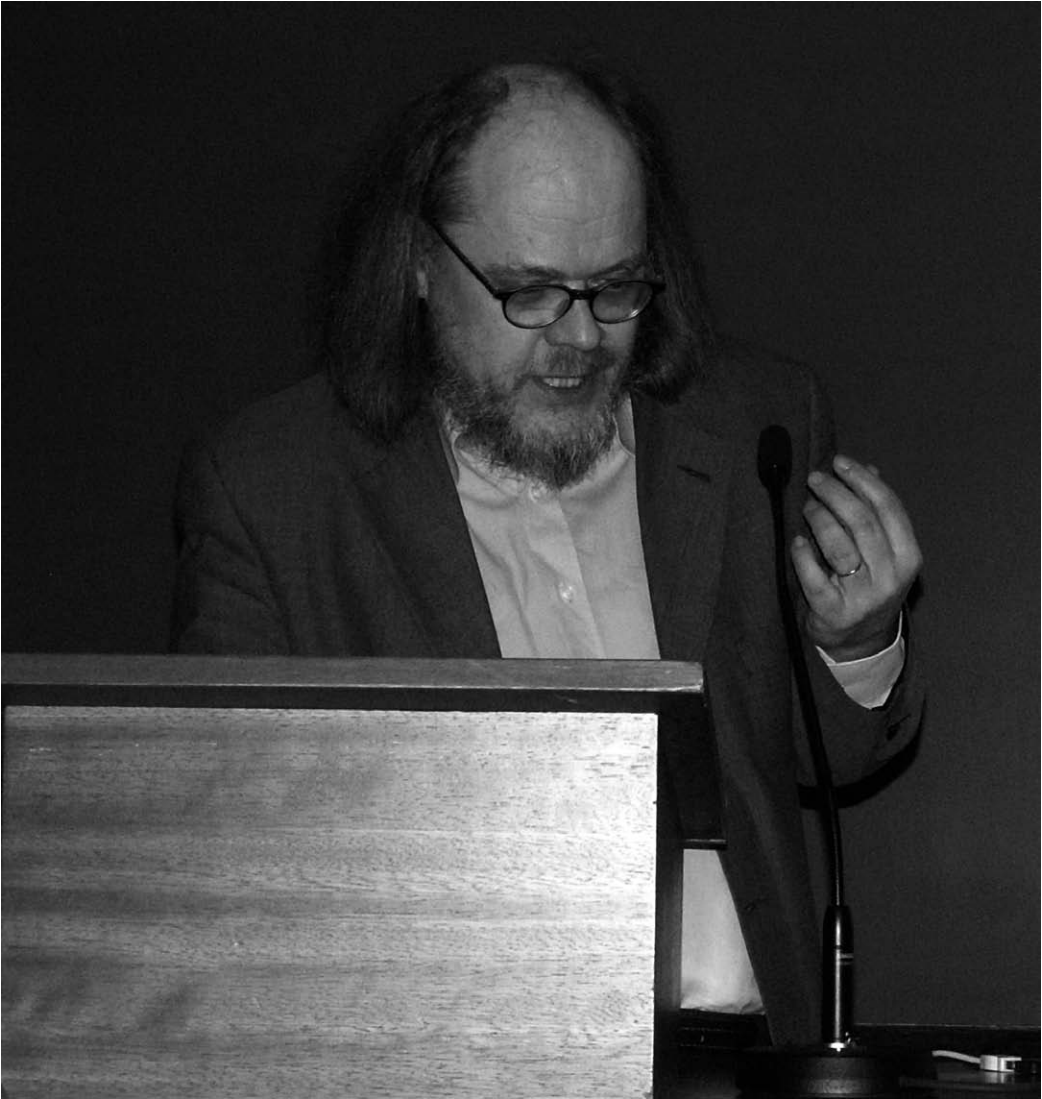
Ihmisen filosofiassa Eero Ojanen hahmottaa ihmisen tajuamistapojen pohjalta sen minkä ymmärrämme **maailmana**. Tärkeä on se huomio, että kokonaisuus, ”maailma”, kun sitä ruvetaan selittämään ja tutkimaan, on nimenomaan ihmisen tajuamistavan tulos. Maailmaa ei ole edes olemassa – voisi kärjistäen sanoa – aineellistakaan maailmaa, ellei ole **ylitajunnan arvoja**, hyvyttä, kauneutta ja totuutta ym. Mutta ne **ovat** ja myös materia **on** – ja siis maailma **on**. Tähän ajattelutapaan löytyy perusteita, kun lukee havainnoiden Ojanen aforistisesti mutkittlevaa tekstiä. Ylitajunta on sen olennainen peruskäsite.

Se että sanomme ”maailma” tarkoittaa meile jotain tiettyä, tietojemme, sanojemme, mie-

likuviemme, arvojemme ja havaintojemme yhdistelmää, ei ”ympäristöä” tms. pelkästään ulkoiseen olemassaoloon viittaavaa. Hyvyys, kauneus, totuus, oikeudenmukaisuus, rakkaus, tieto jne. kuuluvat ylitajuntaan – ylitajunta taas koko ajan muokkaa ajatteluumme ja käsityksiämme. Kun esim. sanomme, että aineen tulee olla mitattavaa, puhumme silloin myös ylitajunnasta: mittaaminen, teoriat yms. ovat ylitajunnan vaatimuksia (ei aineen), ja niiden taustalla voi tiedostaa totuuden, tiedon ym. käsitteitä. Jos poistamme jonkin ylitajunnan osatekijöistä maailmaa koskevasta ymmärryksestämme, päädyimme vain osittain ymmärrettyyn maailmaan. Myöskään fyysisistä maailmaa ei voi poistaa millään filosofisella päättelyllä, kaikkien maailman ominaisuuksien on oltava mukana maailmassa.

Ojanen viittaa **Immanuel Kantin** rinnastukseen: ”Tähtitaivas ylläni ja moraalilaki sisimässäni.” Hän pohtii kirjassaan *Ajan filosofia* tähtitaivaan merkitystä, kuinka tähtien näkeminen on antanut ihmiselle ajanlaskun, myytit, historian, uskonnon ja kosmologian. Ulkoinen ja sisäinen maailma, ts. materiaallinen ja ylitajunnan maailma ovat jo aikojen alusta – ts. siinä alusta, jossa ihminen on tajunnut ajan olemassaolon – yhdistyneet ihmismielessä. Moraalijatunta ja aika ovat sidoksissa toisiinsa: moraalit on olemassa siksi, että on tulevaisuus, ajan yksi perspektiivi. Ajan mukana kulkee aina etiikka, **suuntautuminen** kohti hyvää. Suuntautuminen taas on aina luonteeltaan henkistä. Tällä tavoin on jo löytynyt ajan sidoksia ylitajuntaan: tulevaisuus, moraalit ja mitattavuuden vaatimus.

Moraalijatuntaa ja tietoa Ojanen pohtii myös *Ihmisen filosofiassa*. ”Moraalit on yksilölle sitä mitä luonnonlait tieteessä koko luonnon kannalta. Molemmista on samat perusmekanismit”, hän sanoo. Ekologinen oivallus on, että ihminen on itse ekologiassa mukana. Moraalisessa järjestyksessä, siinäkin ihminen on mukana itse. Moraalinen järjestys on Ojasella suuri maailmanjärjestys. Omatunto ei sinänsä vielä ole tietoa mutta se on tiedon lähde, jota

Mikään ylitajunnan olemus – hyvyys, kauneus, totuus, rakkaus, oikeudenmukaisuus, viisaus tai mikä muu tabansa – ei ole rajoitettu ja ne ovat siinä mielessä äärettömiä.

on käytettävä, sillä esim. tietoyhteiskunnan toimivuus riippuu siitä kuinka hyvin omaatuntoa kuunnellaan.

Ylitajunnan olennaisuus

Ylitajunta ei merkitse Ojaselle mitään erityistä ”tietoisuudentilaa” tai ”tajuuntantoa” vaan se

ilmenee ihmisen luonnollisena suhteutumisena asioihin. Ylitajunnan olemassaolo voidaan kyseenalaistaa ainoastaan luopumalla omasta arvostelukyvystä ja kriteereistä, sillä juuri ne ovat varmin osoitus ylitajunnan olemassaolosta ja toiminnasta. Näitä perusteluita on monessa Ojasen kirjassa; se on yksi hänen filosofiansa perusjuonteita. Hän näkee, että ylitajunnan

olemukset ovat kiinni toisissaan – kun ne on omaksuttu ja otettu tutkittaviksi. Ylitajunta on toiminnallisesti ihmisen suuntautumista, intentiota. Ja myös: ”Ylitajunta ei ole puhdasta olemassaoloa, se on puhdasta läsnäoloa”, muotoilee Ojanen kirjassaan *Mitä Aristoteles on minulle opettanut*.

Hyvyys edellyttää kauneutta. Hyvyys edellyttää totuutta jne. Kauneus, josta puuttuu hyvyttä, on epätoivottavaa. Totuus joka hylkää kauneuden tai hyvyyden, tuottaa huonon maailman, jota ihminen kaikin tavoin vastustaa ja pitää vääränä. Totuus antaa oman lisänsä muille ylitajunnan olemuksille, samoin kauneus, hyvyys, rakkaus, rauha jne.

Samalla tavalla voi ottaa lisää ylitajunnallisia käsitteitä ja katsoa, miten ne vaikuttavat toistensa olemassaoloon. Sekin, erityisesti materiaan ja fysikaaliin tieteisiin liittyvä vaatimus, että on voitava mitata aikaa, paikkaa, nopeuksia, voimia jne. on ylitajuntamme luomaa abstraktiota – jota määrittää hyvin pitkälle totuuden käsite, ts. ymmärryksemme totuudesta suhteutettuna aineeseen. Aine ja ylitajunta ovat näissä pohdinnoissa erottamaton pari: ne ovat molemmat olennaisesti olemassa maailman kahtena tukipilarina. Tämä kaikki kuuluu ihmisen kykyyn elää maailmassa ja havainnoida sitä. Ihmisinä meillä on maailma, emme voi todellisuudessa päästä sisälle siihen, onko koiralla tai kasvilla ”maailmaa” samassa merkityksessä.

Ylitajunnan arvoja ei voi todistaa eikä pitää pyrkiä todistamaan vaan niiden kanssa tulee elää, omaksua niitä, olla niihin **osallisina**, myöntää ne. Mikään ylitajunnan olemus – hyvyys, kauneus, totuus, rakkaus, oikeudenmukaisuus, viisaus tai mikä muu tahansa – ei ole

rajoitettu ja ne ovat siinä mielessä äärettömiä. Mikään ylitajunnalliseen kokonaisuuteen liittyvä käsite ei rajoitu muuhun kuin kyseiseen olemukseen itseensä, niissä merkityksissä kuin ihminen sitä ikinä pystyy kuvaamaan. Tällaisesta rajoittamattomuudesta ei voi poistaa ainnuttakaan fraasia ellei se ole ristiriidassa itse ylitajunnan kanssa tai rajoita sitä olemattomiin. Erilaiset katsantokannat eivät silloin ole toisensa poissulkevia vaikka ne näyttävätkin ristiriitaisilta, mutta ne antavat

lisävivahteita – näkökulmia elämäämme liittyviin olennaisuuksiin.

Näkökulman vapaus ja suvaitsevuus toimivat silloin asenteina parhaiten. Minä voin olla oikeassa, mutta koskaan en voi sanoa, että juuri minulla olisi koko totuus. Tämä on kompastuskivi sellaisille, jotka ovat tottuneet ajattelemaan, että on vain yksi ainoa oikea tapa mieltää asioita. Jokainen ylitajunnan käsite/olemus antaa kuitenkin uutta va-

loa koko ylitajunnan ymmärtämiselle, sillä ne ovat olennaisia osia koko ylitajunnassa.

Esimerkiksi *Kauneuden filosofiassa* Ojanen luotaa kauneuden pinnallisuutta ja syvällisyyttä. ”Kova maailma” pyrkii usein mitätöimään kauneuden huomaamatta, että kauneus on jopa kaupallisesti yksi tärkeimpiä elämänaloja. On tietysti kauneutta ja kauneutta, mutta se kuuluu ylitajunnan olemusten luonteeseen, pääasia että ylipäätään on olemassa **kauneus**, vaikka se tajuttaisiin milloin mistäkin perspektiivistä. Näissä pohdinnoissa Ojanen pyrkii laajentamaan lukijansa käsityksiä, saattamaan hänet tietoiseksi siitä, minkä ihminen jo oman luontaisen kielenkäyttönsä kautta ymmärtää.

Kauneus on **sekä** katsojassa **että** objektissa – laventaa Ojanen yleistä sanontaa – se kuuluu kauneuden erityispiirteisiin. Totuuden omi-

Kun aikaisemmin
on kysytty, onko
hyvää olemassa,
Ojanen kysyy:
”Miten voi olla
näin paljon
hyvää?”

naispiirteisiin taas kuuluu se, että jokaisella on oma totuutensa. Se että jokainen voi lähestyä totuutta omalta kannaltaan, puolestaan osoittaa että se on jotain, jota voi tutkia ja lähentyä, mutta ei kenenkään yhden ihmisen tai suunnan omistuksessa. ”Todellisuus on rikkaampi kuin arvataankaan ja tieto avaa uusia puolia, ei supista todellisuutta”, sanoo Ojanen *Hyvyyden filosofiassa*.

Henki – samalla kertaa subjektiiivinen ja objektiiivinen

Objektiiivisuuteen pyrkiminen on olennaista, mutta se ei poista subjektiiivisuuden olennai-

suutta. Tämä on myös Ojasen filosofian pääjuonteita, hän kunnioittaa subjektiiivisuutta ja se on ymmärrettävää, koska ylitajunta Ojasen kuvaamana on aina **myös** subjektiiivinen.

Kysymystä objektiiivisuudesta ja subjektiiivisuudesta on pidetty tietoteoreettisena kysymyksenä, jossa useimmiten on pyritty pois subjektiiivisuudesta tavoitellen puhdasta objektiiivisuutta. Subjektiiivinen ja objektiiivinen ovat kuitenkin Ojasen filosofiassa yhtä tärkeitä. Tieto, joka ei ole **myös** subjektiiivista, ei ole omaksuttua tietoa ollenkaan. Omaksuminen – omakohtainen ajattelu ottaa ihmisen sisimmän mukaan prosessiin ja silloin subjektiiivisuus alkaa myös toimia.

Pari kysymystä filosofi Eero Ojaselle:

Miten itse päädyit filosofian pariin ja minkälaisen prosessin kautta löytyi oma linjasi?

Suuret kysymykset vain jollain tapaa kiehtoivat tai vetivät puoleensa. Varsinaisesti aloitin filosofian harrastamisen vasta yliopistossa, enkä sielläkään aivan heti suuntautunut pääaineenani filosofiaan. Mutta toki näitä maailmankatsomuksellisia kysymyksiä olin harrastanut aikaisemminkin. Suurin merkitys tielläni filosofiaan taisi olla sillä innostavalla opetuksella ja ilmapiirillä, jonka Jyväskylän yliopistossa aikanaan kohtasin.

Filosofia on ainakin itselleni kovin hidasta työtä. Varsinaisesti oman ajatteluni linja löytyi vasta keski-iässä. Tai se ei ehkä ollut löytämistä vaan pikemmin myöntämistä. Olen kirjoissani kirjoittanutkin myöntävästä oivalluksesta, siitä että lopulta kaikkien vastaväitteiden ja epäilyjen jälkeen pystyy ja uskaltaa myöntää jotkin yksinkertaiset tosiasiat, niin kuin omalla kohdallani juuri hengen käsitteen keskeisyys ja uskonnollinen vakaumus ylipäänsä myös filosofisen ajattelun taustalla.

Ylitajunnan käsite alkoi hahmottua mielessäni joskus 90-luvun puolivälissä, eikä se

sen jälkeen ole mitään mullistuksia kokenut, päinvastoin se on jossain mielessä pysynyt aika vakaana mutta uskoni siihen on kyllä vahvistunut. Ryhdyin silloin ensimmäistä kertaa pitkän opiskelun ja filosofian kanssa työskentelyn jälkeen kirjoittamaan todella ”omaa” filosofiaani, ja tie ylitajunnan oivaltamiseen kulki paljolti sekä-että -ajattelun ja ylipäänsä holistisen etsimisen kautta. Ehyen, kokonaisvaltaisen ajattelutavan tai ”kaiken teorian” rakentaminen siinä siis oli taustalla, ja ylitajunta on käsittäkseni tie filosofisessa maailmassa nyt vallitsevien perusdilemmojen hedelmälliseen ylittämiseen.

Yksittäinen oivallus sen sijaan tapahtuu omia teitään ja omia lakejaan, ei sitä voi erikseen kutsua eikä vaatia, se tulee työnteon jälkeen kun sen aika on. Ihmettelin kovasti, että eikö ylitajunta -termiä todellakaan ole käytetty, en siis mielestäni löytänyt sitä mistään muualta. Tosin havaitsin sitten, että joissain intialaisen filosofian suomenkielisissä ja englanninkielisissä esityksissä (engl. ”superconsciousness”) sitä on saatettu käyttää, mutta minun ylitajunta-käsitteeni ei siis viittaa toisenlaiseen tajunnan-

Hyvyyden filosofiassa hän löytää hengen hyvin monesta eri sanan ”henki” asiayhteydestä: hengitys, elämä, kulttuuri, Pyhä Henki... Kaikilla näillä merkityksillä on kuitenkin jotain yhteistä, niiden vaikutusalue on sekä yhdistävä että syvästi yksilöllinen – ”aivan niin kuin hengitys on minua, mutta se on ulkomaailmaa yhtälailla”.

Käsitellessään henkeä tällaisena yhdistävänä mutta samalla yksilöllisenä asiana hän joutuu uusimaan myös filosofian subjekti–objekti-erottelua. Kun aikaisemmin on ajateltu, että subjektiivinen kuuluu vain yksilön ”omaan maailmaan” ja objektiivinen kuuluu kaikille yhteiseen ulkomaailmaan, niin Ojanen yh-

distää ne hengen käsitteellä. ”Henki on sekä objektiivista että subjektiivista. Henki on siten eräs nimitys sille todellisuuden alueelle, joka on yhtäkaaa, välttämättä sekä ihmisen sisäistä että hänen ulkopuolista todellisuuttaan.”

Ojanen on kirjannut tärkeitä filosofisia uudelleenahmotuksia ja antaa lukijalleen oivalluksia siitä, miten hämärinä tai ei-todellisina pidetyt hengen asiat ovatkin selkeitä ja järkevästi käsiteltävissä. Ne ovat siten liitettävissä normaalin tiedon alaan. Esimerkiksi mystiikka voidaan ymmärtää ”elämään kuuluvana asiana ja normaalina, järkevän peruskokemuksen muotona – jossa on mahdollista erottaa epäkelpo, vähemmän pätevä, tai täysin virheel-

tilaan vaan meidän ja todellisuuden yhteiseen henkiseen perusrakenteeseen.

Mitä ajattelet muista holistisista suuntauksista, esim. kvanttifysiikasta henkisyttä löytävistä ajatusmalleista?

Holistinen ajattelu on se, mitä itsekin edustan, mutta itse en siinä lähde kvanttimekaniikasta. Kvanttitason ilmiöt ovat oma tutkimusalueensa, eikä fyysikaalinen todellisuus muutenkaan ole esikuva, jonka mukaan henkistä todellisuutta pitäisi tutkia. Silti luulen, että kvanttimekaniikan pohjalta nouseva holismi voi olla monella tapaa samanhenkistä kuin omani. Se, että ihminen hahmottaa kvanttitodellisuutta tietyllä tavalla, kertoo toki ihmisen ajattelun ja tietoisuuden rakenteesta.

Hengen todellisuutta ei myöskään ole tutkittu yhtä paljoa kuin fysiikan tutkimaa todellisuutta, eikä hengen tutkiminen ole samassa mielessä tunnettua tai hyväksyttyä. Tässä mielessä hengen tutkimisessa voidaan toki ottaa oppia myös fyysikaalisen todellisuuden tutkimisesta ja näissä voidaan nähdä yhtäläisyyksiä. Kvanttitodellisuuden tutkiminen on siis ihmisen hengen toimintaa sekin. Luulen siis

että kvanttien kuten muunkin luonnon tai fyysikaalisen todellisuuden tutkiminen voi olla samansuuntaista sen kanssa, mitä hengen tutkimuksella voidaan saavuttaa.

Miehen filosofiassa oli mielenkiintoinen analyysi Raamatun luomiskertomuksesta. Virittääkö Kalevalan luomiskertomus ajatuksia?

Kalevalan luomiskertomuksesta ajattelen niin, että nämä maailman myytit ja syntykertomukset tuntuvat olevan eri kulttuureissa aika samanlaisia – eikä tämä tietysti mikään uusi havainto tai keksintö ole. Mutta niiden samankaltaisuus on mielenkiintoinen asia. Minusta se, että maailman eri kulttuureissa kerrotaan samantapaisia myyttejä ihmisen ja maailman synnystä, kertoo kyllä jotain siitä että ihmiskunnassa vallitsee jollain tasolla yhteistä tietoisuutta. Ja joskushan noiden myyttienkin on täytynyt syntyä. Myytit eivät ole loputtoman vanhoja koska meillä ei kuitenkaan ole mitään merkkejä näistä tarinoista kuin muutamien vuosituhansien takaa. Luulen että ihmismielessä on tapahtunut jotain, tai että ihmismieli, inhimillinen tietoisuus siinä mielessä kuin nyt sen ymmärrämme, on silloin muotoutunut tai kokenut jonkin merkittävän hyppäyksen.

linen ja harhaanjohtava tieto pätevämmästä tiedosta”.

Ojanen oraakkelina: kohtuus ja sen puute

Tutkailtuaan nykyajan talouspainotteista elämänmenoa, Eero Ojanen on muutamassa yhteydessä ilmaissut käsityksensä, sen hektisyydestä ja kasvuhakuisuudesta. Voiko jokin kasvaa ilman mitään ja määrää? Ojanen kirja *Mitä Aristoteles on minulle opettanut* sisältää varsin oraakkelimaisen pohdinnan aiheesta.

”Kuvitelma, että talous olisi sellainen perusta, joka määrää ja jonka pitääkin määrätä henkistä kulttuuria, ja muita asioita, on järjenvastaista taikauskkoa ja haihattelua. Talous itse toimii sillä ehdolla, että yhteiskunnan ja ihmisten tietyt perusasiat, kuten esimerkiksi luottamus, ovat jonkinlaisessa kunnossa”, hän sanoo ja sen jälkeinen tekstiosuus on kuin nykyisen taloustaantumana syitä selvittelevästä sanomalehdestä.

Ojanen viittaa nimittäin Aristoteleen *Poliitikka*-teoksen opetukseen: ”Talouden sekoittaminen bisnekseen on alkeellinen ajatusvirhe.” Ojanen näkee mitä tapahtuu, kun tällainen virhe tehdään: kohtuuden hyve on poissa kuvioista, talous unohtaa tehtävänsä ja pääasiansa, ihmisten hyvinvointiin tähtäävän ”talon pidon”, ja päätyy pelkkään voiton maksimointiin. Ihmisten elämä, joka niin monissa suhteissa riippuu juuri taloudesta, joutuu kaltevalle pinnalle.

Kirjassaan *Kohtuudesta ja kohtuuttomuudesta*, hän puolustaa verkkaisempaa, kohtuullisempaa elämäntapaa – vähemmän voittoa tavoittelevaa mutta enemmän yhteistä hyvää tuottavaa. Perenniaalifilosofi Ojanen ajattelee kohtuudesta seuraavasti: ”Kohtuus on mitan etsimistä ääripäiden välillä; asioiden ja vaatimusten sovitta-

mista yhteen. Kohtuus on myös kehikon luomista ja paikan määrittämistä kehikossa. Kohtuullisuus yhdistää arvot ja tosiasiat, asiat pitää panna oikealle kohdalleen. Kohtuullisuus on suurinta täsmällisyyttä – mittaamisen tavoite on täsmällisyys.”

Samaa asiaa sivuaa hänen esittämänsä luovuutta ja laiskuutta koskeva pohdinta: ”En usko, että laiskuus tai joutenolo sinänsä edistää luovuutta missään merkityksessä sen paremmin uuden löytämisessä kuin selviytymisenäkään. Kokonaan toinen asia on, että ihminen ja hänen luovuutensa tarvitsee myös lepoa. Ylipäättään luovuuteen kuuluvat ehdottomasti pysähtymisen, kuuntelemisen ja hiljaisuuden taidot, mutta nekin eivät ole sama kuin pelkkä joutenolo.”

Mies, mytologian innovaatio

Miehen filosofia avaa kulttuurimme perusmyyttejä ja toteaa sen päteväksi kulttuurihistorian, ei kuitenkaan luonnontieteen, kannalta – nehan pohtivat aivan eri asioita. Ojanen pohtii *Miehen filosofiassa* miestä Aadamin, luomiskertomuksen päähenkilön kautta. Ihmiskunta on tullut jostakin hämärästä; on ollut aika, jolloin lapsen saaminen on ollut vain naisen asia. Isyys ja mieheys tiedostettuina ovat olleet yhteiskuntien kehityksen kannalta käänteentekeviä.

”Paratiisi” ei olekaan tässä tulkinnassa mikään ihannetila, vaan jonkinlaista esitietoisuutta. Huomata olevansa alasti, ymmärtää, että on mies ja että vierellä onkin nainen, ovat suuria kulttuurisia edistysaskeleita. Huomata oma kehonsa ja tajuta sen olennaisuus ja erilaisuus verrattuna toiseen sukupuoleen. Ne ovat kuitenkin olleet hyvin rajuja tiedostamisen hetkiä – niihin on liittynyt tunne synnistä ja syyllisyydestä – ja sen vuoksi ne ovat kirjautuneet kollektiiviseen muistiin ”paratiisista

Henki on sekä
objektiivista
että
subjektiivista.

karkottamisena”. Samalla paratiisi on jäänyt merkitsemään kadotettua onnen tilaa. Tilanne on syyllistänyt erityisesti miehiä, sanoo han luomiskertomuksen Jumala, että maa on kirottu Aadamin tähden. Tämä kaikki liittyy myös ongelmiin jumalasuhteessa: seksuaalinen halu ei sinänsä ole synty, mutta se osoittaa erillisyyden toisesta ihmisestä, naisesta. Se taas merkitsee, että kyseessä on myös erillisuus Jumalasta, päätelee Ojanen.

Ojanen pitää miehen ja ennen kaikkea isyyden tiedostamista käännekohtana, jonka ansiosta myös nainen on pystynyt tiedostamaan oman erikoisluonteensa ja arvonsa paremmin. Niin mies kuin nainenkin joutuvat mieltämään itsensä myös ihmisinä. Samoin historia on syntynyt tai ainakin selkeytymässä: Raamattu rakentuu sukuuetteloiden pohjalle, ne ovat olleet tärkeä muistamisen muoto ennen kirjoituksen syntymistä – ja ne alkavat Adamista, ensimmäisestä miehestä, joka tiedosti olevansa mies ja isä. Näin syntyi myös entistä paljon mutkikkaampi käsitys suvusta, sanoo Ojanen.

Kulttuurin muutos on selvä: Jumala on koettu Isänä, miehet ovat ottaneet myös käytännössä vallan ja siinä on edelleen paljon kriitiikin aihetta. Mieheys ja valta ovat alkaneet kuulua yhteen ihmisten mielikuvissa. Silti äitijumalataulkulttuurien ihannointi ei Ojasta hetkauta – ne eivät ole olleet erityisen auvoisia ja tasa-arvoisia nekaan.

Tiedostamisen matka on kuitenkin pitkä ja hidas. Miehellä on ollut ja on edelleen suuria ongelmia, suurin niistä on väkivalta. Väkivaltaan turvautuminen osoittaa, että miehiltä puuttuu vielä mieheydelle ja ihmisyydelle tärkeitä henkisiä elementtejä, kuten elämän suojeleminen. Ihmisyys ihmisessä toteutuu vasta sitten, kun luovutaan väkivallan

käytöstä. Naiset ovat tässä aina olleet pidemmällä. Ojanen ajattelutavan mukaan negatiivinen käyttäytymisen muoto – tässä yhteydessä siis väkivalta – on todistus vastaavan hyveen tai henkisen olemuksen puuttumisesta, joka tiedostettuna antaa mahdollisuuden kehitykseen sitä kohti.

Mieheyteen ei kuulu väkivalta, sanoo Ojanen ja toistaa sen monessa yhteydessä. Miesten vapautumisen aika on vielä edessä, heitähän pidetään yhä enimmäkseen väkivallan orjuudessa: armeijoissa, sodissa. Miehen vapautuminen on olennaisesti väkivallasta vapautumista. Pyssyt, jotka muka antavat oikeuden tappaa, tukahduttavat poikien ajattelun, sanoo Ojanen – mistä he tietäisivät mitä miehenä oleminen todellisuudessa vaatii – ja estävät näiden kasvua täysikasvuiseksi vahvoiksi miehiksi, jotka pystyvät tulemaan toimeen muiden ihmisten kanssa ilman aseita.

Rakkaus

Rakkautta on kautta aikain käsitelty eri tavoin, luokiteltu eri rakkauden lajeja fyysisestä rakkaudesta henkisimpään eli kosmiseen rakkauteen. Niin Ojanenkin tekee ja löytää sen monitahoisuudesta henkisen käsitteen luonteen: kuten kaikissa ylitajunnan asioissa myös rakkaudessa paradoksaalisuus ja monimuotoisuus mahtuvat saman käsitteen alle.

”Rakkauden erityinen arvoituksellisuus, sen viehätyks ja voima, onkin usein siinä, miten rakkauden eri puolet muuttuvat toisiinsa ja miten sen sisäiset jännitteet saavat erilaisia sisältöjä ja ratkaisuja. Rakkaus on aina voimakas asia, jopa äärimmäinen asia ja ääri-ilmiö, mutta silti rakkaus on ja sen tulee olla aivan arkipäivää ja tavallisia rutiineja”, sanoo Ojanen

Rakkauden
ymmärtäminen
ja myöntäminen
edellyttää myös
rajoja rakkauden
itsensä suhteen.

kirjassaan Rakkauden filosofia. Rakkaus voidaan määritellä ihmisen perussuhteeksi maailmaan. Tähän liittyy kaipaus, tunne rakkauden puuttumisesta. Rakkaus tai sen puute ei kuitenkaan ole olennaisinta vaan se, että koska ihminen on, myös rakkautta on. Ojanen myös kysyy: ”Koska maailmassa on sellainen asia kuin rakkaus ja se on ihmiselle tavattoman tärkeä, jopa perustava asia, *niin mikä ihminen silloin on?*”

”Ehkä rakkaus on puhdas ilmiö, todellisuuden eräs perusseikka ja voima, joka aivan varmasti on myös olemassa”, hän pohtii. Rakkauden suhteen pitää olla myös kriittinen. Rakkauden ymmärtäminen ja myöntäminen edellyttää myös rajoja rakkauden itsensä suhteen. Oikeudenmukaisuudella voidaan rajata rakkautta – rakkaus itse on jossain määrin epäoikeudenmukainen, sillä rakkauden kohde nousee erityisasemaan.

Rakkaus on loputon ja se on tavallaan äärettömän, mutta se ei ole kaikki. ”Jumala on kyllä rakkaus, mutta rakkaus ei ole Jumala”, hän siteeraa jotain kuulemaansa keskustelua.

Viisas filosofi

Esitelmässään *Viisaudesta* Ojanen palaa perenniaaliseen lähtökohtaansa: antiikin suuriin filosofeihin. Muinaisessa Kreikassa viisautta pohdittiin paljon. Filosofia, viisauden rakastaminen ei ole mitä tahansa viisastelua – jota sitäkin oli Kreikassa yllin kyllin – eikä kylmää järkeilyä. Päinvastoin siinä on harkintaa, rakkautta, ymmärrystä jne. Ojanen on omaksunut sokratesmaisen tavan pohtia asioita tavallisten ihmisten kielellä. Hän puhuu nykyihmisille asioista, joista Sokrateskin puhuisi.

Ojasen tapa hahmottaa asioita kokonaisuuden tasavertaisina osina on kattava ja tarttuva. Näin voidaan todella ajatella! Ojasen ajatus-tapaa mukaillen päästään eteenpäin hengen ja myös käytännön elämän hahmottamisessa. Eri mieltä saa ja pitääkin olla, jos on aiheellista. Mutta on oltava ihmisiksi, huomauttaa Ojanen. Ihmisiksi oleminen sisältää hyvin paljon:

inhimillisyyden, hyvyyden, rakkauden, kohtuuden jne. – Ihmisyyden kirkkaan tähtystysikkunan läpi näkyvät Ojasen filosofian pysyvät kiintopisteet. ●

Eero Ojasen kirjoja

Hyvyyden filosofia, Kirjapaja OY, 1998
Hyvyyden yhteiskunta, Kirjapaja OY 1999
Onko meillä malttia sivistykseen, Kirjapaja OY, 2000
Hyvyyden maailma, Kirjapaja OY, 2000
Kauneuden filosofia, Kirjapaja OY, 2001
Miehen filosofia, Kirjapaja OY, 2003
Kohtuudesta ja kohtuuttomuudesta, Kirjapaja OY 2004
Mitä Aristoteles on minulle opettanut, Kirjastudio, 2005.
Ihmisen filosofia, Kirjapaja OY, 2005
Tien filosofia, Kirjapaja OY 2006
Ajan filosofia, Kirjapaja OY, 2007
Rakkauden filosofia, Kirjapaja OY 2002
Sivistyksen filosofia, Kirjapaja OY, 2008.
 Eero Ojasen tekstejä verkossa
 Artikkelit teoksesta *Hyvyyden filosofia* http://www.teosofia.net/filosofia/ojanen_hyvyys.htm
 Kolumni musiikista <http://www.kristillisdemokraati.fi/lehti/kd/kolumnit.php?id=1345>
 Kolumni sivistyksestä <http://www.kristillisdemokraati.fi/lehti/kd/kolumnit.php?id=1306>
 Kolumni moraalista <http://www.kristillisdemokraati.fi/lehti/kd/kolumnit.php?id=1251>

Eero Ojanen

Eero Ojanen (s. 1954) on suomalainen Hattulassa asuva filosofi ja tietokirjailija. Hän on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden lisensiaatti.

Hänen kirjallinen tuotantonsa sisältää tietokirjoja ja kuvitteellisia teoksia, suomennoksia sekä radioteatterille kirjoitettuja tekstejä. Laajalle yleisölle hän on tullut tunnetuksi lukuisista radiolle kirjoittamistaan monologeista ja kertomuksista. Hän on toiminut monia vuosia filosofian ja kirjoittamisen opettaja muun muassa Oriveden Opistossa ja Kriittisessä Korkeakoulussa.

Vuonna 2002 Ojaselle myönnettiin Hämeen liiton jakama kulttuuritunnustus-palkinto.

Lähde Wikipedia

Tuula Uusitalo on toimittaja, taiteilija ja kirjoittaja. Aiheina mm. uskonnot, kulttuuri, filosofia ja kaukoin kirjallisuus.

Kaksikymmentä kaunista kevättä

*Kaksikymmentä kaunista kevättä
ovat lehdet tehneet
versoa puihin.*

*Sopiviin kohtiin elämänsykkeessä
on noussut kukkia;
kaikuja menneestä naurusta,
menneestä puheesta,
kuin tähtiaalto toisensa jälkeen
rantaan löisi.*

*Kasvua keväästä kevääseen
puissa oksat, oksissa versot,
versojen lomassa liikkuu rauhan henki
yhdessä yletä, taiten kutsua kesä.*

*Kaksikymmentä kaunista kevättä
työ uudestisyntyy, työ virtaa,
työ nousee hyviin suuntiin
– ja jo pienistä pisaroista,
siunausmaljasta otetuista
kimmeltää tämä maa.
Työmme itää
työmme kasvaa
työmme pysyy*

*Työn kylväjä, on juhlamme aika.
Kristallimaljan läpi
jo hehkuvat hyvän elämän värit.
Kimppu ruusuja sylissä Sinulla
lämmössä sydämen alla:
siinä on sanaton laulu,
siinä on se tarkoittamamme.*

*Kaksikymmentä kaunista kevättä
kuin aforismikirja.
Säkeiden terälehdistä on aavistus
jostakin suuremmasta.*

Pirkko Viskari

Ikiaikaista viisautta etsimässä

Länsimaista esoteerista perinnettä on nimitetty hermeettiseksi tai Egyptin viisaudeksi sen ensimmäisen opettajan legendaarisen egyptiläisen Hermes Trismegistoksen mukaan. Hermettinen perinne, jota ulospäin kiertyvä spiraali symboloi, painottaa pyrkimystä tietoon ja sitä kautta perimmäisen jumaluuden yhteyteen. Filosofinen hermetiikka pyrkii ymmärtämään maailmankaikkeutta teoreettiselta, älylliseltä kannalta. Käytännöllisellä hermetiikalla puolestaan ovat juurensa magiassa, ja se pyrkii vaikuttamaan maailmankaikkeudessa vallitseviin voimiin kaikkien parhaaksi.

HEIJÄ SUURONEN-GEIB

Orfeus laulaa eläimille.

Viime vuosisadan loppupuolelta lähtien on länsimaissa ollut havaittavissa vallitsevan maailmankatsomuksen ja kulttuurin voimakas muuttuminen. Muutoksia ovat tarkastelleet filosofit ja teologit, kulttuurintutkijat ja yhteiskuntatieteilijät, tulevai-

suudentutkijat ja monien muiden alojen asiantuntijat. Aikaamme on kuvattu kaaoksena, jolloin aikaisemmat arvot ovat luhistumassa ja jolle on ominaista maailmankatsomuksellinen ja hengellinen kriisi sekä pyrkimys korvata vanhat käsitykset uusilla. Muutoksen syyksi

on katsottu se, että vallalla oleva tieteellinen ja uskonnollinen maailmankäsitys ei pysty vastaamaan mielekkäästi nykyihmiselle tärkeisiin kysymyksiin.

Viimeisten noin kolmenkymmenen vuoden jakso on nähty paradigman muutoksena aikaisemmasta, kulttuurifilosofien modernismiksi ja postmodernismiksi kutsumasta ajanjaksosta transmoderniin aikaan. Tähän kenttään katsotaan kuuluvan kokonainen sateenkaari ideologioita, arvoja ja käsityksiä, jotka vaihtelevat luonnonsuojeluliikkeistä feminismiin, vapautuksen teologiaan ja ekumeeniseen liikkeeseen. Yhteistä transmodernin ajan moninaisille ilmiöille niiden perusfilosofiana on usko kaiken olevaisen yhteyteen ja yhteen sitoutuneisuuteen.

Paradigman vaihdokseen liittyviä poliittisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia muutoksia ehkä parhaiten on kuvannut mielen ja tietoisuuden tutkija **Marilyn Ferguson**, jonka nimitys meillä olevalle muutokselle on mielen ja tietoisuuden vallankumous. Fyysikko **Fritjof Capra** on tarkastellut muutoksen vaikutusta tieteen, talouselämän ja ekologian kannalta, ja filosofian tohtori **Willis Harman** on puolestaan kartoittanut muutoksen taustalla vaikuttavia filosofisia ja metafysisiä käsityksiä lukuisissa eri yhteyksissä.

Länsimaisen hengellisen perinteen tutkijat puolestaan toteavat, että perinteisen kristillisen uskonnollisuuden kykenemättömyys vastata mielekkäästi länsimaista ihmistä askarruttaviin kysymyksiin on saanut monet etsimään vastauksia itämaisista uskonnoista tai niiden pohjalta syntyneistä hengellisistä suuntauksista, mystiikan perinteestä ja vähemmän tunnetusta länsimaisesta esoteerisesta eli salaisesta

viisaudesta. Esoteerisen, salaisen viisauden näkökulmasta meneillään oleva kulttuurinmurros on seurausta kosmisten voimien vaihtumisesta aikakauden vaihtuessa astrologisesta Kalojen aikakaudesta Vesimiehen aikakauteen.

Viisaus palaa juurilleen

Nykyisessä murroksessa kosmiset voimat ilmenevät kahtena maailmankatsomuksellisenä virtauksena, jotka kulkevat rinta rinnan ja täydentävät toisiaan. Toinen niistä on esoteerinen eli salainen viisaus, toinen feminiinis-ekologinen hengellisyys. Niiden pääperiaatteet ovat olen-

naisesti samat. Eroavuudet ovat lähinnä siinä, että esoteerisesta viisaudesta kiinnostuneet pyrkivät ymmärtämään maailman-kaikkeutta selittäviä tieteellisiä teorioita ja tarkastelemaan niitä esoteerisen viisauden pohjalta sekä kehittämään mieltä ja sen voimia; feminiinis-ekologinen hengellisyys puolestaan korostaa luonnon ja naissukupuolen luovaa

voimaa. Siksi monet feminiinis-ekologisen ajattelun omaksuneista ryhmistä ovat kiinnostuneet luonnon tuntemukseen perustuvista parantamismenetelmistä ja kunnioittavat luontoa vuodenaikoihin liittyvyn riitein.

Esoteerinen viisaus jaetaan yleensä itäiseen ja läntiseen perinteeseen. Intian, Tiibetin ja Kiinan uskontojen salaiset opetukset ovat olleet kaikkien niiden ulottuvilla, jotka ovat tahtoneet omistaa elämänsä niiden tutkimiseen. Itäinen perinne on tullut tunnetuksi länsimaissa alkuperäisten tekstien käännöksistä, mutta myös niiden lukuisten sekä itä- että länsimaalaisten tutkijoiden ansiosta, jotka ovat perehtyneet siihen sekä teoriassa että käytännössä. Viime vuosikymmenien aikana niihin on ollut mah-

Esi-isien viisaudesta kumpuava alkuperäiskansojen perinne johtaa kansan kollektiivisesta tietoisuudesta itsestään tietoiseen yksilöön, kun taas hermeettinen perinne johdattaa yksilön tietoisuuden kohti kosmista tietoisuutta.

dollisuus tutustua sekä opettajien johdolla että kirjallisuuden kautta. Länsimainen esoteerinen tieto eli hermeettinen perinne puolestaan on ollut vuosisatojen ajan vain harvojen saatavilla, ja sitä tavoitelleet ovat usein joutuneet aikojen kuluessa uskonnollisten vallanpitäjien vainon kohteeksi. Siksi se on jäänyt verraten tuntemattomaksi, ja vasta viime vuosina sitä käsittelevää kirjallisuutta on alettu julkaista.

Hermeettinen ja feminiinis-ekologinen virtaus eroavat länsimaiden uskonnollisesta ja filosofisesta maailmankatsomuksesta erityisesti siinä, että ne pyrkivät tietoon uskon sijasta, korostavat kaiken olevaisen ykseyttä ja yhteenkuuluvaisuutta. Monet näiden uusien näkemysten omaksuneista ottavat poliittista ja yhteiskunnallista kantaa tältä perustalta. Älyllisesti suuntautuneet hermeettisen maailmankatsomuksen kannattajat pitävät uskontojen myyntejä kertomataiteena, ja siksi heidän maailmankuvansa ei perustu myynteihin, vaan he etsivät tietoa eri tieteenaloilta ja tarkastelevat sitä hermetiikan lähtökohdista. Mieleltään avoimina hermeettisen maailmankatsomuksen omaksuneet tietentekijät pyrkivät tutkimaan ja ymmärtämään myös niitä maailmankaikkeuden salaisuuksia, joita länsimainen tiede ei yleensä tutki.

Salaisen viisauden läntinen tie

Länsimaista esoteerista perinnettä on nimitetty hermeettiseksi tai Egyptin viisaudeksi sen ensimmäisen opettajan, legendaarisen egyptiläisen **Hermes Trismegistoksen** mukaan. Hermeettinen perinne jakaantuu filosofiseen ja tekniseen ts. käytännölliseen hermetiikkaan. Filosofinen hermetiikka pyrkii ymmärtämään

maailmankaikkeutta teoreettiselta, älylliseltä kannalta. Käytännöllisellä hermetiikalla puolestaan ovat juurensa magiassa, ja se pyrkii vaikuttamaan maailmankaikkeudessa vallitseviin voimiin kaikkien parhaaksi.

Englantilaiset hermetistit **Caitlín** ja **John Matthews** tarkastelevat näitä länsimaisen kulttuurin muuttumiseen vaikuttavaa kahta virtausta, hermeettistä ja feminiinis-ekologista kaksiosaisessa läntisen esoteerisen perinteen tutkimuksessaan. Hermeettisestä perinteestä heidän kiinnostuksensa kohdistuu pääasiassa tekniseen eli käytännölliseen hermetiikkaan ja feminiinis-ekologisista suuntauksista Brittein

saarten muinaisten kelttien uskontoon, joiden he näkevät täydentävän toisiaan ja muodostavan erityisen läntisen mysteeriperinteen.

He kutsuvat tätä perinnettä läntiseksi, sillä sen juuret ovat länsimaissa, ja mysteeriseksi, sillä se perustuu salaiseen eli esoteeriseen viisauteen. Perinne on säilynyt suullisessa muodossa ja on heidän

mukaansa peräisin maaäidin ryhmäsielusta tai sitä asuttaneiden kansojen kollektiivisesta tietoisuudesta. Näiden kahden virtauksen symboleina he käyttävät kahta spiraalia tai labyrinttia, joista toinen johtaa sisäänpäin, toinen ulospäin. Sisäänpäin kiertyvän spiraalin symboloimaa kansallista perinnettä voidaan luonnehtia intuitiiviseksi, luontotietoiseksi ja feminiiniseksi, Jumalattareen suuntautuneeksi – mistä syystä sitä on nimitetty ”uuspakanuudeksi”. Hermeettinen perinne, jota ulospäin kiertyvä spiraali symboloi, puolestaan painottaa pyrkimystä tietoon ja sitä kautta perimmäisen jumaluuden yhteyteen. Kun kansallinen perinne näkee jumaluuden ilmenevän luonnonvoimina, hermetisti käsittää jumaluuden olevan myös mielissä. Yhdessä nä-

Hermetistille jumaluus on puhtaan, elävän energian lähde, josta kaikki olemassa oleva kumpuaa. Tällä energialla ei ole hahmoa eikä sukupuolta. Jumalista puhuttaessa Jumalattarella tarkoitetaan tämän energian feminiinistä polariteettia, Jumalalla maskuliinista.

Omaa aikakauttamme on verrattu laadullisesti hellenistiseen aikaan.

mä kaksi tietä muodostavat läntisen esoteerisen tien, ja kuka tahansa, jonka kulttuuritausta ja tietoisuus on länsimainen, pystyy ymmärtämään niiden viisautta.

Läntisen tien seuraaminen tuli vaikeaksi organisoidun uskonnon tultua valtaan länsimaissa, ja siksi se on vuosisatojen ajan ollut unohduksissa. Kuitenkin se on pysynyt hengissä, ja viime vuosikymmeninä sen molemmat haarat ovat elpyneet nopeasti, sillä monet ovat alkaneet etsiä juuriin kansallisten uskontojen vanhimmista muodoista. Caitlín ja John Matthews toteavat, että kansallisen henkisen perinnön uudelleen löytäminen ja uudelleenarvioiminen on meneillään kaikkialla. Esi-isien viisaudesta kumpuava alkuperäiskansojen perinne johtaa kansan kollektiivisesta tietoisuudesta itsestään tietoiseen yksilöön, kun taas hermeettinen perinne johdattaa yksilön tietoisuuden kohti kosmista tietoisuutta. Heimoyhteisössä verisiteet yhdistävät heimon jäsenet, johtajat ja shamaanin toisiinsa, kun taas hermeettisen tien kulkijat kokevat mystistä yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Viime vuosisadalta lähtien hermeettinen tietous on alkanut tulla pintaan itäisen esoteriikan ohella. Itse asiassa läntisen hermeettisen filosofian ja itäisen esoteerisen viisauden välillä ei ole todellisia eroja: vaikka niiden opetukset poikkeavat toisistaan joissakin kohdin, niiden pääpiirteet ja lopullinen päämäärä ovat yhteneviä. Hermetistille jumaluus on puhtaan, elävän energian lähde, josta kaikki olemassa oleva

Esoteerista viisautta on nimetty ikuisiksi eli perenniaaliksi viisaudeksi, sillä sen on katsottu aikoinaan olleen kaikkien korkeususkontojen ja filosofioiden perustana.

kumpuaa. Luonnollisestikaan tällä energialla ei ole hahmoa eikä sukupuolta. Jumalista puhuttaessa Jumalattarella tarkoitetaan silloin tämän energian feminiinistä polariteettia, Jumalalla maskuliinista.

Esoteerista viisautta on nimetty ikuisiksi eli perenniaaliksi viisaudeksi, sillä sen on katsottu aikoinaan olleen kaikkien korkeususkontojen ja filosofioiden perustana. Sanaa *Sophia Perennis* – ikuinen viisaus – ensimmäisenä käyttänyt saksalainen filosofi **Gottfried Leibniz** ymmärsi, että eri uskonnot voisivat oppia toisiltaan. Ekumeeninen liike on tavallaan ollut jatkoa tälle ajattelulle, mutta vaikka uskontojen välistä vuoropuhelua on käyty jo jonkin aikaa, hermeettistä ja kansallista perinnettä ei ole kutsuttu mukaan.

Päinvastoin yksilöiden pyrkimystä etsiä juuriin ja perinnettään yritetään jarruttaa, ja siksi läntisen esoteerisen tien vastustajat suhtautuvat kielteisesti kristinuskoa edeltäneeseen kansalliseen hengellisytyteen.

Matthews vertaa eksoteerisia uskontoja tyhjiin rakennuksiin, joiden seinien sisällä ei ole mitään tarjottavaa. Uskontojen ongelma on siis niissä itsessään eikä suinkaan esoteerisessa viisauudessa, jonka ne kokevat kilpailijanaan. Hengelliset johtajat olivat aikoinaan näkijöitä, runoilijoita ja shamaaneja; nykyään he ovat pappeja ja teologeja, joille enimmäkseen on jäänyt vieraaksi uskontoon sisältyvä tunne ja viisaus. Kun uskonto ja hengellisyys jähmettyvät suvaitsemattomaksi, kapea-alaiseksi ja sisällöltään kielteiseksi fundamentalismiksi tai

kansansaarnaajat selittävät sitä oman käsityksensä mukaan, on luonnollista, että vastapainoksi syntyy kultteja ja ryhmiä, jotka etsivät omia, myös mystisiä teitään palvomansa jumaluuden yhteyteen.

Läntisen hermeettisen tien kulkijoiden pyrkimyksenä on kehittyä itse ja auttaa ihmiskunnan henkistä kehitystä yhä pidemmälle oppaanaan salainen, ikuinen viisaus. Tätä tietä ovat kulkeneet luonnonfilosofit, harrastelijateologit ja rituaaleihin kiintyneet. Muutamat ovat hylänneet aikaisemmin omaksumansa kristilliset käsitykset, toiset taas ovat rikastaneet hengellistä kokemustaan yhdistämällä molemmat. Tästä ovat esimerkkeinä monet kristityt mystikot ja mystiset filosofit, jotka eivät pelänneet ammentaa muinaisesta viisaudesta.

Hermetiikka ja nykytiede

Hermetiikkaa on luonnehdittu uskonnolliseksi filosofiaksi ja filosofiseksi uskonnoksi, ja sitä on pidetty tieteellisenä yhtä vähän kuin uskontoja yleensä. Kuitenkaan nykyinen hermeettiseen filosofiaan perustuva ajattelu ei ole ristiriidassa minkään tieteen alan kanssa, vaan päinvastoin näyttää siltä, että tieteellinen ajattelu ja hermetiikka ovat lähentymässä toisiaan. Tällä vuosisadalla kehittyneen tieteen yleisesti hyväksytyt päätelmät ja vielä todistamatta olevat olettamukset maailmankaikkeuden alusta ja rakenteesta, ihmisestä ja hänen mielestään sekä pioneeritutkimus ilmiöistä, joita aikaisemmin pidettiin yliluonnollisina, ihmeinä tai mysteerinä, muistuttavat hämmästyttävästi esoteeristen opetusten käsityksiä niistä.

New age -liikkeeseen kuuluvat, hermetiikasta ja tieteistä kiinnostuneet käsittävät hermetiikan

tieteenfilosofian ja uskonnon synteesiksi, ja he näkevät hermetiikassa mahdollisuuden yhdistää filosofinen teoria käytäntöön. Se merkitsee myös käytännön sovellutusten kehittämistä tältä pohjalta esimerkiksi fyysisen, emotionaalisen ja mielen terveyden ylläpitämiseksi. Nykyhermetistien lopullisena kunnianhimoisena teoreettisena tavoitteena on kehittää kaikki maailmankaikkeuden ilmiöt kattava ja selittävä "esoteriikan yhdistetty kenttäteoria", joka on vailla myyttisiä aineksia ja jota voidaan ymmärtää myös tieteen näkökulmasta.

Hermeettisen viisauden historia

Hermetiikan ja sen esittämän maailmankäsityksen yksityiskohtaista historiaa ei ole toistaiseksi kirjoitettu. Viime vuosikymmeninä on ilmestynyt teoksia, joissa sen yleislinjoja ja säilymistä nykypäiviin saakka on kartoitettu. Hermetiikan ja nykytieteen välisten yhtenevyyksien hahmottaminen on myös tullut ajankohtaiseksi.

Muinaisen viisauden etsintä alkaa yli kahden tuhannen vuoden takaisesta Egyptistä hellenistiseltä ajalta, jolloin Oinaan aikakausi oli vaihtumassa Kaloihin. Nyt Kalojen vaihtuessa Vesimieheen kosminen pyörä on jälleen kerran pyörähtänyt yhden kierteen korkeammalle kehityksen spiraalissa, ja omaa aikakauttamme on verrattu laadullisesti hellenistiseen aikaan. Hellenistiselle ajalle oli ominaista

Nykyhermetistien lopullisena kunnianhimoisena teoreettisena tavoitteena on kehittää kaikki maailmankaikkeuden ilmiöt kattava ja selittävä "esoteriikan yhdistetty kenttäteoria", joka on vailla myyttisiä aineksia ja jota voidaan ymmärtää myös tieteen näkökulmasta.

kansainvälisyys ja uskonnollinen suvaitsevuus, yksilöllisyyden ja yksilön oman kokemuksen korostus, kiinnostus mielen voimiin ja kaikkeen yliluonnolliseen. Kaikki nämä piirteet ovat viime vuosikymmeninä voimistuneet kaikissa länsimaissa. ●

IKIAIKAISTA VIISAUTTA ETSIMÄSSÄ

OSA II

Egyptin viisaus ja Hermes Trismegistos

Egyptiläisten maailmankäsityksen mukaan kaikessa aineessa, myös ihmisen kuolevaisessa ruumiissa asusti jumaluuden kuolematon kipinä. Luomistapahtumassa Mieli loi Ajatuksen, ja Ajatus puolestaan sai ilmaisunsa Äänenä tai Sanana, joka voimallaan loi maailmankaikkeuden ja jumalat, maailman ja ihmisen sekä kaiken elollisen.

HEIJÄ SUURONEN-GEIB

Kirjoittaessaan Egyptistä 400-luvulla eKr. kreikkalainen historioitsija **Herodotos** totesi, että egyptiläiset olivat maailman uskonnollisin kansa. Egyptiläiset itse myönsivät tämän: Egypti oli heille pyhä maa ja maailmankaikkeuden keskus, itse asiassa taivas maan päällä. Jumalat olivat valinneet sen asuinpaikakseen jo historian hämärissä. Alati hymyilevä aurinko ja Niilin pyhä virta antoivat maalle hedelmällisyyden ja sen asukkaille ravinnon. Maailman vanhimpana kansana egyptiläiset tunsivat olevansa jumaliensa suosiossa, ja heidän pyhän kansansa pyhää kieltä jumalat olivat aikoinaan puhuneet ja merkinneet muistiin hieroglyfein. Aurin gon noustessa aamutaivaalle maan tuhansissa temppeleissä kaikuivat pappien kiitoshymnit hyvántahtoisille jumalille. Uskonto oli olennainen osa elämää kehdestä hautaan, ja aikaa rytmittivät jumalten kunniaksi vietettävät juhlat. Syystä Herodotos piti egyptiläisiä myös maailman onnellisimpana kansana.

Kaikessa olevaisessa oli jumaluuden eli Mielen kipinä, ja siksi maailmankaikkeus ja luonto lukemattomine elämänmuotoineen käsitettiin eläväksi, pyhäksi ja jumalalliseksi.

Muinaisen Egyptin uskonto

Egyptin kolmituhatuotinen historia ennen ajanlaskumme alkua kertoo jumalista, joista yli kahdeksankymmentä tunnettiin nimeltä. Ihmis- tai eläinhahmoisten tai puoliksi ihmisen, puoliksi eläimen hahmossa kuvattujen paikallisten jumalien ohella uskonnollinen pantheon tunsinäinä vuosituhsina muutamia ylijumalia. Heistä tärkeimpiä olivat Memphiin **Ptah** (n. 2900 eKr.), Onin eli ”aurin gon kaupungin” Heliopoliin **Atum** ja Theban **Amon-Re** (n. 1570–1083 eKr.) sekä Hermopoliin eli Hermeksen kaupungin **Thoth**, joka myöhemmin samaistettiin Hermes Trismegistokseen. Jumalten ohella eri elämänaloja hallitsivat lukuisat jumalattaret, joista myöhemminä vuosisatoina äitijumalatar **Isis** kohosi korkeimpaan

asemaan. Egyptin hallitsijoita, faaraoita, pidettiin jumalten jälkeläisinä ja jumalina.

Sadoista jumalista ja jumalattarista huolimatta egyptiläiset käsittivät kaikkein ylimmän ja perimmäisen jumaluuden olevan ikuinen, elävä ja tietoinen, alati luova Mieli. Luomistapahtumassa Mieli loi Ajatuksen, ja Ajatus puolestaan sai ilmaisunsa Äänenä tai Sanana, joka voimallaan loi maailmankaikkeuden ja jumalat, maailman ja ihmisen sekä kaiken elollisen. Jumaluus oli sekä transsendentti eli tuonpuoleinen että immanentti eli kaikkialla ilmenevä. Kaiken olevaisen käsitettiin virtaavan tästä kaiken olevaisen lähteestä, perimmäisestä jumaluudesta,

ja ottavan aineellisen muodon kaikessa näkyväisessä. Aiheuttaessaan virtauksen, joka päättyy aineellisen maailman ilmestymiseen, tämän jumaluuden – yhden ainoan, salatun – käsitettiin hengittävän ulospäin, ja sisään hengittäessään jumaluus palautti itseensä kaiken aikojen kuluessa luomansa.

Kaikessa olevaisessa oli jumaluuden eli Mielen kipinä, ja siksi maailmankaikkeus ja luonto lukemattomine elämänmuotoineen käsitettiin eläväksi, pyhäksi ja jumalalliseksi. Mieli oli luonut myös maailmankaikkeutta hallitsevat lait. Jumaluuden ajateltiin sisältävän molemmat sukupuolet eli olevan androgyyninen isä-äitijumaluus – siksi luomistapahtumaa kuvattiin seksuaalisin termein. Näkyvässä muodossa esiintyvät jumalat ja jumalattaret käsitettiin perimmäisen jumaluuden aineellisiksi ilmentymiksi, ja heidät esitettiin yleensä pareittain. Kuninkaat jumalten jälkeläisinä toimivat välittäjinä jumalien ja ihmisten välillä.

Egyptiläisten maailmankäsityksen mukaan kaikessa aineessa, myös ihmisen kuolevaisessa ruumiissa asusti jumaluuden kuolematon kipinä. Elämän tarkoitus oli ravita tätä kipinää, elää hyvä ja moraalinen elämä, pidättyä väkivallasta.

Hermeettisten opetus-
ten ytimen muodostaa
muinainen egyptiläi-
nen maailmankäsitys
elävästä, tietoisesta
Mielestä, Järjestä,
Laista ja Järjestykses-
tä, joka pitää yllä elä-
vää, tietoista, ikuis-
ten ja muuttumatto-
mien lakien ja järjes-
tyksen maailmankaik-
keutta. Näistä Thoth/
Hermekselle omis-
tetuista kirjoituksis-
ta on poimittu ja ki-
tetytty Hermes Tris-
megistoksen Seitse-
män kosmista periaa-
tetta, joiden hermetis-
tit käsittävät toimivan
kaikkialla maailman-
kaikkeudessa, myös
ihmisessä ja hänen
elämässään.

Ote Anin papyruksesta (Egyptiläinen kuolleiden Kirja). Toth Hermes oli myös kirjoitustaidon ja hieroglyfien jumala.

ta, oppia tuntemaan todellinen olemuksensa ja tehdä toisille ihmisille niin kuin haluaa itsellensä tehtävän. Tällä tavoin, omien ponnistustensa kautta ihmisen oli mahdollista yhtyä jälleen jumalalliseen lähteeseensä. Tämän päämäärän saavuttamiseksi tarvittiin useita elämiä, ja usko jälleensyntymiin oli yleinen. Egyptin uskonto ei tuntenut dogmeja eikä uskontunnustuksia. Erilaisten uskonnollisten käsitysten välillä ei nähty ristiriitoja, vaan ne käsitettiin todellisuuden ilmentymiksi eri muodoissa.

Hermeettisen filosofian ja sen historian tutkijan **Garth Fowdenin** mukaan Egyptin ”Mielen uskonnossa” inhimillinen ja jumalallinen tieto, järki ja intuitio ovat keskinäisessä vuo-

rovaikutuksessa, ja siksi on olemassa kahdenlaista, järkeen ja ymmärtämiseen, perustuvaa tietoa. Kuitenkin vain harvat kykenevät ymmärtämään olevansa osa jumaluutta, joka on Kaikkeus. Ihminen pääsee tietämättömyydestään pyrkiessään ensin ymmärtämään luontoa ja itseään ja niiden jälkeen jumaluutta. Hermeksen tie kuolemattomuuteen on pelastus tiedon kautta, ja ihminen saavuttaa kuolematomuuden yhtyessään jumaluuteen.

Historiantutkija **Francis Yates** on kuvannut Egyptin uskonnon jumaluutta Mielenä, Kaikkeutena ja Ykseytenä, Lakina ja Järjestyksenä. Hänen mukaansa egyptiläinen pappi oli filosofi, joka pyrki tuntemaan jumaluuden, Mielen,

ja sen luomat maailmankaikkeutta hallitsevat lait myös oman mielensä avulla. Siksi papit opiskelivat aritmetiikkaa, geometriaa ja luonnontieteitä sekä niiden sovellutuksia. Ajankumme ensimmäisellä vuosisadalla elänyt pappi **Chaeremon**, joka oli perehtynyt myös stoalaiseen filosofiaan, kertoo papiston omistaneen koko elämänsä jumaluuden tutkimiselle sen eri muodoissa. Pappien ymmärryksen mukaan heistä ensimmäiset olivat saaneet tiedon jumalilta, jotka olivat näkyvässä muodossa hallinneet Egyptiä hamassa muinaisuudessa. Tieto oli merkitty muistiin hieroglyfein, ja temppelien papiston tehtävänä oli pitää yllä tiedon liekkiä. Egyptin temppelihin tuli opiskelijoita kaikista maista, ja kotimaahansa palattuaan monet heistä perustivat omia koulujaan. Luonnollisesti jokainen käsitti saamansa opetukset omien älyllisten kykyjensä mukaan, ja siksi egyptiläisen tiedon pohjalta syntyi erilaisia filosofisia koulukuntia. Useat kreikkalaiset filosofit olivat opiskelleet Egyptissä, ja heistä ensimmäisiin kuului **Pythagoras**. Vielä Platonin voidaan käsittää pitäneen yllä egyptiläistä perinnettä, mutta Aristoteleen ajattelu merkitsi huomattavaa muutosta siihen.

Jumalasta nimeltä Thoth Kolmesti suureen Hermekseen

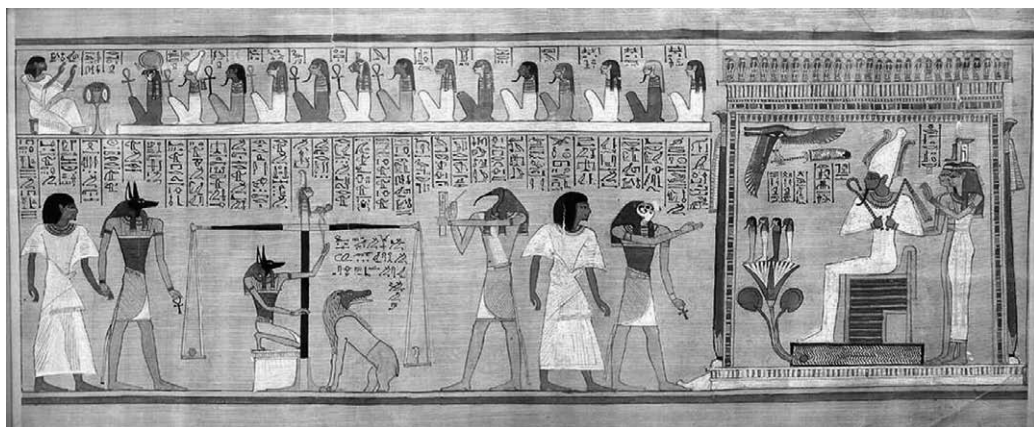
Kuka sitten oli Hermes Trismegistos, muinaisessa Egyptissä elänyt hermetiikan ensimmäinen opettaja? Hermes-nimen sijasta egyptiläiset tunsivat hänet nimellä **Tehuti**, ja hänen egyptiläisestä nimestään tunnetaan kahdeksantoista kreikkalaista ja kaksi latinankielistä muunnosta. Kreikkalaisista muunnoksista tunnetuin on Thoth ja myöhemmin häntä alettiin kutsua niinikään kreikkalaisella nimellä Hermes Trismegistos, kolmesti suuri tai kaikkein suurin Hermes. Egyptin jumalien joukossa Tehutilla eli Thothilla oli erikoisasema. Hänet käsitettiin Egyptin kosmisen jumaluuden ”sanaksi” tai ”Logokseksi”, jonka kautta jumaluus oli luonut maailman. Hän oli jumaluuden ”sydän” ja ”kieli”, joka loi lausumalla ”maagisen

sanan”. Thoth Hermestä palvottiin hänen pyhässä kaupungissaan Hermopoliissa ”jumalallisten sanojen Herrana”. Hän oli Valon ja Elämän lähde – häntä nimitettiin myös Rakkaudeksi. Hän oli ”kaikkietävä”, hän ”tutki sydämet” ja ”näki ihmisen läpi” ja tietäessään kaiken hän oli samalla ”kaiken tiedon lähde”, ja viisain kaikista jumalista. Ihmisen kuoltua ja tultua tuomiolle **Osiriksen** valtaistuimen eteen Thoth istui Osiriksen oikealla puolella ja kirjasi muistiin hänen hyvät ja pahat tekonsa.

Oikeuden ja lain jumalatar **Maat** ja Tehuti käsitettiin maailmankaikkeuden tietoisien Mielen ja maailmankaikkeutta hallitsevien Lakien henkilöitymiksi. Viisauden, Totuuden ja Oikeuden mukaisuuden jumalina he olivat antaneet ihmisille maalliset lait ja pitivät yllä järjestystä ja oikeutta. Tehuti (Thoth) antoi egyptiläisille tieteen ja hänet mainitaan erityisesti hieroglyfikirjoituksen keksijänä ja jumalten kirjurina. Hän perehdytti oppilaansa kirjoitukseen, aikakirjojen pitoon ja luonnontietesiin: lääketieteeseen, kemiaan ja anatomiaan; astrologiaan, geometriaan ja matematiikkaan; hän opetti filosofiaa, puhetaitoa, arkkitehtuuria ja maantiedettä. Taiteiden suojelijana hän suosi erityisesti musiikkia ja kuvaamataiteita. Thothista voidaan sanoa että hän oli jumala ja tiedemies samanaikaisesti.

Thoth tunnetaan erityisesti Isis-jumalattaren ja Osiris-jumalan myyteistä, joissa Thoth esitetään heidän ja heidän poikansa **Horuksen** ystävänä ja auttajana. Hän oli myös aurin-gonjumalaksi kutsutun **Ran** mukana hänen matkoillaan ja jumalallisen kansliapäällikön virassaan piti kirjaa hänen tekemisistään. Hän toimi sihteerinä ja toisinaan puolustusasianajajana jumalten välisissä oikeudenkäynneissä, ja Egyptin korkeimman oikeuden istunnot noudattivat näiden istuntojen kaavaa.

Vanhan kuningaskunnan ajalla Thothin nimi kirjoitettiin ibis-symbolilla, ja häntä kuvattiin ihmisenä, jolla oli ibiksen pää. **Ibistä** pidettiin viisaimpana kaikista linnuista, ja siksi lintu pyhitettiin hänelle. Eläimistä viisain oli apina, ja siksi Thothia kuvattiin myös koiranpäisenä pa-

Toth on Egyptilaisen kuolleidenkirjan linnunnokkainen kirjuri.

viaanina. Egyptin kuukalenterin ensimmäistä kuukautta nimitettiin hänen nimellään 18. dynastiasta lähtien. Viikon päivistä keskiviikko kantaa yhä Thoth/Hermes/Merkuriuksen nimeä romaanisissa kielissä, mikä osoittaa hänen asemaansa Auringon ja Kuun jälkeen tärkeimpänä jumaluutena.

Thothin kaupunki Hermopolis muodostui hänen palvontansa ja Egyptin taiteen keskuksiksi. Kaikkialla Egyptissä oli hänen temppelitään, joissa parannettiin sairaita. Lääkintätaidon ja lääkäreiden suojelijana hänet tunnettiin nimellä **Asklepios**. Hänen symbolinaan käytettiin silloin sauva, jonka ympärille oli kiertynyt kaksi käärmettä – Asklepioksen käärmesauvaa muistuttava sauva käytetään edelleen lääkintätaidon symbolina. Parannustaitonsa Thoth opetti Isis-jumalattarelle, jota pidettiin hänen tyttärenään. Myös Isistä kutsuttiin suureksi parantajattareksi, ja vuosituhantisen parannustaidon perinne jatkui hänen temppeleissään.

Kreikkalaiset muunsivat Tehutin nimeksi Thoth, ja myöhemmin he antoivat hänelle toisenkin nimen: Hermes. Kreikkalainen Hermes tunnettiin jo pikkupojasta saakka armottomana kepposten tekijänä, myöhemmin kauppiaiden ja varkaiden suojelijana sekä jumalten sanansaattajana, kun taas egyptiläisen Thoth/Hermeksen harrastukset olivat varsin

toisenlaiset. Siksi Egyptin Hermeksen lisänimeksi annettiin Trismegistos, joka merkitsee ”kolmesti suuri” tai ”kaikkein suurin”. Miksi Thoth/Hermestä nimitettiin kolmesti suureksi, on tulkinnanvaraista. Selityksiä on useita. Jo Egyptissä Thothin nimeen lisättiin epiteetti ”suuri ja suuri”, ja kreikankielinen ”kolmesti suuri” mahdollisesti tarkoitti ominaisuuden suurinta määrää, superlatiivia, eli kaikkein suurinta tai erittäin suurta. Myös kolmikielisessä vuodelta 196 eKr. peräisin olevassa Rosettan kivessä, jonka avulla hieroglyfien kääntäminen tuli mahdolliseksi viime vuosisadalla, Egyptin Hermes mainitaan lisänimellä ”suuri ja suuri”. Esoteerisesti asennoituneet kirjoittajat ovat katsoneet sen merkinneen sitä, että Hermes Trismegistos oli ”filosofi, pappi ja kuningas”, tai että se oli ”kolmesti initioitujen” eli kolme vihkimystä saaneiden kunnian nimi.

Thoth/Hermeksestä kertovia tekstejä

Uskonnon historiallisen tutkimuksen lisäksi tietoa Thoth/Hermeksestä on antanut ensimmäinen nimeltä tunnettu egyptiläinen historiankirjoittaja **Manetho**, jonka nimi, Maen-Thoth, merkitsee ”Thothille rakas” tai ”Thothin rakastama”. Manetho eli 300-luvulla eKr. aikaan, jolloin keisari **Aleksanteri Suuren**

Niilin suistoon perustamasta Aleksandrian kaupungista tuli ajan oppineisuuden keskus. Kun Aleksanteri Suuren kuoltua v. 323 eKr. hänen makedonialainen kenraalinsa **Ptolemaios** tuli Egyptin hallitsijaksi ja Aleksandrian kirjasto perustettiin, kirjastoon pyrittiin hankkimaan kaikkialta maailmasta käsikirjoituksia, jotka käännettiin kreikaksi ja säilytettiin kirjastossa. Myös heprealaisen Raamatun kreikkankielinen käännös, Septuaginta, toimitettiin kirjastonhoitaja **Demetrioksen** suosituksesta.

Egyptin historian kirjoittaminen kreikaksi uskottiin Manetholle. Onin eli Heliopoliin temppelin ylipappina Manetho tunsu Egyptin muinaisen temppeleissä säilytetyn viisauden. Aigyptiaca-nimisessä historiassaan hän käsitteli kansansa historiaa, uskontoa ja myyttejä sen varhaisimmista ajoista saakka. Vaikka Manethon historiasta on säilynyt vain katkelmia muiden kirjoittajien teksteissä, hänen tietonsa ovat olleet arvokkaita muinaisen Egyptin tutkijoille. Manetho kirjoitti muistiin Thoth/Hermestä koskevaa aineistoa, jota häntä myöhemmät historiantutkijat ovat lainanneet. Manethon kirjoituksia kopioinut kreikkalainen munkki **Georgios Syncellos** mainitsi Manethon sanoneen, että Thoth kirjoitti pyhällä kielellä ja pyhällä kirjoituksella ennen vedenpaisumusta, ja että vedenpaisumuksen jälkeen hänen kirjoituksensa käännettiin kansankielelle. Alettiin käsittää että Thoth nimisiä jumalia oli kaksi: ensimmäinen Thoth eli ennen vedenpaisumusta, ja toinen Thoth, hänen pojanpoikansa, pani säilöön Egyptin temppeleiden sisimpiin kammioihin isänsä ennen vedenpaisumusta laatimat kirjoitukset. Ensimmäisen Thothin tuhansia vuosia vanhoja kirjoituksia säilytettiin Heliopoliin temppelissä todennäköisesti vielä Manethon aikana, sillä tämä lupasi kirjeessään kuningas Ptolemaios II:lle, että temppelin ylipappi sallisi kuninkaan tutustua Hermes Trismegistoksen itsensä kirjoittamiin pyhiin teksteihin.

Manetho mainitsee Hermeksen kirjoittaneen kaiken kaikkiaan 36 525 kirjaa, mikä luku viittaa vuoden päivien lukumäärään. Muutamaa

sataa vuotta myöhemmin kreikkalainen filosofi **Iamblikhos** uskoo niitä olleen vain 20 000, ja hänen mukaansa niistä 2 000 käsitteli universaaleja periaatteita. Kirkkoisä **Clemens Aleksandrialainen** puolestaan kertoo kirjoja olleen hänen aikanaan jäljellä vain neljäkymmentäkaksi. Ne sisälsivät hymnejä ja kunnianosoituksia jumalille, ohjeita kuninkaille, astronomiaa, lakeja ja lääketiedettä: anatomiaa, sairauksia yleensä, instrumentteja, lääkkeitä, silmäsairauksia ja gynekologiaa. Nykypäiviin alkuperäisiä kirjoituksia ei tiedetä säilyneen ainoatakaan. Myös egyptiläistä Kuolleiden kirjaa on pidetty alkuaan Hermeksen kirjoittamana.

Hermes Trismegistoksen maine on säilynyt vuosisatoja ja vuosituhansia, mutta hänen henkilöllisyydestään ei ole yleisesti hyväksyttyä käsitystä. Roomalainen valtiomies, filosofi **Cicero** mainitsee sekä ensimmäisen että toisen Thothin, Hermepoliin perustajan, mutta pitää toista Thothia egyptiläisenä pappina, tosin heistä kaikkein viisaimpana ja oppineimpana sekä kuningasten arvoisena lakien ja oikeuden ylläpitäjänä. Hellenistisenä aikana Hermes Trismegistoksesta tuli kansainvälinen, kreikkalaisella nimellä tunnettu egyptiläisen viisauden opettaja, jossa yhdistyi useiden eri jumalien ominaisuuksia. Hermetistit pitävät häntä kaukaisessa muinaisuudessa eläneenä viisaana miehenä, joka oli saanut tietonsa jumalilta sekä tehtävän välittää se ihmisille, jotka ovat tiedon arvoiset eli jotka pystyvät sen ymmärtämään.

Tuskin löytyy historiantutkijaa, joka pitäisi Hermes Trismegistosta muuna kuin myyttinä tai yhdistelmänä useiden eri myyttien jumaltai henkilöahmoista. Kuitenkin voidaan kysyä, kuinka on mahdollista, että hänestä ovat kirjoittaneet niin monet muinaisen maailman filosofit ja että niin monet ovat lainanneet hänen kirjoittamikseen oletettuja tekstejä, ellei hänellä ole ollut esikuvaa todellisuudessa. Jos hänen olemassaolonsa tahdotaan kiistää esimerkiksi sen perusteella, että Manethon Hermeksestä kertovia alkuperäisiä kirjoituksia ei ole löytynyt, puhumattakaan Hermeksen omis-

ta kirjoituksista, silloin joudutaan epäilemään monien muiden todellisiksi käsitettyjen henkilöiden tai olentojen olemassaoloa. Myöskään Mooseksen ja Kristuksen, Pythagoraan ja Sokrateen, enkeli Moronin tai lukuisten näkymättömien mestarien ei voida osoittaa jättäneen jälkeensä omakätisiä kirjoituksia, ja kaikki mitä heistä on kirjoitettu, on niin ikään toisen käden tietoa.

Milloin Hermes Trismegistoksen arvellaan eläneen, jos pidämme häntä historiallisena, todellisenä henkilönä? Käytettävissä olevat tiedot tuntuvat uskomattomilta, mutta ehkä niille aikanaan löytyy selitys. Kreikkalainen historiankirjoittaja Herodotos kertoo Egyptin pappien sanoneen, ettei yksikään jumala ollut ilmestynyt ihmishahmossa 11 340 vuoteen. Toisaalta Manetho sanoo ensimmäisen Thothin palanneen vedenpaisumuksen jälkeen ja kirjoittaneen silloin kirjansa. Muinaisia sumerilaisia ja egyptiläisiä tekstejä tutkinut ja niitä toisiinsa verrannut tutkija kirjailija **Zecharia Sitchin** on esittänyt Thoth/Hermes Trismegistokseen liittyvän kiintoisan olettamuksen. Hänen mukaansa Sumerin ja Egyptin jumalat laskeutuivat maahan avaruudesta. Thoth oli Egyptiä hallitsevan niin ikään tiedemiehenä tunnetun Enkin poika, jota sumerilaiset tekstit kutsuvat nimellä NIN.GISH.ZI.DA. Sitchin mainitsee myös, että Manethon mukaan Thoth tuli Egyptin hallitsijaksi 8670 eKr.

Ajanlaskumme ensimmäisinä vuosisatoina eläneet kristityt kirkkoisät pohtivat, elikö Hermes ennen **Moosetta**, Mooseksen jälkeen vai samanaikaisesti, ja muutamat heistä näkivät hänessä jopa Mooseksen opin opettajan. Thoth/Hermes Trismegistos mainitaan Vanhassa Testamentissa viisauden perikuvana, joskin viittaus häneen on naamioitu kääntämällä alkuperäinen teksti väärin joko tahallisesti tai tahattomasti. Uskonnon historioitsija **William Foxwell Albright** huomauttaa, että **Jobin** kirjan 38. luvun 36. jakeessa kysytään: ”Kuka on antanut viisauden Taauthille (Thothille), tai kuka on antanut tiedon tai ymmärryksen merimiehille purjehtia tähtien mukaan? Vuo-

den 1933 suomennoksen mukaan jae kuuluu: ”Kuka on pannut viisautta pilvenlonkiin, tahi kuka antoi pilvenhattaroille ymmärrystä?” On selvää, että Raamatun tekstien ymmärtäminen kävisi helpommin, jos kääntäjät perehtyisivät alkuperäisteksteihin ja niiden kirjoittamisen aikaan tunnettuihin käsityksiin, joihin ne viittaavat. Hermes mainitaan myös Uudessa testamentissa.

Aleksanteri Suurta Egyptin hallitsijoina seuranneiden kreikkalaisten Ptolemaiosten aikana Thoth/Hermeksen palvonta nousi uuteen kukoistukseen. Hänen opetuksiaan toistettiin ja tulkittiin hermeettisiksi nimetyissä teksteissä. Niiden ytimen muodostaa muinainen egyptiläinen maailmankäsitys elävästä, tietoisesta Mielestä, Järjestä, Laista ja Järjestyksestä, joka pitää yllä elävää, tietoista, ikuisten ja muuttumattomien lakien ja järjestyksen maailman-kaikkeutta. Näistä Thoth/Hermekselle omistetuista kirjoituksista on poimittu ja kiteytetty Hermes Trismegistoksen Seitsemän kosmista periaatetta, joiden hermetistit käsittävät toimivan kaikkialla maailmankaikkeudessa, myös ihmisessä ja hänen elämässään.

Hermes Trismegistoksen opetuksiksi mainittuja tekstejä tutkiessaan nykytutkijat ovat tulleet siihen päätelmään, että tekstien kirjoittajia oli useita ja että ne eivät voi olla vanhempia kuin 100–300 -luvulta jKr. Tämä ei tietenkään ratkaise kysymystä, oliko Hermes Trismegistos todellinen henkilö tai milloin hän eli eikä sitä ovatko hänen opetuksikseen mainitut tekstit mahdollisesti muuttuneet niitä kopioitaessa ja tulkittaessa. Ainoastaan tekstien sisällön perusteella on mahdollista tehdä päätelmiä, kuvastavatko ne Egyptin tuhatvuotista Mielen uskontoa, jossa tiede, filosofia ja uskonto yhdistyivät ja jota Thoth/Hermeksen sanotaan opettaneen. ●

Hellenistinen aika - mysteerikulttien maailma

Hellenistiselle aikakaudelle oli ominaista, että kaikkien maiden oppineet, runoilijat, taiteilijat ja muusikot matkustivat vapaasti maasta toiseen.

Uskontojen ja filosofoiden välillä käynnistyi syvälinen vuorovaikutus. Aleksandria oli uskonnollinen keskus, jonka upeissa temppeleissä palvottiin egyptiläisiä, kreikkalaisia ja myös itämaisia jumalia ja jumalattaria. Syntynyt synkretistinen kulttuuri oli yhtä paljon egyptiläinen kuin kreikkalainen.

HELJÄ SUURONEN-GEIB

Makedonialaisen keisari Aleksanteri Suuren valloitetun koko tunnetun maailman Kreikasta Intiaan eli Vähän Aasian, Syyrian, Egyptin, Mesopotamian ja Persian, alkoi Välimeren ja Lähi-idän maiden historiassa kuusi sataa vuotta kestävä aikakausi, jota nimitetään hellenistiseksi ajaksi. Sen käsiterään alkaneen Aleksanteri Suuren kuolemasta v. 323 eKr. Hellenistisen ajan taikaukosta vaikutteita saaneet, numeroiden salaiseen merkitykseen tutustuneet mahdollisesti sijoittaisivat aikakauden lopun vuoteen 323 jKr., jolloin toisen keisarin, Rooman **Konstantinuksen** käskystä kristinuskosta tuli valtakunnan virallinen uskonto.

Aleksanteri Suuren valloitukset mullistivat koko sen aikaisen maailman. Kreikan kieli tuli yleiskieleksi, ja Kreikan kulttuuri levisi valloitetuille alueille. Valloitetujen maiden kulttuurit ja tavat tulivat tunnetuiksi koko tällä alueella. Aikakaudelle oli ominaista, että kaikkien maiden oppineet, runoilijat, taiteilijat ja muusikot matkustivat vapaasti maasta toiseen. Uskontojen ja filosofoiden välillä käynnistyi syvälinen vuorovaikutus. Aikaisemmat paikalliset, valtion tai kaupunkiyhteisöjen ylläpitämät uskonnolliset kultit alkoivat menettää merkitystään. Aikaisemmat jumalat saivat rinnalleen uusia jumalia, palvontamenot uusia piirteitä ja jumalaistaruksia sekoittuivat toisiinsa. Hellenistisinä vuosisatoina uskonnollisten käsitysten sekoittuminen toisiinsa tuotti niin lukuisia uusia uskonnollisia käsityksiä, riittejä ja kultteja, että aikaa on mainittu ihmiskunnan historian uskonnollisimmaksi ajanjaksoksi. Aleksandrian kaupungista tuli hellenistisen ajan keskus ja symboli.

Aleksandrian kaupunki

Aleksandria vuonna 100 jKr.: hellenistisen maailman keskus, kuohuva satojen tuhansien asukkaiden suurkaupunki, kaupan ja merenkulun risteys, jonka satamaan saapui laivoja

kaikista maista. Huvittelun keskus, jonka sadat teatterit, sirkukset ja urheiluareenat täyttyivät katsojista ja jonka tuhansissa kylpylöissä kaupungin asukkaat ja vierailijat rentoutuivat. Kaupunki, jonne ihmiset matkustivat kysymään neuvoa astrologeilta ja pyytämään maagien apua ongelmiinsa. Uskonnollinen keskus, jonka upeissa temppeleissä palvottiin egyptiläisiä, kreikkalaisia ja itämaisia jumalia ja jumalattaria. Kaupunkia suojeli Egyptin hyväntahtoinen suuri äitijumalatar Isis, Taivaan ja maan kuningatar, suuri parantajatar, jonka temppeleissä sairaita hoidettiin yrtiläkkein, uniterapialla ja hypnoosilla.

Aleksandria tunnettiin myös aikansa sivistyksen keskuksena. Sen kansainvälisesti kuuluisissa kouluissa ajan parhaat opettajat luennoivat matematiikkaa ja geometriaa, astronomiaa, lääketiedettä, filosofiaa ja musiikkia. Opinto-ohjelmaan kuuluivat myös astrologia, ennustustaito ja pyhät kirjoitukset. Aleksandrian kirjasto oli maailmankuulu, ja laajimmillaan sen kokoelmat käsittivät 500 000 – 700 000 kirjoituskääröä.

Perustaessaan pääkaupunkinsa Niilin suistoon Aleksanteri Suuri loi edellytykset kahden maailman ja kahden sivilisaation kohtaamiselle. Aleksandriassa Kreikan klassinen ja Egyptin sitä tuhansia vuosia vanhempi kulttuuri sulautuivat toisiinsa. Oman lisänsä kehityksessä olevaan uuteen, hellenistiseen kulttuuriin toivat Palestiinasta tulleiden juutalaisten sekä idästä Persiasta ja jopa Intiasta saakka kaupunkiin muuttaneiden kymmenien muiden kansallisuuksien mukanaan tuomat tavat ja uskonnot. Vaikka vallanpitäjät olivat kreikkalaisia ja myöhemmin roomalaisia, Egyptin kulttuurin ja uskonnon perinne oli niin vahva, että se pystyi sulauttamaan itseensä uudet ainekset. Syntynyt synkretistinen kulttuuri oli yhtä paljon egyptiläinen kuin kreikkalainen.

Hellenismin kuuden vuosisadan aikana vallinneita uskonnollisia käsityksiä luonnehtii parhaiten sana synkretismi. Käsitteellä tarkoi-

Rafaello Sanzion Ateenan koulu. Ryhmäkuvassa on tunnettuja hermeetikkoja ja filosofi-
ja mm. Platon, Aristoteles, Sokrates, Pythagoras, Eukleides, Hy-
patia ym.

Mysteeriuskonnoista

Mysteeriuskonnot luokitellaan organisaation perusteella kolmeen eri ryhmään: karismaattiset eli maata kiertävien pyhien miesten, mystikoiden, saarnaajien tai opettajien ympärille kerääntyvät ryhmät, temppelien ja pyhäkköjen vakituisten papiston ylläpitämät kultit ja uskovien yhteisöt, salaseurat, joiden jäsenet alistuvat kultinjohtajien alaiseen tiukkaan kuriin. Mitkään kultit eivät kuitenkaan muodostaneet kristinuskon kirkkolaitokseen verrattavaa organisaatiota.

Kolmenlaisia tekstejä on jäänyt kertomaan mysteereistä jälkipolville: gnostista ja hermeetistä kirjallisuutta, maagisia eli magiaa käsitteleviä papyruksia ja kreikkalaisia kertomuksia. Ne välittävät käsityksen mysteerikulteista uskontoina, jotka antoivat niihin osallistuneille sisäisen varmuuden siitä, että kuolemaa seuraa elämä, pimeyttä valo; pelon ja ahdistuksen voittaa ilo ja sisäinen tietäminen. Ciceron sanoin, mysteerit opettivat elämään ilossa ja kuolemaan paremman elämän toivossa.

Joissakin riiteissä jumalan odotettiin ottavan initioitavat valtaansa eli tulevan heihin, toisissa seksuaalinen symboliikka oli hallitsevana ja initioitavat solmivat pyhän avioliiton jumaluuden kanssa. Oikean mielentilan saavuttamiseksi osallistujille mahdollisesti annettiin tietoisuutta muuttavaa ainetta. Eleusiin mysteereiden äitijumalattaren symbolina unikko on antanut aiheen olettaa, että hänen riiteissään mahdollisesti käytettiin oopiumia. Dionysoksen mysteereissä vihittävät pääsivät hurmioon juomalla yrttiututeilla terästettyä viiniä.

tetaan uskonnollisuutta, joka syntyy erilaisten uskonnollisten käsitysten vuorovaikutuksesta, palvottujen jumaluuksien, uskontojen perustana olevien myyttien sekä palvontamenojen sekoittuessa toisiinsa. Tätä aikakautta on verrattu suureen järveen, jossa siihen virtaavat joet ja purot yhdistyvät ja sekoittuvat. Kuitenkaan ei voida puhua vain yhdestä ainoasta hellenistisestä uskonnosta, vaan uskonnoista, jotka lainasivat aineksia toinen toisiltaan. Jos hellenistisen aikakauden uskonnollisuudesta etsitään jonkinlaista kehityksen punaista lankaa, sellaisena voisi nähdä aikakauden alkupuolella voimakkaasti vaikuttaneiden kreikkalaisten uskonnollisten ja filosofisten käsitysten vaihtumisen aikakauden loppua kohti vähitellen voimistuviin itämaisiin uskonnollisiin käsityksiin, jolloin aasialaisia jumalattaria **Kybeleä** ja **Atargatista**, Egyptin Isistä ja persialaista **Mithraa** palvottiin Roomassa kreikkalaisten ja roomalaisten jumalien ja jumalattarien rinnalla.

Aleksandriassa ajan uskonnolliset ja filosofiset käsitykset kukoistivat rinta rinnan. Kreikkalaisten, roomalaisten, persialaisten, egyptiläisten ja juutalaisten aineiden sekoittumisesta syntyi aikakauden uususkontoja, joihin kuuluivat myös ensimmäiseltä vuosisadalta lähtien syntyneet kristilliset lahkot. Vasta 300-luvulla yksi niistä voitti lahojen välisen kilpailun, ja aikanaan muodostui siksi uskonnoksi, joka tunnetaan roomalaiskatolisena kristinuskona. Keisari Konstantinuksen mahtikäskey virallisti kristinuskon, antoi ensimmäisen vakavan kuoliniskun hellenistisen ajan lukuisille synkretistisille uskunnoille ja filosofioille pakottaen samalla hermeettisen tiedon painumaan maan alle.

Hellenistisen aikakauden uskontoja tutkinut **Frederick C. Grant** toteaa, että historian ja varsinkin uskonnonhistorian kirjoittajista monet ovat oman maailmankatsomuksensa sokeuttamina esittäneet kristinuskon valtakautta edeltäneen maailman ja sen uskonnolliset käsitykset varsin kielteisessä valossa. Kielteisen käsityksen panivat alulle ns. kirkkoisät, kristinuskon ensimmäiset teologit. Se ei kuitenkaan vastaa

todellisuutta sellaisena kuin sitä kuvaavat aikakaudella eläneet henkilöt, joiden ajankuvauksista ei puutu syvästi eettisiä ja moraalisia, hengellisiä ja filosofisia näkemyksiä. Niistä käy ilmi, että hellenistisen ajan uskonnollisuudella oli tukeva moraalinen ja rituaalinen perusta: uskonnollisten filosofien pohtiessa omia näkemyksiään, tavallinen kansa uhrasi ja rukoili temppeleissä, osallistui jumalien mysteereihin ja toivoi voivansa rukouksen ja magian avulla vaikuttaa maailmaa hallitseviin salattuihin voimiin omaksi parhaakseen.

Hellenistisen aikakauden uskonnollinen suvaitsevuus jatkui kauden loppuun saakka. Riittejä painotettiin uskomuksia tai opinkappaleita enemmän eikä oikeaoppisuutta tunnettu tai vaadittu. Vaikka Rooman valtakunnassa edellytettiin kaikkien kumartavan keisaria jumalana ja osallistumaan valtion kaikille kansalaisille tarkoittamiin riitteihin, ketään ei kuitenkaan vainottu pelkästään hänen uskonnollisten käsitystensä vuoksi – esimerkiksi juutalaisille annettiin lukuisia myönnytyksiä heidän uskontonsa harjoittamiseen. Jos jonkin uskonnon harjoittajia vainottiin tai rangaistiin, heidän katsottiin harjoittaneen epäinhimillisiä riittejä tai poliittista kiiohotusta.

Mysteerien maailma

Keisari Aleksanterin ja keisari Konstantinuksen välisinä vuosisatoina, elämän kansainvälistyessä, kansan uskonnollinen tarve alkoi etsiä uusia uomia. Kun ajan oppineiden ja valtaa pitävän yläluokan maailmankatsomus perustui lähinnä kreikkalaiseen filosofiaan, tavallisen kansan kiinnostus kohdistui sellaisiin uskonnon muotoihin, jotka tarjosivat viileän ja älyllisen filosofian sijasta tunteisiin vetoavaa ja henkilökohtaiseen kokemukseen perustuvaa hen-

gellisyyttä. Idästä länteen levittäytyvät mysteeriuskonnot täyttivät heidän uskonnolliset ja hengelliset tarpeensa. Jo noin tuhat vuotta ennen ajanlaskumme alkua useita mysteeriuskontoja harjoitettiin Kreikassa ja Egyptissä. Ne voimistuivat 600-luvulta eKr. alkaen, ja niiden huippukausi ajoittuu ajanlaskumme alun molemmin puolin. Rooman valtio suhtautui niihin ajoittain epäluuloisesti ja yritti tukahduttaa niitä, kuitenkin tuloksetta. Muutamat keisarit suosivat niitä, kuten filosofina tunnettu **Marcus Aurelius**, joka rakennutti uudelleen **Demeter**-jumalattaren Eleusiin pyhäkön.

Myöhemmin, kristinuskon tultua Rooman valtakunnan uskonnoiksi, mysteerikultit julistettiin laittomiksi keisarillisella käskyllä 390-luvulla, ja niiden viimeisetkin rippeet katosivat pari sataa vuotta myöhemmin. Kuitenkin on mahdollista että joidenkin rituaalien noudattaminen salassa jatkui vuosisatoja, mihin on viitteitä mm. Kreikasta. Mysteerien jatkumisen aikoinaan keskeytyk-

settä yli tuhannen vuoden ajan osoitti niiden voiman kansan keskuudessa. Hellenistisen aikakauden kuva jää vaillinaiseksi, ellei niitä mainita, sillä suurin osa väestöstä otti niihin osaa. Uskontotieteilijä **Samuel Angus** toteaa, että omana aikanaan ne levittivät mysteereihin osallistuville omakohtaisen kokemuksen kautta oman aikakautensa evankeliumia, oppia ihmisen kuolemattomuudesta.

Ihmiskunnan varhaisimpien uskontojen on arveltu kehittyneen luonnon tarkkailun pohjalta. Luonnossa toistuva syklinen kierto: syntyminen, kasvu, kukoistus, vanheneminen ja kuolema sekä vuodenaikojen, päivän ja yön vuorottelu kuuluvat luonnontarkkailuun perustuvien kosmisten uskontojen perusteemoihin.

Mysteeriuskonnoista vanhimmat palvoivat äitijumalattaria, ja luonnon symboliikkaa sovellettiin mysteeriopetuksiin ihmisen elämästä.

Hellenistiselle aikakaudelle oli ominaista, että kaikkien maiden oppineet, runoilijat, taiteilijat ja musiksot matkustivat vapaasti maasta toiseen. Uskontojen ja filosofioiden välillä käynnistyi syvälinen vuorovaikutus.

Paikallisten kulttien uskomusten ja riittien vuosisataiset juuret periytyivät maanviljelykseen. Luonnon kiertokulku, kuolema ja uudelleen eloon herääminen, muodostuivat mysteerikulttien keskeiseksi teemaksi. Näiden mysteerikulttien opetuksia on luonnehdittu mystiseksi tai kosmiseksi panteismiksi, sillä ne käsittivät jumaluuden ilmenevän kaikkialla luonnossa, mutta samalla ne korostivat jumaluuden sisäistä kokemista. Ne opettivat symboliikan ja vertauskuvien avulla eivätkä vedonneet älyyn ja tietoon, vaan tunteeseen ja kokemukseen. Siksi henkilökohtainen osallistuminen jumaluuden mysteereihin oli ainoa keino oppia tuntemaan jumaluus. Hellenistisen aikakauden uskonnollisuutta on verrattu järveen, johon virtaa lukuisia puroja. Vanha kreikkalainen uskonto muodosti yhden tähän synkretististen uskontojen järveen virtaavista joista.

Kreikassa kehittyi mystinen orphinen uskonto, joka opetti myös jälleensyntymistä ja jonka salaiset riitit keskittyivät sielun pelastukseen. Sitä älyllisempänä pidettiin Apollo-jumalan kulttia Delfoissa. Hellenistiseen maailmaan idästä leviävät kultit alkoivat pian kukoistaa kreikkalaisten ja egyptiläisten kulttien rinnalla, ja ne toivat uskontojen kirjoon uusia aineksia kuten käsityksen palvotun jumaluuden ainutlaatuisuudesta, uskon henkilökohtaisen pelastuksen tarpeellisuuteen, jumaluuden osoittamaan armoon sekä käsityksen, että askeettisuus ja itsekuritus olivat jumaluutta erityisesti miellyttäviä hyveitä.

Ihmistä ovat kaikkina aikoina ja kaikissa kulttuureissa askarruttaneet elämän ja kuoleman mysteerit, eikä oma aikamme suinkaan ole poikkeus. Mysteerikulttien tarkoituksena oli opettaa, mitä elämä ja kuolema ovat, miten pelastua kohtalon vallasta ja miten saavuttaa kuolemattomuus. Tämän tiedon antoi jumaluus, joka oli itse kokenut kuoleman ja ylösnousemuksen tai uudelleensyntymisen. Mysteereihin osallistujan kokemus huipentui vihkimyksessä eli initiaatiossa, jossa initioitavan käsitettiin syntyvän uudelleen. Tämän tiedon saatuaan, koettuaan salaisissa mysteereissä

symbolisen kuoleman ja uudelleensyntymisen, ihminen koki samaistuvansa palvomaansa jumaluuteen. Joidenkin jumalien mysteereissä vihityt tunsivat jumaluuden ottavan heidät valtaansa eli he kokivat session. Kuolevan ja ylösnousevan jumaluuden lailla mysteereihin vihitty ja niiden merkityksen sisäistänyt initiaatti oli oppinut omakohtaisesti tuntemaan perimmäisen totuuden eli kaiken olevaisen ykseyden ja pyhyyden sekä kuoleman näennäisyyden.

Mysteeriuskontoja käsittelevän kirjallisuuden perusteella käy ilmeiseksi, että muutamat tutkijat, niin tunnollisesti kuin he lähteensä luettelevatkin, ovat kuitenkin antaneet oman uskonnollisen tai filosofisen käsityksensä värittää esitystään ja tulkintojaan. Erimielisyyttä tuskin kuitenkaan voi olla siitä, että mysteerikulttien ytimenä eli niiden perimmäisenä tarkoituksena oli saattaa mysteereihin osallistuvat henkilökohdalliseen mystiseen yhteyteen heidän palvomansa jumaluuden kanssa. Kun varsinaisen uskonnollinen opetus puuttui, mysteerit välittivät tunnetun uskonnon perimmäisiin totuuksiin dramaattisissa riiteissä, kokemuksen kautta. Yhteyden kokeminen poisti kokijan mielestä elämän vaikeuksia ja kuolemaa kohtaan tuntemaan pelon sekä antoi varmuuden pelastuksesta ja elämän jatkumisesta kuoleman jälkeen.

Salaisia riittejä

Mysteereiden varsinaisista riiteistä tai vihkimysmenoista tiedetään vain vähän, sillä henkilökohtainen kokemus ei yleensä ole helposti kuvattavissa, ja osanottajia varoitettiin pyhinä pidettyjen mysteereiden paljastamisesta asiaan vihkimättömille. Myös varhaiset historiankirjoittajat ja filosofit ovat pitäneet parempana vaieta mysteereissä kokemastaan kuin kirjoittaa niistä jälkipolville. Kultteihin liittyviä pyhiä kirjoja tiedetään olleen olemassa. Persian maagit ja Isis-jumalattaren papit kantoivat niitä juhlakulkueissaan. Niitä ei ole säilynyt jälkipolville, sillä jo ennen kuin mysteerikultit ja niihin osallistuminen kiellettiin Rooman val-

Tunnetuimpia mysteerejä

Eleusiin mysteerit

Vanhimpiin mysteerikultteihin kuuluvat *Eleusiin mysteerit* tunnettiin jo tuhat vuotta ennen ajanlaskumme alkua, ja niiden vietto jatkui keskeytyksettä vuoteen 396 jKr., jolloin niitä juhlittiin julkisesti viimeisen kerran ennen niiden kielämistä. On kuitenkin mahdollista, että niiden vietto jatkui salaa vielä vuosisatoja.

Eleusiin mysteereissä kunnioitettiin viljan ja kasvon suojelijatarta, viljanviljelyksen ihmiskunnalle opettanutta äitijumalatar Demeteriä ja hänen tyttärtään **Persephonea** eli **Korea**, "neitoa". Mysteerien perusmyytin mukaan Manalan jumala **Hades** ryösti Persephonen ja vei hänet maanalaiseen valtakuntaansa. Suruissaan Demeter antoi kasvillisuuden kuihtua, mutta kun Hades salli Persephonen palata maan päälle keväällä, jumalatar antoi kukkien jälleen kukkia ja viljan kasvaa. Persephonen Manalaan laskeutuminen syksyllä merkitsi kasvillisuuden kuihtumista, talven tuloa ja kuolemaa, ja maan päälle paluu keväällä uutta elämää, uutta kasvukautta ja jälleensyntymistä.

Eleusiin mysteereitä vietettiin kaksi kertaa vuodessa. Pyhäkössä, johon mahtui noin kolmetuhatta initioitavaa, syys-lokakuussa vietettyihin juhlallisuuksiin eli suureen mysteeriin osallistivat ne, jotka keväällä helmi-maaliskuussa olivat osallistuneet pienempiin mysteereihin ja valmistautuneet varsinaiseen vihkimykseen. Demeterin mysteereissä luonnon ikuisen kiertokulun symbolina käytettiin maahan kylvettävää vehnänjyvää, joka kuoltuaan antaa uuden kasvun.

Isiksen kultti

Egyptin äitijumalattaren Isiksen kultti kukoisti satoja vuosia ennen hellenististä aikaa hänen temppeleissään Egyptissä. Kreikkalaisessa maailmassa kultti tunnettiin yli 800 vuotta ja Rooman imperiumissa Isistä palvottiin aina vuoteen 529 jKr., jolloin hänen viimeinen tunnettu temppelinsä suljettiin Philaessa Ylä-Egyptissä. Taivaan ja maan kuningattaren Isiksen palvonta kuului

kauneimpiin hellenistisen maailman tuntemiin kultteihin. Tälle hyvin naiselliselle, lempeälle ja mystiselle koko maailman tuntemalle äiti- ja samalla neitsytjumalattarelle uhrattiin hyvän hajuisia suitsukkeita ja kukkia hiljaisessa meditaatiossa. Hänen aamu- ja iltajumalattarenpalveluksissaan laulettiin ylistyshymnejä suloisen musiikin säestyksellä.

Isiksen ja Osiriksen myytti välitti palvojille toivon ylösnousemuksesta. Myytin mukaan Osiriksen velipuoli, paha jumala **Seth** murhasi Osiriksen ja silpoi hänen ruumiinsa. Osiriksen puoliso Isis etsi palaset, liitti ne yhteen maagisin keinoin ja herätti Osiriksen henkiin. Kuolleista noussutta Osirista hänen palvojansa tervehtivät huudoin: "Niin totta kuin Osiris elää, niin totta elävät hänen seuraajansa; niin totta kuin Osiris ei ole kuollut, hän ei enää koskaan kuole!"

Kybelen ja Mithran mysteerit

Roomalaisten idästä tuoman Kybele-jumalattaren ja hänen nuoren rakastajansa Attiksen myytti kertoo Attiksen kastroineen itsensä katuessaan jumalatar kohtaan osoittamaansa uskottomuutta. Kybelen papit toistivat tämän tapahtuman riiteissään. Vaikka Kybeleä kunnioitettiin Roomassa Suurena Äitinä, kukaan roomalainen mies ei saanut tulla hänen papikseen.

Mithran kultti levisi sotilaiden mukana kaikkialle, missä roomalaiset kävivät sotia. Ajan historiankirjoittajat mainitsevat Mithran vihanneen naisia, siksi hänen kulttinsa muodostui salaseuraksi, johon hyväksyttiin vain miehiä. Alkuaan härkä-, mutta myös auringonjumalana tunnetun Mithran seitsemään initiaatioon kuului mm. verikylpy tai verikaste, jossa teurastetun härän veri valui ristikon alla odottavan initioitavan päälle. Tämän riitin on oletettu vaikuttaneen mithraismista muitakin aineksia lainanneen kristinuskon omaksumaan veriteologiaan.

Kolmannella ja neljännellä vuosisadalla Mithran kultti kilpaili suosituimmuudesta siitä aineksia lainanneen kristinuskon kanssa.

takunnassa keisarillisella julistuksella vuonna 391, fanaattiset kristityiksi itseään kutsuvat munkit tuhosivat niitä kirjarovioilla.

Kuitenkin tiedetään, että mysteeriuskontojen opetukset keskittyivät riitteihin, joissa niihin

osallistujat kävivät läpi vihkimyksen mysteereihin. Vihkimysriitit toimitettiin määrättyihin aikoihin vuodesta, muutamit samaan aikaan vuosittain. Niihin osallistui kymmeniä, joihinkin jopa tuhansia initioitavia kerrallaan.

Luonnossa toistuva syklinen kierto: syntymä, kasvu, kukoistus, vanheneminen ja kuolema sekä vuodenaikojen, päivän ja yön vuorottelu kuuluvat luonnontarkkailuun perustuvien kosmisten uskontojen perusteemoihin.

Riitteihin osallistuvat pääsivät osallisiksi palvomansa jumalan ilmoituksesta eli mysteereistä juhlamenojen saavuttaessa huippunsa hetkellä, jolloin jumala ilmestyi vihittäville ja paljasti salaisuutensa heille.

Mysteerikulttien käyttämät riitit pyrittiin saamaan mahdollisimman vaikuttaviksi. Vihittävät saatettiin oikeanlaiseen mielentilaan valmentamalla heitä edeltä käsin. He puhdistautuivat henkisesti ja fyysisesti rukouksilla ja paastoilla sekä kieläytymällä seksuaalisesta kanssakäymisestä, ja muutamat kultit vaativat itsensä ruoskimista. Pyhiinvaellukset, lupaukset, tunnustukset ja uhrin edelsivät usein mysteereihin vihkimistä. Vihkimysmenoja vietettiin öiseen aikaan ja niissä käytettiin erilaisia tehosteita ääni- ja valonäytelmiä, suitsukkeita, tansseja ja uhreja. Nämä sakramentaalidraamat tai pyhät näytelmät, joille katolisen kirkon järjestämät pääsiäisajan kärsimysnäytelmät ovat jatkoa, saivat mysteereihin vihittävät eli initioitavat kokemaan yhteyden jumaluuteen. Kylpeminen, kaste tai initioitavan pirkottelu vedellä kuului osana menoihin. Mithran mysteerit, joihin osallistuminen oli sallittu vain miehille, huipentuivat härän teurastamiseen ristikkoalttarilla initioitavan yläpuolella niin, että eläimen lämmin veri valui initioitavan päälle ja peitti hänet kokonaan. Suurimmat mysteerit vaativat kolme initiaatiota, joita kutsuttiin vesi-, tuli- ja henkikasteiksi.

Mysteriosofia

Frederick C. Grant kokoaa hellenistisen ajan uskontojen pääpiirteet mysteriosofia-nimikkeen alle. Niiden keskeisinä aiheina olivat sielun laskeutuminen aineeseen ja sen pelastus, käsitys jälleensyntymistä, syklinen historiakäsitys, muutamissa maailman suuren puhdistuksen odotus, jumalihmisen tuoma pelastus, pelastuksen saavuttaminen askeesilla, itsensä uhraamisella, maailman kieltämisellä tai rakkauden avulla. Niille vastakohtana oli Hermes Trismegistoksen muinainen viisaus, joka opetti pelastusta tiedon sekä korkeasti moraalisen ja eettisen elämän avulla.

Uskontojen tutkijoista kristinuskon kannattajat ovat esittäneet totuutenaan, että mysteerikulttien pitikin hävitä ja antaa tietä niitä eettisemmälle ja moraalisemmalle kristinuskolle. Kuitenkin pinta-puolinenkin kristinuskon myyttien ja riittien tuntemus ja niiden vertaaminen kristinuskoa edeltäneisiin mysteeriuskontoihin osoittaa, että kristinuskon opit ja riitit saivat aineksia eri mysteerikultteista.

Mysteereihin osallistuvat pukeutuivat parhaimpiinsa, ja heidät koristeltiin kukkaseppelein. Paaston ja valvomisen heikentämät, ekstaattisen musiikin, suitsukkeiden tuoksun ja valonäytelmän huumaat initiaatit tunsivat kuolevansa entisille tavoilleen ja syntyvänsä uudelleen samaistuessaan kuolevaan ja uudelleensyntyvään jumalaansa. Riittien jälkeen

he osallistuivat yhteiselle juhla-aterialle, jolla nautittiin uhrattujen eläinten lihaa, kakkuja ja hedelmiä.

Yhteisen kokemuksen yhdistämät initiaatit kutsuivat toisiaan veljiksi ja sisariksi, ja samoihin mysteereihin vihityt muodostivat uskovien yhteisöjä tai veljeskuntia. Jäseniä hyväksyttiin kaikista yhteiskuntaluokista. Yleensä sukupuoli ei ollut este vihkimykselle Mithran kulttia lukuun ottamatta. Osallistumisen mysteereihin saattoi tulla kalliiksi, sillä mysteereihin vihittävien odotettiin tuovan lahjoja ja uhreja, pukeutuvan erityiseen asuun ja maksavan vihkimyksen toimittaville papeille. Myös pyhiinvaellukset pyhille paikoille tai mysteerei-

den viettopaikoille aiheuttivat kustannuksia. Mysteereihin osallistuvien odotettiin antavan lupauksen uhreista tai lahjoista, jos jumala täyttää heidän pyyntönsä. Suuren parantajattaren Isiksen mysteereihin osallistuvat toivoivat parantumista sairauksistaan. Vain harvat mysteeriuskonnot edellyttivät initiaatin muuttavan elintapojaan tai vaativat jumaluuden palvontaa vihkimyksen jälkeen. ●

IKIAIKAISTA VIISAUTTA ETSIMÄSSÄ OSA IV

Hellenistinen maailma oli syvästi kiinnostunut ihmisen mahdollisuuksista käyttää hyväkseen luonnossa vallitsevia yliluonnolliseksi käsitettyjä voimia, jotka saattoivat ilmetä sekä näkyväisessä että näkymättömässä muodossa. Magia, ennustaminen ja ihmeet olivat jokapäiväistä todellisuutta. Uskonnon ja magian rajat olivat häilyvät: uskontoon sisältyi uskomuksia ja rituaaleja, joita nykyajan näkökulmasta voi pitää magian harjoittamisena. Monet ajan pyhät miehet ja naiset esitettiin maageina, ennustajina ja ihmeidentekijöinä.

HELJÄ SUURONEN-GEIB

*Arcana mundi
eli maailmankaikkeuden
salaisuudet
- magiaa,
alkemiaa ja
ennustustaitoa*

Okkultismin ja magian muodoista suosituimpia ovat olleet parannustaito, ennustustaito ja yhteydet näkymättömiin olentoihin sekä alkemia.

Muinaista ja nykyistä maailmaa ei voi ymmärtää tietämättä, miten tavallinen kansa elää elämäänsä, miten se hahmottaa maailmaansa ja mitä se toivoo elämältään. Jokapäiväiseen elämään kuuluu uskomuksia ja käytäntöjä, joita pidetään uskontona ja kansanperinteenä, taikauskona, magiana tai noituutena. Koska nämä nimitykset kuvastavat suurelta osalta sanojen omia asenteita, on mahdotonta määritellä niiden välisiä rajoja.

Näiden otsakkeiden alle kuuluvat magian lukuisat eri muodot, joita on harjoitettu kaikkina aikoina, kaikissa kulttuureissa ja kaikissa yhteiskuntaluokissa oma aikamme mukaan luettuna. Magia ja sen harjoittaminen on yhtä vanhaa kuin ihmiskunta itse, ja maaginen kirjallisuus on kautta aikojen ollut suosituinta kirjallisuutta. Vanhimmat magiaa käsittelevät länsimaiseen kulttuuriin vaikuttaneet tekstit ovat peräisin tuhansien vuosien takaa Mesopotamiasta, Persiasta, Kreikasta ja Egyptistä.

Magian ja okkultismin historiaa, niiden eri osa-alueita ja käytäntöjä eri aikakausina käsittelevästä kirjallisuudesta ei ole puutetta, sillä aiheet ovat kiehtoneet myös tutkijoita. Uskonnon, magian ja tieteen rajat ovat varsin hämärät, mutta yleisesti voidaan sanoa, että uskonnon harjoittajat palvovat jumaluutta ja anovat hänen suosiotaan rukouksin ja uhrein, lahjoin ja lupauksin, kun taas magian harjoittajat pyrkivät vaikuttamaan hankkimiensa tietojen ja taitojen avulla maailmankaikkeudessa vaikuttaviin salaisiin voimiin. Tieteen harjoittajat puolestaan pyrkivät tutkimaan, ymmärtämään ja selittämään havainnoituja ilmiöitä sekä soveltamaan tietoa tekniikkaan.

Seuraavassa rajoitutaan niihin magian ja okkultismin muotoihin, jotka liittyvät suoranaisesti hermetiikkaan ja joita harrastetaan myös nykyään. Tällaisista okkultismin ja magian muodoista suosituimpia ovat olleet parannustaito, ennustustaito ja yhteydet näkymättömiin olentoihin sekä alkemia. Parin viime vuosikymmenen aikana näihin kaikkiin on herännyt erittäin laaja kiinnostus ja vaikka nimitykset ovat vaihtuneet, käsitykset ja käytännöt ovat pysyneet pääpiirteissään samoina.

Magia, maagi ja miksi magia toimii

Magia voidaan lyhyesti määritellä tekniikaksi, jonka avulla ihminen oman mielensä ja tahtonsa voimalla pystyy vaikuttamaan aineen lisäksi näkymättömiin voimiin ja saattamaan ne liittolaisikseen omien tarkoitustensa saavuttamiseksi. Siksi maagin täytyy tuntea sekä aineen olemus että voimat, joita hän käyttää hyväkseen. Magiaan liittyy läheisesti okkultismin eli salatieteiden käsite – okkultismin tarkoitetankin tietoa salaisista, ilmiöiden takana vaikuttavista voimista. Okkultisti on lähinnä teoreetikko, joka pyrkii saamaan tietoa näistä voimista ja ymmärtämään niiden toimintaperiaatteita, kun taas magian harjoittajat suuntautuvat enemmän käytännön toimintaan. Luonnollisesti sama henkilö voi harjoittaa molempia, jolloin hän on sekä okkultisti että maagi.

Sanat magia ja maagi tulevat magian tutkijan **Georg Luckin** mukaan sanasta magoi. Sanalla tarkoitettiin meedialaista kansanheimoa tai kastia, jonka jäseniä muinaisessa Persiassa pidettiin

uskonnollisten riittien ja tiedon asiantuntijoina. Kreikkalaiset ja roomalaiset pitivät maageja persialaisen profeetan **Zarathustran** (Zoroasterin) pappeina. He uskoivat, että profeetta ja hänen palvomansa jumala **Ahura Mazda** (Ormudz) olivat kehittäneet magiana tunnetut keinot vaikuttaa yliluonnollisiin voimiin.

Koska yliluonnolliset voimat käsitetään vaikeasti hallittaviksi, jopa vaarallisiksi, niitä käyttävän maagin on pystyttävä hallitsemaan mieltänsä ja mielen voimansa sekä yliluonnollisia energioita kohtaan tuntemansa pelko. Voimiin hän vaikuttaa rituaalien kautta, ja hänen tulee noudattaa pikkutarkasti rituaaliin sisältyviä kaavoja. Virheet niiden noudattamisessa saattavat aiheuttaa sen, että magia ei toimi, ja joissakin tapauksissa tuottaa jopa vahinkoa maagille tai hänen ajamalleen asialle.

Magian tuntijoiden mukaan kenen tahansa, joka aikoo harjoittaa magiaa, on välttämättömästi kehittää ensimmäiseksi itsetuntemusta ja henkistä tasapainoa ennen kuin hän pystyy kehittämään sen harjoittamiseen tarvittavan tahdonvoiman, myötätunnon ja viisauden. Todellinen maagi ymmärtää, että magian harjoittamisen perimmäinen tarkoitus on palvella eli työskennellä kaikkien parhaaksi. Mitä pidemmälle maagi kehittyy tiedoissaan ja taidoissaan, sitä suurempi on hänen vastuunsa, ja sitä enemmän hänen tulee käyttää aikaansa lähimmäistensä palveluun. Hänestä saattaa tulla toisten opettaja, parantaja tai hän toimii vaikuttamalla näkymättömien energioiden tasolla ja niiden kautta.

Toisten magien perimmäinen tarkoitus on itse edetä henkisen kasvun tiellä, toiset taas katsovat kutsumukseensa koko ihmiskunnan palvelemisen. Kun idän maagit ovat yleensä katsoneet magian käytännön harjoittamisen olevan esteenä lopulliselle valaistumiselle, läntisen maailman maagit ovat olleet sitä mieltä, että magian harjoittaminen ja toisten ulottuvuuksien tutkiminen on erottamaton osa henkistä kasvua.

Toimiiko magia, ja jos toimii niin miksi? Magian tutkijat ja sen harjoittajat ovat yhtä

Mistä sana alkemia tulee?

Muinainen Egypti tunnetaan myös alkemian kotimaana. **Georg Luckin** mukaan sana alkemia tulee todennäköisesti muinaisegyptin sanasta kamt, quemt tai chemi, jotka mahdollisesti merkitsivät mustaa: joko Niilin tuomaa mustaa, hedelmällistä mutaa ja mullan mustaa väriä, tai elohopeasta valmistettua mustaa jauhetta, jota egyptiläiset käyttivät metallien valmistuksessa.

Alkemiaa Kiinassa

Myös Kiinasta on mainintoja alkemian harrastamisesta 400-luvulla eKr. Kiinalainen alkemia keskittyi lähinnä elämän pidentämiseen erityisen elämäneliksiirin avulla. Filosofin **Laotsen** mukaan pitkän elämän salaisuus oli elämäneliksiirin nauttimisen lisäksi kehon ja mielen saataminen täyteen tasapainoon Taon, maailmankaikkeuden energian kanssa, jolloin saavutetaan Taon ominaisuudet, joihin kuuluu myös kuolemattomuus. Kuitenkin tämä mystinen taito on vaikea oppia, ja vain harvat ovat pystyneet siihen.

Alkemian symbolikieli

Esimerkkeinä alkemian symbolikielestä käy, että aurinko merkitsi kultaa, hopea kasvavaa kuuta, elohopea pienenevää kuuta, kupari Venusta, lyijy Saturnusta, rauta Marsia, jne. Kahden aineen yhdistämistä nimitettiin häiksi, näkyvää muutosta kuolemaksi ja uuden seoksen tuottamista syntymäksi. Hengen lähtö ruumiista merkitsi höyrystymistä ja henkisen ruumiin teko haihtuvan aineen luomista.

Ihovoiteita ja parfyymeja

Ilman muinaisen Egyptin sekä keskiajan Euroopan alkemistien ja kemistien kiinnostusta mm. väreihin ja erilaisten kuitujen värjäykseen, ihovoiteisiin, parfyymeihin ja ehostusaineisiin maailma olisi varsin väritön ja tuoksuton paikka.

*Alkemia merkitsi sekä aineen että
hengen tasolla muutosta aiemmis-
ta, halvemmista muodoista ylem-
piin, korkeampiin muotoihin tavoit-
teena saada täydellinen ruumis ja
täydellinen sielu.*

mieltä siitä, että magia toimii kosmisen sym-
patian periaatteen pohjalta, mutta tutkijat ei-
vät yleensä ota kantaa siihen, perustuuko kos-
minen sympatia johonkin tieteen tuntemaan
ilmiöön. Luonnontieteisiin perehtyneistä län-
simaalaisista vain harva suostuu edes ajattele-
maan asiaa pidemmälle, vielä harvemmat pi-
tävät magiaa mahdollisena missään muodossa.
Tiede ei tunne kosmista sympatiaa. Magian
käyttäjät kuitenkin tietävät magian toimivan
– ainakin joissakin tapauksissa.

Magian filosofian tutkijan **Arthur Verslui-**
sin mukaan magia toimii tunnistettavissa ole-
vien luonnonlakien pohjalta: magiassa ei ole
mitään yliluonnollista. Magian filosofia olet-
taa aistien havainnoiman fyysisen maailman
lisäksi maailmankaikkeuden käsittävän useita
näkymättömiä tasoja tai ulottuvuuksia, jotka
vaikuttavat eri tavoin fyysiseen maailmaan ja
ylittävät sen rajat. Kaikki, mikä on olemas-
sa fyysisessä maailmassa, on olemassa myös
toisissa maailmoissa, kuitenkin muussa kuin
fyysisessä muodossa eli energiana, ajatuksena
tai ideana. Tärkeintä on ymmärtää, että kaik-
kia näitä maailmoja eli ulottuvuuksia yhdistää
mieli ja tietoisuus.

Magia jaetaan perinteisesti sen käyttötarkoi-
tuksen mukaan valkoiseen ja mustaan magi-
aan. Maailmankaikkeuden energia sinänsä
on neutraalia, puolueetonta eikä sitä voi pitää
hyvänä tai pahana, vaan intentio, toiminnan
tarkoitus, määrää sen laadun. Magian käyttäjä
päättää, käyttääkö hän tietoa ja energiaa hyviin

ja rakentaviin tarkoituksiin, jolloin puhutaan
valkoisesta magiasta. Mustan magian harjoit-
tamisen on kuitenkin käsitetty tuottavan har-
joittajalleen enemmän haittaa kuin hyötyä:
salaisten opetusten mukaan mikä tahansa ta-
hallinen vahingonteko palautuu takaisin teki-
jälleen moninkertaisena.

Egypti – suurin magian maista

Hellenistisenä aikana Egypti oli suurin kai-
kista magian maista. Egyptiläinen papisto oli
koonnut Babylonian, Persian, Kreikan ja Egp-
tin salaisen tiedon sekä mahdollisesti ainek-
sia kaukaisen idän okkulttisesta ja maagises-
ta tiedosta ja kehittänyt sen pohjalta yhden
yhtenäisen järjestelmän sen opiskelemiseksi.
Maailmankaikkeuden lait ja niiden toiminnan
tuntevaa viisauden jumalaa Thoth/Hermestä
kunnioitettiin suurimpana kaikista maageista.
Hänen opettamansa hermeettinen tieto lupa-
si syvemmän tietouden maailmankaikkeutta
hallitsevista laeista ja siitä miten niitä voidaan
soveltaa käytännössä. Tämä salainen tieto oli
tarjolla kuitenkin vain harvoille, lähinnä pa-
pistoon kuuluville henkilöille. Tähän tietoon
tutustuivat myös filosofit, joista muutamat
toimivat myös maageina.

Hellenistinen maailma kokonaisuudessaan
oli kuitenkin kiinnostunut enemmän magian
soveltamisesta käytäntöön kuin sen taustalla
olevasta teoriasta. Käytännön magiaan luet-
tavia astrologisia käsikirjoja tuotettiin tuona

Maagien taidot

Magian eri muodoista shamanismi on alkuperäiskansojen magiana todennäköisesti vanhin. Sekä
shamaanien että muiden maagien harjoitteluun ovat kuuluneet erilaiset hengitysharjoitukset,
paasto, rytminen laulu ja rummutus, tanssi ja erilaiset ruumiinasennot, mietiskely ja visualisointi
eli mielikuvien tuottaminen, tietoisuutta muuttavien aineiden käyttö, jne. Liittolaisikseen luon-
nonkansojen maagit eli shamaanit ovat taivuttaneet voimaeläimiä kuten karhuja, susia tai käär-
meitä sekä esi-isien henkiä ja demoneja, muut maagit henkiolentoja tai näkymättömiä energioita.
Koulutus ei aina ole ollut välttämätön: magian harjoittamiseen tarvittavat tiedot ja taidot ovat
saattaneet olla synnynnäisiä, ne on saatu lahjaksi tai perinnöksi toiselta maagilta. Kyvyt saat-
tavat ilmaantua jossakin elämän kriisitilanteessa, mutta myös täysin odottamatta.

aikana runsaasti, samoin ns. maagisia tekstejä eli rituaaleissa käytettyjä rukouksia, loitsuja ja reseptejä. Rituaaleihin kuuluu loitsiminen tai laulanta, ja maagin on tärkeää tuntea oikeat äänenpainot ja sanat. Hellenistisen ajan maagin oli tärkeää tuntea myös liittolaiseksi taivutettavan voiman tai jumaluuden nimi tai nimet, ja siksi hellenistisen ja sitä myöhemmän ajan loitsuissa luettiin kymmenittäin sekä enkelten että jumaluuksien salaisia nimiä. Niitä kaiverrettiin myös onnea tuoviin amuletteihin. Muista ikivanhoista maagisista esineistä käytetään edelleen talismaaneja initiaatioiden merkinä, ja aikakaudelta periytyneiden ennustustaidon välineiden käyttö on ollut yleistä aina nykypäiviin saakka.

Hellenistisen maailman magian, ennustajien ja ihmeidentekijöiden monenkirjavassa joukossa initiaatiot eli vihkimykset läpi käyneitä maageja – jotka olivat perillä tavanomaisen inhimillisen tiedon tuolla puolen olevista voimista ja niiden käyttämisestä – nimitetään teourgeiksi. Teourgit saivat tietonsa suoraan jumalilta ja monet sen ajan filosofit olivat teourgeja. Filosofi Iamblikhoksen mukaan teourgit saavuttavat todellisuudessa sen, mitä filosofit voivat vain ajatella olevan. Teourgeina pidettyjen pappien koulutukseen kuului myös perehtyminen ajan lääketieteeseen. Pappislääkäreitä ja filosofi-teourgeja lukuun ottamatta suurin osa magian harjoittajista oli vähemmän koulutettua väkeä ja suoranaisia

Ihmeiden tekijöitä ja ennustajia

Vanhasta testamentista tunnettu kertomus unienselittäjä **Joosefista** on todennäköisesti lainaus egyptiläisestä tarustosta, ja näyttämönä on faaraan hovi. Kertomukset Israelin kansan Egyptistä luvattuun maahan tuoneesta **Mooseksesta** ja hänen veljestään **Aaronista** kuvaavat heitä maageina ja ihmeidentekijöinä. Sekä Vanha testamentti että hermeettisen perinteen myytit kertovat kuningas **Salomonin** perehtyneen Egyptin viisauteen ja käyneen läpi kolme hermeettistä initiaatiota. Profeetta **Hesekieli**n näyt tapahtuivat Babyloniassa, jonka kuninkaanpalatsissa **Daniel** myöhemmin tulkitsi unia ja teki hmeitä. Kiintoisa piirre heprealaisten kirjoitusten kuuluisimmissa ihmeidentekijöissä onkin se, että he tekivät ihmeitä Egyptissä ja Babyloniassa eli maissa, joissa magia oli kehittynyt ja kukoisti.

Hellenistisellä ajalla eläneiden **Jeesuksen** ja **Apollonius Tyanalaisen** ihmeteot muistuttavat niin läheisesti toisiaan, että niistä kirjoittaneiden on arveltu lainanneen toisiltaan. Uuden testamentin kertomukset Jeesuksesta sisältävät aineksia, joita kerrottiin myös muista maageista. Niitä ovat neitseellinen syntymä, siitä ilmoittava tähti ja itämaiden tietäjien saapuminen häntä tervehtimään, kaste Jordan-joessa, veden muuttaminen viiniksi, tuhansien ihmisten ruokkiminen muutamalla leivällä ja kalalla, käveleminen veden päällä ja myrskyn tyynnyt-

täminen, sairaiden parantaminen ja kuolleiden herättäminen eloon, jne.

Jeesuksen oppilaista **Pietari** esitetään ihmeidentekijänä, vaikka tätä puolta hänen urastaan ei nykyään korosteta. Hänen ja gnostikona tunnetun **Simon Maguksen** Uudessa Testamentissa mainittu kilpataiota päättyy Pietarin voittoon, sillä kertomuksen kristityt sepittäjät tahtoivat osoittaa kristityn maagin pakanamaagia taitavammaksi. Sekä Pietari että kristinuskon perustaja **Paavali** paransivat sairaita, jälkimmäinen sekä henkilökohtaisesti että vaatteidensa välityksellä.

Kreikkalainen maailma ja hellenistinen aika tuntsivat lukuisia suuria maageja ja ihmeidentekijöitä. Filosofi **Pythagoras** oli omaksunut egyptiläisten tavat ja magian, jota hän opetti oppilailleen. **Orfeuksen** tunnetuimpiin ihmetekoihin kuuluvat hänen säveltensä ja kutus lintuihin ja eläimiin. Hänen esimerkkiään seurasivat myöhemmin aikoina ja muissa kulttuureissa sellaiset maagit kuin Italiassa Assisin linnuille saarnannut munkki **Franciscus** ja hauenluista kanneltaan ihmisten ja eläinten iloksi näppäillyt Kalevalan suuri loitsija **Väinämöinen**. Niin ikään Kalevalasta tunnettu **Lemminkäisen äiti** pelasti poikansa Tuonelasta loitsuillaan ja rukouksillaan tehden saman hmeen kuin puolisonsa Osiriksen kuolleista herättänyt Egyptin Isis-jumalatar tai **Lasaruksen** haudasta kutsunut Jeesus.

huijareita, ja tulokset magian harjoittamisesta olivat sen mukaiset.

Aleksandrian kaupungista tuli hellenistisen ajan okkultismin ja magian keskus, ja hyvänä kakkosena arvellaan olleen Vähän Aasian Efesos. Aleksandriassa lukuisat okkulttiset ja maagiset, filosofiset ja uskonnolliset käsitykset kaikkialta maailmasta jou-
Todellinen maagi ymmärtää, että magian harjoittamisen perimmäisen tarkoitus on palvella eli työs-kennellä kaikkien parhaaksi.
tuivat kosketuksiin toisensa kanssa ja saivat vaikutteita toisiltaan. Hellenistisen aikakauden vaihduttua kristinuskon val-
takauteen magia ei suinkaan hävinnyt: kirkko sisällytti kristinuskoon magiasta lainaamiaan käsityksiä, ja kirkon papisto sovelsi käyttöön maagien käyttämiä riittejä, loitsuja ja symboleja, jotka näin jatkoivat elämäänsä osin eri nimillä. Lakien kieltäessä kansalta okkultismin ja magian harjoittamisen, magian voimaan vuosisatoja uskonut kansa turvautui sen keinoihin salassa. Hermeettisen filosofian ohella käytännölliseen hermetiikkaan liittyvä tieto säilyi Euroopan ulkopuolella arabiaa puhuvassa maailmassa ja Euroopassa lähinnä juutalaista syntyperää olevien salatieteilijöiden ansiosta.

Alkemia

– kultanvalmistusta vai henkistä kasvua

Alkemialla, kuten magiallakin, on yhtä monta määritelmää kuin on määrittelijöitä. Alkemiaa on luonnehdittu sekoitukseksi uskonnollisia käsityksiä, astrologiaa ja tiedettä eli metallien tuntemukseen ja työstämiseen liittyviä tietoja ja taitoja. Yleisimmin alkemian harjoittajien, alkemistien, on käsitetty pyrkivän löytämään filosofin kivi ja muuttamaan sen avulla halpoja metalleja kullaksi, keksimään pitkän iän takaava elämäneliksiiri tai luomaan ihmisen-kaltainen olento, homunculus.

Parhaimmillaan alkemisteja voidaan pitää luonnonfilosofoina. Alkemian filosofia perustuu. ajatteluun, että luontoa voidaan pa-

rantaa tai kehittää. Avainsanan alkemiassa on muutos. Maailmankaikkeuden alkuaikojen kaaoksesta on kehittynyt näkyvä maailmankaikkeus ja ihmisen elämä on jatkuvaa muutosta. Kultanvalmistuksessa alkemian ajateltiin toimivan luonnossa nähtävissä olevan syntymisen ja kasvami-
sen periaatteen mukaan eli kultan valmistukseen tarvittiin kultan siemen, filosofin kivi, jonka pienikin hippunen yhdessä elämän antavan hengen kanssa sopivissa olosuh-

teissa aloittaa muutoksen.

Alkemistisella prosessilla käsitettiin olevan myös toinen, hengellinen merkitys: se oli aineen, siis myös ihmisen tekemistä täydelliseksi, alkemia merkitsi sekä aineen että hengen tasolla muutosta aiemmista, halvemmista muodoista ylempiin, korkeampiin muotoihin tavoitteena saada täydellinen ruumis ja täydellinen sielu. Tämän toisen, symbolisen tason psykologi **Carl Jung** määritteli nykyajan alkemiana hengelliseksi tieksi, joka johtaa harjoittajansa henkilökohtaiseen pelastukseen, hänen psyykensä kaikkien kerrosten yhdistymiseen yhdeksi kokonaisuudeksi. Myös tämä käsitys alkemiasta perustuu muinaisiin alkemistisiin teksteihin: pyrkiessään saamaan selville kultanvalmistuksen salaisuudet, saavuttamaan kuolemattomuuden tai luomaan homunculuksen, hänen tuli ensin päästä sekä kehon, tunteiden että hengen puhtauteen ja tasapainoon.

Hellenistisen aikakauden päätyttyä usko oli saanut vallan tiedosta. 1200-luvulle saavuttaessa arabiaa puhuva maa-
maailma oli Eurooppaa edellä kaikessa tiedossa. Juutalaista syntyperää olevat oppineet muodostivat sillan näiden kahden kulttuuripiirin välillä. Kun arabiankielistä tieteellistä kirjallisuutta alettiin kääntää latinaksi, niiden joukossa oli myös alkemiaa käsitteleviä tekstejä. Hermes Trismegistoksen kirjoittamaksi oletetusta, Smaragditaulun tunnetusta tekstistä tuli alkemistien huoneentaulu

vuosisadoiksi eteenpäin. Ajan etevimmät oppineet, mm. **Albertus Magnus**, **Roger Bacon** ja **Tuomas Akvinolainen** kiinnostuivat alkemiasta ja pitivät kultanvalmistusta mahdollisena, joskin vaikeana toteuttaa.

Alkemistit uskoivat, että esimerkiksi kuparin muuttaminen kullaksi käy samoin kuin siemenen kasvaminen kasviksi: tarvitaan siemen, multaa, elämän henki ja lämpöä. Kupari kävi mullasta; elämän henki tuli auringosta, kuusta ja planeetoista sekä kaikkea luontoa ja koko maailmankaikkeutta elävöittävästä jumaluuden hengestä, ja lämpö saatiin laboratorion vesihauteesta. Mitä alkemistit sitten saivat aikaan? Koska kultan siemeniä eli filosofin kiveä oli todennäköisesti vain harvoilla alkemisteilla, kaikista ponnisteluista huolimatta kultaa syntyi harvemmin, mutta sitäkin useammin kellertäviä metalli- ja kultaseoksia. Todistettuja tapauksia, joissa kupari todellakin muuttui kullaksi, tunnetaan muutamia: **Nicholas Flamelin** yritys

onnistui v. 1382, **Jean-Baptiste van Helmountin** ja **Johann Friedrich Schweitzerin** v. 1648, ja **Helvetiuksen** v. 1666. Miten muutos saatiin aikaan, on jäänyt salaisuudeksi.

Lupaavasti alkanut kaikkinaisen sivistys laantui kuitenkin Eurooppaa 1300-luvulla koetelleiden suurten onnettomuuksien aikana. Alkemiaa harjoitettiin edelleen, mutta sen varsinainen kukoistuskauti alkoi vasta 1600-luvulla ja jatkui 1700-luvulle. Tieteen kehittyessä nopeasti 1650-luvulta lähtien kemia haarautui alkemiasta omaksi tieteenalaksi. Vähitellen alkemia alkoi menettää uskottavuuttaan, mutta vasta 1600-luvun alkuvuosikymmeninä alkemian traditio kultanvalmistusyrityksinä katkesi. Tieteelliseksi käsitykseksi jäi, että kemiallisia aineita voidaan muuttaa toisiksi vain yhdistämällä niitä keskenään. 1900-luvulla kultan valmistaminen tuli mahdolliseksi, mutta valmistusmenetelmät poikkeavat luonnollisesti täysin alkemistien keinoista.

Alkemian merkitys onkin aivan toisaalla kuin kullanteon yritysten onnistumisissa. Tieteen historiassa alkemistit muistetaan siitä, että he suunnittelivat ensimmäiset laboratoriot, välineet ja tekniikat ja loivat perustan kemialle. Merkittävää on, että hellenistisen aikakauden alkemisteista monet olivat naisia, ja heistä yli kaksikymmentä tunnetaan nimeltä. Tunnetuimmat heistä ovat Aleksandriassa elänyt ja vaikuttanut **Maria**, jonka kehittämää laitteistoa käytettiin kemiassa yli tuhat vuotta hänen jälkeensä, ja alkemisti **Kleopatra**, joka kehitti kemiassa käytettäviä mitausmenetelmiä.

Yksi myöhäiskeskiajan merkittävimpiä mystikkoja ja hermetistejä, katalonialainen filosofi, alkemisti **Ramon Llull** (lat. Lullius) omistautui alkemistisen *quinta essentian* eli viidennen elementin luomiseen. Hänen ponnistelujensa tuloksista nauttivat tänäkin päivänä nekin miljoonat länsimaalaiset, jotka pitävät alkemiaa hölynpölynä eivätkä ole koskaan kuulleetkaan Ramon Llullin nimeä: Llull onnistui ensimmäisenä eurooppalaisena tislamaan viinin 95-prosenttiseksi alkoholiksi ja hänen elämänvettään (aqua vitae) aluksi todellakin käytettiin vain lääkkeenä.

Kolmannella vuosituhannella alkemistien tuhatvuotinen unelma on lähempänä toteutumistaan kuin koskaan: kasvien ja eläinten kloonauks on tullut mahdolliseksi, ja lieene vain ajan kysymys, milloin homunculusten tuottaminen laboratoriossa tulee mahdolliseksi.

Ennustustaitoa astrologiasta uniin ja oraakkeleihin

Ennustustaidon kaikkine muotoineen katsotaan kuuluvan magian nimikkeeseen alle. Uskottieteilijä Georg Luckin mukaan ennustustai-

dolla on juurensa Mesopotamiassa, ja muinaisessa maailmassa sitä pidettiin jumalallisena taitona. Jumalten katsottiin antaneen ennustamisen lahjan tai taidon heidän erityissuosiossaan oleville profeteitoille ja oraakkeleille. Sanomansa jumalat saattoivat ilmoittaa valitsemansa henkilön kautta tämän ollessa unessa tai transsissa mutta yhtä hyvin valvetilassa, ja ennustamiseen käytettiin myös erilaisia välineitä.

Heprealaista alkuperää oleva kirjallisuus on tehnyt muinaisen maailman harjoittamaa ennustamista, ennustuksia ja ennustajia tunnetuksi tehokkaammin kuin mikään muu kirjallisuus. Raamattu kertoo profeettojen heidän jumalaltaan suoraan saamista käskyistä ja ennustuksista sekä siitä, mitä tapahtuu, ellei käskyä noudateta. Kirjasta löytyy myös kertomuksia vainajien nostattamisesta eli spiritismistä, loistavista unientulkintoista, ihmeellisistä näyistä ja jopa joidenkin mukaan myös ufoista. Israelin kuninkaat pyrkivät kieltämään astro-

logian harjoittamisen jo varhain, tosin huonolla menestyksellä, olihan tähtien tarkkailemisen perinne kiinteä osa israelilaisten sekä mesopotamialaista että egyptiläistä perintöä. Myös hellenistisenä aikana kokoonpantuun Uuteen testamenttiin sisältyy ennustuksia ja visioita, jotka ovat kiihottaneet ihmisten mieliä ja mielikuvitusta jo kohta kahdentuhannen vuoden ajan.

Astrologia eli taivaankappaleiden ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen tutkiminen on ennustustaidoista edelleenkin käytetyimpiä, ja siitä on vuosituhansien kuluessa kirjoitettu enemmän kuin kukaan jaksaa yhden elämän aikana kahlata läpi. Myös astrologian ja astronomian eli tähtitieteen on katsottu alkaneen muinaisessa Mesopotamiassa. Jo kaldealaisten tähtitieteilijöiden – joiden arvellaan saa-

Uskonto ja magia

Uskonnosta ja magiasta on helppo löytää samoja uskomuksia ja rituaaleja. Eroihin kuuluu se, että kun näkymättömään, mutta silti ihmisen kaltaiseen jumalaan uskova rukoilee etsien hänen suosiotaan lupauksilla ja uhreilla, maagi puolestaan uskoo tiedon avulla voitavansa käyttää apunaan maailman-kaikkeudessa vallitsevia lakeja ja persoonattomia voimia.

neen nimensä Kaakkois-Babyloniasta Kaldusta – edeltäjillä Sumerissa oli erittäin tarkkoja tietoja taivaankappaleista ja niiden liikkeistä. Babylonialaisen papiston tärkeimpiä tehtäviä oli laatia kalenteri ja määritellä vuosittaisten juhlien päivämäärät. Assyrialaiset omaksuivat babylonialaisten naapuriensa tiedon ja muinaisista kirjastoista säilyneet tekstit todistavat tähtitieteen ja sen edellytyksenä olevan matemaatiikan olleen erittäin korkealla tasolla.

Babylonialainen tähtitiede kulkeutui myös Egyptiin, ja hellenistisenä aikana astrologiaa harjoitettiin laajalti. Sen tuntemus kirjattiin kuitenkin Hermes Trimegistoksen ansioksi, niin kuin muutkin tiedot ja taidot. Egyptin astrologit muokkasivat tietonsa yhtenäiseksi järjestelmäksi, ja astrologien palvelukset olivat tarjolla kaikille. He antoivat neuvoja henkilökohtaisten asioiden lisäksi politiikassa ja liiketoimissa. Luonneanalyysien ja tulevaisuuden näkymien selvittämisen lisäksi astrologit kehittivät astrologisen lääketieteen. Kaikilla näillä on vastineensa myös nykyastrologiassa. Empiirisen ja rationaalisen tieteen kehityksen myötä astronomia ja astrologia eriytyivät kahdeksi eri tiedonalaksi. Vasta viime vuosikymmeninä on tehty ensimmäisiä vakavia yrityksiä tutkia astrologiaa tieteellisesti.

Niin ikään Mesopotamiasta mahdollisesti alkuisin oleva unien tulkinta ja uniterapia löysivät tiensä Egyptiin, ja egyptiläisistä papeista tuli niin taitavia unientulkitsijoita, että heillä oli kysyntää myös muissa maissa. Hellenistisenä aikana uniterapia keskittyi suurelta osalta Suuren parantajattaren Isiksen temppelisiin.

Uniterapiaa saava, ongelmiinsa neuvoa tai sairautteen apua tarvitseva jäi yöksi nukkumaan temppeliin, ja jumalten odotettiin unessa antavan hänelle apuaan. Myös Kreikassa tunnettiin uniterapia, ja uniin kiinnitettiin suurta huomiota. Kiintoisaa on, että jo ennen hellenististä aikaa filosofi Platon kertoi ilmiöstä, jota nykyään kutsutaan nimellä lucid dreaming eli selkounennäkö. Ilmiöllä tarkoitetaan uni-

tilaa, jossa nukkuja pystyy vaikuttamaan unensa sisältöön aivan kun hän olisi valveilla, tietoisessa mielentilassa. Uusplatonistinen filosofi Iamblikhos kertoi Pythagoraan opettaneen samaa taitoa. Ilmiöstä on kirjoitettu viime vuosina, mutta toistaiseksi selkounien ja kehoistapouistumisilmiön (OOBE, out-of-body experience) välisiä eroja ei ole pystytty rajaamaan.

Muinainen ennustustaito oli paljolti sidottu paikkoihin, missä sitä harjoitettiin. Niistä tunnetuin oli Kreikassa Delfoin temppeli. Oraakkelina eli ennustajana toimi **Pythian** nimellä tunnettu papitar, ja hänen vierellään

lepäsivät hänen käärmeensä, pythonit. Papitaren kerrotaan istuneen pyhäkössä kolmijalalla syvän kuilun partaalla ja vaipuneen transsiin hengittäessään kuilusta nousevia huuruja. Toinen mahdollisuus on, että hänelle annettiin pieniä määriä hallusinaatioita aiheuttavaa käärmeenmyrkyä. Tässä tilassa papittaren sanottiin olevan ”täynnä jumalaa” tai jumalan tulleen häneen.

Varhaisina aikoina Pythia tulkitsi Maa-äidin, suuren Gaia-jumalattaren tahtoa. Auringonjuma Apollon tultua vallitsevaksi jumaluudeksi Pythian kielillä puhumista eli glossolaliaa muis-

Jokapäiväistä magiaa

Jokainen harjoittaa magiaa joka päivä: tervehtiminen ja hyvästeleminen sekä terveyden ja onnen toivottaminen eri tilanteissa ovat itse asiassa loitsuja. Ihmiselämän suuriin käännekohtiin liittyvät riitit, kaste ja nimenanto, syntymä- ja nimipäivät, häät ja hautajaiset kuuluvat useimpien länsimaalaisten noudattamiin maagisiin riitteihin.

Rippikoulunsa päättäneille, konfirmoiduille eli seurakunnan jäseniksi otetuille on ollut tapana antaa lahjaksi kultainen risti, jota nuori kantaa kaulallaan merkinä inisiatiosta uskontonsa mysteereihin eli talismanina. Isä meidän -rukousta ja Herran siunausta kristityt käyttävät loitsuna tai mantrana, ja messu kuuluu kristillisen magian yleisimpiin riitteihin.

tuttavaa puhetta tulkitsivat Apollonin papit. Delfoin oraakkeli muodostui instituutioksi, joka kesti satoja vuosia. Valtiomiehet ja kuninkaat, mutta myös tavallinen kansa hakivat neuvoa oraakkelilta, ja Apollonin papeista tuli aikakauden huomattavimpia uskonnollisia ja poliittisia vaikuttajia. Papittaret opettivat salaista viisautta: Delfoin papittaren **Diotiman** tiedetään opettaneen filosofi Sokratesta, ja papitar **Themistoklean** Platonia.

Astrologia ja ennustustaito kukoistivat aina tieteen vallankumoukseen saakka, minkä jälkeen niiden suosiossa on huomattavissa laskua. Viime vuosikymmenet ovat kuitenkin nähneet hellenistisenä aikana kukoistaneen magian ja ennustustaidon uuden nousun.

Uskonto ja magia sekä suuria maageja

Hellenistisen ajan tuotteena kristinusko omaksui ajan maagisia käytäntöjä, mutta magian teoria oli heille ylivoimaista. Kuitenkin kristinuskon pyhät kirjat esittävät sankarinsa lähes poikkeuksetta maageina: jumaluuden tahtoa ilmoittavina profeettoina, uniennäköinä ja niiden selittäjinä, henkienmanaajina, ihmeidentekijöinä ja ihmeparantajina. Heidän koulutuksestaan ei ole useinkaan kerrottu, ja siksi heidän ihmetekojaan on pidetty heidän jumalansa avulla aikaansaatuina.

Kertomukset kristittyjen maagien ihmeteoista osoittavat, että kristinuskon ensimmäisinä vuosisatoina magian harjoittaminen oli varsin yleistä ja suosittua heidänkin keskuudessaan. Sairaiden parantaminen, kielillä puhuminen ja profetoiminen muodostuivat yhtä tärkeitä kristityille kuin kenelle tahansa heidän aikalaiselleen, ja tämä perinne on elpynyt voimakkaasti viime vuosisadalta lähtien.

Hellenistisen ajan moniarvoinen, moniuskontoinen ja kieltämättä taikauskoinen aika alkoi päättyä 300-luvulla, kun kristinusko tuli ainoaksi lailliseksi uskonnoksi ja sen teologit määrittelivät uuden maailmankatsomuksen sisällön. Seuraavat vuosisadat näkivät magian häviämisen maailmasta sillä nimellä. Maagit

itsekin olivat osaltaan syynä omaan tuhoonsa: magiaa alkoivat harrastaa monet yksityisyrittäjät, jotka koulutuksen puutteessa käsittivät sen omalla tavallaan. Usein heidän maagiset kykynsä huipentuivat taitoon lypsää palkkioita herkkäuskoisilta asiakkailta, ja heidän vuokseen koko ammattikunta joutui epäilyksenalaiseksi. Kun 400-luvulla magian harjoittaminen kiellettiin laeilla, sitä harjoitettiin salaa.

Vanhat tavat eivät kuitenkaan muutu vuosissa eivätkä vuosisadoissakaan. Kun kristinusko omaksui mysteeriuskontojen aineiden lisäksi aineksia magiasta rituaaleihinsa ja niissä käytettyyn esineistöön, kansanmassat alkoivat vähitellen tuntea olonsa kotoiseksi uuden uskon-
tonsa ja sen tarjoamien maagisten riittien parissa. Magiaan perehtynyt papisto oli kuitenkin tuomittu häviämään, ja koska maagista tietoa oli pidetty salaisena ja vain arvollisten saatavissa ”ei helmiä sioille” -periaatteella, tieto hävisi heidän mukanaan ja kirjallisuus kirjastojen tuhopoltoissa tuhkana tuuleen. Näiden seikkojen ja kristinuskon voiton lisäksi oma osuutensa ennustustaidon häviämiseen oli myös sillä, että köyhtynyt Kreikka ei enää pystynyt ylläpitämään oraakkeleita eikä Rooma ollut niistä kiinnostunut. Okkultismin ja magian mukana hävisivät myös tieteet, ennen kaikkea matemaatiikka, astronomia ja lääketiede.

Kirkon vakiinnutettua valtansa myös kristittyihin maageihin ja ihmeidentekijöihin alettiin suhtautua epäillen, ja aikaisemmin armo-
lahjoiksi nimettyjen kykyjen uskottiin tulevan itseltään paholaiselta. Monet maagit saivat surmansa kerettiläisinä tai noituudesta syytettynä erityisesti 1600-luvulla. Renessanssajan merkittävimmille oppineille voidaan hyvällä syyllä antaa maagien kunnianimi: he olivat tutustuneet hermetiikkaan sekä teoriassa että käytännössä, ja monet heistä olivat alkemisteja, tieteen vallankumouksen aloittaja **Isaac Newton** mukaan luettuna. Kaikki he olivat okkultisteja, jotka pyrkivät selvittämään maailmankaikkeuden salaisuuksia. ●

*Hermes
Trismegistoksen
perintö:
Uskontoa,
filosofiaa
ja tiedettä*

Hermetiikkana tunnettu Egyptin viisaus, gnostilaisuus ja juutalainen esoteerinen perinne, kabbala, muovautuivat toistensa vaikutuksen alaisina toisiaan muistuttaviksi uskonnollisiksi filosofioiksi. Varhainen kristinusko sai niistä ja mysteeriuskonnoista vaikutteita. Näitä yhteyksiä on alettu tutkia vasta viime vuosina, ja tutkimuksen vähyys aikaisemmin johtunee siitä, että hermetiikkaa yleensäkin ei ole katsottu vakavan tutkimuksen arvoiseksi.

HEIJÄ SUURONEN-GEIB

Hermetiikkaan verrattavissa olevasta gnostilaisuudesta on tiedetty perin vähän ennen Nag Hammadin gnostilaisen, myös hermeettisiä tekstejä sisältävän kirjaston löytämistä sekä **Elaine Pagelsin** ja **Dan Merkurin** tekemää gnostilaisuuden analyysiä. Kabbalan historioitsijat, kuten **Gershom Scholem**, puolestaan kiistävät kabbalan olleen olemassa hellenistisenä aikana.

Olisi outoa, jos samassa sivistyskeskuksessa, Aleksandrian suurkaupungissa, samaan aikaan asuneet ja eläneet kreikkalaiset, juutalaiset ja egyptiläiset oppineet eivät olisi vaikuttaneet toinen toistensa ajatteluun ja oppirakennelmiin. Uusplatonismi, uuspythagoralaisuus ja stoalaisuus kukoistivat. Kaupungin juutalaista syntyperää olevat oppineet, mm. **Philo Judeus**, sovittivat yhteen juutalaista ja kreikkalaista maailmankäsitystä, ja juutalaisuuden gnostilaisella haaralla mahdollisesti oli kannattajiaan kaupungissa. Egyptin muinaista uskontoa tulkitsevia hermeettisiä tekstejä tuotettiin samaan aikaan. Kristinuskon oppisisällön ja sen omaksumien riittien pohjalta on selvää, etteivät Aleksandrian vaikutuspiirissä elävät kirkkoisätkään olleet immuuneja niiden vaikutuksille ja kansan suosimille mysteeriuskonnoille. Ajan uskonnollisuutta tutkineen **Garth Fowdenin** mukaan Aleksandriassa hermeettisiä tekstejä lukivat kaikkien uskontojen edustajat, kristityt mukaan luettuna, ja ne vaikuttivat heidän ajatteluunsa.

Gnostilaisuutta, kabbalaa ja kristinuskoa

Kreikkalainen sana *gnosis* merkitsee tietoa, ja nimenomaan jumaluuden sisäistä tietämistä tai tuntemista. Gnostilaisuuden tutkija Dan Merkur mainitsee, että nykyisin *gnosis* määritellään eliitille varatuksi tiedoksi jumalallisista salaisuuksista tai mysteereistä. Gnostilaisuuden arvellaan eriytyneen juutalaisuudesta jo paria sataa vuotta ennen ajanlaskumme alkua, mut-

ta Merkurin mukaan hellenistisen ajan lopulla gnostikoiksi itseään nimittäneet henkilöt pitivät itseään platonisteina – jotka tunnettiin ajan älymystön kermana – mutta myös pythagoralaisina. Merkur sisällyttää gnostikoihin myös ajan huomattavimpia oppineita naisia, mm. Aleksandrian akatemian opettajan **Hypatian**, jota on mainittu myös uusplatonistiksi, uuspythagoralaiseksi ja hermetistiksi. Gnostikoina pitivät itseään myös kristinuskon ensimmäisiin oppineisiin kuuluneet **Clemens Aleksandrialainen** ja **Origenes**. Hellenistisessä Aleksandriassa kukoistaneiden filosofisten ja uskonnollisten käsitysten rajoja on siis yhtä vaikea määritellä kuin tämän vuosisadan lopun new age -liikkeen seuraajien filosofian ja hengellisyyden erikoispiirteitä.

Gnostikoiksi itseään nimittävät eivät muodostaneet mitään yhtenäistä oppirakennelmaa, vaan gnostilaisia suuntauksia oli lukuisia. Joisakin gnostilaisuuden haaroissa, niin kuin myös hermetiikassa ja kabbalassa, perimmäinen jumaluus käsitetään tuntemattomaksi, loppumattomaksi jumaluudeksi, joka on puhdasta henkeä, valoa ja ajatusta. Tämä jumaluus synnytti itsestään ensimmäisen ajatuksen, luoden näin ensimmäisen olennon, ja hänestä virtasi koko maailmankaikkeus ja kaikki olevainen. Yksi gnostilaisten suuntausten yhteisistä piirteistä oli se, että he etsivät pelastusta pahasta maailmasta pyrkimällä tietämään maailmankaikkeuden salaisuudet ja tuntemaan jumaluuden yhtymällä häneen mystisissä näyissään. Jumaluuden tietävä ja tunteva gnostikko samoin kuin hermetisti toimii kaikessa lähimmäisenrakkauden ja sopusoinnun periaatteiden mukaisesti, välttää epäoikeudenmukaisuutta eikä aiheuta kenellekään kärsimyksiä.

Gnostilaisuuden ja kristinuskon väliset opilliset erot ovat ilmeiset jo tältä pohjalta. Suurimmat eroavuudet ovat jumalakäsityksessä ja suhtautumisessa Kristukseen, joka gnostikoille oli opettaja, kristityille heidän Jumalansa poika. Uuteen testamenttiin on kuitenkin sisällytet-

ty evankeliumi, jonka kirjoittajaa **Johannesta** Dan Merkur pitää täydellisenä gnostikkona. Uskontotieteilijä **Karl Luckert** puolestaan toteaa, että hellenistisen kauden kirjallisuudesta ei löydy parempaa muinaisen oikeaoppisen egyptiläisen teologian yhteenvetoa kuin Johannoksen evankeliumin alkulause. Gnostilaisten, kristittyjen ja hermeetikkojen väliseen kanssakäymiseen viittaavat selvästi myös ne hermeetiset tekstit, jotka sisältyvät Nag Hammadin gnostiseen käsikirjoituslöydökseen.

Juutalainen esoteerinen perinne, kabbala, on lyhyimmin määriteltävissä juutalaiseksi mystiikaksi, jolla on tiettyjä maagisia elementtejä. Sana kabbala merkitsee vastaan ottamista, ja kabbala oppijärjestelmänä jumaluudelta vastaanotettua salaista tietoa. George Luck arvelee kabbalan olevan peräisin Palestiinasta 1. vuosisadalta, mutta kabbalan historian tuntijana pidetyn Gershom Scholemin mukaan se kehittyi vasta 1300–1400-luvuilla Espanjan juutalaisten keskuudessa. Assyriologi, professori **Simo Parpola** on kiinnittänyt huomiota kabbalan ja Assyrian elämänpuu -symboliikan yhtymäkohtiin, mikä viittaa juutalaisen mystiikan Mesopotamiasta saamiin vaikutteisiin jo vuosisatoja ennen hellenististä aikaa.

Kabbala, kuten hermetiikkakin, jaetaan filosofiseen ja mystiseen sekä tekniseen eli käytännölliseen. Vastaavasti kabbalistit pyrkivät tietämään ja myös tuntemaan jumaluuden älyllisesti ja intuitiivisesti – tai maagisin tekniikoin ja loitsuin saamaan yhteyden salaisiin voimiin ja käyttämään niitä hyväkseen.

Kristinuskon egyptiläinen perintö on jäänyt vähemmälle huomiolle kuin sen varsin ilmeinen yhtäläisyys juutalaisuuden kanssa. Professori Karl Luckert lienee ensimmäisiä uskontotieteilijöitä, jotka ovat tutkineet kristinuskon egyptiläisiä yhteyksiä. Hänen mukaansa kristinuskon äitinä oli ”egyptiläinen valo” ja isänä ”heprealainen tuli”. Hänen huomionsa voitaneen lisätä, että synnytystä seurasivat uusplatonismi kätilönä ja mysteeriuskonnot kummeina. Kuten vanha sanonta kuuluu, lapsi tuli kummeihinsa yhtä paljon kuin vanhempiin-

sa. Myös kätilöön lapsella oli läheinen suhde: uusplatonismi käy sisarpuolesta, jolla on sama egyptiläinen äiti, mutta isänä heprealaisen sijasta helleeninen filosofia.

Luckert toteaa, että elämänsä kahtenatuhanena vuotena kristinuskko on ollut erittäin tietoinen heprealaisesta isästään, mutta täysin tietämätön egyptiläisestä äidistään, joka menehtyi pian lapsen syntymän jälkeen. Sisarpuolen ja kummien ei käynyt juuri paremmin: lapsi osoitti varsin pian niin äitiään kuin synnytyksessä avustaneita kohtaan mitä raivokkainta aggressiivisuutta ja aiheutti niiden kaikkien tuhon. Kuitenkin monet kristinuskon myytit, teologia ja riitit todistavat lapsen egyptiläisestä perimästä.

Luckertin tutkimus osoittaa myös kreikkalaisen filosofian juurten periytyvän Egyptin muinaisesta uskonnosta. Kukoistettuaan vuosisatoja Egyptin ulkopuolella Pythagoraan ja Platonin filosofian nimellä Egyptin uskonto palasi juurilleen uusplatonismina ja kukoisti Aleksandriassa. Hellenistinen filosofia, kristinuskko ja gnostilaisuus sekä muutamat hellenistisen aikakauden mysteerikulteista merkitsevät Luckertin mukaan muinaisen Egyptin kuolinlahjoja länsimaiselle sivilisaatiolle.

Hermetiikkaa ja filosofiaa

Kumpi lainasi kummalta, kreikkalainen filosofia Egyptin viisailta vai hermeetinen filosofia kreikkalaiselta filosofialta, on pitkään ollut avoin kysymys. Filosofian historia antaa käsityksen, että kreikkalainen filosofia saavuttaa huippunsa Platonin ja hänen oppilaansa Aristoteleen ajattelussa. Heidä edeltäneistä filosofeista ja heidän ajattelustaan tiedetään varsin vähän ja sitäkin vähää on tulkittu eri tavoin, sillä jäljellä on ollut vain viitteitä tai katkelmia heitä myöhempien filosofien kirjoituksissa ja heistä kirjoitetuissa elämäkertoissa. Kuitenkin jo vuosisatoja ennen Platonia kreikkalaista syn-typerää olevien filosofien mainitaan opiskelleen Egyptissä, jonka sivistys oli kukoistanut tuhansia vuosia ennen kreikkalaisten ilmesty-

mistä maailman kartalle. Egyptiläiset itse olivat sitä mieltä että heidän kulttuurinsa ja viisautensa oli peräisin jumalilta ja siksi maailman vanhinta, ja että Egyptistä tieto oli levinnyt muualle Egyptin temppelikouluissa opiskelleiden vierasmaalaisten palattua kotimaihinsa.

Filosofian historian antamasta käsityksestä poiketen ja egyptiläistä käsitystä tukien professori Luckert toteaa, että filosofian ja uskontojen historian kirjoittajien on ryhdyttävä tarkastelemaan kreikkalaista filosofiaa uudelleen muinaisen Egyptin uskonnollisfilosofisten käsitysten valossa, sillä niiden yhtäläisyydet osoittavat selvästi vaikutuksesta, joka on voinut kulkea vain yhteen suuntaan eli Egyptistä Kreikkaan. Tätä olivat todistaneet monet kreikkalaiset filosofit itse, mutta filosofian historian kirjoittajat ovat olleet taipuvaisia hylkäämään heidän todistuksensa vain myytteinä.

Luckert huomauttaa, että kreikkalainen filosofia ei alkuaan syntynyt Kreikan omalla maaperällä, vaan Vähässä Aasiassa Mileton satamakaupungissa, joka kävi vilkasta kauppaa Egyptin kanssa 7. vuosisadalta lähtien ennen ajanlaskumme alkua. **George James** puolestaan on kiinnittänyt huomiota siihen, että kreikkalaiset filosofit ennen Platonia joutuivat usein vainojen kohteeksi kreikkalaisissa yhteisöissä, sillä heidän filosofiansa ja maailmankuvansa oli ristiriidassa kreikkalaisten uskonnollisten käsitysten kanssa. Monet filosofiasta joutuivat lähtemään maanpakoon kuolemantuomion uhatessa. Jamesin mukaan tämä merkitsi sitä, että he opettivat kreikkalaisille tuntematonta Egyptin filosofiaa.

Kreikkalainen filosofia saavutti kukoistuksensa Ateenassa Sokrateen, Platonin ja Aristoteleen aikana noin vv. 460–320 eKr. Luckert toteaa, että Platonin dialogit osoittavat selvästi egyptiläistä vaikutusta samoin kuin useimpien

hänen edeltäjiensä filosofia. Uusplatonismissa filosofian painopiste muuttui jälleen. Luckertin mukaan muinaisen Egyptin uskonnollinen filosofia palasi alkujuurilleen, kun Platonin henkinen perinne uudistui uusplatonismina kreikkalaisessa siirtokunnassa Egyptin maaperällä, jossa sitä ympäröi maan ikivanha kulttuuri ja lempeä uskonto, opettajinaan kaksi syntyperältään egyptiläistä uskonnollista filosofiaa, Ammonius Saccas ja Plotinos.

Niistä ennen Platonian eläneistä kreikkalaisista filosofiasta, joiden ajattelu osoittaa yhteyksiä Egyptin Mielen uskontoon ja Hermes Trismegistoksen opetuksiin, tunnetuin on Pythagoras.

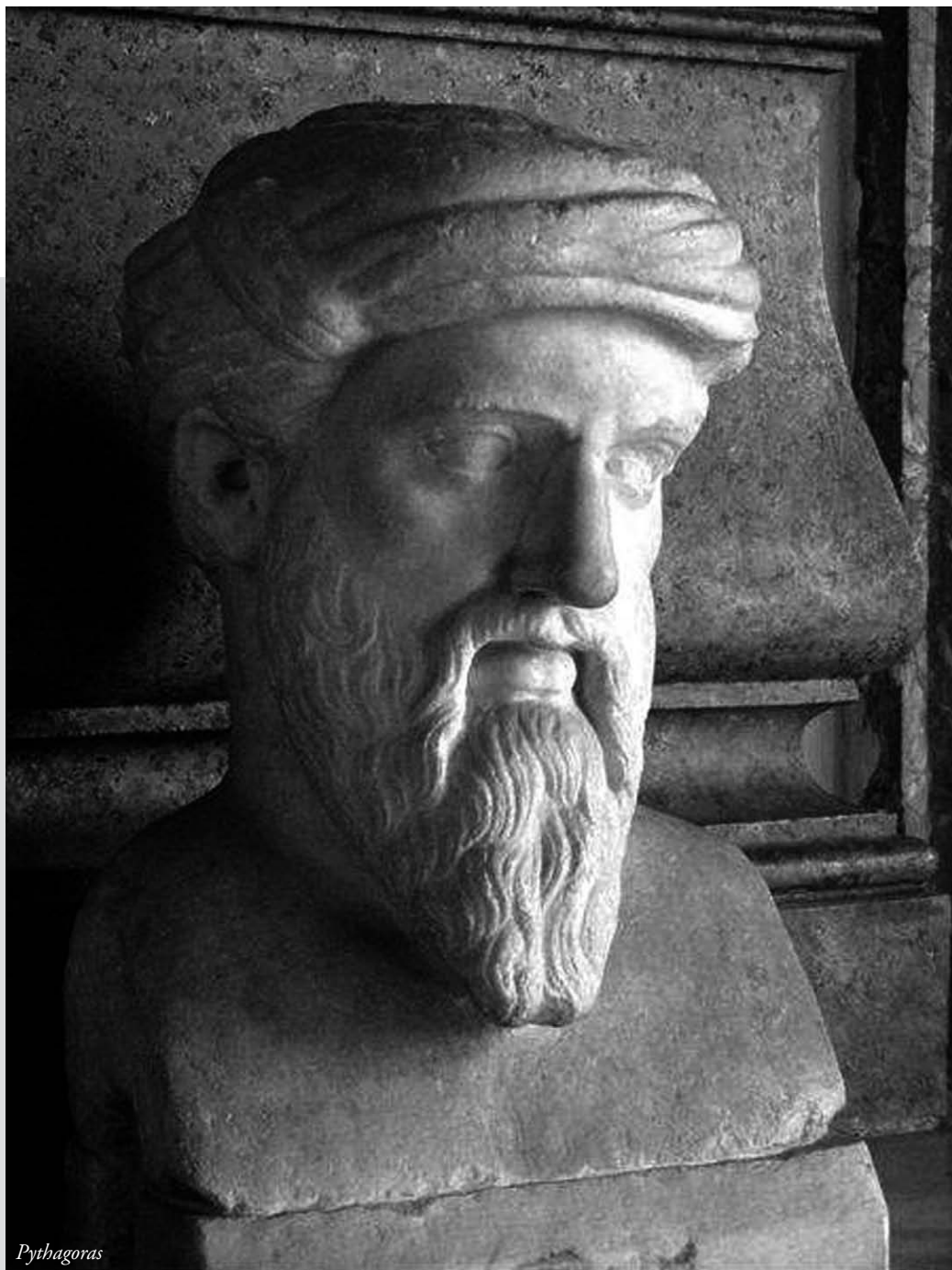
Pythagorasta (noin 582–500 eaa.) voidaan perustellusti pitää Egyptin uskonnon jatkajana: hän kuuluu ensimmäisiin nimeltä tunnetuihin, Egyptissä opiskelleisiin kreikkalaisiin filosofiin. Kreikan huomattavien filosofien elämäkerrat muistiin merkinnyt **Diogenes Laertius** jakoi filosofit kahteen koulukuntaan: **Thaleesta** alkaneeseen joonialaiseen ja Pythagorasta alkaneeseen italialaiseen. Pythagoraan isäksi **Hermippos** ilmoittaa **Mnesarchuksen**, mutta toisten lähteiden mukaan hänen todellinen isänsä oli jumala Apollo, joka ilmestyi hänen äidilleen **Parthenikselle** (neitsyeelle) Mnesarchuksen ollessa matkalla Delphoin oraakkelin luo. Oraakkeli vakuutti Partheniksen pojasta tulevan merkittävän miehen, ja hän sai oraakkelin papittaresta Pythiasta muistut-tavan nimen Pythagoras.

Pythagoraan filosofia sai jatkajansa Platonissa, ja näiden kahden filosofin ajatteluun perustuva uuspythagoralaisuus ja uusplatonismi tunnetaan hellenistisen ajan filosofioista suosituimpina. On kuitenkin syytä mainita myös Platonin opettaja **Sokrates** (469–399 eKr.), joka eli Ateenassa ja oli todennäköisesti ollut **Anaxagoraan** ja **Arkhelaoksen** oppilas.

Uskontotieteilijä Karl Luckertin mukaan hellenistisen hellenistisen kauden kirjallisuudesta ei löydy parempaa muinaisen oikeaoppisen egyptiläisen teologian yhteen-vetoa kuin Johanneksen evan-geliumin alkulause.

Platon mainitsee hänen opiskelleen myös Delphoin papittaren **Diotiman** johdolla. Diotiman kerrotaan opettaneen hänelle kaiken olevaisen

kuolemattomuutta maailmankaikkeuden ikuisen kiertokulun muodossa. Sokrates tunnetaan etiikan, moraalin ja demokratian opettajana,

KAPITOLINISCHER_PYTHAGORAS LISENSI GNU

Pythagoras

ja hänen elämäänsä luonnehtivat hänen omat sanansa: ”On olemassa vain yksi hyvä asia, ja se on tieto; ja yksi paha asia, tietämättömyys.” Sokrates tuomittiin kuolemaan, koska hän ei kunnioittanut kaupunkivaltion jumalia ja vallanpitäjien mukaan tällä tavoin turmeli nuorisoa. Todellinen syy oli kuitenkin se, että hän oli ivannut liian kärjekkäästi ajan poliitikkoja, kaunopuhujia ja runoilijoita.

Platonin (427–347 eKr.), Kreikan huomattavimman filosofin, kerrotaan polveutuneen

esi-isänsä **Solonin** kautta Poseidon-jumalasta. Hänenkin isäkseen mainitaan Apollo-jumala, ja Platonin äiti **Periktione** synnytti hänet neitseellisesti. Ajan kuuluisimmat filosofit **Herakleitos**, Sokrates ja **Parmenideen** oppilaana ollut **Hermogenes** sekä geometriastaan kuuluisa **Euklides** opettivat häntä. Platon opiskeli myös Italiassa pythagoralaisten **Philolauksen** ja **Eurytuksen** oppilaana. Lopulta hän matkusti Egyptiin tutustuakseen egyptiläiseen viisauteen ja viipyi maassa seitsemän vuotta, minkä jäl-

Pythagoras

Pythagorasta (noin 582–500 eaa.) voidaan perustellusti pitää Egyptin uskonnon jatkajana: hän kuuluu ensimmäisiin nimeltä tunnettuihin, Egyptissä opiskelleisiin kreikkalaisiin filosofiin.

Varsinaisen elämäntyönsä Pythagoras teki Italiassa Krotonassa, jonne hän perusti oman koulunsa. Ajan tavan mukaan hän käytti opettaessaan vertauksia ja kiteytti opetuksensa aksiomeihin, joita on säilynyt jälkipolville.

Pythagoraan kerrotaan sanoneen: jos tunnet numeroiden salaisuudet, tunnet koko maailmankaikkeuden, mihin käsitykseen yhtynevät nykyajan teoreettiset fyysikot. Pythagoras toi ensimmäisenä pituus- ja painomitat Kreikkaan. Hän tutki erityisesti aritmeettista geometriaa ja häntä on pidetty geometrian isänä. Astronomiaan ja astrologiaan perehtyneenä hän käsitti maan olevan pallon muotoinen ja kauttaaltaan asuttu planeetta, joka auringon, kuun ja tähtien kanssa kiersi rataansa avaruudessa. Kuu sai hänen mukaansa valonsa auringolta. Hänet tunnettiin myös taitavana lääkärinä ja herbalistina, ja hänen monipuolisuudestaan todistaa myös se, että hän oli ensimmäisiä musiikin teorian kehittäjiä ja muusikko.

Pythagoraan oppilaiden joukossa oli lukuisia naisia. Hän oli naimisissa oppilaansa **Theanon** kanssa, ja tämän tiedetään kirjoittaneen muistiin Pythagoraan opetuksia. Tyttäreilleen **Damolle** Pythagoras uskoi muistelmansa vannottaen tätä olemaan koskaan antamatta niitä vieraisiin käsiin.

Pythagoras, samoin kuin Egyptin Mielen uskonto ja hermetiikka, opetti kaiken elämän ykseyttä. Hänen maailmankaikkeutensa oli ikuinen, elävä, jumalallinen, hengittävä olento, täydellinen rakenteeltaan. Kuolema merkitsee

paluuta maailmankaikkeuden sielun yhteyteen. Hänen filosofiaansa sisältyi luonnon ikuisesta kiertokulusta loogisesti seuraava oppi jälleensyntymisestä, ja hän muisti omat jälleensyntymänsä yksityiskohtaisesti. Tässä yhteydessä on kiintoisaa, että Kristuksen aikalaista, filosofina ja ihmeidentekijänä tunnettua **Apollonius Tyanalaista** pidettiin jälleensyntyneenä Pythagorana.

Pythagoraan moraalioppi tähdensi kohtuuden eli tasapainon lisäksi väkivallattomuutta, mikä merkitsi sitä, ettei mitään elävää – kasveja, puita, eläimiä, ihmisiä – tule vahingoittaa tarpeettomasti. Tasapainon tuli vallita niin fyysisessä elämässä kuin tunteissa ja mielessä: kaikkea liiallisuutta, kuten suuttumuksen tai vihan vallassa puhumista ja toimimista tuli välttää. Hän korosti mielen ja muistin harjoittamista ja tasapainon saavuttamista mielen ja musiikin kuuntelemisen avulla.

Pythagorasta ja hänen 300-jäsenistä yhteisöään pidettiin suurella arvossa. Yhteisön perustulain mukaan sitä hallitsi aristokratia, mikä tarkoittaa parhaimpien jäsenten hallintoa. Yhteisö toteutti opettajansa filosofiaa myös käytännössä, ja heidän elämäntapansa todistaa vahvasta egyptiläisestä vaikutuksesta.

Pythagoraan käytös oli aina arvokasta, hillittyä ja ystävällistä, ja on luonnollista, että hänen oppilaansa jumaloivat häntä ja pitivät häntä itse asiassa jumalana, Apollona, joka oli saapunut kaukaa pohjoisesta. Tarina kertoo myös, että Pythagoraan kerran riisuttua viittansa hänen reitensä nähtiin olevan kullasta, ja hänen ylittäessään Nessus-joen monet läsnäolijat vanhoivat kuulleen joen tervehtivän häntä jumalana.

keen hän palasi Ateenaan ja perusti Platonin Akatemiana tunnetun koulunsa.

Filosofian historia mainitsee Platonin sekoittaneen Herakleitoksen, pythagoralaisen ja Sokrateen opit. Egyptiläisten pappien luona opiskelusta ei juuri mainita eikä sille anneta merkitystä. Hänen arvellaan tarkoituksellisesti käyttäneen erilaisia symbolisia termejä tehdäkseen filosofiastaan vaikeasti tajuttavaa niille, jotka eivät olleet valmiita sitä ymmärtämään. Hermetiikan kanssa yhteneviä ovat hänen käsityksensä jumaluudesta persoonattomana Mielenä tai energiana, joka samalla on kaiken alkusyynä. Platon käsitti aineen olevan itsessään rajatonta ja ilman muotoa sekä alituudessa liikkeessä ja Mielen tuoneen siihen järjestyksen. Todellisuus on hengellinen, näkymättömän ideoiden maailma ja näkyvä, aineellinen maailmankaikkeus vain näkymättömän todellisuuden heijastus tai varjo. Myös Platon käsitti maailmankaikkeuden pallonmuotoiseksi. Hänenkin maailmansa koostuu neljästä elementistä: tulesta, ilmasta, vedestä ja maasta. Platonin mukaan oli olemassa sekä näkyvässä että näkymättömässä muodossa olevia jumalia. Hän kirjoitti muistiin Egyptin papeilta kuulemansa kertomukset muinaisesta Atlantiksesta, josta myös Egyptin sivistys oli peräisin.

Aristotelesta (384–322 eKr.) puolestaan pidettiin Hermes Trismegistoksen pojanpojan Asklepioksen jälkeläisenä. Hän opiskeli Platonin johdolla yli kaksikymmentä vuotta, mutta hänen omien käsitystensä on tulkittu poikenneen Platonin opetuksista. Aikanaan hänestä tuli keisari Aleksanteri Suuren opettaja.

Zenon (noin 333–262 eKr.) tunnetaan stoalaisen filosofisen koulukunnan perustajana. Stoalaiset olivat tunnettuja terävistä ja loogisesta ajattelustaan ja korkeista eettisistä normeistaan. Muinaisen maailman tieteen historian kirjoittajan **George Sartonin** mukaan stoalaisuus oli muinaisen maailman korkein eettinen oppi, jota parhaimmat ja jaloimmat ihmiset pyrkivät noudattamaan aina hellenistisen ajan loppuun asti. Stoalaisten mukaan ihmisen todellinen olemus on hänen järkensä ja

mielensä, ja tieto ja hyvyys kulkevat käsi kädessä, sillä tiedosta seuraavat välttämättä eettisesti ja moraalisesti korkealla tasolla olevat teot.

Zenon käsitti maailmankaikkeuden eläväksi, tietoiseksi ja älylliseksi: mikään, millä ei ole sielua tai järkevää mieltä, ei pysty luomaan mitään, millä on sielu tai järki/mieli. Koska maailmankaikkeus luo sielullisia ja järjestisiä olen- toja, sillä täytyy olla sielu ja järki/mieli. Herakleitoksen lailla Zenon ajatteli, että ikuisessa liikkeessä oleva kosminen tuli, jolla oli kaksi polariteettia, luova ja tuhoava, luo ja tuhoaa maailmankaikkeutta ikuisesti jatkuvassa kiertokulussa. Näkyväinen maailmankaikkeus oli ”kosmisen tulen” erityinen muoto. **Leukippos**, Zenonin oppilas, esitti, että maailmat syntyvät atomien pudotessa tyhjiyteen ja tarttuessa toisiinsa, ja että liike vetää ne yhä suurempiin ainekimpaleisiin. Leukippoksen mukaan maailmankaikkeus on rajaton ja synnyttää jatkuvasti uusia maailmoja.

Egyptin viisauden inspiroima kreikkalaisten filosofien ajattelu jatkui pääpiirteissään samanalaisena vuosisatoja. Hellenistisen aikakauden myöhempinä vuosisatoina filosofia alkoi saada uskonnollisia piirteitä – uskonnollisuudessaan hellenistinen filosofia poikkesi klassisesta kreikkalaisesta filosofiasta. Uusplatonismiksi nimetty filosofis-uskonnollinen ajattelu omaksui kaikkien aikaisempien ei-materialististen filosofien ja uskontojen oppeja, ja näin se pyrki tyydyttämään ihmisen sekä filosofiset että hengelliset tarpeet. Uusplatonistien ohella stoalaiset antoivat leimansa hellenistiselle ajalle: stoalainen etiikka hyväksyi ainoaksi ihmisen arvolle sopivaksi ohjeeksi elää sopu- soinnussa luonnon kanssa, mikä tarkoitti elämistä korkeimman ihmisyyden periaatteiden mukaisesti. Aikakauden loppupuolella elpyi uuspythagoralaisuus, joka painotti puhtaasti sisäistä laatua olevaa hengellisyyttä. Nämä filosofis-uskonnolliset käsitykset alkoivat levitä sekä oppineiden että laajemmin sivistyneistön keskuuteen, ja ne antoivat oman osuutensa myös noina vuosisatoina laadittuihin hermeetisiin teksteihin.

Hellenistisen ajan filosofeista stoalaiset, uuspythagoralaiset ja uusplatonistit käsittivät maailmankaikkeuden synnyn, rakenteen ja toiminnan pääpiirteissään samoin kuin hermetistit. Magiaan suhtautumisessa heidän välillään oli eroja: teoreettikkoina stoalaiset yleensä kaihtoivat magian harjoittamista sen alemmissa muodoissa, uuspythagoralaiset olivat kiinnostuneita lääketieteestä ja terveellisistä elämäntavoista, kun taas muutamit tunnetut uusplatonistit Luckin mukaan puolustivat kiihkeästi teourgiaa ja rituaalimagian harjoittamista.

Uusplatonismia on pidetty roomalais-hellenistisen ajan ajattelua parhaiten heijastavana filosofiana. Koulukunnan perustajan Plotinoksen opettaja **Ammonius Saccas** (142–242) ei jättänyt jälkeensä kirjoituksia, ja hänen ajattelustaan tiedetään vain hänen oppilaidensa kautta. Hänen mainitaan opiskelleen jumalten johdolla, ja hänen egyptiläisestä syntyperästään todistaa myös hänen Ammon-jumalaan viittaava nimensä. Luckert huomauttaa, ettei ole ihme, jos hän pystyi yhdistämään Platonin ja Aristoteleen opetukset, sillä itse asiassa hän opetti muinaista egyptiläistä viisautta.

Myöskään **Plotinos** (205–270) joka hänkin salasi egyptiläisen syntyperänsä, ei kirjoittanut itse vaan jätti filosofiansa toimittamisen oppilaalleen **Porfyriokselle**. Plotinos opetti suurimman osan elämästään Roomassa, jossa häntä mainittiin mysteerien ääneksi Roomassa. Hänen kirjoituksensa ja luentonsa olivat niin loistavia, että niitä opetettiin Ateenan Platonin akatemiassa aina sen sulkemiseen saakka vuonna 529. Plotinoksen käsityksen mukainen perimmäinen jumaluus, joka ilmenee ykseytenä, mielenä ja sieluna, on selvästi egyptiläistä perintöä. Karl Luckert sanookin, että Plotinos opetti muinaisen Egyptin uskontoa kreikkalaisen filosofian kielellä.

Porfyrios (232–304) ja Iamblikhos (240–330) elivät aikaan, jolloin kristinusko oli saamassa jalansijaa kansan keskuudessa. Kaikki kolme filosofia uskoivat magian ja teourgian todenmukaisuuteen, mutta kiistivät sen että salainen tieto olisi ainoastaan egyptiläisten pap-

pien hallussa. Plotinoksella ja Iamblikhoksella tiedetään olleen kykyjä ja kokemuksia, jotka nykyaikana sisällytettäisiin ns. paranormaaleihin eli ESP-kykyihin. Roomassa Plotinoksen oppilaana opiskellut Porfyrios kirjoitti Pythagoraan elämäkerran ja pyrki elämään tämän esikuvan mukaisesti. Iamblikhos puolestaan oli Porfyrioksen oppilas, ja hän kirjoitti Pythagoraan elämästä ja Egyptin mysteereistä.

Aleksandrian ja Ateenan akatemioiden opetus oli tehnyt niistä maailmanhistorian kunniaakkaimpia oppilaitoksia. Roomalainen valtiomies Cicero kirjoitti, että niiden opetukset eivät koskaan sotineet logiikkaa vastaan, ja todennäköisin opetus hyväksyttiin vasta sitten, kun kaikkia opetuksia oli verrattu toisiinsa. Kuulijat saivat muodostaa oman mielipiteensä kenenkään yrittämättä tehdä opeista dogmeja. Samaan aikaan kun sivistyneistö ja yläluokka omaksuivat hellenistisen filosofis-uskonnollisen maailmankatsomuksen ja suosivat mysteerikouluja, kristinusko levisi kansan keskuudessa, ja siitä tuli valtakunnan virallinen uskonto. V. 364 jKr. Rooman keisari **Valentianus** lakkautti mysteerikoulut. Aleksandrian piispa **Theophilus** poltti Aleksandrian suuren kirjaston v. 391, ja piispa **Kyriil** murhautti akatemian kuuluisimman opettajan, uusplatonistisen filosofi Hypatian v. 415. Kuitenkin korkeampi opetus oli juurtunut niin syvälle ajan sivistyselämään, että Platonin akatemian lakkauttaminen Ateenassa tuli mahdolliseksi vasta v. 529.

Hermetiikkaa ja tiedettä

Parhaita hellenistisen ajan ensimmäisten vuosisatojen tieteen ja samalla okkultismin, magian sekä taiteen ja teknologian kuvauksia on Georg Luckin mukaan **Plinius Vanhemman** (23/24–79) kirjoittama *Luonnonhistoria*-teos, joka perustuu hänen ja satojen häntä aikaisempien auktoriteettien tietoihin. Luck ei sisällyttä Pliniusta mihinkään filosofiseen koulukuntaan sen enempää kuin luonnontieteilijöihin, vaan hänen mukaansa Plinius oli kehittänyt

oman, stoalaiseen ajatteluun perustuvan filosofiansa, joka sisälsi uskonnollisia ja maagisia käsityksiä.

Plinius uskoi lujasti muinaiseen viisauteen ja siihen, että jumalallisilla voimilla oli keinonsa välittää tietoja luonnon salaisuuksista ihmisille. Hän oli vakuuttunut siitä, että muinaiset jumalat olivat opettaneet ihmisille, kuinka käyttää erilaisia kasveja ja niiden osia sairauksien parantamiseen. Suurin osa hänen kirjoituksistaan käsittelee ajan lääketiedettä ja kansanlääkintää, jolla oli pitkä historia takanaan. Monet lääkärit käyttivät yrtilääkkeiden ohella ruokavaliota, erilaisia ruumiinharjoituksia ja kylpyjä, ja he uskoivat luonnon parantavaan voimaan. Kerta kerran jälkeen Plinius painottaa erityisesti hunajan parantavia ominaisuuksia.

Täydellä syyllä voidaan sanoa että nykyajan täydentävän (tai vaihtoehtoisen) lääketieteen edustajat lääkäreistä terapeutteihin kuuluvat nykyajan maageihin. **Proklos** (410–485), uusplatonistien seuraaja, yritti parhaansa mukaan säilyttää muinaisen viisauden ollessaan Platonin Akatemian johdossa 900 vuotta sen perustamisesta. Prokloksen tiedot astronomiasta mukailevat kreikkalaisten filosofien käsityksiä. Nykyaikaisuudessaan ne hämmästyttävät. Hän kirjoitti muun muassa, että kaikki auringot palavat tai ovat liekeissä ja että joillakin auringoilla on planeettoja, jotka pyörivät akseliensa ympäri ja joilla puolestaan on näkymättömiä, niitä kiertäviä satelliitteja. Prokloksen mukaan kuu on peräisin maasta, jokainen planeetta ja aurinko on maailma, ja Linnunrata on kaukaisten tähtien rykelmä avaruudessa.

Proklos oli mahdollisesti toistanut ja kehittänyt edelleen jo paria sataa vuotta ennen ajanlaskumme alkua eläneen Samos-saarelta kotoisin olleen **Aristarkhoksen** (n. 310–230 eKr.) aurinkokeskeistä maailmankäsitystä, joka oli ollut yleinen myös Babyloniassa. **Eratosthenes** (276–273 eKr.) oli mitannut maapallon ympärysmittan ja saanut tulokseksi 39 690 km, eli erehtynyt laskelmissaan vain mitättömän vähän, sillä tällä hetkellä sen lasketaan olevan

40120 km. Tieteen historia kertoo, miten hänen oli mahdollista tehdä mittauksensa tuon ajan välineillä, mutta ajan tieteenhistorian tutkijan George Sartonin mukaan arvoituksiksi on jäänyt, kuinka Eratosthenes saattoi tietää Espanjan olevan häränvuoden ja Italian saapapaan sekä Sardinian jalanjäljen muotoinen.

Monet nykytiedemiehet ovat kiinnittäneet huomiota hellenistisen ajan tieteen korkeaan tasoon. Fysiikan Nobel-palkinnon saanut fyysikko **Steven Weinberg** sanoo tuntevansa olevansa kuin kotonaan **Arkhimedeeseen** ja Eratostheneen seurassa ja toteaa, että hellenistisen ajan päätyttyä vasta 17. vuosisadalla tiede pystyi yhtä tasokkaisiin saavutuksiin. Toinen fysiikan nobelisti, hiukkasfyysikko **Leon Ledermann**, keskustelee mielessään atomiteorian isän **Demokritoksen** kanssa, jota hän pitää yhtenä tieteen suurista vallankumouksellisista.

Kristinuskon myötä tieteen käsitykset vaihtuivat. Hellenistisellä ajalla lupaavasti alkanut tieteen kehitys tyrehtyi kirkon omaksuttua Raamatun myös tieteen auktoriteetiksi. Aristarkhoksen ja Prokloksen astronomia hylättiin, ja kristinuskon pyhien kirjoitusten mukainen Ptolemaioksen astronomia teki maasta maailmankaikkeuden keskuksen, jota aurinko, kuu ja tähdet kiersivät. Muinainen filosofia ja tiede joutuivat unohduksiin yli tuhanneksi vuodeksi. Kristillisen teologian pohjalta syntyi pitkälle hiottu, elegantti ja häikäisevän älykäs astronominen oppirakennelma. Monimutkaisuudessaan se sai 1200-luvulla astronomian suuren suosijan, hurskaan ja jumalaa pelkääväisen miehen, Kastilian kuninkaan **Alfonso X Viisaan**, huokaamaan lannistuneena: ”Jos kaikkivaltias Jumala olisi kysynyt minulta neuvoa ennen luomistyötään, olisin suositellut Hänelle jotakin yksinkertaisempaa!” ●

Kirjallisuutta

- Barnes, Harry Elmer. *An Intellectual and Cultural History of the Western World*. Vols. 1–3. Dover Publications, Inc. New York. 1965.
- The Encyclopedia of Philosophy*. Vols. 1–8. Päätoim. Paul Edwards. Macmillan Publishing Co., Ins. & The Free Press, New York. 1972. Kirjallisuusviitteissä lyhennetty EPH.
- Eliade, Mircea. *A History of Religious Ideas*. Vols. 1–3. The University of Chicago Press. 1985.
- Faivre, Antoine. *Access to Western Esotericism*. State University of New York Press. 1994.
- Faivre, Antoine. *The Eternal Hermes. From Greek God to Alchemical Magus*. Phanes Press. 1995.
- Hall, Manly P. *The Secret Teachings of All Ages. An Encyclopedic Outline of Masonic, Hermetic, Qabalistic and Rosicrucian Symbolical Philosophy*. Philosophical Research Society, Inc. Los Angeles, CA. 1977.
- Magus Incognito. *The Secret Doctrine of The Rosicrucians*. Yoga Publication Society. Desplaines, IL. 1949.
- Mead, G.R.S. *The Thrice-Greatest Hermes. Studies in Hellenistic Theosophy and Gnosis*. Vols. 1–3. John M. Watkins. London. 1964.
- Melton, J. Gordon. *New Age Encyclopedia*. Gale Research Company, Detroit. 1990.
- Three Initiates. *The Kybalion. A Study of Hermetic Philosophy of Ancient Egypt and Greece*. The Yogi Publication Society, Chicago, IL. 1940.
- Gnosis. *A Journal of the Western Inner Traditions*. (Fall/Winter 1985–Fall 1995).
- The Quest. Philosophy. Science. Religion. The Arts*. Vol. 1/No. 1...Vol. 8/No. 4, (W 1995)

OSA I Ikaikaista viisautta etsimässä

- Howell, Alice O. *Jungian Synchronicity in Astrological Signs and Ages*. The Theosophical Publishing House, Wheaton, IL. 1990.
- Luoma, Matti. *Mystiikka ja filosofia idässä ja lännessä*. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistosta. Vol. 52. Tampere 1994.
- Matthews, Caitlin and John. *The Western Way. A Practical Guide to the Western Mystery Tradition*. Volume 1: The Native Tradition. 1985. Volume II: The Hermetic Tradition. 1986. Arkana, Penguin Books, 1985.
- Sarre, Heli. *Kaloista Vesimieheen. Katsaus menneisyyteen, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen vuosituhannen vaihtuessa*. Hermiakirjat. Jyväskylä, 1994.

OSA II Egyptin viisaus

- Adams, Marsham. *The Book of the Master, or the Egyptian Doctrine of the Light Born of the Virgin Mother*. London. 1898.
- Albright, William Powell. *Yahweh and the Gods of Canaan. A Historical Analysis of Two Contrasting Faiths*. Doubleday. 1968.
- Boylan, P. Thoth, the Hermes of Egypt. *A Study of Some Aspects of Theological Thought in Ancient Egypt*. Oxford University Press. 1922.
- Breasted, James Henry. *A History of Egypt. From the Earliest Times to the Persian Conquest*. Bantam Books, New York. 1964. (1. julkaisu v. 1905.)
- Brown, Norman O. *Hermes the Thief: Evolution of a Myth*. Vintage Books, Random House. New York. 1969.
- Budge, E.A. Wallis, käant. *The Book of the Dead. The Hieroglyphic Transcript of the Papyrus of Ani*. Bell Publishing Company, New York. 1960.
- “-“. *The Dwellers on the Nile. The Life, History,*

- Religion and Literature of the Ancient Egyptians*. Dover Publications, Inc. NY. 1977
- “-“. *The Gods of the Egyptians or Studies in Egyptian Mythology*. Vols. 1–2. Dover Publications, Inc., New York. 1969. (1. julkaisu v. 1904.)
- “-“. *Egyptian Magic*. Routledge & Kegan Paul, London. 1975. (1. julkaisu v. 1899.)
- David, A. Rosalie. *The Ancient Egyptians. Religious Beliefs and Practices*. Routledge & Kegan Paul, Boston. 1982.
- Ellis, Normandi. *Awakening Osiris. The Egyptian Book of the Dead*. Phanes Press, Grand Rapids, MI. 1988.
- Fideler, David R. toim. *Alexandria 1, 2, 3. The Journal of the Western Cosmological Traditions*. Phanes Press, Grand Rapids, MI. 1991, 1993, 1995.
- Fowden, Garth. *The Egyptian Hermes. A Historical Approach to the Late pagan Mind*. Cambridge University Press. 1986.
- Herodotos. *Historiateos 1–2*. WSOY. 1992.
- Hobson, Christine. *The World of the Pharaohs. A Complete Guide to Ancient Egypt*. Thames and Hudson, NY. 1987.
- Iamblichus of Chalcis. Toim. Stephen Ronan. *On the Mysteries. De Mysteriis Aegyptiorum*. Chthonios Books. 1989.
- Larue, G. A. *Ancient Myth and Modern Man*. Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, NJ. 1975.
- Mackenzie, Donald A. *Egyptian Myths and Legends*. Gramercy Books, 1994. Manetho. Käant. W.G. Waddell. *Manetho*. Harvard University Press. 1956.
- Mead, G.R.S. *The Hymns of Hermes*. Phanes Press, Grand Rapids, MI. 1991.
- Schure, Edouard. *The Great Initiates. A Study of the Secret History of Religions*. Harper & Row, Publishers, San Francisco. 1980.
- Schwaller de Lubicz, Isha. *The Opening of the Way. A Practical Guide to the Wisdom Teachings of Ancient Egypt*. Inner Traditions International, Rochester, VT. (Ei painovuotta.)
- Schwaller de Lubicz, R.A. *Nature Word. Verbe Nature*. The Lindisfarne Press, West Stockbridge, MA. 1982.
- Sitchin, Zecharia. *The Wars of Gods and Men*. Avon Books, New York. 1985.
- Steindorff, George and Keith O. Seele. *When Egypt Ruled the East*. The University of Chicago Press. 1963. (1. julkaisu v. 1942.)
- West, John Anthony. *Serpent in the Sky: The High Wisdom of Ancient Egypt*. The Theosophical Publishing House, Wheaton, IL. 1993.
- “-“. *The Traveler's Key to Ancient Egypt. A Guide to the Sacred Places of Ancient Egypt*. Alfred A. Knopf, NY. 1989.
- Wilkinson, J.G. *The Ancient Egyptians, Their Life and Customs*. Bonanza, 1989.
- O'Neill, Timothy. *Atlantis in Western Esoteric Thought*. Gnosis, No. 15, Spring 1990.
- West, John Anthony. *Ancient Egypt. The Meaning Behind the Magic*. The Quest, Vol. 4, No. 4. Winter 1991,
- Feuerstein, Georg, Subhash Kak, and David Frawley. *The Vedas and Perennial Wisdom*. The Quest, Vol. 8, No. 4, Winter 1995.
- Frawley, David. *Ancient Egypt and Ancient India*. The Quest, Vol. 8, No. 4, Winter 1995.

OSA III Hellenistinen aika

- Angus, Samuel. *The Mystery Religions and Christianity. A Study in the Religious Background of Early Ohristianity*. University Books, Inc. New Hyde Park, NY. 1966.

- Armstrong, Karen. *A History of God. The 4000-Year Quest of Judaism, Christianity and Islam*. Alfred A. Knopf, New York. 1993.
- Barr, Stringfellow. *The Will of Zeus. A History of Greece from the Origins of Hellenic Culture to the Death of Alexander*. Barnes & Noble. 1994.
- Bell, H.I. *Cults and Creeds in Greco-Roman Egypt*. Liverpool University Press, Liverpool. 1952.
- Burkert, Walter. *Ancient Mystery Cults*. Harvard University Press. 1987.
- Burkert, Walter. *Homo Necans. The Anthropology of Ancient Greek Sacrificial Ritual and Myth*. University of California Press. 1982.
- Chuvin, Pierre. *A Chronicle of the Last Pagans*. Harvard University Press. 1990.
- Cumont, Franz. *Die Orientalischen Religionen im Römischen Reich*. Leipzig. 1912.
- Easterling, C.E. and Muir, J.V., toim. *Greek Religion and Society*. Cambridge University Press, Cambridge, GB. 1984.
- Godwin, Joscelyn. *Mystery Religions of the Ancient World*. London. 1981.
- Grant, Frederick O. *Hellenistic Religions. The Age of Syncretism*. The Bobbs-Merrill Company, Inc., NY. 1953.
- Meyer, Marvin, toim. *The Ancient Mysteries: A Sourcebook. Sacred Texts of the Mystery Religions of the Ancient Mediterranean World*. Harper & Row, Publishers, San Francisco. 1987.
- Plutarch. *Lives of Illustrious Men. The World's Greatest Literature*, Vol. 20. The Spencer Press. 1936.
- Ulansey, David. *The Origins of Mithraic Mysteries. Cosmology and Salvation in the Ancient World*. Oxford University Press. 1989.
- Witt, R.E. *Isis in the Greco-Roman World*. Cornell University Press, Ithaca, NY. 1971.
- OSA IV Arcana Mundi**
- Alic, Margaret. *Hypatia's Heritage: A History of Women in Science from Antiquity to the Late Nineteenth Century*. Women's Press, London. 1986.
- Burckhardt, Titus. *Alchemy. Science of the Cosmos, Science of the Soul*. Penguin Books, Inc. 1967.
- Cavendish, Richard. *A History of Magic*. Arkana. 1990.
- Dobbs, Betty Jo Teeter. *The Foundations of Newton's Alchemy or "The Hunting of the Green Lyon"*. Cambridge University Press, GB. 1975.
- Dodds, E.R. *The Greeks and the Irrational*. University of California Press. 1951.
- Flint, Valere I.J. *The Rise of Magic in Early Medieval Europe*. Princeton University Press. 1991.
- Gauquelin, Michel. *The Cosmic Clocks*. Henry Regnery Company, Chicago. 1967.
- Gilchrist, Cherry. *Alchemy, the Great Work. A concise history of the philosophy and practice of alchemy from its beginnings to the 20th century*. The Aquarian Press, Wellingborough, GB. 1984.
- Gray, William G. *Magical Ritual Methods*. Samuel Weiser, Inc. York Beach, ME. 1990.
- Givry, Grillot de. *Witchcraft, Magic and Alchemy*. Dover Publications, Inc., New York. (Ei painovuotta. Ensimmäinen englanninkielinen painos 1931.)
- Herzenberg, C.L. *Women Scientists from Antiquity to the Present: an Index*. Locust Hill Press, Cornwall, CT. 1986.
- Iamblichus of Chalcis. Toim. Stephen Ronan. *On the Mysteries. De Mysteriis Aegyptiorum*. Chthonios Books. 1989.
- Jung, C. G. *Collected Works*. Vols. 12,13.
- Levi, Eliphas. *The History of Magic*. Samuel Weiser, Inc. 1971. (1. painos v. 1913.)
- Lindsay, J. *The Origins of Alchemy in Graeco-Roman Egypt*. Muller, London. 1970.
- Luck, Georg. *Arcana Mundi: Magic and the Occult in the Greek and Roman Worlds*. Johns Hopkins University Press. 1986.
- Malpas, P.A. *True Messiah: The Story of Apollonius of Tyana*. Point Loma, CA. 1992.
- Mead, G.R.S. *Simon Magus. An Essay on the Founder of Simonianism Based on the Ancient Sources with a Re-evaluation of His Philosophy and Teachings*. Ares Publishers Inc., Chicago. 1976.
- Pagels, Elaine. *The Origin of Satan*. Random House. 1995.
- Ptolemy. *Tetrabiblos*. Toim. ja käänt. F.E. Robbins. Harvard University Press. 1956.
- Pulos, Lee, and Gary Richman. *Miracles and Other Realities*. Omega. 1990.
- Quigley, Joan. "What Does Joan Say?" *My Seven Years as White House Astrologer to Nancy and Ronald Reagan*. Carol Publishing Group. 1990.
- Reagan, Nancy with William Novak. *My Turn. The Memoirs of Nancy Reagan*. Dell Publishing, New York. 1990.
- Regan, Donald T. *For the Record. From Wall Street to Washington*. St. Martin's Press, New York. 1989.
- Saggs, H. W. F. *The Greatness That Was Babylon. A sketch of the ancient civilization of the Tigris-Euphrates valley*. Hawthorn Books, Inc. New York.
- Scholem, Gershom. *Kabbalah*. Dorset Press, New York. 1987.
- Seligman, Kurt. *The History of Magic and the Occult*. Harmony Books, NY. 1983.
- Sitchin, Zecharia. *When the Time Began*. Avon Books. 1993.
- Sworder, Mary, käänt. Fulcanelli: *Master Alchemist. Brotherhood of Light*, Albuquerque, NM. 1986.
- Szanto, Gregory. *The Marriage of Heaven and Earth. The Philosophy of Astrology*. Arkana, 1985.
- Taylor, F. Sherwood. *The Alchemists: the Founding of Modern Chemistry*. Heinemann, London. 1952.
- Thompson, C.J.S. *The Mystery and Romance of Astrology*. Barnes & Noble, Inc. 1993.
- . *The Mysteries and Secrets of Magic*. Barnes & Noble, Inc. 1993.
- Versluis, Arthur. *Philosophy of Magic*. Routledge & Kegan Paul. 1986.
- Coulombe, Charles A. *Doctor Illuminatus. The Achievements of Raymond Lully*. Gnosis, No. 18, Winter 1991.
- Farmer, Christopher. *Practical Alchemy & Physical Immortality. An Interview with Art Kunin*. Gnosis. No. 8, Summer 1988.
- Hoeller, Stephan A. C.G. *Jung and the Alchemical Renewal*. Gnosis, No. 8, Summer 1988.
- Kinney, Jay. *Unlocking Alchemy's Secrets. A Conversation with Adam McLean*. Gnosis, No. 18, Winter 1991.
- Lash, John. *The Parting of the Ways. Chinese and Western Alchemy in Contrast*. Gnosis, No. 8, Summer 1988.
- Nintzel, Hans. *Alchemy is Alive and Well*. Gnosis, No. 8, Summer 1988.
- Zolla, Elémire. *Alchemy out of India. Elémire Zolla Heads East in the Search for Alchemical Roots*. Gnosis, No. 8, Summer 1988.
- OSA V Hermes Trismegistoksen perintö**
- Armstrong, Karen. *A History of God. The 4000-Year Quest of Judaism, Christianity and Islam*. Alfred A. Knopf, New York. 1993.
- Dacier, A. *Life of Pythagoras*. Samuel Weiser, NY. 1976.
- De Vogel, C.J. *Pythagoras and Early Pythagoreanism*. Assen, 1966.
- Diogenes Laertius. *Lives of Eminent Philosophers*. Harvard University Press. 1950.

- Fideler, David. *Jesus Christ, Son of God*. Ancient Cosmology and Early Christian Symbolism. The Theosophical Publishing House, Wheaton, IL. 1993.
- Grant, Frederick C. *Hellenistic Religions. The Age of Syncretism*. The Bobbs-Merrill Company, Inc., NY. 1953.
- Guthrie, Kenneth Sylvan, koonnut ja kääntänyt. *The Pythagorean Sourcebook and Library*. Phanes Press, Grand Rapids, MI. 1988.
- Hall, Manly P. *Pythagoras. Philosophical Research Society*. Los Angeles, CA.
- Hoeller, Stephan A. *The Gnostic Jung and the Seven Sermons to the Dead*. The Theosophical Publishing House, Wheaton, IL. 1989.
- James, George G.M. *Stolen Legacy. Greek Philosophy Is Stolen Egyptian Philosophy*. Africa World Press. Trenton, NJ. 1992. (1. julkaisu v. 1952.)
- Ketonen, Oiva. *Eurooppalaisen ihmisen maailmankatsomus*. WSOY. 1963.
- Koestler, Arthur. *The Sleepwalkers*. The Universal Library, Grosset & Dunlap, NY. 1963.
- Luck, George. *Arcana Mundi: Magic and the Occult in the Greek and Roman Worlds*. Johns Hopkins University Press. 1986.
- Luckert, Karl W. *Egyptian Light and Hebrew Fire. Theological and Philosophical Roots of Christianity in Evolutionary Perspective*. State University of New York Press. 1991.
- Merkur, Dan. *Gnosis. An Esoteric Tradition of Mystical Visions and Unions*. State University of New York Press. 1993.
- The Mysteries of the Qabalah*. The Yogi Publication Society, Chicago, IL. 1922.
- The Nag Hammadi Library in English*. Päätoim. James M. Robinson. Harper & Row, Publishers, San Francisco. 1988.
- Pagels, Elaine. *The Gnostic Gospels*. Vintage Books. 1989.
- Plotinus. *The Enneads*. A new, unabridged, and definitive edition of the classic translation. Käänt. Stephen McKenna. Larson Publications, NY. 1992.
- Ricken, Friedo. *Philosophy of the Ancients*. University of Notre Dame Press, IN. 1988.
- Sarton, George. *A History of Science. Hellenistic Science and Culture in the Last Three Centuries B.C.* W. W. Norton & Company, Inc. New York.
- Singer, Charles. *A History of Scientific Ideas*. Dorset Press, New York. 1990.
- Scholem, Gershom. *Kabbalah*. Dorset Press, New York. 1987.
- „-“. *Origins of the Kabbalah*. Princeton University Press. 1990.
- Tarnas, Richard. *The Passion of the Western Mind. Understanding the Ideas That Have Shaped Our World View*. Ballantine Books, New York. 1991.

Artikkeleita

- Koivisto, Pia. *Mesopotamian perilliset*. Yliopisto. Acta Universitatis Helsingiensis, 13/95.
- Walsh, Birrell. *Diotima, the Lost Teacher of Socrates*. The Quest, Summer 91.

Kuvalisenssit

- Egypt.Giza.Sphinx.02 lisenssi Gnu
Great_Sphinx_of_Giza_-_20080716a.jpg Lisenssi Gnu
Kapitolinischer_Pythagoras Lisenssi Gnu

Kirjoittaja FM Heljä Suuronen-Geib on opiskellut mm. kieliä, uskontotieteitä ja kulttuuriantropologiaa. Hänen erityinen kiinnostuksensa kohde ovat uskontojen esoteeriset perinteet. Hän on tutustunut eri kulttuureihin asuessaan eri maissa, pisimpään Yhdysvalloissa, missä hän tutustui laajalti new age -ajatteluun ja osallistui joihinkin sen trendeihin. New age -ilmiöön ja esoterikkaan liittyvää kirjallisuutta hän on seurannut kuudella kielellä (suomi, englanti, venäjä, espanja, saksa ja ruotsi).

Kirjoitus on katkelma julkaisemattomasta käsi-kirjoituksesta. Seuraavassa Uuden Safiirin numerossa Heljä Suuronen-Geib tarkastelee Hermes Trismegistoksen "kadonneita vuosia" ja opetuksen lähteitä.

Rakkaudesta

Kehittyneen tietoisien rakkauden motiivi on toive, että rakastettu saavuttaisi oman sisäsyntyisen täydellisyytensä riippumatta rakastajalle aiheutuvista seurauksista. Jatkuvat yritykset ennakoida rakastetun orastavia toiveita, kun ne vielä ovat tiedostamattomia, on tietoisien rakkauden menetelmä. – Suuri rakkaus voi sekä päästää irti että pitää kiinni.

TIIBETIN KIELESTÄ VAPAASTI TULKINNUT
A. R. ORAGE
SUOMENNOS JONIMATTI JOUTSIJÄRVI

On opittava tunnistamaan ainakin kolme erilaista rakkauden muotoa (joskin yhteensä rakkauksia on seitsemän): vaistomainen rakkaus, tunteellinen rakkaus ja tietoinen rakkaus. Ei ole juurikaan pelkoa, ettetkö oppisi kahta ensimmäistä, mutta kolmas on harvinaista ja riippuu ponnistuksista yhtä hyvin kuin älykkyydestä. Vaistomaisen rakkauden perustana on kemia. Kaikki biologia on kemiaa, tai ehkä pitäisi sanoa alkemias, ja vaistomaisen rakkauden loputtomat muodot – jotka ilmenevät ihastuksina ja inhoina, mekaanisina ja kemiallisina yhdistelminä, joita kutsumme lemmeksi, seurusteluksi, avioliitoksi, lapsiksi ja perheeksi – ovat vain kemistin laboratorion ihmisvastineita. Mutta kuka tässä on kemisti? Sanomme sitä Luonnoksi. Mutta kuka on Luonto? Aavistamme siitä yhtä vähän kuin banianpuulle naitettu kamferipuu huomaa puutarhuria. Silti puutarhuri on olemassa. Vaistorakkaus, joka on kemiallista, on yhtä voimakasta ja kestää yhtä kauan kuin aineet ja prosessit joiden ilmaisu se on... Nämä voi tuntea ja hallita vain se, joka ymmärtää perinnöllisyydeksi kutsuttua alkemistista kehitystä. Moni on pannut merkille, että onnelliset tai onnettomat avioliitot periytyvät. Niin myös lasten lukumäärä, sukupuoli, elinikä, jne. Niin sanottu astrologia on vain pitkien ajanjaksojen periytymistä tutkiva tiede (silloin kun se sitä on).

Tietoinen rakastaja täydellistää itseään jotta voisi puhtaasti toivoa ja edistää rakastettunsa täydellistymistä.

Tunteellisen rakkauden juuret eivät ole biologiassa. Usein se itse asiassa on luonteeltaan ja vaikutukseltaan biologian vastainen. Vais-
torakkaus tottelee biologian lakeja, eli kemi-
aa, ja seuraa taipumuksia. Mutta tunteellinen
rakkaus on usein viehtymystä ristiriitojen ja
biologisten epäsuhtien välillä. Kun tunteelli-
nen rakkaus esiintyy erillään vaistorakkaude-
sta (kuten yleensä on), suhde harvoin johtaa
jälkikasvuun; ja milloin niin käy, se ei palve-
le biologiaa. Outoja olioita syntyy tunteel-
lisen rakkauden syleilystä, merenneitoja ja
merenmiehiä, Sinipartoja ja *des belles dames
sans merci*¹.

Tunteellinen rakkaus ei ole vain nopeasti elet-
tyä, se myös manaa esiin oman murhaajansa.
Sellainen rakkaus luo vihaa kohteessaan, jos
vihaa ei jo esiinny. Tunteellisesta rakastajasta
tulee äkkiä välinpitämättömyyden ja samassa
myös vihan kohde. Tällaisia ovat tunteellisen
rakkauden tragediat.

Tietoista rakkautta harvoin tapaa ihmisten
välillä; mutta sitä voidaan havainnollistaa ihm-
sen ja hänen eläin- ja kasvikunnan lemmikkien-
sä välisillä suhteilla. Hevosien ja koiran jalostus
niiden alkuperäisestä luonnontilasta; kukkien
ja hedelmien vaaliminen – nämä ovat esimerk-
kejä *alkeellisesta* tietoisesta rakkaudesta, muo-
dosta, alkeellisesta, koska niiden motiivi on yhä itse-
käs ja hyötyä tavoitteleva. Ihmisellä on hen-
kilökohtaista käyttöä kesytetylle hevoselle ja

jalostetulle hedelmälle; työtä niiden kanssa ei
voi sanoa tehdyn pelkästään rakkauden vuok-
si. Kehittyneen tietoisesta rakkaudesta motiivi on
toive, että rakastettu saavuttaisi oman sisäsyn-
tyisen täydellisyytensä riippumatta rakastajalle
aiheutuvista seurauksista. ”Niin hänestä tul-
koon täydellinen itsensä, mitäpä minusta?”,
sanoo tietoinen rakastaja. ”Painun helvettiin,
jos vain hän saa mennä taivaaseen.” Tietoisesta
rakkaudesta paradoksi on, että se herättää aina
samankaltaisen asenteen kohteessaan. Tietoi-
nen rakkaus synnyttää tietoista rakkautta. Se on
harvinaista ihmisten keskuudessa ensinnäkin,
koska suurin osa on lapsia, jotka haluavat tulla
rakastetuiksi mutta eivät rakastaa; toiseksi, kos-
ka täydellistyminen harvoin mielletään varsi-
naisesti ihmisrakkaudesta päämääräksi – vaikka
ainoastaan se erottaa aikuisen ihmisen lapselli-
sestä ja eläimellisestä rakkaudesta; kolmannek-
si, koska ihmiset eivät toiveistaan huolimatta
tiedä, mikä on hyvää heidän rakastetuilleen; ja
neljänneksi, koska se ei milloinkaan tapahdu
sattumalta, vaan on aina seurausta päätöksestä,
ponnistuksesta, itsetietoisesta valinnasta. Yhtä
vähän kuin bushido tai ritarikunnat kehittyivät
sattumalta, yhtä vähän voi tietoinen rakkaus
syntyä luonnostaan. Samoin kuin nämä olivat
taideteoksia, samoin täytyy tietoisesta rakkau-
den olla taideteos. Tietoinen rakastaja pestau-
tuu oppipojaksi, käy läpi kisälliuden, ja ehkä
jonakin päivänä saavuttaa mestaruuden. Hän

täydellistää itseään jotta voisi puhtaasti toivoa ja edistää rakastettunsa täydellistymistä.

Ryhtyäkö sitten tietoisien rakkauden palvelukseen? Vannokoon sellaista aikova luopuvansa omista haluistaan ja ennakkokäsityksistään. Hän mietiskelee rakastettuaan. Millainen nainen tai mies hän on? Tässä on arvoitus: täydellisyyden aavistus, josta erittyvä tuoksu hurmaa. Kuinka tämä täydellistyminen saadaan aikaan – rakastetun ja hänen Luojansa kunniaksi? Pohtikoon rakastaja, sopiiko hän tehtävänsä. Hän voi todeta

Rakkauden perimmäinen totuus on, että se on aina luovaa.

vain, ettei sovi. Kuinka hän, joka ei osaa vaalia kukkia tai kohdella kunnolla koiria ja hevosia, voisi oppia paljastamaan täydellisyyden, joka on rakastetussa vasta taimi? Nöyryys ja levollinen sietokyky ovat välttämättömiä. Jos en ole varma, mitä hänen täydellisyyteensä kuuluu, antaa hänen ainakin vapaasti seurata omaa taipumustaan. Sillä välin täytyy tutkia – mikä hän on, mitä hänestä voi tulla; mitä hän tarvitsee, mitä niin haurasta hänen sielunsa janoaa, ettei osaa sitä nimetä. On aavistettava tänään hänen huomiset tarpeensa. Piittaamatta siitä, mitä hänen tarpeensa voivat minulle merkitä. Tulette näkemään, pojat ja tyttäret, mitä itsekuria ja itseopiskelua tässä vaaditaan. Joka rohkenee, astukoon näihin lumottuihin metsiin. Jumalat rakastavat toisiaan tietoisesti. Tietoisista rakastajista tulee jumalia.

Vailla häpeää ihmiset kerskailevat että ovat rakastaneet, rakastavat tai toivovat rakastavansa. Ikään kuin rakkaus olisi tarpeeksi tai voisi peittää mitkä tahansa synnin paljoudet. Mutta kuten olemme nähneet, kun rakkaus ei ole tietoisista – rakkautta, joka tähtää palvelemaan kohdettaan viisaasti ja taitavasti – se on joko luonnollinen taipumus tai luonnottomuutta, ja molemmissa tapauksissa yhtä tiedostamatonta ja hallitsematonta. Sellaisessa rakkauden tilassa on vaaraksi itselleen tai toiselle tai molemmille. Olemme silloin alistettuja luonnonvoimalle (jolla on omat palveltavansa meistä

riippumatta) ja sen voiman lataamia; on onni myötä jos emme vahingoita jotakuta kun kanniskelemme huolettomasti dynamiittia. Rakkaus ilman tietoa ja valtaa on demonista. Ilman tietoa se voi tuhota rakastetun. Kuka ei ole nähnyt monen rakastetun raunioituvan ja sairastuvan ”rakastajansa” vuoksi? Ilman valtaa rakastaja raunioituu, sillä hän ei voi tehdä

rakastetulle mitä toivoo ja minkä tietää hänen ilokseen. Ihmisten tulisi rukoilla, että heidät säästetään moiselta rakkaudelta ilman viisautta ja voimaa. Tai, jos he huo-

maavat rakastuneensa, heidän tulisi rukoilla tietoa ja valtaa rakkauden oppaiksi. Rakkaus pelkästään *ei* riitä.

”*Rakastan sinua*”, sanoi mies. ”*Kumma kyllä se ei tee oloani yhtään paremmaksi*”, sanoi nainen.

Totuus rakkaudesta näkyy siinä järjestyksessä, jossa uskonto on esitelty maailmalle. Ensinnä tuli Voiman uskonto, sitten tuli Tiedon uskonto, ja viimeisenä Rakkauden uskonto. Miksi tämä järjestys? Koska Rakkaus ilman edellisiä ominaisuuksia on vaarallista. Mutta tämä ei tarkoita, että vallanperimysjärjestys olisi ollut muuta kuin varovaisuutta: Valta ja Tieto yksinään ovat vain vähemmän vaarallisia kuin Rakkaus. Täydellistyminen vaatii samanaikaisuutta eikä perättäisyyttä. Järjestys todistaa vain, että koska perättäisyys oli väistämätöntä (onhan ihminen alistettu lineaariselle Ajan ulottuvuudelle), oli parempi aloittaa vähemmän vaarallisilla hirmuhallitsijoilla ja jättää Rakkaus viimeiseksi. Eräs harkitseva mies, tuntiesseen rakastuneensa, ripusti kaulaansa pienen kellon varoittamaan naisia itsestään. Omaksi epäonnekseen he ottivat kellon liian tosissaan; ja mies kärsi sen mukaisesti.

Ennen kuin teillä on viisautta ja voimaa yhtä paljon kuin rakkautta, poikani ja tyttäreni, hävetkää myöntää olevanne rakastuneet. Tai, koska ette pysty sitä salaamaan, rakastakaa nöyrästi ja opiskelkaa tullaksenne viisaiksi ja vahvoiksi.

Pyrkikää olemaan rakastumisen arvoisia.

Kaikki todelliset rakastajat ovat haavoittumattomia muiden kuin rakastettujensa houbutuksille. Tämä ei johdu toiveesta tai ponnistuksesta, vaan yksistään todellisesta, kokonaisesta rakkaudesta. Viettelystä ei tarvitse vastustaa: sitä ei koeta. Haavoittumattomuus on maagista. Lisäksi sitä tapahtuu useammin kuin oletetaan. Koska ”uskottomuutta” ilmenee, päätellään, että haavoittumattomuutta ei ole olemassa. Mutta ”aviorikos” ei johdu välttämättä viettelystä, vaan mahdollisesti ja usein välinpitämättömyydestä; ei ole Lankeemusta ilman Kiusausta. Miesten tulisi oppia erottamaan itsessään ja naisissa todellinen ja teeskennelty haavoittumattomuus. Jälkimmäinen, vaikka kuinka kaunopuheista olisikin, johtuu pelosta. Vain edellinen on rakkauden hedelmä. Toinen harkitseva mies, himoiten haavoittumattomuutta itsessään ja rakastetussa naisessaan, kuten kaikki naiset ja miehet sydämessään tekevät, järjesti asiat seuraavalla tavalla. Hän maistoi monia naisia ja vaati rakastettuaan maistamaan monia miehiä. Muutaman vuoden kuluttua hän oli tyytyväinen, sillä enää mikään ei voinut vietellä häntä. Rakastetulla sen sijaan ei alun perinkään ollut epäilyä itsensä suhteen. Hän oli syntynyt haavoittumattomana; mies oli saavuttanut sen.

Rakastuneena oleminen ei aina määrity suhteessa yhteen kohteeseen. Eräällä on rakkauden talismaani, jolla hän nostaa toisen rakkauden tasolle (siis polarisoi hänet rakkauden luonnollisella energialla); mutta tämä toinen ei ehkä olekaan hänen ainoa rakastettunsa, tai rakastettu lainkaan. Ihmisten keskuudessa kuten kemiallisissa aineissakin toimii katalyyttejä, jotka tuottavat vuorovaikutuksia ja yhdisteitä, joihin katalyytit itse eivät osallistu. Ne jäävät jatkuvasti huomaamatta tapahtuman osallisilta, eivätkä ne huomaa omaa rooliaan usein itseskään. Bornan kylässä, ei kaukana Lhasasta, eli kerran mies, joka oli tällainen katalyytti. Ihmiset, jotka puhuivat hänen kanssaan, rakastuivat välittömästi, mutta eivät häneen, tai oikeastaan välittömästi kehenkään erityisesti. He ainoastaan

tajusivat, että keskusteltuaan miehen kanssa, heissä vaikutti aktiivinen rakkauden henki, joka oli valmis vuodattamaan itsensä rakastavassa palvelussa. Eurooppalaiset trubaduurit olivat kenties samankaltaisia ihmisiä.

Rakkauden ja lasten välillä ei ole välttämättömyys suhdetta; mutta rakkauden ja luomisen välillä on. Rakkaus on luomista varten; ja jos luominen ei ole mahdollista, sitten se on lisääntymistä varten; ja jos lisääntyminen ei ole mahdollista, sitten rakkaus on sellaisia luomuksia varten, joista, kenties onneksi, emme ole tietoisia. Rakkauden perimmäinen totuus on, että se on aina luovaa. Rakkaus loi maailman – eivätkä kaikki sen työt ole kauniita! Lasten saaminen on vaistorakkauden erityinen tarkoitus, sen taso. Mutta tämän tason yllä ja alla toisenlaisilla rakkauksilla on muita tarkoituksia. Tunteellinen rakkaus on yleensä vaistorakkautta väärässä paikassa, ja sen jälkeläiset siis maailman hylkiöitä. Rakkauden korkeammat muodot toisaalta joko sulkevat lisääntymisen ulkopuolelleen, eivät keinotekoisesti vaan luonnollisesti, tai sisältävät sen vain sivutuotteena. Lapset eivät ole tietoisien rakkauden tarkoitus eivätkä toiminto; ellemme miellä sanaa lastenkaltaiseksi tulemisen mystisessä merkityksessä. Tietoisien rakkauden tarkoitus on tuottaa uudestisyntyä, tai henkinen lapsuus. Jokaisen jolla on miehisen ja naisellisen ylittävä käsityskyky, täytyy olla tietoinen siitä muutoksesta joka ottaa haltuunsa rakastavan miehen tai naisen, kuinka vanhan tahansa. Se on yleensä vaistomaista; silti se symboloi vielä paljon ihmeellisempää muutosta, joka tapahtuu kun mies tai nainen rakastaa tietoisesti tai tajuaa tullessa tietoisesti rakastetuksi. Nuoruus tällaisissa tapauksissa on luonteeltaan ikuista, ja se onkin jumalallista nuoruutta. Sellaisen henkisen lapsen luominen kummassakin rakastajassa on tietoisien rakkauden erityinen tarkoitus, joka ei riipu avioliitosta eikä jälkeläisistä. Vielä korkeammilla rakkauden tasoilla on toisia luomuksia, mutta ne ovat saavuttamattomia kunnes olemme tulleet pienten lasten kaltaisiksi.

Olemuksemme ei ole yksi, vaan kolme yhdessä; tämä tosiasia heijastuu fysiologisessa meikissämme. Kolme perusjärjestelmää, aivot, hermosto ja vaistotoiminnot, elävät ja toimivat rinnakkain, joskus yhteistyössä, mutta useammin epäonnistuen ja yleensä ristiriitaisin päämäärin. Organismien vastaukset ulkoisen maailman ärsykeisiin riippuvat kussakin tilanteesta hallitsevasta järjestelmästä. Jos aivot ovat aktiiviset – siis hetkellisesti hallitsevat organismia – vastaus on yhdenlainen.

Jos hermosto tai vaistojärjestelmä yksinään on hereillä, vastaukset ovat erilaisia. Kolme melko erilaista ihmistä omine käsityksineen organismien toiminnasta vaikuttaa meissä yhtä aikaa; ja yleensä he kieltäytyvät yhteistyöstä toistensa kanssa, ja, itse asiassa, tulevat toistensa tielle. Kuvittelepa sellainen organismi, jossa on vuokralaisina kolme nahistelevaa persoonaa, sattuu ”rakastumaan”. *Mikä* silloin on rakastunut? Tai paremminkin, kuka kolmesta? Harvoin tapahtuu niin, että jokainen kolmesta on rakastunut samaan aikaan tai samaan kohteeseen. Yksi on rakastunut, toiset eivät ole; ja he joko vastustavat, tai kun rakastaja ei ole tarkkana, tekevät organismin uskottomaksi (ajoen rakastajaparan valheisiin ja petoksiin tai itsesyytöksiin); tai heidät pakotetaan alistumaan, piestään suostumaan. Mikä tällaisissa olosuhteissa, jotka jokainen vilpittön lukija tunnistaa, on rakastaja?

Kuvittelet olevasi siveä koska olet pidättynyt seksisuhteista; mutta uskollisuus syntyy aistien yhtä hyvin kuin elimien toiminnasta, ja erityisesti silmistä. Jokaisesta aistista virtaa energiaa – yhtä moninaista kuin ihminen itse. Ei ole ainoastaan mahdollista, vaan ilmeistä, että voimme kuluttaa itseämme älyllisesti, tunteellisesti tai seksuaalisesti minkä tahansa aistin kautta. Katsoa himossa on paljon enemmän kuin vain katsoa: silloin kuluu yhtä hienoimmista aineista joista täysi seksuaalienergia muodostuu; jotakin korvaamatonta poistuu

katseen aktissa; ja sen puutteessa tuleva seksielämä on epätäydellinen. Sama koskee muita aisteja, tosin vaikeammin hahmotettavasti. On siis mahdollista tulla aistisesti täysin impotentiksi – kyllä, pelkkien silmien kautta – samalla kun säilyy pidättyväisenä sanan tavanomaisessa merkityksessä.

Aistien siveys on luonnollista joillekin, mutta monien täytyy hankkia se jos sen halutaan yleistyvän. Historian tuntemista sivilisaatioista

suurimman pääkaupungissa, jonka surkea jäänne Bagdad on, aistien siveyttä opetettiin varhaislapsuudesta lähtien. Jokaista aistia harjoitettiin huolellisesti; ja erilaisia harjoituksia kehitettiin, jotta

oppilaat oppisivat erottamaan eri aistihavainnoissa älyllisesti, tunteellisesti, vaistomaisesti tai eroottisesti latautuneina saapuvat virtaukset. Tästä koulutuksesta ihmiset saivat voiman aistiensa suuntaamiseen, jonka seurauksena siveys oli ainakin mahdollista, sillä se oli hallinnassa. Erotiikasta tuli siis taide, korkeimmassa muodossa jonka maailma on nähnyt. Sen vähäisiä kaikuja voi nykyisin löytää persialaisesta ja sufilaisesta kirjallisuudesta.

Ritari Siniparta ja La Belle Dame ovat saman psykologisen tyyppin mies- ja naisedustajat – toivottomaksi tekevän tyydyttämättömän intohimon herättäjiä. Mestatut naiset, jotka roikkuivat Siniparran kammiossa, olivat todellisuudessa takertuneet hänen kaulaansa, ja heidän täytyi vain päästää irti ollakseen vapaat. Samoin kalpeat soturit ja prinssit La Belle Damen luolassa olivat siellä vapaaehtoisesti – jos vastustamatonta kiihkoa voi sanoa vapaaehtoisuudeksi. Legendat esittävät Siniparran ja La Belle Damen heiltä karanneiden uhrien näkökulmasta, hirviöinä, jotka nauttivat eroottisesta uhrauksesta. Mutta molemmat olivat yhtä lailla uhreja kuin varsinaiset uhrinsa; ja molemmat kärsivät yhtä paljon, elleivät enemmän. Tällaisissa hallitsemattoman vetovoiman tapauksissa voima siirtyy välikappaleen kautta, joka

Aistien siveys on luonnollista joillekin, mutta monien täytyy hankkia se jos sen halutaan yleistyvän.

näin tulee hirvittävän magneettiseksi; ja kiinnostuneet miehet ja naiset tulevat vedetyiksi häntä kohti kuin viilanpuru magneettiin. Ensin, epäilemättä, Siniparran ja La Belle Damen kokemukset ovat nautinnollisia ja lujittavat turhamaisuutta ja ylpeyttä. Toinen sukupuoli on heidän jaloissaan. Mutta kun he ymmärtävät, ettei voima ole heidän tai edes heidän hallinnassaan, he tajuvat, että he ovat myös uhreja, ja varhaisesta tyydytyksestä maksetaan kova hinta. Lääke kaikille osapuolille on vaikea. Se koostuu kehon ja aistien uudelleen koulutuksesta.

Rakkaus ilman aavistusta on alkeellista. Rakastaminen vaatii, että rakastaja näkee ennakolta rakastetun toiveet kauan ennen kuin rakastettu itse on tajunnut niitä. Rakastaja tuntee hänet paremmin kuin hän itse, ja rakastaa häntä enemmän kuin hän itseään, siten että hänestä tulee täydellinen itsensä ilman omaa tietoista pyrkimystä. Hänen tietoinen ponnistuksensa, kun rakkaus on molemminpuolista, on toista varten. Näin molemmat ihastuttavasti työskentelevät toisen täydellistymiseksi.

Mutta tätä tilaa ei tavallisesti saavuteta luonnossa: se on taiteen ja itseharjoituksen hedelmä. Kaikki ihmiset haluavat sitä, jopa kaikkein kyynisimmät, mutta koska se harvoin tapahtuu sattumalta, ja kukaan ei ole tuonut julki avaimia sen toteuttamiseen, suuri enemmistö epäilee jopa sen mahdollisuutta. Kuitenkin se on mahdollista, jos osapuolet voivat oppia ja opettaa nöyrysti. Kuinka aloittaa? Kun rakastaja aikoo tavata rakastettunsa, pohtikoon hän mitä hänen tulisi lahjoittaa, tehdä tai sanoa antaakseen rakastetulleen ilahduttavan yllätyksen. Ensin voi olla yllättävää että yllätys ei ole täysin hämmästyttävä: rakastettu on ollut tietoinen toiveestaan, ja ilahtuu vain koska rakastaja arvasi sen. Myöhemmin ilahduttava yllätys voi todella yllättää hänet, ja hän miettii: ”Kuinka tiesit että pitäisin tästä, en olisi itse koskaan arvannut sitä?” Jatkuvat yritykset ennakoida rakastetun orastavia toiveita, kun ne vielä ovat tiedostamattomia, on tietoisien rakkauden menetelmä.

Pidä tiukasti kiinni; päästä keveästi irti. Tämä on eräs suurista onnellisen rakkauden salaisuuksista. Jokaista Romeon ja Julian ulkoi-sista olosuhteista johtuvaa tragediaa kohti on tuhat tragediaa, jotka johtuvat rakastajien itsensä luomista olosuhteista. Kun he harvoin tietävät hetkeä tai tapaa, jolla ”pitää kiinni” toisistaan, niin vielä harvemmin he tietävät tavan tai hetken päästä irti. Meruvuoren (eli Venusbergin²) kuilut ovat täynnä rakastavia jotka eivät pysty jättämään toisiaan. Jokainen toivoo päästävänsä irti, mutta toinen ei anna siihen lupaa. Tähän onnettomaan tilanteeseen on monia mahdollisia selityksiä. Monesti lähestymistapa on ollut väärä: osapuolet ovat hyppäneet yhteen miettimättä tietä ulos. Usein rakastavaisten ensimmäisen kohtaamisen ensimmäiset viisi minuuttia ratkaisevat suhteen koko tulevaisuuden. Joissain tilanteissa alkuperäinen suhde on johtanut vaikeuteen ”päästää irti”: koko suhdetta ei olisi koskaan pitänyt olla; tai olosuhteiden olisi pitänyt olla vallan toiset. Väärin ajoittuvat suhteet tuottavat aina vaikeuksia. Joissain tapauksissa vaikeudet johtuvat ikäerosta, joissain koulutuksen tai ”taustojen” eroista. Joku pelkää ”päästää irti” koska suhde näyttää olevan viimeinen toivo, tai koska liian paljon aikaa on jo tuhlatu siihen, tai koska se on ollut paras suhde tähän mennessä, tai koska hänen kasvatuksensa luoma ”ideaali” vaatii ikuista uskollisuutta silloinkin kun se ei ole mahdollista, koska molemmat eivät halua sitä; tai koska joku on yliherkkä menneisyytensä kokemuksen vuoksi eikä kestä enää yhtään epäonnistumista, tai koska lihan ollessa halukas, henki on heikko, siis kumpikaan osapuoli ei osaa käyttää veistä; tai koska olosuhteet ovat epäsuotuisat, eli osapuolien on pakko vielä nähdä toisiaan; tai koska toinen kuvittelee toisen onnelliseksi ilman itseään. Selityksiä on tuhansia, ja vaikka ovatkin riittäviä syitä, jokainen niistä on melko kelvoton perusteluna, koska tosiasiaa toisen osapuolen halutessa eroa, toisen velvollisuus rakkaudessa on ”päästää irti”. Suuri rakkaus voi sekä päästää irti että pitää kiinni.

Kateus on lohikäärme paratiisissa; helveti taivaassa; ja kaikkein katkerin tunne koska se yhdistyy makeimpaan. Kateudelle on eräs tietty vastalääke, nimittäin tietoinen rakkaus; mutta tämä parannus on vaikeampi löytää kuin sairaus on kestää. Tosin on myös helpotuksia, joista ensimmäinen terapeutin ehto on sairauden tunnistaminen ja toinen toive parantua. Näissä olosuhteissa kärsivän tulee antaa hätäilemättä kokeilla. Tämän prosessin aikana hänelle voidaan antaa paljon anteeksi. Hän voi, esimerkiksi, koettaa edistää entisen rakastettunsa uusia suunnitelmia – mutta se on vaikeaa ilman ilmeistä tekopyhyyttä. Tai hän voi syöksyä uuteen yhteisöön. Tai hän voi ryhtyä uuteen työhön joka vie kaikki hänen voimansa. Tai hän voi lumota muistinsa ja kuvitella entisen rakastettunsa kuolleen; tai tulleen hänen siskokseen; tai lähteneen pitkälle matkalle; tai tulleen kirotuksi. Parasta kuitenkin on, jos

hän 'päästää irti' täydellisesti, haikailematta ja toivomatta rakastettunsa näkemistä.

Ole huolehti. Meidän elämämme on vain yksi Elämämme päivä. Jos ei tänään, huomenna! Päästä irti! ●

Loppuviitteet:

1 *des belles dames sans merci*, armottomat kaunotaret, viittaavat keskiaikaisen runoilijan Alain Cartierin runoon *La Belle Dame Sans Merci*, jota otsikkoa myös John Keats on käyttänyt kuvatessaan miehet epätoivoon syöksevää naista. Ritari Siniparta taas on tunnettu ranskalaisen sadun päähenkilö, aatelinen viettelijä ja sarjajurhaaja, joka perustunee 1400-luvulla eläneen bretneläisen Gilles de Raisin hahmoon. Suom. huom.

2 Meruvuori / *Venusberg* "Venusvuori, tarunomainen vuori, jossa Venus hallitsee ihanien neitosten ympäröimänä ja jossa aika kuluu aistillisissa nautinnoissa. vrt. T a n n h ä u s e r." Pieni Tietosanakirja 4 osa, 1928. Tannhäuser on Richard Wagnerin keskiaikaiseen legendaan perustuva ooppera. Suom. huom.

Kiitän Anne Joutsijärveä ja Reijo Oksasta avusta käännösasun tarkistamisessa, sekä Adam Nottia julkaisuluvasta. Jonimatti Joutsijärvi

Alfred Richard Orage (1873–1934)

Alfred Orage oli brittiläinen toimittaja ja kriitikko, jota **Ezra Pound** ja **T. S. Eliot** ylistivät aikansa parhaana kriittikkona. Oragen 1907–1922 päätoimittama *The New Age* oli keskeinen brittiläisen modernismin ja avantgarden julkaisu, joka esitteli taiteen uusimpia suuntia ja jossa käytiin filosofista ja poliittista keskustelua. Lehteen Poundin ohella kirjoittivat esimerkiksi **George Bernard Shaw**, **H. G. Wells** ja **Katherine Mansfield**. Oragella oli kyky luoda keskustelufoorumillaan yhtenäisyyttä hajanaiseen modernistiseen liikkeeseen – vaikka hän itse oli naisliikkeen vastainen, hän julkaisi lehdessään radikaalisti feministisiä tekstejä.

Toimittajantyönsä ohella Orage muistetaan armeniankreikkalaisen mystikon, **G. I. Gurdjieffin** oppilaana. Orage tutki psykoanalyyseja ja totesi, että se mitä tarvitaan, olisi psykosynteesi. Tämän hän koki löytäneensä ensimmäisen maailmansodan aikaan kohtaamansa Gurdjieffin oppilaan **P. D. Ouspenskyn** opetuksesta. Vuonna 1922 Orage

Sanotaan, että A. R. Orage kirjoitti tekstin "Rakkautesta" keskusteltuaan myöhään yöhön Gurdjieffin kanssa.

G. I. Gurdjieff oli armenialais-kreikkalainen mystikko ja henkinen opettaja.

tapasi Gurdjieffin, myi lehtensä ja muutti Pariisiin opiskelemaan Gurdjieffin Ihmisen harmonisen kehityksen instituutissa. Gurdjieff opetti kosmologiaa, jossa ihminen nähdään maailmankaikkeudelle analogisena mikrokosmoksena, sekä monia psykologisia ja fyysisiä harjoituksia todellisuuden löytämiseksi. Orage osallistui Gurdjieffin opetuksen viemiseen Yhdysvaltoihin ja tämän pääteoksen *Beelzebub's Tales to His Grandson* englanninkielisen laitoksen toimittamiseen.

On Love julkaistiin ensi kerran *The New Republic* -lehdessä New Yorkissa joulukuussa 1924, ja myöhemmin 24 sivuisena kirjaseinä (The Unicorn Press, 1932), ja siitä on tullut eräs Oragen tunnetuimmista esseistä. Sanotaan, että Orage kirjoitti sen keskusteltuaan myöhään yöhön Gurdjieffin kanssa. *Rakkautesta* voidaan lukea kommentaarina Gurdjieffin aforismiin: "Tietoinen rakkaus herättää vastauksena saman. Tunteellinen rakkaus herättää vastakkaisen. Fyysinen rakkaus riippuu tyypistä ja polareteetista."

Integraaliajattelua Boulderissa

– Keskustelu Jeff Salzmanin kanssa

Boulderin Integraalikeskus liittyy läheisesti Ken Wilberiin, joka on asunut alueella pitkään ja vaikuttanut myös keskuksen perustamiseen. Jeff Salzman on yksi Boulderin Integraalikeskuksen perustajista ja sen johtava opettaja. – Boulderin Integraalissa keskitymme kokeilemaan ja kokemaan, mitä oikeasti merkitsee elää integraaliperspektiivissä, hän sanoo.

TEKSTI JA KUVAT: MARJA-LIISA HASSI

Jeff Salzman on yksi Boulderin Integraalikeskuksen perustajista ja sen johtava opettaja. Hän on asunut Boulderissa kolmisenkymmentä vuotta ja työskennellyt kolme vuotta yhdessä Ken Wilberin kanssa perustamassa Integral Institute -keskusta, joka keskittyy integraaliteoriaan ja sen soveltamiseen elämän eri aloilla (ks. integralinstitute.org). Jeff Salzman on omistautunut edistämään integraaliajattelua ja siihen liittyvän maailmankatsomuksen kokemista Boulderin Integraalikeskuksen toiminnan avulla (www.boulderintegral.org). Hän on keskeinen henkilö tämän keskuksen toiminnassa ja vastaa mm. sen ohjelmasta.

Boulderin Integraalikeskus on nimensä mukaisesti Yhdysvaltain Coloradosa, pikkukaupungissa nimeltä Boulder. Kaupunki sijaitsee aivan Kalliovuorten juurella, Denveristä noin 60 kilometriä länteen, ja edustaa sekä vanhaa intiaanien että kalkan-kaivajien asuttamaa aluetta. Nykyisin Boulderin ehkä tärkein elinkeino liittyy siellä toimivaan Coloradon yliopistoon sekä siihen yhdistyviin useisiin luonnontieteellisiin tutkimuslaitoksiin. Boulder tunnetaan varsin liberaalina paikkana, jossa esimerkiksi jokainen uskontokunta on edustettuna mutta ei näkyvästi hallitsevana. Liberaaliin maineeseen yhdistyy myös alueen hippimaine, jonka mukaan 1960–1970 lukujen hipit siirtyivät 1980-luvulla Boulderiin. Lisäksi alueella on vaikuttanut pitkään laaja buddhalainen yhteisö, jolla on paitsi keskus nimeltä Shambala myös buddhalainen Naropa-yliopisto. Boulderin Integraalikeskus edustaa siis yhtä uusimmista henkisistä liikkeistä, jotka toimivat alueella.

Boulderin Integraalikeskus sijaitsee rakennuksessa, joka toimi aikaisemmin ruotsalaisena luterilaisena kirkkona. Tästä ajasta muistuttaa suuren kokoussalin korkea ja vino puinen kattorakennelma. Parin luentosalin ja seminaarihuoneen lisäksi rakennuksesta löytyy meditatiohuone, pari pientä huonetta ryhmäkokoon- tumisiin, kaunis oleskeluhuone keittiöllä varustettuna ja alakerrasta mm. tila venyttelyyn.

Toiminta Boulderin Integraalissa vaikuttaa vireältä, sillä viikoittain toimitiloissa kokoontuu pienryhmiä ja usein ohjelmasta löytyy luentoja tai viikonlopun mittaisia seminaareja. Mukana on myös kokemuksellisia iltoja ja tapahtumia kuten esimerkiksi kursseja parisuhteen syventämiseen tai sisäisen itsen kokemiseen zen-buddhismien avulla. Integraalikeskuksen nettisivuilla kuvataan kauniisti yhteisön

Integraaliyhteisön jäsenet pyrkivät jatkuvasti oppimaan ja muokkamaan yhteisöään, kulkemaan mukana kehityksen prosessissa.

tarkoitusta. Sen tehtävänä on edistää sellaisen yhteisön rakentamista, jossa ihmiset pyrkivät elämään syvemmissä hyvydessä, totuudessa ja kauneudessa luomalla integraalikulttuuria. Toiminnalla pyritään edistämään sekä henkilökohtaisen että kollektiivisen transformaation ymmärtämistä ja toteuttamista. Jäsenet eivät pelkää muutosta, vaan pyrkivät rakastamaan ja kunnioittamaan toisiaan sekä tahtovat luoda ja palvella maailmaa. He eivät enää pelkää itseään, vaan he pyrkivät jatkuvasti oppimaan ja muokkaamaan yhteisöään, kulkemaan mukana kehityksen prosessissa.

Boulderin Integraalikeskus on ollut toiminnassa noin kolme vuotta, mutta sen nykyiset toimitilat on hankittu vasta vuosi sitten. Keskus liittyy läheisesti **Ken Wilberiin**, joka on asunut alueella pitkään ja vaikuttanut myös keskuksen perustamiseen. Ken Wilber keskittyy kuitenkin kirjoitustyöhön ja Boulderin keskuksen toiminnasta vastaavat **Jeff Salzman**, **Steve MacIntosh** ja **Ross Hostetter**. Jeff Salzman

on yksi Boulderin Integraalikeskuksen perustajista ja sen johtava opettaja. Hän on asunut Boulderissa jo kolmisenkymmentä vuotta ja työskennellyt myös kolme vuotta yhdessä Ken Wilberin kanssa perustamassa Integraali-instituuttia eli keskusta, joka keskittyy integraali-teoriaan ja sen soveltamiseen. Jeff on omistautunut integraaliajatteluun ja edistämään siihen liittyvän maailmankatsomuksen kokemista Boulderin Integraalikeskuksen avulla. Hän on keskeinen henkilö keskuksen toiminnassa ja vastaa mm. sen ohjelmasta.

Jeff Salzman

Jeff Salzman aloitti keskustelumme kertomalla omasta suhteestaan integraaliajatteluun. Hän on osallistunut integraalifilosofiseen liikkee-

Integraalikeskuksen meditaatiohuoneessa voi syventyä sisäisen itsen kokemiseen vaikkapa zen-buddhismin avulla.

seen varsinaisesti noin kuuden vuoden ajan, mutta luki ensimmäisen Ken Wilberin kirjan jo 1980-luvun alussa ja on ollut tekemisissä integraaliteorian kanssa jo runsaat 20 vuotta. Jeff aloitti työskentelyn Ken Wilberin kanssa vuonna 2000 ja kertoi edelleen olevansa hyvin kiitollinen tuosta ajasta. Hän kutsuu Ken Wilberia opettajakseen ja samalla lisää, että Ken ei itse tuota nimitystä hyväksy, sillä hän pitää itseään lähinnä kirjailijana ja hänen mielestään kaikki yhdessä toimivat ihmiset ovat toistensa opettajia. Jeff kuvaa Ken Wilberia paitsi erittäin viisaaksi ja hienoksi ihmiseksi myös pursuavan verbaaliseksi ja loistavaksi keskustelijaksi, jolla on kristallinkirkas käsityskyky ja joka samalla osaa erinomaisesti selittää asioita. Jeff

Salzman ja Ken Wilber ovat edelleen hyviä ystäviä – Ken Wilber on ollut myös mukana tekemässä joitakin keskusteluvideoita Boulderin Integraalin käyttöön.

Jeff kertoo omasta henkisestä tiestään lähti- en liikkeelle ajasta, jolloin hän oli 15-vuotias ja koki henkisen etsinnän ja filosofisen tiedon suuren tarpeen. Hän hylkäsi uskomukset, joita ylläpidettiin hänen vanhoillisessa kristillisessä kodissaan ja tutustui lukuisiin filosofiin lukien suuret määrät erilaista kirjallisuutta. Jeff sanoi kulkeneensa tyypillistä polkua traditionalismista modernismiin, jonka jälkeen hän 1970-luvulla aloitti yliopisto-opiskelun ja sen myötä hänestä tuli postmodernisti. Jeff Salzman kuvaa olleensa tuolloin kuin valinta-

myymälässä. Hän meditoi, osallistui erilaisiin riitteihin ja seminaareihin sekä Beatlesin synnyttämään liikkeeseen ja kaikkeen mahdolliseen. Jeff kertoi kuitenkin pitkän etsinnän päätyneen kun hän avasi ja luki ensimmäisen Ken Wilberin kirjoittaman kirjan evoluutiosta. Sieltä hän tiesi löytäneensä vastaukset vuosia askarruttaneisiin kysymyksiin. Tuo oli niin vahva kokemus, että Jeff kertoi tunteneensa sen koko kehossaan.

Boulderin Integraalikeskuksen tarkoitus

Kuvatessaan Boulderin Integraalikeskuksen tarkoitusta Jeff Salzman lähtee liikkeelle ottamalla esille integraaliteorian keskeisen käsitteen evoluution ja siihen yhdistyvän tietoisuuden jatkuvan kehittymisen.

– Oletamme, että on olemassa kehittyvä tietoisuus ja että tietoisuus kehittyi ennustettavasti tasolta toiselle ja että on olemassa uusi tietoisuuden taso, joka on kehittymässä. Katsomme, että integraalinen maailmankatsomus on seuraava kehityksen taso, jossa on mukana merkittävä määrä ihmisiä planeetalamme juuri nyt. Se taso nousee postmodernismista ja postmaturitystä. Kiinnostavaa on se, mitkä ovat tämän tason merkittävät sisällöt ja miten me tunnemme sen; miten me koemme sen omassa mielitehossamme, miten me ilmaisemme tämän muille ihmisille ja miten me ylipäättään elämme tällä tasolla. Se, mihin me Boulderin Integraalissa keskitymme on, että pyrimme kokeilemaan ja kokemaan, mitä oikeasti merkitsee elää integraaliperspektiivissä. Yksi tällainen seikka, myös kehityopsykologian näkökulmasta katsottuna, on se että on olemassa tietoisuuden

rakenteita, joilla on tiettyjä tunnuksia ja yhtä näistä kutsutaan nimellä *flow*. Se on kyky nähdä asioita samanaikaisesti useammasta kuin yhdestä perspektiivistä ja pitää näitä useampia perspektiivejä yhtä aikaa. Silloin tapahtuu luonnollinen integraatio, mikä ei siis edellytä juurikaan ponnistelua.

Kun kuvaat Boulderin Integraalin toiminnan tarkoitusta, selvitätkö integraalijattelun ja postmodernin ajattelun välistä eroa?

– Postmoderniin ajatteluun sisältyy pyrkimys yhdistää eri traditioita toisiinsa. Esimerkiksi monet meistä sekä Yhdysvalloissa että muissa maissa kuten varmaan myös Suomessa pyrkii tuomaan mukaan kristilliseen traditioon vaikkapa joogaa eli itämaista traditiota. Eräs tapa, jolla tämä tapahtuu on, että ihmiset

tavallaan hylkäävät osan tuosta kristillisestä perinteestä ja täyttävät sen kohdan itäisellä uskontokulttuurilla. Sen sijaan integraaliperspektiivistä katsottuna me kysymme, mikä on oikeasti totta ja todellista sekä merkityksellistä tuossa traditiossa, jonka hylkäsimme. Löytyykö jokin mahdollisuus pitää tuon kristillisen tradition totuus ja samalla

myös esimerkiksi buddhalaisen tradition totuus? Eräs ongelma tässä on se, että jos omaksumme nuo eri traditiot sellaisenaan, ne hylkivät toinen toisiaan. Eri traditiot ovat tavallaan toisensa poissulkevia, kuten esimerkiksi usko yhteen Jumalaan niin kuin kristinuskossa ja usko siihen, että mitään Jumalaa ei ole kuten buddhalaisuudessa. Mutta integraaliperspektiivissä me emme omaksu eri traditioita sellaisenaan, vaan lähestymme niitä laajemmasta näkökulmasta, joka pyrkii olemaan ystävällinen ja luokseen kutsuva suhteessa molempiin totuuksiin.

Eri traditiot ovat tavallaan toisensa poissulkevia, kuten esimerkiksi usko yhteen Jumalaan niin kuin kristinuskossa ja usko siihen, että mitään Jumalaa ei ole kuten buddhalaisuudessa. Mutta integraaliperspektiivissä niitä voi lähestyä laajemmasta näkökulmasta.

Boulderin integraaliyhteisössä ei siis keskitytä ainoastaan filosofiseen keskusteluun, vaan pyritte tavallaan kokemaan ja syvällisesti ymmärtämään integraaliajattelua kokemuksen ja kokemisen kautta.

– Kyllä, juuri näin. Ja se on todellakin tapa arvostaa kaikkein syvällisimmin ja todella olla sisällä integraaliteoriassa. Me todella työskentelemme tuon teorian kanssa.

Esimerkiksi suhteessa kristillisyyteen ja buddhismiin mietimme, mikä on se totuuden osa, joka pätee molemmissa uskonnoissa. Integraaliperspektiivistä käsin näkisimme kristillisyyden erikoistuvan siihen, mitä kutsumme ”toiseksi persoonaksi”, Suuri Jumala, joka näkee minut ja rakastaa minua ja minä olen hänen lapsensa. Se on jotakin mitä me voimme kokea, vaikka emme uskoisikaan tuohon Jumalaan. Integraaliperspektiivistä käsin me kutsumme tuon kristillisen totuuden itseemme, sen kokemuksen että olen jumalan lapsi ja että minut nähdään ja minua rakastetaan. Minussa on jokin osa, joka pystyy tuntemaan ja kokemaan sen miltä tuntuu olla nähty ja rakastettu jonkin ulottuvuuden tai olennon taholta. Me voimme siis kutsua tuon kokemuksen itseemme ja nähdä siihen liittyvän totuuden, isolla T-kirjaimella. Samalla me pyrimme kokemaan ja kutsumaan itseemme buddhismiin totuuden eli sen, että on olemassa tyhjyyden totuus, totuus että elämä ei ole sitä miltä se näyttää ja että on olemassa näkymättömiä asioita. Kun ajattelemme integraalihenkisyyttä, me saamme henkistä ravintoa kaikista näistä perusteista rajoittamatta itseämme mihinkään niistä yksistään.

– Eräs tapa, jolla itse näen asian on, että kun kehitymme ts. kun siirrymme traditionaalisen uskonnon tasolta tieteen ja rationaalisen ajattelun tasolle ja sitten postmodernismiin, niin

Mutta kun vanha hierarkkinen ajattelu on selvitetty, voimme nähdä, että on olemassa luonnollisia hierarkioita.

tajuamme että ei ole olemassa vain yhtä tapaa nähdä maailma. Tieteellisen rationalismin ja materialismin mukaan on olemassa yksi tapa katsoa maailmaa ja se on tieteellisesti tunnistettavissa. Kun siirrymme postmodernismiin, havaitsemme että on olemassa eri tapoja nähdä, joten alamme omaksua eri näkökantoja. Tämän ajattelun ongelmana kuitenkin on, että se omaksuu minkä tahansa perspektiivin ja pitää niitä kaikkia hyvinä ja hyödyllisinä, mutta silti tavallaan takertuu yhteen näkökulmaan eikä suhtaudu kovin hyvin modernismiin tai traditionalismiin. Kun jatkamme omaksuen erilaisia näkökulmia havaitsemme, että näin minä tunnen ja näin esimerkiksi afrikkalaiset tuntevat, tämä on liberaali näkökulma, jne.

Tällöin olemme kutsuneet itseemme kaikki nämä perspektiivit. Tämä on se mitä haluamme tehdä. Haluamme aloittaa näiden eri perspektiivien tutkimisen kunnes tiettyssä pisteessä lopetamme yksittäisten näkökulmien tunnistamisen ja alamme tunnistaa tilaamme, minkä sisältä nuo perspektiivit nousevat. Se on siis tietoisuuden tila, avoimen tiedostamisen tila, josta alamme saada pysyvän ymmärryksen. Olemme silloin tavallaan tietoisuuden tarkkailijan tilassa, jolloin kaikki eri näkökulmat voivat vapaasti nousta omilla ehdoillaan.

Integraaliajattelun kehittyminen

Keskustelimme Jeff Salzmanin kanssa myös kokonaisvaltaisen näkökulman kehittymisestä ja sen mahdollistamisesta.

Ajatteletko, että meidän tulee tavallaan löytää tuo laajempi perspektiivi, joka on meidän sisällämme, vaikka meditaation avulla?

– Todellakin, meditaatio on erinomainen apuväline kehitykseen. Yksi seikka, joka to-

Integraalikeskuksen seminaarihuoneessa voi keskittyä luen-toihin tai viikonlopun mittaisiin seminaareihin.

Boulderin Integraalikeskus sijaitsee rakennuksessa, joka toimi aikaisemmin ruotsalaisena luterilaisena kirkkona. Tästä ajasta muistuttaa suuren kokoussalin korkea ja vi-no puinen kattorakennelma.

della saa kehityksen tapahtumaan, on se että alamme nähdä sen mitä luulimme minuksi ja myös sen mikä ei kuitenkaan ole minä. Selitän tätä hieman tarkemmin. Jos istun meditoimassa ja tarkkailen hengitystäni, tajuan että hengitän jatkuvasti enkä koskaan ole ollut hengittämättä. Alan tunnistaa sisäänhengitykseni ja uloshengitykseni ja alan nähdä sen tavallaan kolmannessa persoonassa. Koen ja näen nuo seikat itseni ulkopuolella enkä osana itseäni. Tämä on yksi tapa, jolla käyramme meditaatiota kehityksessä ja myös yksi syy siihen, miksi meditaatio ylipäätään on niin tehokas väline. Tarkkailijan perspektiivi itsessään kutsuu esiin vertikaalisen transformaation. Erään perustavaa laatua olevan, kehitystä koskevan sanonnan mukaan subjektista tulee seuraavan kehityksen tason subjektin objekti. Meditaatio on tavallaan kuin voimannostoa. Me vain istumme ja näemme, että se mitä luulin subjektiksi onkin objekti eli hengitykseni, kehoni tuntemukset, jne.

Näetkö, että tuon korkeamman perspektiivin omaksuminen on mahdollista myös ilman meditaatiota?

– Kyllä, ilman muuta. Kun eräältä korkealta meditaation mestarilta kysyttiin, onko kaik-

ta siitä meditaatiosta mitä hän on tehnyt ollut hänelle hyötyä, hän vastasi että rehellisesti sanottuna hän ei tiedä. Ei ole olemassa suoraa syys-seuraussuhdetta meditaation ja transformaation välillä, mutta se mitä meditaatio saa aikaan on, että se saattaa ihmisen alttiiksi kehityksen mahdollisuudelle. Toisaalta on olemassa ihmisiä, jotka ovat integraali- ja postintegraalitasolla, mutta jotka eivät ole koskaan meditoineet. He ovat vain lahjakkaita, tai kuten Ken Wilber sanoo, kukaan ei lopulta tiedä miksi jotkut ihmiset ovat kehittyneempiä kuin toiset tai miksi jotkut kehittyvät toisia nopeammin. Se on mysteeri mutta samalla totta ja ja myös mitattavissa.

Entä inkarnaatio, onko se mielestäsi selitys tähän mysteeriin?

– Kyllä. Yksi parhaita selityksiä omasta mielestäni on Karma. Kuitenkin eräs hieno piirre joka sisältyy integraaliajatteluun on, että meidän ei tarvitse itse päättää mitä se on. Voimme vain todeta, että ihmiset ilman muuta kehittyvät. Jotkut kehittyvät nopeammin, toiset pidemmälle ja toiset heräävät varsin kehittyneellä tasolla eivätkä he ole tehneet mitään erityistä sen eteen. Ja tämä on tavallaan myös helpotus, koska voimme tietää nämä asiat ilman,

että tiedämme kaikkia yksityiskohtia tai syytä tähän. Se on tavallaan niin totta ja itsestään selvää meille omassa mielen kehossamme, että emme tarvitse todisteita.

Keskustelimme myös henkisyiden ja henkisen hierarkian olemassaolosta sekä perinteisestä opettaja-oppilas mallista henkisessä kehityksessä.

Miten näet hierarkian tai henkisen hierarkian olemassaolon?

– Guru tai opettaja -malli ei erityisesti sisälly integraaliajatteluun, sillä se on tavallaan traditionaalinen hierarkian malli. Tämä ei tarkoita, etteikö se silti olisi arvokasta integraaliajattelun näkökulmasta katsottuna. Integralistit saattavat omaksua gurun itselleen, mutta he eivät tiedä mitä he tekevät. He saattavat ajatella, että se on ainoa tapa tai sitten katsovat, että se ei ole erityisen kiinnostavaa ehkä toisten mielestä, mutta se on sitä heille itselleen. Tiedän ihmisiä, joille opettaja-oppilas -mallilla on ollut suuri merkitys. Mutta jos katsomme hierarkiaa integraaliperspektiivistä, palaudumme sanaan holarkki mikä edustaa luonnollisempaa ajatusta hierarkiasta.

Vanhat hierarkiat kuten esimerkiksi kolonialismi dominoivat ja marginalisoivat ihmisiä. Toisaalta postmodernismi hylkää kaikki hierarkiat. Asioita tunnustetaan, mutta mitään ei arvosteta yli toisen eikä asioilla ole mitään järjestystä. Tämä on tavallaan hyvä, sillä silloin pääsemme eroon kaikista vanhoista hierarkioista. Mutta kun vanha hierarkkinen ajattelu on selvitetty, voimme nähdä että on olemassa luonnollisia hierarkioita. Esimerkiksi lapsi kehittyy nuoreksi ja edelleen aikuiseksi, siemen kehittyy puuksi eikä koskaan toisin päin. Myös ihmisten tietoisuus kehittyy erilaisten rakenteiden mukaisesti ja nämä ovat hyvin järjes-

Jos toisaalta ymmärrämme, että olemme kehittyviä olentoja ja että on olemassa kehittyvä kosmos ja maailma, niin tämän tajumisesta nousee myös kysymys siitä, miten minä kehityn.

tyneitä niin, että yksi rakennelma johtaa enustettavasti toiseen ja se edelleen seuraavaan. Näitä rakenteita ei ole ainoastaan yksilöiden tietoisuudessa vaan myös ryhmätietoisuudessa, mikä sekin kehittyy ennustettavien tasojen kautta. On olemassa hyvin erilaisia kulttuureja, mutta silti niistä on löydettävissä samankaltaiset tiedostamisen struktuurit. Esimerkiksi traditionalismi näkee maailman hyvän ja pahan taisteluketjuna, mikä edustaa kehittyneempää ajattelua kuin fundamentalismi. Rationaalisessa ajattelussa taas ymmärrämme, että totuus ei ole annettu meille ylhäältä, vaan voimme kokea ja havainnoida maailmaa. Ja nähdä, että esimerkiksi tulivuorenpurkaus ei ole Jumalan rankaisu, vaan luonnonilmiö. Ihmiset eivät koskaan palaa tästä rationaalisesta ajattelusta takaisin traditionaaliseen ajatteluun, sillä historian kulkiessa ajattelu kehittyy aina edelleen.

Onko mielestäsi tässä suhteessa olemassa jonkinlaista elitismin vaaraa integraali-ihmisten keskuudessa?

– Hyvä kysymys. Voimme sanoa, että integraali-ihmiset toimivat kehittyneemmältä tietoisuuden rakennelmalta käsin, mutta todellisuus voidaan nähdä kahdella tavalla. Toinen on se, missä kaikki on niin kuin pitääkin eikä kukaan ole toista parempi – eikä voida sanoa, että esimerkiksi aikuinen on arvokkaampi kuin lapsi. Tämä on abstruuttinen todellisuus. Mutta sitten on relatiiv-

nen todellisuus tai jokapäiväinen todellisuus, josta käsin voidaan sanoa, että nuori voi tehdä asioita joihin lapsi ei kykene ja että aikuisella on kykyjä, joita lapsilla ei voi olla. Kehitys tapahtuu ilman että arvotetaan yksittäisiä ihmisiä ja tämä edustaa luonnollista hierarkiaa. Toisesta ihmisestä ei tehdä toista parempaa, vaan kyseessä on pikemmin olemassa olevan

huomioiminen ja myös sen huomioiminen, että lapsella on jotakin mikä aikuisilta puuttuu kuten esimerkiksi taikuus. Tämä näkyy myös kulttuurien kehityksessä. Kehityksen lupaus on kuitenkin siinä, että kun siirrymme integraalitasolle ja postintegraalitasolle, meillä on mahdollisuus myös tuoda takaisin paljon noista aikaisemmista sisällöistä. Eräs asia, jonka kanssa työskentelemme integraalissa onkin, että me haluamme tuoda taikuuden takaisin. Me haluamme nähdä, että maailma itse asiassa on *incented*. Pilvet ja puut, niillä itse asiassa on jotain sanottavaa sinulle, jos haluat pysähtyä ja puhua niille. Se on tavallaan luonnollista mystiikkaa, josta tulee silloin jälleen osa henkistä elämäämme.

Integraaliajattelun levinneisyys

Keskustelimme integraaliajattelusta liikkeenä, sen levinneisyydestä ja tulevaisuudesta. Jeff Salzman tiesi kaikkiaan 5–6 varsinaista integraalikeskusta. Yhdysvalloissa Jeff kertoi olevan ainoastaan pari intergraalikeskusta, mutta Euroopasta löytyy melko hyvin kehittyneitä integraaliyhteisöjä Saksassa ja myös Ranskassa, Espanjassa ja Englannissa. Näiden lisäksi löytyy erilaisia pienempiä ryhmiä, jotka kokoontuvat kahviloissa tai esimerkiksi jonkun kotona. Jeffin mielestä Eurooppa on vastaanottavaisempi integraalifilosofialle kuin Yhdysvallat, jossa hän näkee vallitsevan vielä paljon traditionaalista ja modernia ajattelua, myös hengenelämän alueella.

– Yksi johtava integraalifilosofian alue on läntinen Eurooppa. Arvelen, että useimmat ihmiset katsottuaan kulttuurien kehitystä sanoisivat, että läntinen Eurooppa johtaa kulttuurien kehitystä ja erityisesti Skandinaavia. Siellä valtiot ovat hyvin stabiileja postmodernia yhteiskuntia, joissa toimivat mm. sukupuolten tasa-arvo, kansalaisoikeudet ja sosiaaliturva. Nämä yhteiskunnat ovat tavallaan hyvin tärkeitä integraaliajatteluun nähden. Toisaalta

ympäri maailmaa löytyy paljon ihmisiä, jotka toimivat integraalitasolta käsin, vaikka eivät tiedä integraalifilosofiasta. Esimerkiksi Etelä-Amerikassa, Japanissa, Itävallassa tai muualla on ihmisiä, jotka ovat saaneet koulutuksen Yhdysvalloissa. He asuvat omassa maassaan mutta puhuvat eri kieliä ja tavallaan automaattisesti navigoivat eri kulttuureissa. Ihmiset eivät silloin edes voi pitää ainoastaan yhtä näkökulmaa. Sama koskee laajemmin koko globalisoituvaa maailmaa. Ihmiset muuttavat kulttuurista toiseen, elävät toisissa kulttuureissa televisioiden kautta ja ovat yhteydessä eri kulttuurien edustajiin puhelimen ja internetin välityksellä. Ainoastaan yhden perspektiivin ylläpitäminen on siten yhä vaikeampaa. Tässä mielessä voidaan katsoa, että todellakin löytyy integraaliajattelun liike. Yhä enemmän löytyy ihmisiä, jotka voivat pitää yhtä aikaa useita näkökulmia. Ja toisaalta kyky pitää ja todella toimia useista perspektiiveistä käsin yhtä aikaa on yksi integraaliajattelun avaintekijöitä.

Näetkö siis globalisaation positiivisena asiana?

– Näen siinä positiivisia puolia ilman muuta. Eräs toinen tapa, jolla voimme tarkastella kehitystä on, että yksilöt sekä kulttuurit kasvavat ego-keskisestä perspektiivistä etno-keskiseen perspektiiviin ja edelleen maailmakeskeiseen perspektiiviin, mikä edustaa postmodernia ajattelua. Kun lopulta etenemme integraali- ja postintegraaliajatteluun, puhumme kosmos-keskisestä perspektiivistä. Se on siis seuraava tietoisuuden taso, jolloin näemme maailman järjestelmän. Sen lisäksi että havaitsemme silloin erilaisia järjestelmiä kuten taloudellisen järjestelmän, kulttuuriset järjestelmät, liikennejärjestelmät ja niin edelleen, alamme myös erottaa energioita, jotka toimivat kosmoskes- sa. Itse asiassa evoluution voima edustaa yhtä niistä. En väitä ymmärtäväni näitä energioita perusteellisesti ja ne vaativat tutkimista, mutta integraaliajattelussa me voimme ottaa vastaan noita energioita. Jos vaikka katsomme

Karman lakia, voimme tunnistaa historiallisia tapahtumia, joihin liittyy syitä ja seurauksia. Tällaisten seikkojen tunnistaminen ei ole enää maailmakeskistä ajattelua vaan kosmoskeskistä ajattelua.

– Yksi asia, jonka näemme evoluution näkökulmasta on, että nämä uudet tietoisuuden aallot nousevat omalla voimallaan. Meidän ei tarvitse liikuttaa niitä, vaan ne tavallaan liikkuvat meitä. En aliarvioi sitä, kuinka paljon uusi ajattelu voi kantaa hedelmää, mutta juuri nyt integraali on pitkälti filosofinen liike. Se käsittelee vielä hyvin paljon maailmankatosomusta, teoriaa ja itse filosofiaa. Se, mitä me teemme täällä Boulderin Integraalissa ja myös muut tekevät, liittyy tämän filosofian soveltamiseen: miten me itse asiassa elämme sitä. Tarkastelemme myös, miten se liikuttaa meitä ja vaikuttaa elämässämme. Jos toisaalta ymmärrämme vaikka vain filosofisesti, että olemme kehittyviä olentoja, ja että on olemassa kehittyvä kosmos ja maailma, niin tämän tajuamisesta nousee myös kysymys siitä, miten minä kehityn. Integraaliteoriassa katsomme myös, että emme ainoastaan ole kehittyviä olento-

ja vaan kehitymme myös eri kehityslinjoissa: kognitiivisesti, emotionaalisesti, moraalisesti ja niin edelleen. Kun tiedämme tämän, voimme kysyä itseltämme, mikä on minun emotionaalisen kehitykseni merkki ja tämän kysymyksen esittäminen itsessään synnyttää vastauksen.

Terveiset

Kysyn lopuksi, minkälaisia terveisiä Jeff Salzman haluaa lähettää Suomen integraaliajattelijoille ja Uuden Safiirin lukijoille. Jeff viittaa tässä kohtaa Ken Wilberin sanontaan, että yksi integraalitietoisuuden merkeistä on se, että on kiinnostunut integraaliteoriasta ja evoluution näkökulmasta ja näkee sen, että maailma kehittyy paitsi ulkoisesti myös sisäisesti. Hänen mielestään on todella hienoa, että löytyy ihmisiä jotka ovat kiinnostuneita integraaliteoriasta. Jeff kehottaa kokoontukaa yhteen oppimaan ja auttamaan toisianne oppimaan, sillä näitä ajatuksia on hienoa jakaa yhdessä eikä ainoastaan oppiaksenne vaan myös elääksenne integraalinäkökulmassa. Hän toivottaa kaikki tervetulleeksi integraalimaailmaan: *Welcome!* ●

Kirjoittaja **Marja-Liisa Hassi** on kasvatustieteen dosentti ja hän toimii tällä hetkellä tutkijana Boulderissa, Coloradon yliopistossa. Tutkimusalaan ovat kasvatuspsykologia ja oppimisen tutkimus, mitkä yhdistyvät samalla hänen syvään kiinnostukseensa ihmisenä kasvamisesta ja kehitymisestä.

Hyvin tehdyn työn siunaus

BÖRJE FRI

Hyvin tehty voi palvella hyvin ajasta aikaan, sukupolvelta toiselle. Taloarkkitehtuurissa on määrättyjä mittasuhteita, joita noudattaen yleensä aina pääsee hyvään lopputulokseen.

Eräs tuttavani, joka pitkään on hakenut viikonlopputaloa maaseudulta, löysi sopivan talon viime syksynä. Vanhempi pariskunta myi vuonna 1904 rakennetun talon tontteineen. Tuttava halusi näyttää taloa ja sen puutarhaa. Talo on hirsirakenteinen kaksikerroksinen kartanotyyppinen rakennus, jossa pihan puolella on iso jaettu kuisti kahdella sisäänkäynnillä.

Puutarhan puolella järvelle päin on kolmas kuisti ja kuistilta näköala kuusialtojen ympäröimään puutarhaan ja järvelle. Talo on pysynyt hyvänä ja sitä on pidetty hyvässä kunnossa, peltikatto on ilmeisen paksua peltiä ja alkuperäinen, muutenkin talo on kaikin puolin hyväkuntoinen. Onnittelin ystävää siitä että hän oli onnistunut löytämään hyvän kokonaisuuden. Hän vastasi että onhan se ihme – ja vielä virkamiehen palkalla. Minusta alkoi tuntua, että talokin oli etsinyt sopivaa uutta isäntää. Nyt he olivat kohdanneet, ennen sitä hän ehti käydä katsomassa 19 muuta taloa.

Tuttavani on mies jolla on silmää kauneudelle ja hankittu talo selvästi tyydyttää häntä. Talossa on mahdollisuuksia niin sisustamiseen kuin pihan ja puutarhankin laittamiseen uuteen kukoistukseen.

Olin yllättynyt rakennusten muodostamasta kokonaisuudesta, sen kauneudesta: Päärakennuksen sijoitus maisemaan, ison kavinavetan sijoitus pihan perällä samansuuntaisesti päärakennuksen kanssa ja kolmannella sivulla vanha viljamakasiini, joka sulkee pihapiirin. Neljännellä sivulla oli ennen sisäänuloportti pihalle. Nykyään siinä on matala luonnonkivimuuri jonka edessä kasvaa valkokukkaisten pionien rivistö.

Tämä tiukka symmetria muuttuu vähän talon toisella puolella jossa piha kuusialtojen reunustamana kapenee järveä kohti. Aivan kuin hyvä kouluesimerkki siitä miten rakennuksia tulee sijoittaa maastoon ja miten ne tulee muotoilla. Matematiikka ja geometria saivat elävän, konkreettisen sisällön silmissäni. Tajusin että täällä aikoinaan tehdyt ratkaisut ja rakennustyöt olivat senlaatuista, että ne kestävät tarkastelua nyt sata vuotta myöhemmin. Hyvin tehty on hyvin tehty – sen arvo kestää, säilyy ja kasvaa. Tuttavani voi nyt vuorostaan isäntänä jatkaa talon ja puutarhan

*Puutarha jossa kuusiaidat ympäröivät tilaa.
Etualueella palmu ruukussa ja taustalla muistomerkki Sibeliussuvun kantapaikasta*

kehittämistä niistä hyvistä lähtökohdista, jotka aikaisemmat omistajat ovat luoneet.

Nykyarkkitehtuurista ja muotoilusta olen joskus saanut sen vaikutelman, että kaikkein tärkeintä on aikaansaada jotakin, jota ei vielä ole olemassa. Siinä taitaa joskus käydä niin että suunnittelijan ego ottaa vallan korkeammilta olemuspuolilta ja tulos on vähän kummallinen. Uusi muotokieli voi olla hyvä, kun siinä on ”palikat paikoillaan”, pelkkä uusi muoto ei sinänsä ole hyvän tuloksen tae. Taloarkkitehtuurissa on määrättyjä mittasuhteita, joita noudattaen yleensä aina pääsee hyvään lopputulokseen.

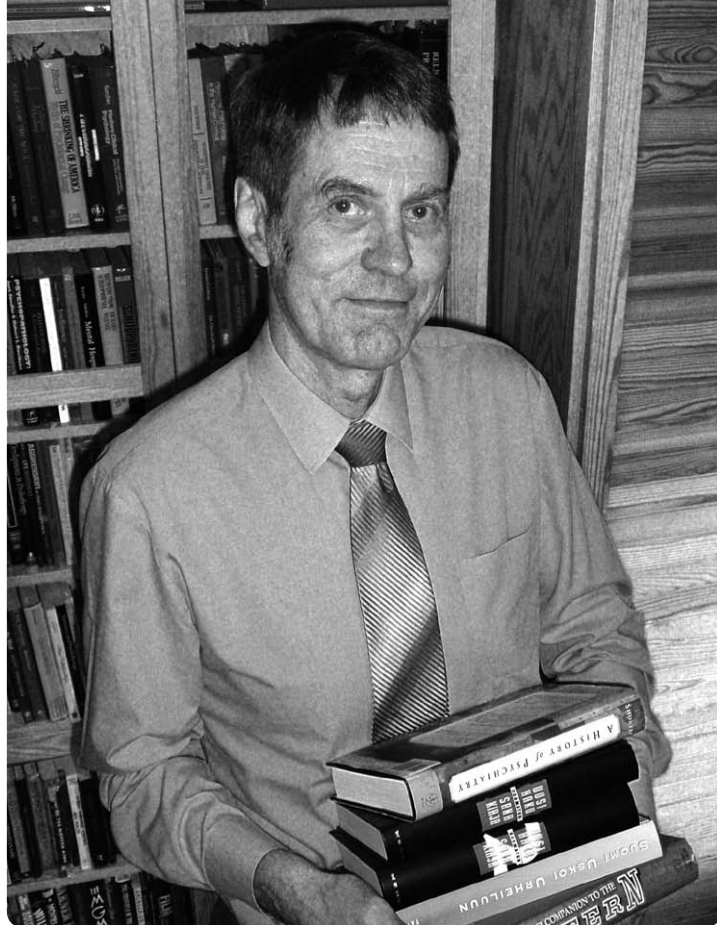

Puutarhasta löytyy graniittinen muistomerkki jonka teksti kertoo, että Sibeliuksen suvun alkukoti on juuri tällä paikalla. Siellä on 1700-luvulla seisonut Sibeliuksen perheen riihi. Hauska sattuma, Finlandian alkusoitot sopivat juuri tähän puutarhaan. Tuttavani saa olla hyvin kiitollinen myös kuusiaidasta joka ympäröi puutarhaa. Noin viisimetrinen leikat-

tu kuusiaita on kaunis suoja ulkomaailmaa ja tuulta vastaan. Arvioni siitä on että se on korvaamaton tällä paikalla juuri nyt. Englannissa, puutarhakulttuurin vahvassa maassa, vastaavasti rakennetaan korkea muuri tuulensuojaksi. Meillä kuusiaita on useimmiten parempi, halvempi ja ajan mittaan jopa kauniimpi ratkaisu. Minusta paikalla olevan kuusiaidan arvo on 100 000 euroa. Arvonmääritys perustuu niihin kustannuksiin jotka syntyvät, jos haluamme saada paikalle samanlaisen aidan. Käytännössä se merkitsee, että kuusiaita on korvaamaton, sillä 50-vuotias isäntä tuskin odottaa kahtakymmentä vuotta ennen kuin kuusiaita on nykymitoissaan ja sen suojaan voi istuttaa kauniit pitkät perennapenkit. Kuusiaita on tässä puutarhassa kuin kouluesimerkki tilaa luovasta elementistä.

Se on myös suorastaan esimerkillisen hyvää tausta tuleville pitkille perennaryhmille. Puutarhasta tulee upea. Paratiisi syntyy sellaisena kuin talon asukas sen haluaa. Hyvin tehty voi palvella hyvin ajasta aikaan, sukupolvelta toiselle. ●

Markku Ojanen on Tampereen yliopiston psykologian emeritusprofessori, jota kansan suussa sanotaan "onnellisuusprofessoriksi". Häneen voi tutustua mm. kotisivuilla www.markkuojanen.com.

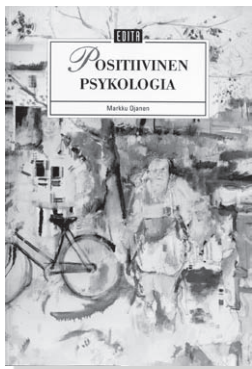

Hyveiden avulla vahvuuteen

"Positiivinen psykologia on uusi, koko ajan vahvistunut psykologian suuntaus. Se syntyi tasapainottamaan psykologisen tutkimuksen vinoutta. Psykologian tutkimuksesta valtaosa on käsitellyt ihmisten oireita, ongelmia, häiriöitä, ennakkoluuloja, harhoja ja kielteisiä tunteita. Masennuksesta, ahdistuksesta ja vihasta on monin verroin enemmän tutkimusta kuin onnesta, toivosta, rakkaudesta, kiitollisuudesta tai anteeksiannosta."

KAISA PAKKALA

Näin kirjoittaa Markku Ojanen kotisivuillaan uuden kirjansa *Positiivinen psykologia* luonteesta. Kirja syntyi kustantajan Editan pyynnöstä ja ilmestyi 2007. Tämä Tampereen yliopiston psykologian emeritusprofessori tunnetaan myös Suomen epävirallisena onnellisuusprofessorina, jonka keskeisiä tutkimusalueita ovat mm. mielen-terveys, terveyspsykologia, erityisesti liikunta ja hyvinvointi sekä positiivinen psykologia, siis onnellisuus. Uudesta kirjasta huokuu lempeys ja hyväntahtoisuus ja voin kuvitella nämä ominaisuudet kirjoittajaankin.

Markku Ojanen
Positiivinen psykologia
Edita Publishing Oy, 2007
Helsinki, 338 sivua

Tutkimus positiivisen psykologian lähtökohtana

Kirja osoittaa, että Ojanen on tehnyt positiivisuudesta oikeaa psykologiatiedettä. Kaikki mitä hän kirjassaan esittää, perustuu laajoihin tutkimuksiin sekä Suomessa että muualla. Hän on koonnut kirjaansa maailmalla tehdyt alan tutkimukset, mutta on myös tehnyt paljon tutkimuksia opiskelijoittensa kanssa. Näin saadaan mukaan kulttuuriantropologista tutkimusta meistä suomalaisista, nuorten ihmisten ajatukset mukaan lukien. Me suomalaiset olemme suhteellisen samanlaisia muiden länsimaalaisten kanssa ja erot löytyvätkin vertailtaessa idän, Afrikan ja Etelä-Amerikan yhteisönsä kulttuureihin.

Jossain vaiheessa kirjaa lukiessani tunsin kylästyä loputtomiin tutkimuksiin ja taulukoihin, kun odotukseni kirjaa kohtaan olivat toisenlaiset. Hyvin pian kuitenkin tajusin, että ollakseen varteenotettavaa tieteenä on positiivisella psykologialla oltava riittävä tutkimukseen pohjautuva näyttö. Humanistinen psykologia

sopii esimerkiksi kriteerit täyttävien empiiristen tutkimusten vähäisyydestä, vaikka se pitää paljolti sisällään samoja aineksia kuin positiivinen psykologia. Siitä tunnetaan laajemmalti vain joitakin merkittäviä edustajia kuten **Carl Rogers**, **Abraham Maslow** tai **Gordon Allport**.

Positiiviselta psykologialta odotetaan nyt lisää suurille ryhmille suunnattuja tutkimuksia. Maailmalla on tehty positiivisuuden tutkimusta yllättävän paljon ja on ansiokasta, että Oja-

nen on koonnut merkittävimmät tutkimukset tähän kirjaan. Tätä kirjaa ei voi millään muotoa ohittaa psykologiatieteessä, joskin arvaan, että sitä kaikissa piireissä ei ehkä aivan ehdoitta hyväksytä! Positiivisena ihmisenä Ojanen lienee kuitenkin lempeä myös negatiivisen psykologian edustajille ja pyrkii löytämään myönteistä näkökulmaa muuhunkin kuin omaan erityisalaansa.

Vaikka kirja ilmeisesti on tarkoitettu yliopistotason psykologian opiskeluun ja ammattilaisille, se herättää mielenkiintoa myös esimerkiksi mielenterveysalan ammattilaisissa, jotka jo aikojen sitten ovat huomanneet, että vahvuuksiin ja voimavaroihin keskittyvä positiivinen psykologia toimii käytännössä paremmin kuin negatiivinen. Kirja ei välttämättä avaudu kovin helposti ilman jonkinlaista opiskelu- tai ammatillista pohjaa. Sanoma on kuitenkin niin tärkeä, että siitä toivoisi hieman helpommin avautuvaa versiota laajemmalle lukijakunnalle. Ojanen kritisoi monessa kohdassa populääripsykologista kirjallisuutta, joissa korostuu vain oman elämän kohentaminen. Todellinen positiivisuus vaatii myös positiivisia tekoja, joilla tuetaan lähimmäisiä selviytymään vaikeuksistaan hyvään elämään. Tämän

kaltaiselle tieteelliselle psykologiselle tiedolle olisi kyllä tilausta.

Negatiivisen psykologian pitkä varjo

Ojanen tuo esiin sen, että vaikka **Sigmund Freud** on tuonut paljon hyvää psykologiatieteeseen, on hän jättänyt jälkeensä myös negatiivisen psykologian pitkän varjon. Freud oli itse pessimisti, ateisti ja lääkäri, mikä näkyy hänen ajatuksissaan. Hän loi sellaisia termejä kuin elämänvietti, jossa hän keskittyi animaalisiiin fyysisiin vietteihin, ja kuolemanvietti, jossa sisältönä olivat aggressio ja tuhoavuus. Ojanen ei pidä hyvänä sitä, että negatiivisia asioita haudotaan, niissä vellotaan ja että niitä pitää katarttisesti purkaa, jotta ihminen tervehtyisi. Freudin luoma psykopatologinen linja on Ojaseen mielestä saanut kestää liian pitkään ja nyt olisi aika antaa tilaa positiiviselle psykologialle.

Freud piti ihmisen perusolemuksesta itsekkäänä ja tätä samaa linjaa edustaa sosiobiologia, joka on löytänyt itsekkäät geenit kuvaamaan ihmisen perusolemusta. Ojanen tuo esiin, että yhtä hyvin ihmisen perusolemukseen tuntuu kuuluvan prososiaalisuus, altruismi ja yhteistoiminnallisuus, joskaan niitä ei ole vielä yhtä hyvin pystytty tieteellisesti tutkimaan. Negatiivista linjaa psykologiassa ovat jatkaneet myös behavioristit keulahahmojensa **Watsonin** ja **Skinnerin** johdolla. Ihmistä on verrattu eläimiin ja luotu ärsyke-reaktio -malli, jonka mukaan ihminen toimii samojen lainalaisuuksien mukaan kuin eläimet. On unohdettu kokonaan henkiset puolet ihmisessä. Ihmisellä on toki suhde korkeampiin henkisiin ja spirituaalisiin kokemuksiinsa ja vain ihminen voi tehdä eettisiä ratkaisuja. Eläimeltä ei voida odottaa moraalista toimintaa, se elää viettiensä varassa. Ihmiseltä toki voidaan odottaa enemmän kuin hedonistista ja itsekkästä toimintaa.

Todellinen positiivisuus ei ole vain positiivista ajattelua, vaan se vaatii myös positiivisia tekoja, ennen kaikkea sellaisia tekoja, joiden avulla vaikeuksiin joutuneita ihmisiä tuetaan hyvään elämään.

Aggressiivisuutta on tutkittu paljon. Suomessa on tutkittu runsaasti hiirien aggressiivisuutta ja tuloksia on siirretty ihmiseen soveltuviksi. Ojanen tuo esiin mm. kaksostutkimuksissa saadut tulokset, joiden mukaan ympäristötekijöiden vaikutus on vahvempi kuin geenien. Laajan väkivallan takana on aina uhrin arvon kieltämistä, auktoriteetteihin mukautumista ja väkivallan käyttöön mukautumista. Mukana on lisäksi todellisia ja kuviteltuja uhkia ja vääryyksiä, joita halutaan kostaa. Jos väkivalta

tulkitaan ihmisen luontoon kuuluvaksi, se edesauttaa vastuun väistämistä ja haluttomuutta miettiä keinoja väkivallan vähentämiseksi. Suurin osa ihmisyyttä vastaan suunnatuista rikoksista tuomitaan ennen pitkää. Näin on käynyt kansallissosialismille, kommunismille,

Stalinille, Hitlerille, Maolle ja Saddam Husseinille. Oikeudenmukaisuus voittaa ennen pitkää ihmiskunnan kehittyessä. Ojanen on sitä mieltä, että ihmisen pelastus on vahva oikeuden vaatimus, joka kestää vuosikymmentenkin sorron alla.

Psykologian, filosofian ja teologian rajamaastoa

Ojanen liikkuu kirjassaan paljolti myös filosofian ja teologian rajamaastossa sellaisilla alueilla, joita ei perinteisesti ole ajateltu kuuluvan psykologiaan. Kirjassa käsitellään arvoja ja hyveitä. Teologian puolella ja kristillisessä etiikassa toki näitä asioita pohditaan jatkuvasti. Silti tuntuu, että **Aristoteleen**, **Platonin** ja **Sokrateen** jälkeen ei arvo- ja hyvekeskusteluun ole tullut kovinkaan paljon uusia ulottuvuuksia. Edelleen tärkeimpiä hyveitä tuntuvat olevan: oikeudenmukaisuus, kohtuus, itsehillintä, rohkeus ja viisaus sekä totuuden ja kauneuden etsintä.

Arvoja olisi syytä pohtia varsinkin länsimaissa, joissa materialistiset ja itsekkäät arvot ovat

koko ajan lisääntymässä. Toisaalta ne eivät ole tuoneet mukanaan hyvinvointia ja onnellisuutta. Kirja esittää yllättäviä tutkimustuloksia. Rikkaat ihmiset eivät ole kovinkaan onnellisia, vaan onnellisia ihmisiä löytyy eniten köyhien ihmisten parista. Hyvinvointi ja onnellisuus liittyvät myös ihmisiin, jotka tekevät altruistista ja prososiaalista työtä toisten hyväksi.

Toisaalta hyvinvointia löytyy toki varakkaita länsimaista enempi kuin köyhistä maista, mutta sieltä löytyy myös enemmän ongelmia, pahoinvointia, masennusta, ahdistuneisuutta, rikollisuutta, päihiteiden ongelmakäyttöä ja syrjäytymistä. Länsimaissa vallitsee kova kilpailu ja suorituspaine ja sen myötä vaara, että heikot syrjäytyvät yhteiskunnan ulkopuolelle. Länsimaille tyypillistä on individualismi sekä vapauden, autonomian ja elämänhallinnan ihanteet. Ihmiset haluavat olla itsenäisiä ja riippumattomia toisista ihmisistä. Vaikeuksien kohdatessa ihminen jää helposti yksin, mikäli hänellä ei ole sosiaalista verkostoa tukena. Idän kulttuureihin kuuluu yhteisöllisyys. Ihminen kuuluu perheeseen ja sukuun. Yhteisö rajoittaa hänen vapauttaan, mutta vaikeuksien kohdatessa ihminen ei jää yksin. Idän ihmiset ovat köyhempiä ja vähemmän koulutettuja, mutta heidän keskuudestaan puuttuvat sellaiset ongelmat, jotka länsimaissa ovat tavallisia. Ojanen kritisoi sellaisia länsimaiden diagnooseja, kuten ”läheisriippuvuus ja ”kiltteyteen sairastunut” ja ihmettelee, mitä pahaa on kiintymyksessä ja vastavuoroisessa riippuvuudessa tai kiltteydessä. Kyseessä ovat erilaiset arvot erilaisissa kulttuureissa.

Positiivinen psykologia ei tyydy tutkimaan vain sairautta ja vaurioita, vaan on lähtenyt etsimään onnen ja menestyksen avaimia ihmisestä itsestään. Toisen maailmansodan jälkeen psykologia kehittyi parantamista kuvaavaksi tieteksi. Patologiaan keskittynyt tiede unohti hyvin selviytyvät ja menestyvät, jotka toisaalta eivät apua tarvinneetkaan, toisin kuin huonosti voivat ihmiset ja yhteisöt. Ehkä rahoitusta ei olisi tullut yhtä hyvin kuin ongelmallisille asioille. Positiivinen psykologia ei halua kieltää

psykopatologisen psykologian tarvetta, mutta se haluaa saada muun psykologian rinnalle positiivisten ominaisuuksien kehittämisen. Toki tiedetään, että hyvinvoivat ihmiset eivät tarvitse yhtä suuria panostuksia kuin ongelmalliset ja huonosti voivat. Tosin viime aikoina on länsimaissa huomattu, että aikaisemmin hyvin voivat ihmiset voivat yllättäen, ilman omaa syytään kohdata työttömyyden, köyhyyden ja sen myötä syrjäytymisen tai monenlaisia psyykkisiä ongelmia. Pelkästään Suomessa on kadonnut tuhansia työpaikkoja.

Lähes tutkimattomia alueita ovat psykologiassa olleet mm. viisaus, anteeksianto, kiitollisuus, anteliaisuus, toiveikkaus, kukoistaminen ja nöyryys. Rakkaussuhteissa on monesti keskitytty ongelmiin. Nyt on aika tutkia sitä, millaiset asiat edistävät iloa ja syventävät suhdetta. Toki tästä asiasta on paljon käytännön tietotaitoa parisuhdekoulutuksista. Myös ennakkoluuloja on tutkittu, mutta suvaitsevaisuutta ja empatiaa vähemmän. Positiivinen psykologia on kiinnostunut hyvän elämän edistämisestä sekä positiivisten ja negatiivisten tunteiden välisestä dialogista ja siitä, voiko psyykinen trauma parhaimmillaan edistää henkistä kasvua. On myös tärkeää tietää minkälaiset kasvulosuhteet ovat parhaita ja miten kehittää positiivista vuorovaikutusta.

Positiivista psykologiaa kiinnostavat myös ihmisten lahjakkuudet, vahvuudet ja luovuus sekä se, mikä saa ihmiset luopumaan itsekkäistä tavoitteistaan, tekemään täyskäännöksen elämässään, kehittämään hyveitään ja toimimaan prososiaalisesti. Psykopatologiaan keskittynyt psykologia ei kerro ihmisen sopeutumiskyvystä ja kyvystä kestää traumoja ja vaikeuksia eikä kuvaa niitä vahvuuksia ja hyveitä, joiden avulla ihminen selviytyy vaikeuksista. Psykologia on luonut ihmisestä liian negatiivisen kuvan. Keskimäärin ihmiset kuitenkin ovat hyvinvoivia ja tyytyväisiä ja selviytyvät elämänsä kuuluvista haasteista.

Positiivisen psykologian tutkimuksista on saatu yllättäviä tuloksia. Opiskelijan hymyilevät kasvot passikuvassa voi ennakoita me-

nestystä opinnoissa ja valoisa luostarilupaus nunnilla voi ennakoida pitkää ikää. Ongelmakeskeinen tutkimusperinne johtuu myös ehkä siitä, että psykologian keskeiset ammatit keskittyvät terapiatyöhön. Tutkimusta on ollut helppo tehdä, koska häiriöt ja ongelmat näkyvät ja tutkittavia on ollut helppo tavoittaa hoitosektorilta. Positiivinen psykologia hyödyntää vanhaa filosofista ja teologista viisautta. Sen historialliset juuret lähtevät Aristoteleesta ja Platonista ja toisaalta myös **Hildegard Bingeniläisestä** ja **Tuomas Akvinolaisesta**. Myös behaviorismin isän John Watsonin ajatuksia on taustalla. Länsimaiselle ihmiselle tunnusomaista on itsensä vahvistaminen, itämaiselle taas itsensä kehittäminen. Kummallakin puolella on opittavaa toinen toistensa kulttuurista.

Aristoteles oli sitä mieltä, että juuri hyveiden avulla ihminen voi toteuttaa omaa todellista potentiaaliaan ja tulla onnelliseksi. Antiikin hyveitä olivat kohtuus, itsehillintä, rohkeus ja viisaus. Aristoteleen hyve-pohdinta on edelleen tänä päivänä ajankohtaista. Ihmiset tavoittelevat asioita, jotka mieltävät arvokkaiksi ja tavoittelemisen arvoisiksi. Tavoitteiden toteuttaminen vaatii hyveitä ja persoonallisia vahvuuksia. Hyveet näkyvät nimenomaan ihmisen teoissa ja toiminnassa ei vain puheissa. Hyveet perustuvat ymmärrykseen siitä, mikä on paras tapa toimia. Kyseisiä tekoja tehdään sekä tietoisesti että spontaanisti. Hyveitä opitaan ohjauksen ja palautteiden avulla. Hyveiden noudattaminen vaatii viisaita valintoja siitä, kuinka toimitaan tietyissä tilanteissa. Ihmisillä on luonnostaan edellytykset hyveisiin, mutta niitä pitää vaalia, jotta ne puhkeaisivat kukkaan. Hyveitä opitaan tekemällä, se on taito, joka vaatii sekä ohjausta että harjoittelua. Mukana on myös tahto toimia hyveellisesti.

Positiivisen psykologian hyveet

Positiivisen psykologian isä, **Martin Seligman** on vuonna 2004 määritellyt positiivisen psykologian hyveet. Hän erottaa kuusi yleisesti hyväksyttyä yleisinhimillistä hyvettä. Ensimmäinen on viisaus ja tieto, mikä pitää sisällään

tiedon intressin, sosiaalisen älykkyyden ja arviointikyvyn. Toisena on rohkeus, joka voi ilmetä todellisenä sankaruutena tai sitkeytenä ja päättäväisyytenä. Kolmantena on humanisuus ja rakkaus, jotka ilmenevät lempeytenä ja haluna huolehtia muista ja tehdä työtä heidän hyväkseen. Neljäntenä on oikeudenmukaisuus, johon liittyy reiluus ja halu toimia oikeudenmukaisesti kaikkia ihmisiä kohtaan. Viidentenä hyveenä on itsehillintä, joka ilmenee kohtuullisuutena, muiden huomioimisena ja parhaimmillaan aitona nöyryytenä. Kuudentena on transsendenssi, joka pitää sisällään henkisyttä, hengellisyttä, spirituaalisuutta, toiveikkuutta, anteeksiantavaisuutta, kiitollisuutta, innostusta ja huumorintajuja.

Ojanen pitää hyveiden luettelointia sikäli tärkeänä, että se antaa mahdollisuuden arvioida omia vahvuuksiaan ja kehittää niitä. Positiivisen psykologian keskeinen periaate on, että vahvuuksia kehittämällä päästään paremmin eteenpäin kuin käymällä heikkouksien kimppuun. Monien satojen vuosien takaa tulevat sananlaskut kuvaavat eri yhteiskuntien ja kulttuurien keskeisiä hyveitä. Hyve-etiikassa ei tuijoteta niinkään tuloksia, vaan aitoa pyrkimystä toimia omantunnon mukaan.

Ojanen on sitä mieltä, että onnea ei kannata tavoitella vaan se on paremminkin eräänlainen matkakumppani ja perässähihtäjä, joka tulee kun on tullakseen. Ihmisen elämä ei voi olla pelkkää ruusuilla tanssimista, mutta toisaalta sen ei pitäisi myöskään olla pelkkää epäonnea ja kärsimystä. Oma näkökulma elämään, toisiin ihmisiin ja elämään yleensä on tärkeä tekijä elämän onnistumisessa. Toiset valitsevat negatiivisen, toiset positiivisen näkökulman elämän eteen tuomiin haasteisiin. Rohkeus, ystävällisyys ja huumorintaju tuovat mukanaan tyytyväisyyttä elämään ja selviytymiskykyä vaikeistakin haasteista. Ehkäpä näillä avuilla pysyy myös sosiaalinen verkosto tukena. Vaikeista tilanteista selviäminen kysyy myös rohkeutta. Tasapainoisuus, ulospäin suuntautuneisuus, miellyttävä luonne ja vastuullisuus liittyvät

myös onnellisuuteen ja kertovat sosiaalisesta luonteenlaadusta, tunneälyn ja empatian kyvyistä. Vaikeuksien yhteydessä asiat joutuvat testiin – tärkeät asiat erottuvat vähemmän tärkeistä ja todelliset ystävät muista. Hyvän elämän ja onnellisuuden ohjeita ei Ojanen suostu antamaan. Voihan hyväkin ihminen olla onneton, jos hänen lempeyttään käyte- tään hyväksi tai hänen oikeuksiaan poljetaan. Hyveellinen elämä voi olla mielekästä, mutta ei välttämättä onnellista.

Ihmiskunnan historia osoittaa onnellisuu- teen olevan neljä tietä: Olla hyvä ihminen ja noudattaa mahdollisuuksiensa mukaan niitä hyveitä, joita oma uskonto tai elämänfilosofia edellyttää. Se merkitsee ennen kaikkea oman itsekyyden hillintää ja työtä toisten hyväksi. Toisena ohjeena on voida hyvin ja tuntea olonsa hyväksi toteuttamalla itseään, olemalla autonominen ja aikaansaava, mutta pitää huolta siitä, ettei aiheuta itselleen ja muille vahinkoa ole- malla liian itsekäs. Kolmantena onnellisuuden avaimena on sisäinen rauha ja mielenrauha. Henkisen tasapainon voi saavuttaa luopumalla turhista pyrkimyksistä ja sovittamalla elämänsä omien taipumustensa ja arvojensa mukaisiksi sekä suhtautumalla tyynesti ulkoa tuleviin vaatimuksiin ja elämällä vaatimatonta elämää. Neljäntenä tienä onnellisuuteen on haluista vapautuminen. Kannattaa luopua niistä haluista ja tarpeista, jotka eivät ole elämisen kannalta välttämättömiä. Ihmisen suurin sisäisen rau-

han este on hänen oma minuutensa, joka hal- litsemattomana on kyltymätön.

Uskonnollisuus ja spirituaalisuus

Ihmiselle ominaista on suuntautuminen itse- ään korkeampaan kohteeseen. Positiivisen psy- kologian lähtökohta on Ojasen mukaan ”an- timarksilainen”. Se tarkoittaa sitä, että uskon- nolla ja hyveillä on aidosti merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Psykologi **Paul Wong** ihmettelee sitä, että psykologisesta kirjallisuu- desta puuttuu kokonaan uskonto ja spirituaa- lisuus. Wong pitää tämän alueen tiedostamista tärkeänä terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Psykologian hallitseva eliitti ja älymystö ovat liian pitkään saaneet harjoittaa uskonnonvas- taista suhtautumistaan, mutta vähitellen on ymmärrys lisääntymässä. Uskontoa on leimat- tu irrationaaliseksi, suvaitsemattomaksi leirei- hin jakavaksi ja ahdistavaksi. Sitä on nimitetty painolastiksi ja edistymisen tiellä olevaksi jään- teeksi menneisyydestä.

Spirituaalisuus voi olla uskonnollista, mutta sen ei välttämättä tarvitse liittyä dogmeihin, ideologioihin ja rituaaleihin. Kyseessä on voi- maa antava ”elämän henkäys”, kuten latinan sana ”spiritus” tarkoittaa. Uskonto voi antaa kokoavan kuvan elämästä ja voimaa, mielek- kyyttä ja merkitystä elämään. Spirituaalisuus ilmenee erilaisin painotuksin neljässä eri ulot- tuvuudessa: Jumala, toinen ihminen tai ihmi-

Paul Wongin mukaan sekä uskontoon että spiritualiteettiin kuuluu seuraavia asioita:

1. usko yliluonnolliseen voimaan
2. uskon merkityksen korostuminen
3. merkityksen antaminen ihmisen kokemuksille
4. ihmisen sisäinen potentiaali voi ylittää menneisyyden ja olosuhteet
5. ihminen kykenee kasvuun ja yhteyteen Jumalan kanssa
6. ihmiselle on ominaista mielekkyyden etsiminen
7. pyhän, totuuden ja hyvän arvostaminen
8. sisäisen tietoisuuden ja subjektiivisen kokemuksen arvostaminen
9. mystisen, yliluonnollisen maailman kohtaaminen
10. uskon, rohkeuden, inspiraation ja muiden hyvinvointia edistävien voimavarojen tuottaminen
11. elämän ja ihmisen olemassaolon hyväksyminen ja arvostaminen
12. itsensä ylittämisen, ihmettelyn ja palveluksen tunteet

syys, minä itse ja luonto. **Martti Luther** on sanonut: ”Jokaisella on joku Jumala. Ellei se ole uskontojen Jumala, se on mammona, valta tai joku muu”. Olennaista spirituaalisuudessa on elämän kokeminen suurena mysteerinä.

Uskonnot vastaavat eksistentiaaliisiin kysymyksiin, kuten: Miksi olemme täällä? Mistä tulimme? Mihin olemme menossa? Kuka minä olen? Mitä on kuoleman jälkeen? Mikä on elämän tarkoitus? Uskontojen antamat vastaukset tyydyttävät monia. Vastaukset koskettavat ajattelua, tahtoa ja tunteita. Mielekkyyden ankarin testi on kärsimys. Ihminen, jolla on luja usko, kokee toivoa kärsimyksen keskelläkin. Usko antaa voimaa ja auttaa selviytymään. Usein kuitenkin esitetään kysymys, johon ei ole saatu vastausta: miksi Jumala sallii kaiken pahan maailmassa?

Uskonto viittaa uskomusjärjestelmään, spirituaalisuus taas elämyksiin. Spirituaalisuutta voi olla ilman Jumalaa, mutta uskontoa tuskin ilman spirituaalisuutta. Uskonto on spiritualiteetin ilmausta. Ihmisessä on tilaa sekä henkelle suuruudelle, että pienuudelle. Positiivisen psykologian näkökulmasta tärkein kysymys on se, millaiset uskomusjärjestelmät edistävät hyvää elämää. Ne ottavat kantaa seuraavantyyppiin asioihin: Millainen ihminen on? Mikä on ihmisen tulevaisuus? Mikä on oikein ja mikä väärin? Miten ihmistä tulee palkita hyvistä ja rangaista vääristä teoista? Miten ihmisen tulisi elää? Miten tulee suhtautua toiseen ihmiseen? Mitkä ovat ihmisen vaikutusmahdollisuudet? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia ihmisellä on? Onko näkyvän todellisuuden lisäksi olemassa jokin toinen todellisuus? Tällaisten kysymysten äärellä on tieteellinen tutkimus avuton.

Voimakas uskonnollinen sitoutuminen on vahvin tunnettu nuorten masennusta ehkäisevä tekijä ja sama pätee huumeriippuvuuteen. Myös aikuisilla on todettu uskontoon

sitoutuneilla olevan vähemmän masennusta. Tosin voimakkaat sisäiset epäilyt ja ristiriidat vähentävät hyvinvointia. Suomessa on todettu uskonnon arvostuksen liittyvän onnellisuuden kokemukseen, hyvinvointiin ja tyytyväisyyteen elämässä. Minän tarpeet ovat usein ristiriidassa uskonnollisten arvojen kanssa. Minä haluaa

enemmän tilaa, valtaa ja kaikkea aineellista. Juuri noiden itsekkäiden tarpeiden mukana synti tuli maailmaan. Kristinuskoko korostaa jatkuvaa parannusta ja idän uskonnot minän kuolettamista. Uskonnot julistavat pyhyiden etiikkaa ja haluavat ihmisen vapautuvan sie-

lua saastuttavista asioista. Autonomian etiikka tuntuu syrjäyttäneen pyhyiden etiikan ainakin Euroopassa.

Autonomiaetiikka rakentuu minuuden pyrkimysten varaan. Kaikki on oikein, mikä tuntuu hyvältä ja mikä ei suoraan vahingoita muita. Se mikä vahvistaa minää, vahvistaa myös hyvää elämää. Mitä parempi itseluottamus, sitä onnellisempi ja tehokkaampi on ihminen. Autonomiaetiikan mukaan ihminen voi tehdä fyysiselle keholleen mitä tahansa, kauneusleikkauksia, abortin, hänen ei tarvitse ottaa vastaan epätäydellistä lasta, eutanasiakin on josain sallittua. Ei ole myöskään välttämätöntä mennä avioliittoon ja irralliset seksisuhteet ovat luonnollisia. Pyhyiden etiikan mukaan Jumalan luomistyöhön ei kajota ja elämää tulisi ohjata kristillisen etiikan arvot.

Viisautta psykologiaan

Viisaudessa on empaattista kykyä tiedostaa, mitä toisen mielessä liikkuu ja eläytyä siihen, jotta pystyisi paremmin ymmärtämään ja autamaan. Viisas löytää asioista olennaisen puolen. Viisauteen liitetään seuraavanlaisia arkisia asioita: viisas antaa hyviä neuvoja, ratkaisee ongelmia, hillitsee, rauhoittaa, sovittelee, on

Lähes tutkimattomia alueita ovat psykologiassa olleet viisaus, anteeksianto, kiitollisuus, anteliaisuus, toiveikkuus, kukoistaminen ja nöyryys.

puolueeton, ajattelee kokonaisuutta, ei takeru yksityiskohtiin, ei sorru houkutuksiin ja viettelyksiin, tietää paljon, osaa kertoa traditioista, osaa kertoa, kuinka jotkut ihmiset ovat selviytyneet vaikeuksista, muistuttaa velvollisuuksista, on myötätuntoinen ja lempeä, osaa asettua toisen asemaan, näkee teeskentelyn läpi ja ennen kaikkea on aito ja rehellinen. **Aleksis Kivi** tuntuu tietäneen, minkälainen on viisas mies, sillä kaikki nämä ominaisuudet löytyvät Seitsemän veljeksien Aaposta.

Viisaus on eri asia kuin älykkyys, sillä älykässä on usein kylmyyttä ja heidän tietonsa voivat olla kapealta alueelta. Useinkaan heissä ei ole luovuutta eikä empatian kykyä. Länsimainen kulttuuri kuitenkin arvostaa juuri älykkyyttä enemmän kuin todellista viisautta. Psykologiassa viisaus on pitkään ollut liian abstrakti ja epämääräinen käsite tieteellisesti tutkitavaksi. **Erik H. Erikson** on kuitenkin omassa kehitysvaiheteoriassaan esittänyt eheytyksen ja viisauden vanhuuden kehityksen päätepiteeksi. Ihminen on eheytyessään hyväksynyt eletyn elämänsä kaikkine valintoineen ja vaikeuksineen. Ehyelle, kypsälle ihmiselle ominaista on juuri viisaus. Viisas ihminen katselee maailmaa viileästi, mutta on kuitenkin valmis huolehtimaan lähellä olevista ihmisistä. Kuolema ei häntä pelota.

Viisauteen liittyy vahva moraalinen näkökulma. Viisautta on vaikea määritellä, mutta viisaan ihmisen tunnistaa helposti, kun häneen tutustuu. Hän on usein epäitsekäs ja vaatimaton ja hänellä on hyvät vuorovaikutustaidot. Kyseessä on älyn ja luonteen vahvuuksien yhdistyminen. Viisaat haluavat edistää muiden hyvinvointia, mutta eivät kuitenkaan laiminlyö omaa henkistä kasvuaan. **Sternberg** näkee viisaudessa kuusi tekijää: päättelykyvyn, tarkkasilmäisyyden, kokemuksista oppimisen, arvostelukyvyn, taitavan tiedon käytön ja tarkkaavaisuuden. Länsimaat arvostavat tietomäärää ja muita kognitiivisia tekijöitä, idän ja etelän yhteisöissä kulttuureissa viisaus liitetään henkisiin ja hengellisiin asioihin ja ihmisuhteisiin. Idässä korostetaan myös enemmän

iän tuomaa kokemusta, käytännöllisyyttä ja hienotunteisuutta.

Viisauden arvioinnissa on **Baltesin** mukaan neljä kriteeriä: tieto elämästä, näkökulman ja ideoiden rikkaus, liittyminen elämänvaiheisiin sekä epävarmuuden sieto. Viisailla on arkielämän tietämystä, joka antaa mahdollisuuden hyviin oivalluksiin monimutkaisissa kysymyksissä. Viisas pystyy ottamaan kantaa myös sellaisiin eettisiin kysymyksiin kuin: mikä on oikein ja mikä on elämän tarkoitus. Viisas tuntee omat vahvuutensa ja heikkoutensa.

Viisas hallitsee seuraavanlaisia asioita: toisiasioita, menettelytapoja, mistä saa tietoja ja milloin; miten tietoa on syytä antaa ja minkälaisia seurauksia ratkaisuilla on – välittömästi ja tulevaisuudessa. Viisas tajuaa elämän kokonaisvaltaisuuden ja miten kukin ratkaisu liittyy elämäntilanteeseen, kulttuurin normeihin, erityisongelmiin ja tärkeysjärjestyksiin. Viisaalla on myös suhteellisuudentajua. Hän ymmärtää, millä lailla omat uskonnolliset arvot ja muut arvostukset sekä kulttuurin normit ja odotukset liittyvät toisiinsa. Viisas pystyy myös huomioimaan epävarmuustekijät. Hän tajuaa, että harvoin on olemassa vain yksi täydellinen ratkaisu eikä tulevaisuutta koskaan voi täysin ennustaa ja elämässä on tehtävä kompromisseja.

Viisauden olemusta tarkasteltaessa on otettava kantaa hyveisiin ja vahvuuksiin. Viisas pohtii elämän tarkoitusta ja hyvää elämää. Hän on tietoinen tiedon rajoista ja maailman epävarmuudesta. Viisas tietää paljon, mutta olennaista ei ole tietojen määrä, vaan syvyys ja kyky arvioida tietojen luotettavuutta ja tärkeyttä. Tärkeysjärjestys määräytyy hyveiden kautta. Viisas näkee, mistä on kysymys ja toimii sen mukaan. Baltesin johtama Berliinin viisausprojekti määrittelee viisauden elämän peruskysymysten eksperttitydeksi. Viisaat ovat kokeneita, päteviä ja halukkaita jakamaan viisauttaan, mutta viisaaksi ei pääse ilman yhteisön hyväksyntää, mikä edellyttää hyvántahtoisuutta ja vastuullisuutta. Viisautta edistävän viisausprojektin mukaan ikä, koulutus, vanhemmuus, ammatti, lukeneisuus, mentorit, meditaatio, kiinnostus

ihmiseen sekä luovuus, äly, joustavuus ja avoimuus edistävät viisautta.

Viisausprojektin lopulliset tulokset tiivistettynä ovat seuraavanlaiset: Viisaus on ihanne, joka vain harvoin saavutetaan. Viisaus lisääntyy noin 25 ikävuoteen asti, huipussaan viisaus on 50–60 vuoden iässä. 70 vuoden jälkeen tapahtuu pientä laskua. Viisaus ei välttämättä lisäännä iän myötä, joskin vanhemmat usein saavat enemmän pisteitä viisaustutkimuksissa. Kokemukset, kiinnostus ihmisistä ja koulutus edistävät viisauden kehittymistä. Jopa lyhyet harjoitukset edistävät ratkaisujen viisautta. Keskustelu ja sisäinen dialogi edistävät viisautta. Viisaus hyötyy keskusteluista ja yhdessä miettimisestä. Kehotus kulttuurierojen huomioimiseen paransi tuloksia.

Traumasta henkiseen kasvuun

Ojanen kritisoi nykyistä terapiakulttuuria, jossa terapeutti ja asiakas ovat kuin autiolla saarella erossa muusta yhteiskunnasta terapiaprosessin aikana. Ongelmia haudotaan ja etsitään lisää lapsuudesta, josta löytyy myös lisää syntipukkeja, jotka ovat pilanneet uhrin elämän. Ohjat ja vastuu olisi syytä ottaa omiin käsiin. Ankea lapsuus ei ole synyn kaikkii omiin epäonnistumisiin. Masennustutkimukset kertovat, että ongelmien hautominen altistaa masennukselle. Todellinen muutokseen tähtäävä terapia pitää sisällään seuraavanlaisia asioita: kuuntelua, myötätuntoa, turvallisuutta ja turhien pelkojen torjuntaa, ongelmien nimeämistä ja niiden syyn löytämistä ja realiteettien ymmärtämistä. Nämä asiat painottavat ongelmien juurille menemistä, mutta ne eivät riitä. Tämän lisäksi tarvitaan tuen antamista ja itsearvostuksen vahvistamista, vastuun ottamista oikealla tavalla ja autonomian lisäämistä. Lopuksi on syytä tehdä selkeä toimintaohjelma ja ottaa tavoitteeksi elämänhallinnan lisääminen.

Kielteisiä tunteita on turha väkisin yrittää poistaa mielestä. Niillä on oma aikansa ja paikansa, joskin hautomista ja vellomista kannattaa välttää. Rinnalle on syytä nostaa positiivi-

sia asioita ja vahvuuksia ja antaa negatiivisten ja positiivisten asioiden käydä dialogia keskenään. Syöpäpotilaat, jotka ryhmässä kävivät läpi tunteitaan, elivät kaksi kertaa pidempään kuin kontrolliryhmäläiset. Kokonaisvaltaiset negatiiviset tulkinnat itsestä, kuten ”olen luuseri” tai ”olen ikuinen epäonnistuja” ovat pahasta, koska silloin kyseinen tila tulkitaan pysyväksi eikä tilapäiseksi. On realistista todeta omat puutteensa, mutta myös se, ettei se ole mikään elinikäinen totuus.

Viimeaikaisissa tutkimuksissa on todettu myös, että vakava sairaus voi tuoda mukanaan myös positiivisia ilmiöitä. Entiset tärkeysjärjestykset ja arvot voivat muuttua ja parhaimmillaan tapahtuu henkistä kasvua. Toinen vaihtoehto on että sairaus saa ihmisen luovuttamaan, nujertaa, lamaa, masentaa tai saa ihmisen asettumaan holhokin rooliin. Ulospäin suuntautunut, optimistinen, toiveikas ja sosiaalinen ihminen selviää luonnollisesti paremmin kuin introvertti, eristäytyvä pessimisti, jolla ei ehkä sosiaalista tukeakaan ole liiemmästi. Selviytyä sen sijaan voi saada aivan uudenlaisen näkökulman elämään ja läheiset ihmissuhteet vahvistuvat entisestään, kun myös elämäntyölii saa uuden suunnan. Yksinkertaiset asiat koetaan arvokkaiksi ja tulkinta elämästä muuttuu. Länsimaisen käsityksen mukaan, vaikeudet kasvattavat ihmistä ja ekstrovertilla persoonallisuudella on taipumus ja vuosien kokemus etsiä positiivisia tulkintoja negatiivisista asioista. Ihmisellä on taipumus etsiä mielekkyyttä myös negatiivisista asioista.

Viktor Frankl on hyvä esimerkki tästä. Hän löysi täysin mielettömästä keskitysleirikokemuksestaan paitsi mielekkyyden, myös oman elämäntehtävänsä ja kutsumuksensa. Hän auttoi vankitovereitaan vaipumasta epätoivoon ja saattoi loppuun oman elämäntyönsä, logoterapian, joka puolestaan on auttanut tuhansia epätoivoisessa tilanteessa olevia ihmisiä selviytymään. Franklin kehittämä eksistenssianalyysi elää uutta renessanssiaan tällä hetkellä länsimaissa. Henkinen kasvu vaikeuksien keskellä merkitsee koko arvomaailman perusteellista

muutosta. Vaikea tilanne voi nostaa esille sellaisia vahvuuksia ja potentiaalia, josta itse ei ole aikaisemmin tiennyt. Entisaikoina puhuttiin vaikeuksien karaisevasta vaikutuksesta. Viimeaikaiset amerikkalaiset tutkimukset kertovat kuitenkin, että kolmasosalla Irakin sodasta palaavista sotilaista on jälkitraumaattisia ongelmia kuten masennusta, ahdistusta, unettomuutta ja ärtyisyyttä.

Kukoistajat

Paul Pearsall esittää trauman jälkeisessä psykologisessa kehityksessä viisi vaihetta. Alimpana on alistuminen ja lamaan-tuminen, jossa ajatukset kiertävät omaa katkeraa kehäänsä. Seuraavana ylöspäin on kärsiminen, joka liittyy uhrin rooliin mistä on vaikea vapautua, koska uhri hakee ja saa myötätuntoa ja helposti jää passiiviseen rooliinsa. Seuraavana on selviytyminen. Selviytyjä selviää ponnistelemalla arkisista velvollisuuksistaan, joskin uupuu helposti ja kokee elämänsä raskaaksi. Hän haluaa selvittää hinnalla millä hyvänsä vaikka elämästä puuttuu mielenkiinto. Toipuminen merkitsee paluuta traumaa edeltävälle tasolle. Elämä alkaa sujua entiseen tapaan eikä trauma tai vaikeus enää rajoita. Kuitenkin mielessä on pelko hyvän tilan jatkumisesta. Entinen alkoholisti pelkää retkahdusta.

Korkeimmalle Pearsall nostaa trauman jälkeisessä psykologisessa kehityksessä kukoistajat. Kukoistaja ei enää pelkää vaan uskoo selviävänsä eteen tulevista haasteista vastakin. Hän

uskoo omiin resursseihinsa ja siihen, että on oppinut koettelemuksistaan ja haluaa jakaa tätä tietoaan ja on myös valmis auttamaan muita. Rohkeus on hänelle ominainen persoonallisuuden piirre ja hyve. Kukoistajat saavat suurten vaikeuksien keskellä entistä vahvem-

man ja syvemmän otteen elämästään. Kyseessä on stressin tuottama henkinen kasvu. Kukoistajille ei ole ominaista fyysinen terveys ja vahvuus, vaan se ilmenee usein heikkos- ja hauraassa kehossa. He eivät nujerru kipujen ja kärsimysten alla silloinkaan kun elämä koettelee yhä uudestaan. He hyväksyvät kärsimyksen osana elämää, mutta eivät nujer-ru sen alla. He hyväksyvät unelmiensa ja tavoitteidensa kaatumisen, mutta eivät jää murehtimaan niitä vaan usein löytävät mielekkyyttä toisista asioista.

Beethoven on Pearsallin mukaan hyvä esimerkki kukoistajasta. Hän ei muuttunut kuuroutessaan mukavaksi ja iloiseksi ihmiseksi, mutta ylitti kuitenkin itsensä ja sävelsi yhdeksännen sinfoniansa

ja sen tunnetuimman osan Oodin ilolle. Eräs keskitysleirin kokenut mies kertoi, että kun vartijat pakottivat heidät soittamaan tuon Oodin ilolle, he eivät tajunneet kuinka vapauttava ja ylentävä sen sanoma oli. Kukoistajat käyvät usein niin syvällä, että muut pitävät heitä kummallisina. Kärsimystensä keskellä he tekevät suuria luovia löytöjä.

Kukoistajaa kuvaavat seuraavanlaiset ominaisuudet: Kukoistaminen ja kärsimys voivat liittyä erottamattomasti yhteen. Kukoistami-

*Positiivisen psykologian hyveet
Viisaus ja tieto sisältää tiedon intressin, sosiaalisen älykkyyden ja arviointikyvyn. Rohkeus ilmenee todellisena sankaruutena tai sitkeytenä ja päättäväisyytenä. Humaanisuus ja rakkaus ilmenevät lempeytenä ja haluna huolehtia muista ja tehdä työtä heidän hyväkseen. Oikeudenmukaisuuteen liittyy reiluus ja halu toimia oikeudenmukaisesti kaikkia ihmisiä kohtaan. Itsehillintä ilmenee kohtuullisuutena, muiden huomioimisena ja parhaimmillaan aitona nöyryytenä. Transsendenssi sisältää henkisyyttä, hengellisyyttä, spirituaalisuutta, toiveikkua, anteeksiantavuutta, kiitollisuutta, innostusta ja huumorintajuja.*

Martin Seligman, 2004

nen voi liittyä myös itsekeskeisyyteen ja vetäytymiseen. Kukoistajat eivät aina ole helppoja ja mukavia ihmisiä. Kukoistava kukka voi vetäytyä suppuun lyhyemmäksi tai pidemmäksi aikaa. Kuoleman läheisyys ei estä kukoistamista. Kukoistajat eivät välttämättä ole ihmisiä, joilla on elämä hallussa eikä heidän itseluottamuksensa aina ole vahva. He voivat kokea syyllisyyttä ja häpeääkin. Kukoistamista on joskus vaikea tunnistaa vaivojen takaa. Kukoistajat voivat olla vaikeita ihmisiä.

Positiivisuutta terapiaan

Terapioissa on Ojasen mielestä paljon hyvää, josta voi ottaa aineksia positiiviseen psykologiaan. Mm. kognitiivisessa terapiassa on tavoitteena muuttaa asiakkaan negatiivisia itseensä kohdistuvia ajatuksia ja asennetta positiivisemmiksi. Siinä voidaan myös oppia, miten hyvät ratkaisut eroavat huonoista. Positiivisen psykologian näkökulmasta kognitiivisen terapian vahvuutena ovat rationaalisuus, optimismi, ongelmien saattaminen oikeisiin mittasuhteisiin ja tulevaisuuteen asennoituminen. Osa kognitiivisista terapioista korostaa narratiivisten kertomusten merkitystä. Asiakkaiden kertomukset voivat olla pessimistisiä ja ahdistavia, joissa he itse ovat uhri, syntipukki ja muiden torjuma. Terapialla näitä kertomuksia voidaan muuttaa myönteisempään tulkintamuotoon. Kognitiivinen terapia sopii kuitenkin keskivertoihmiselle, jonka tulee sopeutua omaan kulttuuriinsa ja sen arvoihin ja normeihin. Kukoistajan kaltainen persoonallisuus ei tähän muotittu mahdu.

Logoterapia ja myös humanistinen terapia ovat kaikkein lähimpänä positiivisen terapian ihannetta. Niiden tarjoama kuva ihmisestä on myönteinen ja optimistinen. Ihminen voi vaikuttaa omaan elämäänsä, ottaa vastuuta ja tehdä valintoja ja päätöksiä omasta elämästään. Usein ihminen itse tietää, mikä elämässä on vialla, mutta terapeutti voi auttaa antamaan syyksensä. Elämä voi tuntua tarkoituksettomalta ja siitä puuttuu mielekkäys. Logoterapiassa

voidaan pohtia eksistentiaalisia kysymyksiä, samoja kuin kristinuskossakin, mutta ilman Jumalan nimeämistä. Jokaisen pitää kuitenkin itse löytää oman elämänsä mielekkäys ja tarkoitus. Terapeutti ei sitä anna valmiina.

Uusista terapioista Ojanen pitää positiivisimpana NLP-terapiaa, joka korostaa ongelmien kytkentää kieleen. Ihmisen on mahdollista muuttaa mielensä rakenteita ja luoda positiivisia kuvia maailmasta. Tämän terapian ongelmat ovat samoja kuin logoterapian ja humanistisen terapiankin. Teoria on abstrakti ja vaikeasti testattava. Terapian tuloksellisuudesta on vielä vähän näyttöä. Tampereella Ojasen teettämät tutkimukset vuodelta 2004 antavan kuitenkin lupaavia tuloksia.

Giovanni Favan määrittelemä hyvinvointiterapia ei vielä ole saanut jalansijaa, koska hyvinvointi tai onnellisuus terapian tavoitteena on vielä harvinaista, useimmitenhan keskitytään vain oireiden vähentämiseen. Giovanni Fava on kokeillut terapiaa, jossa asiakkaat kuvaavat hyvinvoinnin tilaa itsellään ja toisaalta sen vastakohtaa. Asiakkaalle annetaan kotitehtäviä, joihin liittyy itsetarkkailu. Varsinaisia terapiakertoja on vain kahdeksan, mutta varsinaisen työ tapahtuukin kotiläksyjen muodossa. Tätä terapiamuotoa on käytetty masentuneilla hyvin tuloksin. Asiakkaat ovat oppineet tunnistamaan omat hyvinvointia ehkäisevät ajatusmallinsa.

Positiivinen psykologia on jo nyt Seligmanin, **Rashidin** ja **Parksin** (2006) mukaan osa psykoterapiaa ja tulee todennäköisesti olemaan sitä jatkossa yhä selvemmin. Monenlaiset terapiat ovat tuloksellisia ja erot niiden välillä vähäisiä. Hyvän terapian taktiikoita ovat: huomion osoittaminen, auktoriteetti, yhteensopivuus, luottamus, avautuminen, ongelman nimeäminen ja kullekin terapialle ominaiset keinot. Syvillä strategioilla ei ole nimiä, vaikka niitä käytetään jatkuvasti. Juuri nämä ovat positiivisen psykologian aluetta. Yksi hyvä keino on toivon virittäminen ja toinen voimavarojen vahvistaminen. Kaikki terapiasuunnat käyttävät hyväksi seuraavanlaisia vahvuuksia ja hy-

veitä: rohkeus, vuorovaikutustaidot, rationaalisuus, oivallus, optimismi, rehellisyys, sitkeys, realismi, kyky nauttia, ongelmien saattaminen oikeisiin mittasuhteisiin, tulevaisuuteen orientoituminen, ja tarkoituksen löytäminen.

Suurin osa terapeuteista on valmis allekirjoittamaan kaikki edellä luetellut hyveet, joskin niillä voi olla toiset nimet, mutta ne ovat kuitenkin oleellinen osa terapiaa. Yksi olennainen syvä strategia on oman tarinan kirjoittaminen eli narratiivi. Se tuo selkeyttä omiin kaoottisiin kokemuksiin, mutta siitä voidaan myös luoda uudenlainen, positiivisempi kertomus. Kaikki pätevät terapiat suorastaan pakottavat kertomaan, ja kertominen on aina askel eteenpäin, mikäli pyritään rehellisyyteen. Lääketieteellinen ongelmienkäsittelymalli keskittyy liiaksi haavojen hoitamiseen ja jättää todellisen parantumisen ja cheytymisen puolittiehen.

Tässä ajassa tarvitaan positiivista psykologiaa!

Positiivisen psykologian perusteos on juuri sitä, mitä tässä ajassa tarvitaan. Median kautta tulee jatkuvasti tietoja syvenevästä lamasta ja uusista irtisanomisista. Länsimainen ihminen voi pudota täysin ennalta arvaamatta itselleen vieraaseen todellisuuteen: työttömyyteen, köyhyyteen ja yksinäisyyteen. Ihmisiltä katoaa kaikki se, minkä varaan he ovat elämänsä ja tulevaisuutensa rakentaneet. Edessä voi olla masentuminen, ahdistuminen, lamaantuminen tai täydellinen tyhjyyden tunne. Tässä ajassa tapahtuu paljon sellaista, joka saa ihmiset kyselemään elämän tarkoitusta, mieltä ja muita eksistentiaalisia kysymyksiä. Tiukkoihin dogmeihin tai oppijärjestelmiin sitoutuneet uskonnot ja ideologiat antavat omanlaisensa selityksen, joka ei useinkaan anna tyydyttävää vastausta.

Perinteinen psykologia ei pysty vastaamaan eksistentiaaliin kysymyksiin eivätkä terapiaresurssit riitä syntyvään hoidon tarpeeseen. Vaikeissa olosuhteissa voi kuitenkin itsestä ja lähiympäristöstä löytää vahvuuksia ja voima-

varoja, joiden olemassaolosta ei aikaisemmin ole ollut tietoinen. Ihmisessä on paljon uinuvaa, käyttämätöntä potentiaalia, mikä kaikki on syytä ottaa käyttöön. Tarvitaan kuitenkin täydellistä arvomaailman ja elämäntyylin muutosta. Aineellisten arvojen tilalle voi tulla henkisiä arvoja ja välineelliset, hyötyä tuottavat ihmissuhteet syrjäytyä aitojen kiintymyksen perustuvien ihmissuhteiden tieltä. Iloa ja onnellisuutta voivat tuottaa arkiset asiat ja oma perhe ja läheiset ystävät sekä prososiaalinen toiminta. ●

Markku Ojasen kirjoja:

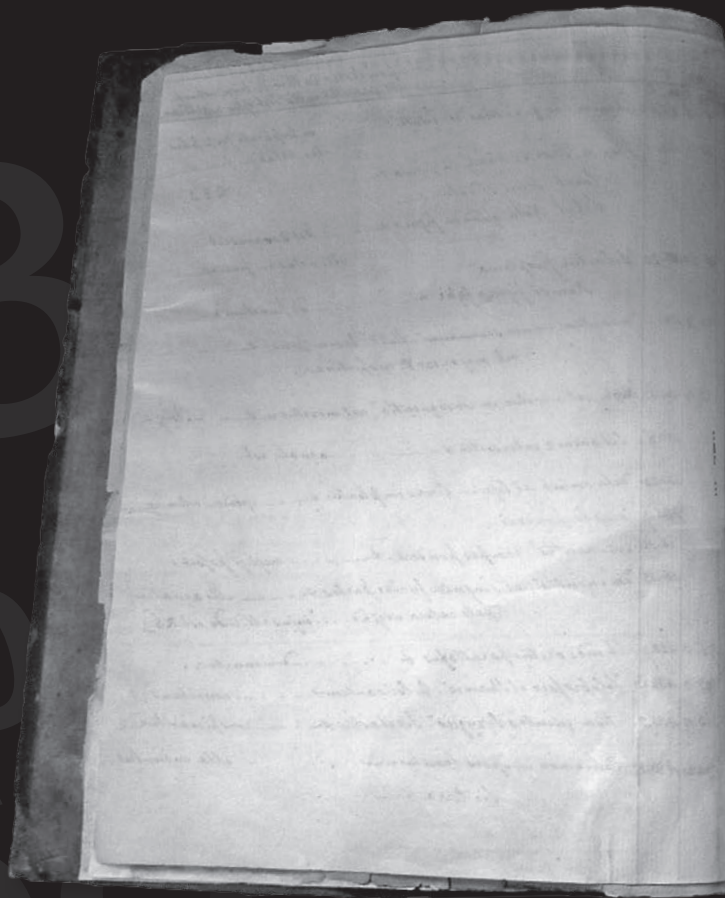
Mikä minä on? Kirjatoimi, Tampere, 1993
Hoito vai pakkohoito. Otava, Helsinki, 1997
Terapia ja sielunhoito. Uusi tie, Helsinki, 1998
Liikunta on hyväksi – jos siltä tuntuu. Liikunta mielen-terveyspotilaiden avohoidon tukena -projekti: ensimmäisen tutkimuskauden tuloksia (Hanna Ylenin kanssa). Liikuntatieteellinen seura, Helsinki, 1999.
Hyvään elämään. Terapia ja sielunhoito II. Uusi tie, Helsinki, 2000
Ilo, onni ja hyvinvointi. Kirjapaja, Helsinki, 2001
Liiku oikein, voi hyvin. Liikunnan merkitys hyvinvoinnille. Liikuntatieteellinen seura, Helsinki, 2001
Elämän mieli ja merkitys. Kirjapaja, Helsinki, 2002
Persoona – Persoonallisuuspsykologia. Edita, Helsinki, 2004
Terapiastako ratkaisu. ai-ai/Mielikirjat, Helsinki, 2004
Onnen etsijät. Aikamedia, Helsinki, 2004
Onnellisuus. Toim. Maarit Huovinen. Miten voit -sarja. WSOY, Helsinki, 2006
Hyvä, paha ihminen. Perussanoma, 2006
Positiivinen psykologia. Edita, Helsinki, 2007

Kirjoittaja FM Kaisa Pakkala on terveydenhuollon lehtori ja psykoterapeutti. Hänellä on pitkä työkokemus työstä psykoterapiaosastolla ja vastaavana hoitajana mielen-terveystoimistossa.

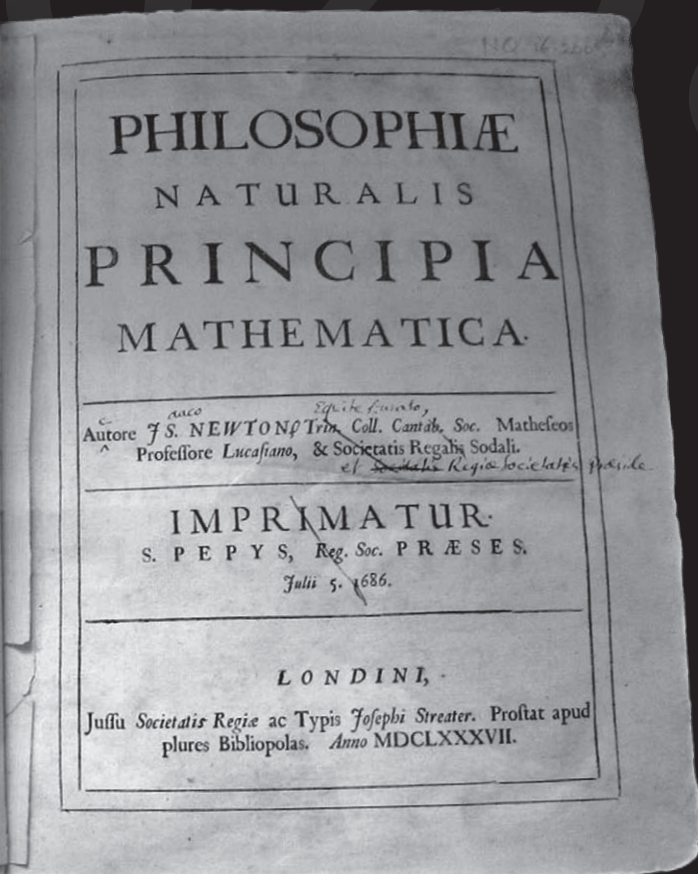

Matematiikka

– länsimaisen
ajattelumme
rakennuspuita

fysiikka

Newtonin Principia – hänen oma merkinnöin varustettu kappaleensa

KUVA ANDREW DUNN, [HTTP://WWW.ANDREWDUNNPHOTO.COM](http://www.andrewdunnphoto.com)
LISENSSI CC SHARE ALIKE

Matematiikka ja fysiikka vaikuttavat koko länsimaisen kulttuurin kollektiivisessa tajunnassa. Matematiikalla on arkkityyppinen sijansa ajattelussamme. Vaikka matematiikka on puhdasta ihmisajattelua, siinä on kautta aikojen koettu myös jumalallisia piirteitä. Platon mm. on sanonut että Jumala geometrisoi. On myös ajateltu, että todellinen henkisyys löytyy äärettömien lukujen teoriasta, onhan Jumala ajateltu äärettömäksi.

- Fysiikan ja hengen suhde on nyt myös käsitellyssä kvanttiteorian ansiosta.

TUULA UUSITALO

Nykyisin vahvasti esillä oleva ja kvantifysiikan muotoilema entistä dynaamisempi maailmankuva on nostettu ehdolle uudeksi paradigmaksi, mikä herättää niin innostusta ja ilontunteita (henkisyysen erityisesti new agen kannattajat, joita on myös tieteenharjoittajissa) kuin myös vastustusta (vanhoillisempi osa tiedeyhteisöä) aivan **Kuhnin** tieteenteorian mukaisesti – sen lisäksi se on yksi vaihe historiallisessa kamppailussa siitä, kuka määrää tai ketkä määräävät mikä on oikeaa tietoa ja millä perusteella. On aiheellista luoda silmäys historiaan ja pohtia uskonnon, matematiikan, fysiikan ja myös filosofian yhteispeliä sekä keskinäisiä jännitteitä.

Henkisyysen ja maallisen tieteen välinen kilpa tiedon omistamisesta on historiallinen jatkumo. ”Alussa”, mitä nyt alkuna halutaan pitää, tiede on ollut uskonnon kanssa jonkinlaisessa symbioosissa – myös uskonto maagisena toimintana on ollut tiedon hakua ja sen hyödyntämistä. Esoterismi on kautta linjan ollut sekä tiedettä, magiaa että henkisyyttä – niiden muinaisessa merkityksessä. Tiede on saanut myöhemmin uusia määritteitä. Muinaisessa Kreikassa tiede oli osa filosofiaa ja se itsenäistyi uskonnoista, jotka tuohon aikaan elivät lähinnä myyteistä. Matematiikassa ja luonnonfilosofiassa säilyi henkisyysen arvo-maailma – hellenismi vei filosofiaa edelleen henkiseen suuntaan.

Tieteiden ja uskonnon symbioosi

Muinaisaikojen Mesopotamiassa ja Egyptissä sekä myös Etelä-Amerikassa ja monissa kulttuureissa ympäri maailmaa tiede palveli uskontoa: tähtitiede antoi kalenterin uskonnollisten riittien harjoittamiseksi. Jumalille piti uhrata tiettyinä tähtitieteellisesti tärkeitä päivinä. – Väinämöinenkin syntyi taivaallisen järjestyksen tutkijaksi. Pyramidit ja monet temppelit olivat tähtitaivaan mukaan rakennettuja. Kalenteri lienee matemaattisen ymmärryksen ensimmäisiä uskonnollisesti tärkeitä sovellu-

tusalueita. Mesopotamiassa käytettiinkin taivaankappaleiden kiertokulun laskemista helpottavaa lukujärjestelmää, jossa kantalukuna oli 60. Egyptiläistä matematiikanharjoitusta valaisevista lähteistä tärkeimmät ovat ns. *Rhindin papyrus*, noin vuodelta 1650 eKr., ja ns. *Moskovan papyrus* noin vuodelta 1850 eKr.

Matemaattinen hahmottaminen on ihmisen myötäsyttyisiä henkisiä kykyjä – täsmällisenä ja luotettavana se sopi uskonnon käyttöön. Samat uskonnon kelpaavat tiedot sopivat myös maanviljelyyn ja kaupankäyntiin sekä merenkulkuun. Ja myös maanmittaukseen, ”geometriaan” (geo = maa, sanan loppuosa viittaa mittaukseen) – esim. tulviva Niili vaati jatkuvaa maan uudelleen mittaamista, mitä geometrinen laskutaito helpotti huomattavasti. Mittauksen taas suorittivat asiaan vihityt papit, jotka myös

Matematiikkaa Mesopotamiasta nuolenpääkirjoituksella.

omasivat matemaattiset geometrian taidot – tosin ne olivat vasta erillisten laskusääntöjen tasolla ilman yhtenäistävää teoriaa. Matematiikka oli siten myös oikeuden ja oikeudenmukaisen vallankäytön väline kuten se on edelleenkin. Matematiikassa oli sellaista ajattelun ja etiikan perusrakennetta, että se päättyi luontevasti – lähes huomaamattomasti – osaksi filosofiaa ja ihmisen vakavinta ajattelua. Esim. yhtälö on eettisesti merkittävä keksintö, ehkä kaupan käynnin tuloksena syntynyt.

Muinaisessa Kreikassa matematiikkaan – ja myös fysiikkaan – suhtauduttiin henkifilosofisesti ja mm. pythagoralainen koulukunta etsi paitsi ratkaisuja geometrian ongelmiin myös kosmista harmoniaa musiikkiin ja planeettojen kiertoon liittyvän matematiikan kautta tuollon vallinneen maailmankuvan mukaisesti.

Pythagoraan yksikielisellä *monokordilla* tekemät kokeet ovat pätevää värähtelyn perustutkimusta ja myös koko musiikinteorian perusta. Niiden sisältämää kosmologista käsitystä tutkitaan edelleen henkisesti asennoituneissa esoteerisissa piireissä. Esim. **Erkki Lehtiranta** on kirjoittanut Pythagoraan musiikki- ja kosmologiatulkinnoista kirjassaan *Musiikin korkeammat oktaavit – ääni ja musiikki meissä ja maailmankaikkeudessa*.

Muinaisen Kreikan suurkeksintö: aksiomatiikka

Kreikkalainen matemaatikko **Eukleides** (n. 300 eaa.) teki järjestyttävän matemaattisen havainnon, jonka hän julkisti teoksessaan *Stoikheia* (*Elementa, Alkeet*). Hän pystyi purkamaan tosiasioina tunnetut geometriset havainnot nk. *aksioomiksi* (tai postulaateiksi). Aksioomat olivat joukko *keskenään ristiriidattomia* mutta samalla *toisistaan riippumattomia* loogisesti yhdisteltäviä lauseita. Jotta ristiriidattomuus ja riippumattomuus voitaisiin helposti todeta, aksioomat tehtiin *niin yksinkertaisiksi kuin mahdollista*. Näistä yhdistelemällä saatiin järjestelmä, jota voitiin myös rakentaa loputtomiin, mutta jotka kaikessa monimutkaisuudessaankin ovat aina palautettavissa aksioomiinsa. Jos jokin haluttiin todistaa todeksi, piti vain katsoa, toteutuvatko siinä aksioomat ja vain aksioomat ilman muita lisiä. Siinä oli siis *reduktiivinen*, osiin jakava puoli, että *deduktiivinen*, rakentava puoli.

Teoreettiseen ajatteluun kykeneviin kreikkalaisiin se teki suunnattoman vaikutuksen, joka ei ole tajunnastamme kadonnut mihinkään, päinvastoin. Aksiomaattinen ajattelu nimittäin on todettu niin hyväksi, että sitä on laajennettu kaikkiin muihinkin matematiikan aloihin ja lisäksi logiikkaan ja kaikkiin matemaattisloogiisiin tiedon ja tekniikan alueisiin – fysiikka etunenässä ja nykyisin erityisesti tietotekniikka. Joukko-oppi on koottu kokonaan matemaattisloogisista aksioomista, sitä kautta koko ma-

Euclideen patsas Oxfordissa

tematiikka on voitu johtaa joukko-opin pohjalta ts. palauttaa äärimmäisen yksinkertaisiin toisistaan riippumattomiin lauseisiin ja päästy sitä kautta uskomattoman suureen tarkkuuteen. *Matemaattinen totuus* on aksioomissa ja muuttamalla hallitusti aksioomia saadaan uudenlaisia matemaattisia järjestelmiä, lukujärjestelmiä laskusääntöineen, ”avaruuksia”, ”algebraja”, ym. matemaattisia rakenteita. Aksioomasysteemi on se varustus, jonka turvin koko teknologiamekin on rakennettu. Fysiikan tutkiminen ilman matemaattista tukiverkkoa ei ole mahdollista laisinkaan.

Toisaalta aksioomasysteemi rationaalisuudessaan on ajateltu liiankin totuudenläheiseksi ja vapauttavan ihmisen muiden henkisten aistiensa, kuten intuition käytöstä. Näinhän ei kuitenkaan viime kädessä ole. Aksiomatiikan merkillinen puoli on se, että täysin loogisena ja realiteetteihin perustuvana se voi johtaa käsittämättömiin tuloksiin. Kun alamme soveltaa yhteenlaskuaksioomaa ja alamme laskea numeroita yhteen yksi kerrallaan lähtien ykkösestä, huomaamme, että loppua ei tule, koska aksioomasysteemiin kuuluu, että kahden luvun yhteenlaskettu summa on myös saman lukujärjestelmän luku. Eli jos n on luku, niin luku $n + 1$ on myös luku, johon taas voi lisätä yhden. Tästä päästään äärettömän käsitteeseen. Ääretön voidaan ajatella kahdella tavalla: joko niin, että sitä lähestytään äärellisten lukujen kautta tai sitten tehdään ajatushyppäys ja päätetään, että kaikki luvut ovat olemassa yhtäikaa – jolloin saadaan *aktuaalinen ääretön*. Kuuluu *Akhilleus ja kilpikonnan* -paradoksi liittyy muinaisten kreikkalaisten matemaattisfilosofiin pohdin-

toihin, joissa äärettömän käsitettä lähestyttiin äärellisten lukujen kautta.

Ääretön voidaan saada aikaan myös jakamalla nollalla, millä on ollut suuri merkitys soveltussa matematiikassa, nimittäin sen välttämiseksi. Tietokoneiden alkuajana, kun ohjelmointi oli tehtävä itse, jokainen tietokoneen kanssa

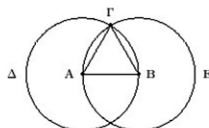
toimiva ehti huomata, että laskutoimitus, jossa jakajaksi tuli 0 pani koneen täysin sekaisin. Se yksinkertaisesti tilitäsi.

Jos taas aletaan vertailla esim. numero numerolta vaikkapa kaikkien luonnollisten lukujen 1, 2, 3, ... ja jonkin sen *aidon osajoukon* esim. kaikkien parillisten kokonaislukujen 2, 4, 6, ... määrää, huomaamme, että niitä on yhtä paljon; nämä lukujoukot ovat *yhtä mahtavia* – sanaa mahtava käytetään tällaisissa yhteyksissä.

Aktuaalisen äärettömän käsitteen toi tietoisuuteemme saksalainen matemaatikko **Richard Dedekind** (1831–1916). Määritelmä kuuluu: *Aktuaalinen ääretön on joukko, joka on yhtä mahtava aidon osajoukkonsa kanssa*. Nämä äärettömät ovat ns. transfiniittisiä lukuja. Suomessa vaikutti 1900-luvulla filosofi, professori **Uuno Saarnio** (1896–1977), joka platonistina uskoi, että jumaluus löytyy aktuaalisen äärettömyyden kautta. Taustana on mystikoille tuttu tunne: olla jumaluuden osa ja samalla yhtä koko äärettömän jumaluuden kanssa.

Aksiomatiikkaa on pyritty soveltamaan myös henkisyys: hyvyys, kauneus ja totuus olivat muinaisten kreikkalaisten perushyveet, aksioomat, joiden varassa ihmisten pyrkimyksiä voidaan tulkita ja rakentaa – ja johon voi lisätä uusia hyveitä, kuten rakkaus, viisaus, tieto jne. Henkisen rakenteen aksioomat näyttävät elävän ainakin **Eero Ojasen**

Εἰς τῆς δεξιᾶς εὐθείας πεπερασμένην τρίγωνον ὑπόθετον συντετρασθαί.
Ἐστω ἡ δεξιὰ εὐθεῖα πεπερασμένη ἡ ΑΒ.
Δεῖ δὲ εἶναι τῆς ΑΒ εὐθείας τρίγωνον ὑπόθετον συντετρασθαί.

Κέντρο μὲν τοῦ Α διαστήματι δὲ τοῦ ΑΒ κύκλος γεγράφω ὁ ΒΓΔ, καὶ πάλιν κέντρον μὲν τοῦ Β διαστήματι δὲ τοῦ ΒΑ κύκλος γεγράφω ὁ ΑΓΕ, καὶ ἀπὸ τοῦ Γ σημείου, κατὰ τὴν τετραπλῆν ἀκτίαν αὐτοῦ κύκλου, εἶναι τὰ Α, Β σημεία ἐπιτεταγμένων εὐθείαι αἱ ΓΑ, ΓΒ.

Καὶ εἶναι τὸ Α σημεῖον κέντρον ἐστὶ τοῦ ΓΔΒ κύκλου, ἵση ἐστὶν ἡ ΑΓ τῇ ΑΒ, πάλιν, εἶναι τὸ Β σημείον κέντρον ἐστὶ τοῦ ΓΑΕ κύκλου, ἵση ἐστὶν ἡ ΒΓ τῇ ΒΑ, ἀρα ἵση δὲ καὶ ἡ ΓΑ τῇ ΑΒ ἵση ἔσται ἡ ΑΓΕ ὅσα ἡ ΓΑ, ΓΒ τῇ ΑΒ ἐστὶν ἵση, τὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἴσα καὶ ἀλλήλους ἐστὶν ἴσα· καὶ ἡ ΓΑ ὅρα τῇ ΓΒ ἐστὶν ἵση· αἱ τρεῖς ὅρα αἱ ΓΑ, ΑΒ, ΒΓ ἴσαι ἀλλήλους εἶναι.

ὑπόθετον ὅρα ἐστὶ τὸ ΑΒΓ τρίγωνον, καὶ συνδεδεταὶ εἶναι τῆς δεξιᾶς εὐθείας πεπερασμένης τῆς ΑΒ.

[Εἰς τῆς δεξιᾶς ὅρα εὐθείας πεπερασμένης τρίγωνον ὑπόθετον συνδεδεταί:] ὡς πρὸς πρῶτον.

*Todistus Eukleideen Stoiikeiasta
Euclid-proof.jpg Lisenssi Gnu*

filosofiassa ja myös katolisen kirkon nettisivustoilla. Niissäkin on filosofisena taka-ajatuksena ”yhtä oleminen” ja rinnasteisuutta löytyy äärettömyyden matematiikan kanssa vaikka sitä ei suoraan sanotakaan.

Matematiikan hyödyntäjille aksiomatiikka tuo sekä etuja että ongelmia. Asenteisiin kätkeytyinä tunne pysyvistä ikuisista totuuksista antaa myös piilo-oletuksia, joita ei ehkä tule tarkastettua, sopivatko ne siihen realiteettiin, mistä kulloinkin on kyse.

Aluksi mm. ajateltiin, että nk. paralleeliaksioma – joka on voimassa kokemuksellisesti oikeassa tilakäsityksessämme, ts. euklidisessa avaruudessa – on ainoa olemassa oleva mahdollisuus; että valonsäde vastaa geometrian suoraa ja siis kulkee suoraan. Kuitenkin esim. gravitaatio, painovoima, vaikuttaa valonsäteen kulkuun ja silloin valonsäteen kautta määrittynyt suoruuksisuus jäi avoimeksi ja alettiin puhua kaareutuvasta avaruudesta. Silloin luovuttiin – kosmologisissa yhteyksissä – paralleeliaksiomasta. Ehkä sitä taas ollaan palauttamassa, kun eetterihypoteesikin on tullut jälleen aktueelliksi. Aksiomat ovat joka tapauksessa valinnaisia – tarkoituksiinsa joskus valittuja – eivät absoluuttisia totuuksia. Ne ovat ihmisajattelun apukeinoja suurten kokonaisuuksien hallitsemiseen, mutta niiden käyttäminen fyysisen luonnon – henkisestä puhumatta-

kaan – tulkitsemisessa vaatii paljon tutkimusta, oivallusta ja intuitiota.

Tieteen edistyminen ja uskonnon valta

Katolinen kirkko valtaan päästyään halusi pitää kaiken vallan käsissään dogmien avulla sekä uskonnon että tieteen häviöksi. Keskiajan tie-
tiede joutui tukeutumaan lähinnä **Aristoteleeseen** – Aristoteleesta oli tullut osa kirkon dog-

matiikkaa. Renessanssiaikana 1300–1500-luvuilla tie-
tiede pyrki vapautumaan kirkon kontrollista. Silloin tehtiin mm. paljon teknisiä keksintöjä, joiden moderniutta vieläkin ihmetellään. Esim. **Leonardo da Vincin** saavutukset ovat nyt vasta saaneet ymmärrystä osakseen. Koska kirkon puuttumista asioihin – muistelkaapa vain miten **Galileon** kävi – piti aina varoa, totuuden etsijät niin luonnontieteen kuin esoterisminkin parissa (ne eivät olleet kovin kaukana toisistaan vielä tuolloin) joutuivat piilotelemaan tutkimuksiaan.

Vasta valistuksen aika 1700-luvulla alkoi irrottaa tiedettä erilleen uskonnosta. Tällöin nimenomaan maallisesta tieteestä tuli totuuteen pyrkimisen tae – ja se asenne on jäänyt vallitsevaksi. Muistoissa kummittelevat kirkonkiroukset ja pakko ylläpitää vanhentuneita käsityksiä. Tämä huomataan aina sanoa, kun tieteen ulkopuolelta tulevaa jumaluskoota tai muuta ”ei-tieteellistä”

Zenonin Akhilleus ja kilpikonna

Zenonin paradoksit ovat Zenon Elealaisen (n. 490–420 eaa.) ja hänen oppilaidensa kehittämiä paradokseja, jotka perustuvat liikkeen, moneuden, jatkuvuuden ja äärettömyyden käsitteisiin.

Zenonin paradokseista tunnetuin lienee tarina Akhilleuksesta ja kilpikonnasta. Paradoksin mukaan kerkeäjäkainen Akhilleus ei kilpajuoksussa kykene koskaan ohittamaan kilpikonnaa, sillä ohittaakseen Akhilleuksen on ensin juostava siihen missä kilpikonna on. Kun Akhilleus saapuu tähän paikkaan, on kilpikonna liikkunut siitä eteenpäin. Sama toistuu kilpikongan uuden sijainnin suhteen. Näin Akhilleus ei koskaan saavuta kilpikonnaa.

– Tämän paradoksin ratkaisu liittyy siihen, että vaikka äärellisen matka jaettaisiin äärettömän moneen osaan, matka on silti äärellinen.

Wikipedia, http://fi.wikipedia.org/wiki/Zenonin_paradoksit

henkisyttä ilmaantuu tieteen kenttään ja ulkopuolisen uskomusmaailman vaikutus pyritään estämään. Luonnollisesti myös new age saa osakseen tätä arkkityyppistä torjuntaa. Tiedemaailma on oppinut varovaiseksi. Toisaalta tuntuu siltä, että tiede on pyrkinyt ottamaan kirkon paikan uskomuksia kontrolloivana instituutiona.

Huomatkaa muuten, että nykyajan kritiikki kohdistuu erityisesti ”newtonilaiseen maailmankuvaan”, ts. 1600-luvun tieteeseen, joka on voitokkaasti kestänyt 1900-luvulle asti ja jota ilman ei nykyistäkään tiedettä olisi. Silloin vaikuttivat mm. **Descartes**, **Newton** ja **Leibniz**, jotka pyrkivät hallitsemaan likipitään kaikki aikansa tieteet ja olemaan edelläkävijöitä vielä syntymättömilläkin tieteen aloilla. Ja joista ainakin Newton oli myös alkemisti ja okkultisti – mistä jälkimaailman tieteilijät ovat häntä kiivaasti moittineet.

1600-luvun pyrkimykset muistuttivat meidän aikamme integralistisia tavoitteita. Se oli nimittäin henkistä ja holistista omalla tavallaan, se oli filosofisten kokonaissysteemien ja kaikenkattavan kristinuskon – mutta samalla myös matematiikan ja fysiikan kehittämisen kulta-aikaa. Tiede, filosofia ja matematiikka pyrittiin tuolloin saamaan harmoniaan kato-lisen kirkon, sen ajatusmaailman ja suuruuden kanssa – uskonpuhdistuksesta huolimatta kato-linen kirkko oli edelleen länsimaisen kulttuurin suurin vaikuttaja. (Newton oli uskoltaan areiolainen, eikä uskonut Pyhään Kolminaisuuteen, mutta osasi pitää uskonsa piilossa!) Tiede kuvasi Jumalan ylevää kaikkivalttiutta yhtä hyvin kuin esim. **Händelin Messias**. Kehiteltiin suuria systeemejä, tulokset olivat hyviä ja suurimmaksi osaksi myös kestäviä. Fysiikassa alettiin kuitenkin yhä enemmän painottaa kokeellisuutta – mikä on kaikkien uusien paradigmojenkin äiti. Newtonin ohjenuora oli *Hypotheses non fingo* ts. ”en tee hypoteeseja”. Toisin sanoen hän pyrki perustamaan näkemyksensä kokeellisiin tuloksiin ja vain niihin.

Matematiikassa tehtiin merkittäviä, pysyvän arvon saaneita keksintöjä – keksittiin *derivointi* ja *integraalilaskenta* – ja niitä sovellettiin he-

ti fysiikkaan. (Tosin nykytietojen mukaan jo **Arkhimedes** 287 eaa.– 212 eaa. oli alustavasti keksinyt differentiaali- ja integraalilaskennan periaatteet, mutta kuten usein tapahtuu, ne olivat jääneet unhoon aikojen saatossa!) Niiden pohjalta ja niiden täsmentämiseksi matematiikassa luotiin sellaisia käsitteitä kuin jatkuvuus, suppeneminen ja raja-arvo, niiden kautta matemaattisesti luotu *euklidinen avaruus* tulee yksiselitteiseksi. Nämä ovat abstraktioita, joiden pätevyys fysiikassa ei kaikkialla ole itsestään selvää (Huom. koetulosten ensisijaisuus!), mutta jotka pääosin toimivat kiitettävästi ja ovat hyödyllisiä, koska elämämme ja normaali havaintokykymme tukee niitä. Mutta fysiikka toimii ennen kaikkea luonnon omien lakien pohjalta ja matemaattinen ajattelu on vain sen apuna.

Laskemisen ja mittaamisen onnistumiseksi fysiikka tarvitsee myös mittayksiköt ja joukon vakioita, joiden avulla eri tavoin saatuja mittaustuloksia suhteutetaan toisiinsa. Ranskan vallankumouksen ideat, vapaus, veljeys ja tasa-arvoisuus toivat mukanaan – vähäksi aikaa – järjen palvonnan, minkä pysyvänä tuloksena syntyivät myös nykyiset helppokäyttöiset kymmenjakoiset mittayksikkömme, jotka **Napoleon** sitten levitti koko Manner-Euroopan alueelle.

Newtonin mekaniikka on 1600-luvulta alkaen ollut fysiikan perusta, siinä on auki kirjoitettuna nykyisenkin fysiikan perusideat. Newtonilaisen katsomuksen peruskäsitteet, kuten aika, pituus (tai matka), massa, voima, nopeus, kiihtyvyys jne. ovat edelleen ihmisen arkipäivää ja fysiikan perusvälineistöä. Einsteinin erityinen suhteellisuusteoriakin teki siihen vain lisäolettamuksen valonnopeuden vakioisuudesta. – 1700-luvun suuren filosofin, **Immanuel Kantin** mukaan voimme havaita *oliosta sinänsä* vain sellaisia ilmiöitä, jotka aistimellisuutemme muoto sallii. Aika ja avaruus ovat ”aistimellisuutemme muotoja” eivätkä olion sinänsä ominaisuuksia.

Aistimellisuutemme tieteellinen jatke, kokeellinen tutkimus välineineen, kuitenkin kehittyi ja sen mukana tuli uusia teorioita, jot-

ka suhteuttivat joitakin peruskäsitteitä – mm. ajan, paikan ja energian käsitteitä – toisiinsa uudella tavalla. Ja samoin kuin matematiikan aksioomia, fysiikan peruskäsitteiden sopivuutta eri tarpeisiin tulee voida arvioida uudelleen – on luonnollista, että myös peruskokonaisuus ”aika ja avaruus” ovat nyt tutkimuksen alla.

Epätarkkuuden oivaltaminen

Mittaamisessa olennaista on mittausten tarkkuus, se ei ole koskaan absoluuttinen vaikka mittauksen kohde olisikin periaatteessa tarkoin määritettävissä. Todennäköisyyslaskenta – joka sekin on alkuaan 1600-luvun keksintöjä – on tuonut oman lisänsä erityisesti kvanttimekaniikkaan, jossa epätarkkuus ja epävarmuus täytyy hyväksyä luonnon tosiasiaksi – ei pelkästään mittauseroelmaksi. Muukaan on tullut joukko uusia luonnonvakioita, tunnetuin niistä on *Planckin vakio* h , joka toistuu useissa suhteellisuusteorian ja kvanttifysiikan kaavoissa.

Kaavojen muodostamisessa on ollut tiettyjä traditioita: esimerkiksi, kun jokin kaavassa näyttää kovin pieneltä suhteessa tutkittavaan asiaan, katsotaan että se voidaan poistaa hyvällä omallatunnolla. Tämä on ollut aikanaan hieno periaate, sen avulla on tuotu näkyviin tärkeitä asioita. Kohteiden pienennettyä kvanttitasolle ja suurennuttua kosmologisiin mittasuhteisiin se on jouduttu kyseenalaistamaan. – Itse asiassa myös ihmisen luontaiset hahmotuskäsitteet, kuten pieni ja suuri, kiinteä ja aaltomainen, tarkka ja epätarkka ovat nyt käsitteinä menneet sekaisin tai muuttuneet. Myös ajan käsite ja luonne on joutunut uuden tarkastelun ja kiistelyjen kohteeksi. Yhtäkkiä huomattiin myös se, että käytetyt mittauseroelmät välleineen saattavat olla liian karkeita ja vai-

kuttavat mittauksen tulokseen kertomatta sen enempää kohteestaan. Samoin se, että pelkillä ajatuksilla voi vaikuttaa koetulokseen. Tällaiset tilanteet ovat kylläkin hedelmällisiä, on pakko kehittää teorioita ja tekniikkaa.

Hiukkaset ovat aaltoliikkeen muodossa rajoittamattomia, mutta toisaalta kvantteina niillä on tietyn suuruinen energia. Aaltoliikkeen ei koskaan ole aivan tarkasti missään eikä siihen liittyviä fysikaalisia ominaisuuksia voi ilmoittaa tarkasti kaikissa suhteissa. Voi jopa ajatella, että se jossain määrin tavoittaa koko avaruuden. Tästä perspektiivistä katsottuna epätarkkuus alkaa liittyä myös hiukkaseen; josakin tietyssä avaruuden kohdassa hiukkasen sijainti on todennäköinen, muualla vähemmän todennäköinen muttei mahdoton. Ai-

na on jokin jäännös, yhtälöt eivät ole täsmällisiä mutta niiden epätarkkuus on määriteltävissä. Tämä epätarkkuus on havaittavissa mm. atomin radoilla elektronien etsiytyessä energiatasoan vastaavalle orbitaalille, on hetkiä, jolloin elektroni voisi olla millä orbitaalilla tahansa. Käsite nollapistekentästä taas liittyy koetuloksiin, joiden mukaan lämpö-

energian ollessa nolla Kelviniä eli *absoluuttisen nollapisteen* vallitessa jää kuitenkin vielä sähköilmiöitä jäljelle. Ts. sitä ajatellaan eräänlaisena minimienergiana, joka on kaikkialla.

Muinaisen Kreikan filosofiassa tehtiin oletus eetteristä, kaiken täyteen, johon kaikki muu on suhteessa. Se jäi elämään ja sitä on myös tutkittu kokeellisesti (kuuluisa Michelson–Morleyn koe, 1881, jonka tulosta on pidetty eetterihypoteesin vastaisena, mutta jonka on myös tulkittu todistaneen vain sen, ettei eetterillä ole erillistä omaa liikettä maapallon ympäristössä), mutta sittemmin eetterioletus hylättiin tarpeettomana, koska Einsteinin suhteellisuusteoria selitti asiat toisella tavalla. Nol-

Luonnonvakio on suure, jonka numeerinen arvo on universaali, eli paikasta ja ajasta riippumaton. Luonnonvakioita ovat muun muassa Planckin vakio h , valon nopeus tyhjiössä c , gravitaatiovakio γ ja sähkövakio ϵ_0 .

lapistekenttä voidaan kuitenkin tulkita ”etteeriksi” ja riippuen tulkitsijasta myös henkiseksi holistiseksi kokonaisuudeksi. Tähän yhteyteen on liitetty mm. ajatus joidenkin hiukkasten valonnopeutta suuremmista nopeuksista. *The Field*, Lynne McTaggartin kirja käsittelee näitä nollapistekenttään ja kvanttifysiikkaan liittyviä tutkimuksia henkisyyden perspektiivistä sillä olettamuksella, että niissä on löydetty jotain olennaista, joka ratkaisee henkisyyden ja tieteen ongelmallisen suhteen molempien hyväksi. Tosin silläkin ajatuksella on vastustajansa.

Löytyykö henkisyys?

1900-luvulla tiede ja tekniikka saavuttivat suuren läpimurron ihmisten elämässä ja toisen maailmasodan jälkeen tiede saavutti maallistuneimman vaiheensa – päätyen pahimmillaan mekanistiseen ihmiskäsitykseen. Henkisyyden etsintä kulki kuitenkin siinä ohella vaikkakin huomaa-mattomampana. Henkisyyden etsijöitä oli ja on mm. kvanttifysikoissa, joiden oli helppo löytää tutkimuksistaan hengen alaan viittaavia piirteitä – esim. ajatuksen ja *intention* vaikutuksia kvanttikojeisiin on pystytty tutkimaan. Tästä prosessista on lisää tietoa Anu Kumpulaisen artikkeleissa (siv. 106-139) Tosin Einstein – ensin tutkittuaan innoissaan kvanttifysiikan perusteita – perui tieteelliset löytönsä päätyen tunnettuun lausumaan: ”Jumala ei heitä noppaa.” Toisaalta mm. ydinfysikko K. V. Laurikainen (1916–1997) uskoi, että vapaa tahto tai jopa Jumala olisi löydettävissä epätarkkuusrelaation kautta, sillä se sallii muutakin kuin mekanistisen kohtalonomaisuuden. Näitä asioita pohti myös mystikko, jesuiitta Pierre Teilhard de Chardin (1881–1955), joka esitti ajatuksen *noosfääristä* ihmiskunnan yhteisestä tietoisuudesta etsien sitä kautta myös ”ihmiskehityksen päätepistettä”, Kristusta. Viime vuosikymmeninä kvanttifysiikkaan liittyvät henkiset spekulatiot ovat saaneet lisää tukea tutkimustuloksista, kuten *The Field*-kirjassa osoitetaan. Eihän tiedekään voi kauan olla yksinäinen saareke ilman filosofiaa, etiikkaa ja Jumalaa.

Kun tieteenteoriassa puhutaan paradigman muutoksesta, tarkoitetaan tieteen edistymisen kannalta hyödyllistä prosessia. Uutta vastustetaan niin kauan – pakotetaan tekemään kokeita ja hiomaan teorioita – kunnes se on osoitettu todeksi. Tämä on siis ideaali, mukana on myös raha- ja arvovaltakiistoja ym. vähemmän ihanteellista vastustusta. Toisaalta samakin asia joskus ymmärretään todeksi, joskus epätodeksi tiedeyhteisön ymmärryksen muuttuessa. Nykyisin paradigman muutoksesta puhutaan henkisyyden hyväksymisen perspektiivistä.

Emme kuitenkaan voi tietää, ovatko kvanttifysiikan löydöt viime kädessä sama kuin Pyhä Henki tai Jumala tai Kristus – henki on liukas otettavaksi kiinni fysiikan keinoin – mutta etsintä on aina oikein ja tieteen perusominaisuuksiin kuuluu mennä eteenpäin – totuutta kohti – mistä sitä ikinä löytyykään. Tämän katsauksen pohjalta voidaan kuitenkin nähdä, että hyvin erilaiset maailmankuvat ja niihin olennaisesti liittyvä henkisyys on tuottanut sekä kestäviä tieteellisiä tuloksia että myös väärää tietoa ja kaikkea siltä väliltä. Ihmisen tiedon tie kulkee erilaisten ymmärrysten kautta ja suhteutettuna eettisesti siihen suurempaan todellisuuteen missä mekin olemme osallise-na, tämä hengen matka tuo oivaltamisen iloa ja aineellista hyvää koko ihmiskunnalle. Kaiken lisäksi luonto on aina – väitträisin – perustaltaan tuntematon, joten tutkijoilla ja uusien teorioiden rakentelijoilla riittää työtä. ●

Kirjallisuutta

- Huttunen, Rauno & Kakkori, Leena: *Johdatus Kantin käsityksiin tiedosta ja moraalilaista*, 2006 joyx.joen-suu.fi/~rhuttun/kant.pp, luettu 9.3.2009
 Lehtinen, Matti: *Matematiikan historia*, Matematiikkalehti Solmu <http://solmu.math.helsinki.fi/2000/mathist/html/tnlask/index.html> luettu 6.3.2009
 Lehtiranta, Erkki: Musiikin korkeammat oktaavit – ääni ja musiikki meissä ja maailmankaikkeudessa Dialogia Oy 2004.
 McTaggart, Lynne: *The Field: The Quest For The Secret Force Of The Universe* Reviews, HarperCollins 2003
 Palomäki, Jari: *Uuno Saarnio, omintakeinen filosofi* Tieteessä tapahtuu 6/2002 <http://www.tsv.fi/TTA-PAHT/026/palomaki.pdf> luettu 1.3.2009
 Wikipedia http://fi.wikipedia.org/wiki/Isaac_Newton, luettu 9.3.2009
 Wikipedia http://fi.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci, luettu 9.3.2009

”Meidän tehtävämme on omaksua uusi tieteellinen ymmärrys, joka antaa sijaa jumalalliselle tietoisuudelle kaikessa, että voimme siirtyä erillisyydestä eheyteen ja luoda rauhanomaisen ja kestäväen tulevaisuuden.”

Ervin Laszlo

Holistinen maailmankuva

– silta uskonnon ja tieteen välillä

Holistisella maailmankuvalla tarkoitetaan uutta maailmankuvaa, jossa tieteellinen uusi tutkimustieto on lähestymässä henkisinä ja uskonnollisina pidettyjä käsityksiä. Mystikot ovat sisäisen todellisuuden tutkijoita ja tiedemiehet tutkivat ulkoista todellisuutta. Vain yhdistämällä nämä kaksi voimme alkaa lähestyä elämän mysteereitä.

ANU KUMPULAINEN

Tieteen ja henkisyyden synteesi on henkisen tien kulkijan tavoite. Kulttuurimme opettaa tieteen ja uskonnon olevan kaksi toisistaan erillään olevaa osaa, joita ei tulisi edes yrittää yhdistää. Tiede on perinteisesti nähty järjen ja ulkoisen todellisuuden hallinnan välineenä, kun taas uskontoa on pidetty henkilökohtaisena kysymyksenä, joka liittyy enemmän tunteisiin ja etiikkaan.

Onko vaihtoehtoajattelu heijastusta paljon laajemmasta muutosprosessista, joka koskee koko länsimaista kulttuuria?

On sanottu, ettei uskontoa tulisi edes yrittää ymmärtää, vaan se tulisi hyväksyä vain sellaisenaan. Tämä asenne on johtanut tilanteeseen jossa länsimainen kulttuuri on vieraantunut moraaliarvoista ja henkisydestä tavalla, jossa tiede on asetettu vastakkain henkisyyden kanssa. Tiede toimii ilman henkistä perustaa, mikä on johtanut tieteen väärinkäyttämiseen ja erilaisiin negatiivisiin vaikutuksiin.

Tieteessä on kuitenkin monia erilaisia suuntauksia, jotka kilpailevat virallisen totuuden asemasta. Tieteen historioitsijat, erityisesti **Thomas Kuhn** on tunnistanut, että tieteen historian missä tahansa vaiheessa, ilmiöt jotka eivät sovi vallalla olevaan malliin tai paradigmaan, ohitetaan tai jätetään huomiotta – tai selitetään pois. Niitä kutsutaan anomalioiksi. Kuitenkin ne kieltäytyvät häviämästä. Ennen tai myöhemmin tieteen on laajennuttava käsittämään myös ne.

Transmoderni kehitysvaihe ja tiede

Transmodernismiksi kutsuttu kehitysvaihe – joka näkyy muun muassa kvanttifysiikan tulkinnoissa, mielen ja materian vuorovaikutuksessa, parapsykologian tutkimuksen eri muodoissa sekä transpersoonallisen psykologian tutkimuksissa muuntuneista tajunnantiloista – kertoo siitä, että tiede ja henkisyys ovat sulautumassa yhteen.

Aistijärjestelmämme sanelee meille sen mitä me voimme kokea meitä ympäröivästä todellisuudesta. Me tutkimme ulkoista todellisuutta tieteen välinein tiedostamatta, että se todellisuus, jota tutkimme, ei ole koko todellisuus. Emme voi tavoittaa todellisuutta suoraan ja siksi meidän tulisi nöyrytyä elämän mysteerin

edessä ja luopua siitä harhaluulosta, että tiede voisi koskaan lopullisesti selittää asioita. Tieteen tulisi osata yhdistää ulkoisen todellisuuden tutkimiseen myös ymmärrys sisäisen todellisuuden tutkimisesta.

Mystikot olivat sisäisen todellisuuden tutkijoita kun taas tiedemiehet tutkivat ulkoista todellisuutta. Vain yhdistämällä nämä kaksi voimme alkaa lähestyä elämän mysteereitä. Tämä prosessi on kuitenkin laadultaan henkinen – ei vain tiedollinen tai älyllinen. Se on suoran kokemuksen polku. Todellinen tutkija muistaa sen, ettei hän itse koskaan kykene yksin tekemään mitään. Hän ei kykene luomaan elämän ihmettä laboratoriossaan. Vain Jumala kykenee siihen, miten me sitten hänet käsitämme.

Tieteen valtavirta vs. elävä maailmankaikkeus

Länsimainen tieteenämme on kulkenut monen eri paradigmanmuutoksen kautta. Fysiikan piirissä on ollut kolme selkeästi toisistaan erottuvaa paradigmaa, joista ensimmäinen on **Newtonin** klassinen fysiikka, toinen **Einsteinin** suhteellisuusteoria ja kolmas kvanttifysiikan todellisuuskäsitys. Newtonin klassisen fysiikan mukaan tila ja aika ovat absoluuttisia ja fysiikan reaktiot tapahtuvat lineaaristen syyseuraus -vuorovaikutusten alaisina. Einsteinin suhteellisuusteorian mukaan aika ja tila ovatkin suhteellisia. Hän loi käsitteen tila-aikajatkumosta, jossa aika nähtiin yhtenä tilan ulottuvuutena. Einstein osoitti myös materian olevan pohjimmiltaan energiaa.

Aina siitä asti, kun **Descartes** oli julistanut mielen olevan erillisen kehosta, olivat kaik-

ki tieteenalat kuitenkin tehneet selvän eron mielen ja materian välille. Klassisen fysiikan piirissä ei ollut tarpeen edes puhua tarkkailijasta, sillä Newtonin todellisuuskäsityksen mukaan kaikki oli olemassa riippumatta siitä, katseliko joku sitä vai ei. Tieteen uusin kehitys on kuitenkin osoittanut ihmisen tietoisuuden olevan keskeinen tekijä todellisuutemme muokkajana.

Suuri osa länsimaisesta tieteestä on liittynyt lähestymistapaan, jossa asiat hajotetaan osiin ja tutkitaan sitten niitä, olivatpa ne sitten atomeja, geenejä tai elimiä. Paljon on opittu tällä tavalla, mutta nyt vasta olemme havahdumassa sen hintaan ympäristöllemme ja ihmisen, eläinten ja kasvien terveydelle. Organismit, ekosysteemit ja jopa yhteiskunnat toimivat elävien kokonaisuuksien mukaan ja niitä tulee ylläpitää tästä ymmärryksestä käsin.

Onko vaihtoehtojattele heijastusta paljon laajemmasta muutosprosessista, joka koskee koko länsimaista kulttuuria? Kulttuurimme on kuitenkin keskellä ennennäkemättöä systeemiromahdusta sekä kasvihuoneilmiötä, johon liittyy eko-

loginen romahtaminen, lajien sukupuuttoon kuoleminen, nälänhätä, väkivalta, samalla kun turvallisuutemme ja luottamuksemme on saanut syvän kolahduksen. Samaan aikaan on olemassa kasvava tietoisuus koko todellisuuden ja kokemuksen eri aspektien yhteenkuuluvuudesta. Onko tie pelastukseen sen tunnistamisessa, että operoimme vanhassa, mekanistisessa ja kilpailua korostavassa mallissa?

Globaali lähtökohta

Fritjof Capra esittelee kulttuurievoluution dynamiikkaa kirjassaan *Turning Point: Science,*

Society and the Rising Culture. Meidän aikamme käännekohta on kuitenkin aikaisempia mullistavampi, sillä muutos on globaali ja koskee samanaikaisesti useita eri kulttuurin alueita. Näitä ovat patriarkaalisen kauden loppu, fossiilisten polttoaineiden aikakauden loppu sekä maailman kuvan muutos, jotka ovat kaikki tapahtumassa samanaikaisesti. Yksilöinä, yhteiskuntana, sivilisaationa ja planetaarisena ekosysteeminä olemme tulossa käännekohtaan.

Nykyisen tietellisen maail-

*Fritjof Capra (s. 1939) valmistui teoreettisen korkeaanerгияfysiikan tohtoriksi Wienin Yliopistosta v. 1966 ja on siitä lähtien opettanut ja tehnyt tutkimusta tällä alalla eri yliopistoissa Euroopassa ja USA:ssa. Monien tieteellisten artikkeleiden julkaisemisen lisäksi Capra on kirjoittanut ja julkaissut laajasti modernin tieteen filosofisista aspekteista. Capra kirjoitti tunnetuimman teoksensa *The Tao of Physics* (suom. *Fysiikka ja Tao*) 1970-luvulla asuessaan Lontoossa. Kirjasta tuli useille kielille käännetty maailmanlaajuinen bestseller. www.fritjofcapra.net*

mankuvamme käsitys maailman mekanistisesta perusluonteesta olettaa, että maailmankaikkeus toimii kausaalisten fysiikan lakien mukaisesti. Tieteen aikakauttamme hallitsee rationaalinen ajattelu, jossa järkipäistä ajattelua pidetään ainoana todellisen ja luotettavan tiedon lähteenä. Descartesin rationaalisen ajattelun mukaan mieli ja materia ovat kaksi eri asiaa, mikä johti maailmankuvaan, jossa asiat ovat olemassa toisistaan riippumatta, erillisinä ja niitä pyrittiin ymmärtämään jakamalla ne aina yhä pienempiin ja pienempiin osiin. Reduktionismissa osasten ominaisuuksien ja vuorovaikutusten nähtiin määrävän kaikkia luonnonilmiöitä. Tätä karteesiolaista ajattelutapaa luonnosta alettiin soveltaa myös elollisiin organismeihin, joiden ajateltiin olevan erillisistä osista koostuvia koneistoja.

Yleisen väärinkäsityksen mukaan kaikki mentaaliset toiminnot, mm. tietoinen valppaus (conscious awareness) ovat seurausta yksinomaan aivojen komputationaalisesta luonteesta, mistä siis pitäisi seurata, että myös elektroniset tietokoneet ovat tietoisia. Tämä johti siihen, että myös ihmisen mielen toimintaa ja tietoisuutta alettiin lopulta selittää ja tutkia reduktionistisesti.

Roger Penrose kritisoi teoksessaan *The Emperor's New Mind* tätä teoriaa siitä, ettei tietoisuuden ilmiötä voida yhdistää nykyiseen fyysiseen teoriaan. Penrose esittää fysiikan periaatteisiin, kosmologian tutkimukseen, matematiikkaan ja filosofiaan perustuvien tutkimustensa perusteella tieteelliset syyt sille, miksi kone ei koskaan tule pystymään edes jäljittelemään inhimillistä ajattelua. Mieleemme tietoinen aspekti ei selity komputationaalisella teorialla, eikä tietoista mieltä kyetä selittämään vallalla olevassa tieteellisessä maailmankuvassa. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa tietoisuutta on toisinaan alettu pitää jopa tieteen vastakohtana. Toisaalta millään komputationaalisella ajattelun mallilla ei voida selittää kaikenkattavasti matemaattista ajattelua. Tiedettä kalvaa myös kvanttifysiikan mikromaailman ja klassisen fysiikan makromaailman välinen ristiriita.

Klassisen fysiikan perusta, newtonilainen ajattelu perustuu näkemykseen, jonka mukaan maailmankaikkeus on järjestäytynyt, ennustettavissa oleva mutta samalla jumallainen mekanismi. Tästä seurasi päätelmä, jonka mukaan myös ihminen, Luojan lain mukaisesti, olisi rakentunut samalla tavoin. Tämän ajattelun mukaan myös ihmiskeho nähtiin biologisena koneistona. Newtonilainen maailmankuva palveli hyvin teollisen vallankumouksen aikana, mutta tieteen edistyessä huomattiin, etteivät newtonilaiset selitysmallit päteneet enää kaikkiin luonnonilmiöihin. Näitä olivat fysiikan piirissä mm. hiukkasfysiikka, valon käyttäytyminen, sähkö ja magnetismi.

Kuolleesta osasta elävän järjestelmän ymmärtämiseen

Elävä olento on enemmän kuin kuollut ruumis. Reduktionistisen ja mekanistisen tieteen ongelma on ollut se, että tutkimme alkuaineita, fysiikan ilmiöitä ja kemiallisia reaktioita laboratorioissa ymmärtämättä kuitenkaan elollisissa organismeissa tapahtuvia ilmiöitä kokonaisvaltaisesti. Holistinen tiede onkin alkanut tutkia eläviä järjestelmiä. Puhutaan myös niistä ylläpitävästä elinvoimasta, joka aiheuttaa koherenssia ja synergiaa. Tämä elämänvoima aikaansaa järjestäytyneisyyden tilan ja ylläpitää jatkuvaa uusiutumista solutasolla. Elävän järjestelmän tunnusmerkkejä ovatkin *autopoiesis*, eli itseorganisoidumisen periaate, jonka mukaan elävä järjestelmä pyrkii jatkuvasti sopeutumaan ympäristön ja järjestelmän itsensä aiheuttamiin muutoksiin.

Reduktionismi on johtanut tiedemaailman pirstaloitumiseen näennäisesti toisistaan riippumattomiin osa-alueisiin, ja on heijastunut voimakkaasti mm. lääketieteeseen, psykologiaan ja biologiaan. Fritjof Capran mukaan kriisimme johtuukin siitä, ettei asioiden välisiä riippuvuussuhteita ole otettu riittävästi huomioon. Kokonaisuuksien tutkiminen on haastavaa. Holistinen, poikkeittieteellinen nä-

Materialistisen tieteen anomalioita

Nollapistekenttä selittää monia materialistisen ja mekanistisen tieteen selittämättömiä ilmiöitä eli anomalioita. Näistä tärkeimmät Ervin Laszlo on esittänyt seuraavasti:

Kosmologia

- Maailmakaikkeuden litteys, ei laajene eikä supistu tai romahda. Puuttuva massa maailmankaikkeudessa. Gravitaation voima suurempi, kuin tunnettu massa antaisi aiheen olettaa. Vaikka "pimeä aine" otettaisiin laskelmissa huomioon, sekään ei riittäisi. Massaa ja materiaa puuttuu.
- Maailmankaikkeuden laajeneminen gravitaatiosta huolimatta, olettaisi hidastuvan tai vetävän kasaan maailmankaikkeutta.
- Pyhä geometria: tietyt suhteet esiintyvät luonnossa kautta linjan. Hienoviritys.
- Horisonttiongelman: Kaikki kehitty samojen mallien mukaan etäisyydestä riippumatta. Tieto ei voisi kulkea valon välityksellä (valonnopeudella).
- Universaalit vakiot, jotka mahdollistavat elämän harmoniset suhteet.

Kvanttifysiikka

- "Materia ei koostu materiasta" (Hans Durr)
- Non-lokaalisuus: Yhteys kahden hiukkasen tai hiukkasryhmän välillä.
- Ennen mittausta, hiukkaset ovat missä tahansa potentiaalisessa tilassa – rinnakkaistodellisuudet?
- Epätarkkuusperiaate: Hiukkasen paikkaa ja nopeutta ei voida mitata samaan aikaan.
- Kun tarkkailemme yhtä hiukkasta, siihen liittyvät hiukkaset myös asettuvat kohdalleen ts. "romahtavat". Tämä tapahtuu jopa vain koetta suunniteltaessa, vaikka koetta ei koskaan edes toteutettaisi.
- Teleportaatio mahdollista hiukkasfysiikassa.
- Elävä olento on makroskooppinen kvanttisysteemi.

Biologia

- Organismin superkoherenssi, järjestäytyneisyys.
- Elävän organismin kaikki osat ovat multidimensionaalisesti, dynaamisesti ja ilman viivettä yhteydessä toisiinsa.
- Solut – elimet – koko keho

- Koherenssi suhteessa myös ympäristöön. Ympäristön muutokset heijastuvat ja vaikuttavat organismiin.
- Mukautuminen, evoluutio, jota ilman laji ei säily. Poikasille kehittyy kykyjä, joita emolla ei ollut ympäristön muutoksiin sopeuduttaessa.
- Informaatio ei voisi siirtyä kemiallisten ja fysiologisten "biljardipallo"-efektien avulla riittävän nopeasti.
- Geenit – organismit – lajit – ympäristö
- Siemenen kehitys kasviksi, ihmisalkion kehitys ihmiseksi. Solujen jakautuminen ja erikoistuminen.

Tietoisuuden transpersoonallinen luonne

- Alkuperäiskulttuureissa hyvin tunnettu viiden aistin ulkopuolinen kommunikointi.
- Eri kulttuureissa ilmenevät yhtäläisyydet etäisyydestä ja aikakaudesta riippumatta.
- Laboratoriotutkimukset osoittavat, että on mahdollista välittää kuvia ja vaikutelmia, erityisesti jos henkilöillä on voimakas tunneyhteys toisiinsa. (Pariskunnat, sisarusparit, ystävät.)
- Rukouksen ja meditaation parantava voima.
- Tietetyt kuvat ja ajatukset – universaalit symbolit ja arkkityypit – ilmenivät toisistaan riippumatta yhä uudestaan kaikissa kulttuureissa nykyaikana ja menneisyydessä.
- Mielellä on kyky vaikuttaa toiseen mieleen, kehoon. Telesomaattinen tai non-lokaalinen terveydenhoito. Parantaminen. Sympaattinen magia hyvässä ja pahassa.

Muisti

- Vakuumikierteet/pyörteet tallentavat informaatiota ne kerran luoneista hiukkasista. Interferenssimallit tallentavat informaatiota kaikkien muiden hiukkasten liikkeistä, jotka tulleet pyörteiden vaikutuspiiriin.
- Atomit – molekyylit – makromolekyylit – solut – organismit – populaatiot – ekosysteemit
- Ei rajaa tiedolle, jota vakuumi voi tallentaa ja välittää vrt. meri.
- Kvanttivakuumi luo holografisen kentän, joka toimii maailmankaikkeuden muistipankkina.

kökulma on kuitenkin Capran mukaan avain aikamme ongelmien ymmärtämiseen.

Kulttuurin on voitava kehittyä joustavasti, jotta uusi tasapaino olisi mahdollinen. Uuden maailmankuvan taustavoimia ovat Capran mukaan kansalaisjärjestöt, ympäristönsuojelijat, feministit ja henkisyttä korostavat liikkeet, joiden tulisi herätä tiedostamaan yhteiset tavoitteensa ja arvonsa.

Tieteen ja uskonnon synteesi

Länsimainen tiede ja todellisuuskäsitys ovat kehittyneet vaiheeseen, jossa materialistinen, mekanistinen ja reduktionistinen todellisuuskäsitys on alkanut natista liitoksissaan uuden tieteen vallankumouksellisten löytöjen seurauksena. Transmodernismin hengessä olemme todistamassa uuden tieteellisen paradigman syntyprosessia, jolle leimaa-antavia piirteitä ovat idän ja lännen ajattelun, tieteen ja uskonnon ja aineen ja hengen synteesi.

Holistisella maailmankuvalla tarkoitetaan uutta maailmankuvaa, jossa tieteellinen uusi tutkimustieto on lähestymässä henkisinä ja uskonnollisina pidettyjä käsityksiä. Uusi maailmankuva on luonteeltaan poikkitieteellinen. Holistinen maailmankuva perustuu ajatukseen, jonka mukaan koko maailmankaikkeus on nk. *nollapiste-energiakentän* tai Akasha-kentän, kaikkialla läsnä olevan ja kaiken informaation sisältävän energiakentän läpäisemä ja että ihmisellä on sen kautta yhteys kaikkeen tietoon maailmassa ajasta ja paikasta riippumattomalla tavalla. Ihmisen mieli on siten luonteeltaan rajoittamaton ja tietoisuudella on tärkeä rooli todellisuuden rakentumisen prosessissa.

Tieteen uusi suuntaus on saanut alkunsa kaikessa hiljaisuudessa eri puolilla maailmaa. Myös

suurten huippuyliopistojen tutkijat kvanttifysiikan, informaatiotieteiden, kognitiotieteiden, tietoisuuden tutkimuksen, biologian ja ekologian alalla ovat alkaneet lisääntyvässä määrin osallistua prosessiin. Materialistisen todellisuuskäsityksen ja klassisen fysiikan paradigmat ovat korvautumassa uuden tieteen esiintuomalla uudella todellisuuskäsityksellä, johon perustuvat tutkimustulokset ovat luomassa perustaa tieteen uudelle holistiselle paradigmalle

Hengen ja aineen liitto on uuden maailmankuvan ydin

Holistisen ajattelun valossa ihmisen mieli, jonka kautta me tulkitsemme ulkoista todellisuutta, on ensisijainen. Ei ole olemassa varsinaista objektiivista todellisuutta, vain paremminkin se kuva todellisuudesta, jonka me aistimme perusteella kykenemme siitä luomaan. Delfiini, joka kykenee vastaanottamaan lähes 100 % elektromagneettisen spektrin informaatiosta, elää täysin toisenlaisessa todellisuudessa, kuin ihminen, jonka vastaava luku on 10 %:n luokkaa. Me kykenemme näkemään vain nk. näkyvän valon eli sateenkaaren värien osan koko spektristä.

Toinen merkittävä asia, joka jokaisen ”kovan tieteen” edustajan tulisi muistaa on, että kaikki

kokemus on tulkinnanvaraista. Kaikki koheet ovat aina tietyn ihmisen tekemiä tietyissä olosuhteissa ja tietyin odotuksin varustettuina. Tutkijan odotukset siis ovat merkittävä tekijä kvanttifysiikan tutkimuksen lisäksi myös muilla tieteenaloilla. Ihminen tulkitsee informaatiota omien linssiensä ja ennako-oletustensa mukaisesti, ja jos hän törmää asioihin tai ilmiöihin, jotka eivät tähän viitekehykseen mahdu, hän usein torjuu ne asioita hankaloittavina seikkoina. Länsimaaisessa tieteessä tästä on

Holistisen tieteen valossa kaikki on yhteydessä kaikkeen ja osa on jatkuvassa vuorovaikutuksessa kokonaisuuden kanssa. Enää edes omat ajatuksemme eivät ole yksityisiä, ne luovat kenttiä, jotka vaikuttavat ympäristöön.

Nollapiste-energia yhdistää kaiken ajan ja paikan tuolla puolen. Sitä on kutsuttu myös akashaksi.

tehty ”tiedettä”, kun taas uskonto, parapsykologia, tietoisuustutkimus, alkuperäiskansojen tiedonsaantimenetelmät, vaihtoehtoiset hoitomenetelmät, uudet vapaat energiamuodot jne. on niputettu ”pseudotieteeksi”.

Ongelmana on kuitenkin se, että ihminen itse on materialistisen tieteen suurin anomalia. Kuka sinä olet? Oletko kehosi? Vai mielesi? Ei sitä ei tätä - kuuluu idän viisaus. Ihminen on jotakin enemmän kuin aineellinen puoli. Mitä on rakkaus? Mitä kauneus? Ne ovat sielun ominaisuuksia. Kuinka kauan meidän täytyy kieltää tieteessä se, mikä kuitenkin tekee ihmisen elämästä mielekkään. Vaimo ei ole vain kasa atomeja ja alkuaineita.

Reduktionismista holismiin

Schumacher Collegen perustajan, biologi **Stephen Hardingin** mukaan suuri osa länsimaisesta tieteestä on liittynyt lähestymistapaan, jossa asiat hajotetaan osiinsa, ja tutkitaan sitten niitä, olivatpa ne sitten atomeja, geenejä tai elimiä. Holistinen tiede edustaa radikaalia ja uutta tapaa ymmärtää luontoa. Sitä edustavat mm. Gaia- ja kompleksisuusteoriat, **Goethen** edustama tiede ja havaintomenetelmät; eläinten tietoisuus ja hyvinvointi, sekä luonnon luovuus.

Holistisen tieteen valossa kaikki on yhteydessä kaikkeen ja osa on jatkuvassa vuorovaikutuksessa kokonaisuuden kanssa. Enää edes omat ajatuksemme eivät ole yksityisiä, ne luovat kenttiä, jotka vaikuttavat ympäristöön. Eräs parhaiten tunnetuista tutkimuksista ovat **Masaru Emoton** valokuvaamat veden kidera-

kenteet, joissa ihmisen ajatus, eri musiikkilajit ja jopa erilaiset luonnon vesinäytteet saavat aikaan ällistyttäviä muutoksia kiderakenteissa mikä todistaa konkreettisella tavalla mielen ja energian vaikutuksen aineeseen.

Ihmisen tietoisuuden on todettu olevan olennaisen tärkeä voima maailmankaikkeudessa. Uuden fysiikan valossa me kirjaimellisesti luomme oman todellisuutemme. Tätä meidän on kuitenkin vaikea hahmottaa eläessämme viiden aistimme määrittelemässä ”todellisessa”, näkyvässä aineen maailmassa. Tieteen uusin kehitys on jäänyt useimmille tuntemattomaksi, sillä se on kyseenalaistanut vanhan tieteellisen maailmankuvamme peruseriaatteen.

Rooman klubin perustajajäsen, professori ja evoluutiotutkija, ja myöhemmin holistista tiedettä tunnetuksi tekevän Budapestin klubin perustanut **Ervin Laszlo** (s. 1932) kuvaa teoksessaan *Science and the Akashic field* kehittämiään yhtenäisteoriaa, jota hän kuvaa uudeksi ymmärrykseksi luonnosta, mielestä ja maailmankaikkeudesta. Akasha-kenttä ja sen edustama uusi todellisuuskäsitys tarjoavat nykyihmiselle mahdollisuuden rakentaa merkityksellisen maailmankuvan, joka palauttaa ihmisen maailmankaikkeuden keskukseen. Tämän kaikkialla läsnä olevan ja jopa toisinaan Jumalaan verratun kentän kautta kaikki on yhteydessä kaikkeen, ajan ja paikan rajoitukset ylittävällä tavalla. Intian filosofiassa tämä kenttä tunnetaan Akashana, maailmankaikkeuden muistipankkina.

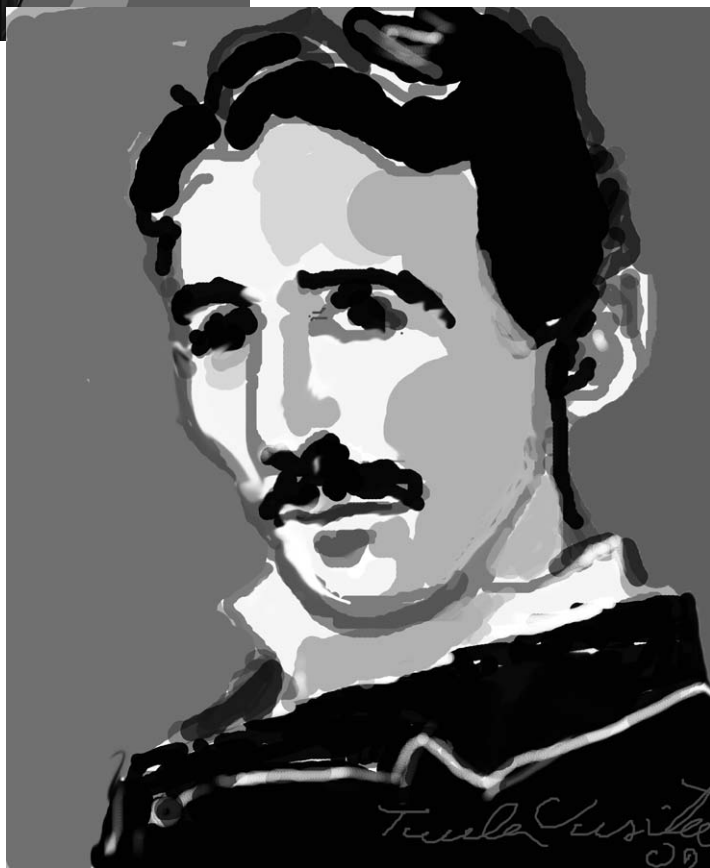
Jo Itävalta-Unkarissa (1852–1943) syntynyt **Nikola Tesla**, eräs suurimpia tiedemiehiä ja

Ervin Laszlo (s. 1932) on johtava asiantuntija systeemifilosofian ja yleisen evoluutioteorian alalla. Hänet tunnetaan myös työstään tulevaisuudentutkimuksen ja johtamisen alalla. Laszlo on toiminut filosofian, systeemitieteiden ja tulevaisuudentutkimuksen professorina USA:ssa, Euroopassa ja Kauko-Idässä. Häneltä on ilmestynyt 36 kirjaa, joita on käännetty 16 kielelle. Nykyisin Laszlo toimii perustamansa Budapestin klubin puheenjohtajana sekä perustamansa yleisen evoluutioteorian tutkimusryhmän johtajana. Hän on mm. Berliinin kansainvälisen rauhanyliopiston tieteellinen johtaja, Pariisin monitieteellisen yliopiston hallituksen ja monien muiden instituutioiden jäsen.

Materialistisen todellisuuskäsityksen ja klassisen fysiikan paradigmat ovat korvautumassa uuden tieteen esiintuomalla uudella todellisuuskäsityksellä, johon perustuvat tutkimustulokset ovat luomassa perustaa tieteen uudelle holistiselle paradigmalle. Alan tunnetuimpia tutkijoita ovat mm. Fritjoff Capra, William Tiller, Stanislav Grof, Ervin Laszlo, Rupert Sheldrake, Deepak Chopra, Larry Dossey, Ilya Prigogine, David Bohm ja Peter Russell.

Uuden paradigman tutkijoiden tieteellisen työn tuloksia on popularisoinut palkittu journalisti kirjailija Lynne McTaggart teoksissaan *The Field* ja *The Intention Experiment*. Hän mainitsee tutkijoita, joiden työ on johtanut uuteen tieteseen, uuteen näkemykseen maailmasta: mm. tutkijat Jack Benveniste, William Braud, Brenda Dunne, Bernard Haisch, Basel Hiley, Robert Jahn, Ed May, Peter Marcer, Edgar Mitchell, Roger Nelson, Fritz Albert Popp, Karl Pribram, Hal Putchoff, Dean Radin, Alfonso Rueda, Walter Schempp, Marilyn Shlitz, Helmut Shmidt, Elisabeth Targ, Russell Targ, Charles Tart ja Mae Wan-Ho.

Itävalta-Unkarissa syntynyt Nikola Tesla (1852–1943) oli eräs suurimpia tiedemiehiä ja keksijöitä. Hän kehitti monia keksintöjä, jotka perustuivat nollapiste-energiaan.

keksijöitä, kehitti viime vuosisadan vaihteessa monia keksintöjä, jotka perustuivat nollapiste-energiaan. Hän kuvailee tätä maailmankaikkeuden taustakenttää teoksessaan *Man's Greatest Achievement* seuraavasti:

”Tämä alkuperäinen välittäjäaine, eräänlainen voimakenttä, tulee materiaksi kun praana, kosminen energia vaikuttaa siihen, ja kun tämä vaikutus lakkaa, materia katoaa ja palaa Akashaan. Koska tämä välittäjäaine täyttää koko avaruuden, kaikki on siihen yhteydessä.”

Teslan kannattama Akasha, eli eetteritodellisuus kuitenkin unohdettiin, kun Einsteinin neliulotteinen maailmankaikkeuden malli tuli hallitsevaksi. Nytemmin **Bohm**, **Puthoff** ja kasvava joukko muita tutkijoita ovat kuitenkin alkaneet uudelleen tutkia sitä. Nollapistekentän vaikutuksia kuvaavia ilmiöitä ovat mm. atomeja kiertävien elektronien pysyminen radoillaan, sekä tasapaino planeettojen kierto- liikkeessä auringon ympäri.

Nollapiste-energia on fysiikan käsite, joka kuvaa sitä valtavaa energiamerta, joka on olemassa kaikkialla. Koko materiaallinen todellisuutemme on saanut siitä alkunsa. Se on kuin kaiken informaation sisältämä energiameri jota myös kutsutaan vakuumiksi, tyhjiöksi. Nollapiste-energia tarkoittaa tyhjässä tilassa yhä olevaa energiaa, jonka potentiaali on rajaton. Nollapiste-energia löydettiin alun perin tutkimuksessa, jossa lähes absoluuttisessa nollapisteteessä havaittiin elektromagneettisia ilmiöitä. Se, mitä ennen olimme tottuneet pitämään tyhjänä, olikin täynnä tätä alkuenergiaa.

John Wheeler todisti jo 1960-luvulla, että yksi neliometri ilmaa sisälsi yhtä paljon energiaa kuin mikä sisältyi koko maailmankaikkeuden sisältävään materiaan. Suurin osa energiasta oli ei-aineellisessa muodossa. Me elämme tämän energian ympäröiminä ja sen kautta meidän kehomme ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa tämän taustaenergian kanssa sillä se sisältää elintoimintojemme vaatiman infor-

maation elämän mahdollistajana. Nollapiste-energia yhdistää kaiken ajan ja paikan tuolla puolen. Sitä on kutsuttu myös akashaksi. Eeteri on myös toinen nimitys tälle energialle, joka nyt pitkän tauon jälkeen on tullut takaisin fysiikan tutkimuksen piiriin. Tätä energiaa on kutsuttu myös nimellä ”space energy”, eli tilaenergia.

Nollapistekentän eri nimityksiin kuuluvat *Akasha*, *A-kenttä*, *varjotodellisuus*, *vakuumi*, *eeteri*, *tietoisuuden maailma*, *tachyonkenttä*, *morfogeneettinen kenttä*. Lazlo kuvailee A-kenttää supertiiviiksi kosmiseksi välittäjäaineeksi, joka kantaa valoa, informaatiota kaikesta mikä on. Se on suprajohtava, eli vailla kitkaa, mikä selittää sen, ettemme aistein kykene sitä havaitsemaan. Se on kosminen ultraheikko taustakenttä, joka perustuu aaltojen transferenssiin, resonanssiin ja taajuuksiin. ●

”Jos nollapistekenttä, mikroskooppisten värähtelyjen valtameri kappaleiden välillä, otettaisiin mukaan materian kaikkein perustavinta laatua olevaan olemukseen, tutkijat oivaltaisivat, että koko maailmankaikkeuden läpäisee energian aaltoileva meri – yksi valtava kvanttikenttä. Jos tämä on totta, kaikki olisi yhteydessä kaikkeen kuin jonkin näkymättömän verkoston tavoin.”

Lynne McTaggart

Kvanttifysiikan mystinen todellisuus ajan ja paikan tuolla puolen

Kaikkein syvimmällä tasolla elävät olennot – ihmiset mukaan lukien – ovat kvanttienergian paketteja, jotka jatkuvasti ovat informaatiovuorovaikutuksessa tämän ehtymättömän energiameren kanssa.

ANU KUMPULAINEN

Kvanttifysiikka on tuonut uuden ulottuvuuden fysiikan ilmiöihin tutkimuksilla, joissa osoitetaan tarkkailijan vaikuttavan ratkaisevasti hiukkasmaailman tutkimustuloksiin. Tutkijan omat odotukset olivat suoraan yhteydessä saatuihin tutkimustuloksiin. Ihmisen intentiolla, mielen ja materian vuorovaikutuksella, osoittautui olevan suora vaikutus todellisuuteen, jota on aloitettu tut-

Kvanttifysiikka on uuden todellisuuskäsityksen perusta, jossa mieli ja aine, subjekti ja objekti, menettävät dualistisen asemansa ja sulautuvat yhdeksi.

kia tieteellisesti eri alueilla. Tutkimusten kohteena ovat olleet mm. vaikutukset soluihin ja entsyymeihin, vaikutukset eläimiin, kasveihin ja mikroskooppisiin organismeihin sekä vaikutukset ihmisiin.

Non-lokaalisuuden periaate osoitti myös tilan ja ajan illusorisen luonteen. Non-lokaalisuudella tarkoitetaan kahden hiukkasen välistä yhteyttä tilasta ja ajasta riippumatta, mikä kumosi Newtonin klassisen fysiikan perinteisen todellisuuskäsityksen. Kvanttifysiikan ilmiöt koettiin kuitenkin niin oudoiksi, että kesti pitkään ennen kuin niitä alettiin ymmärtää laajemmin.

Muun muassa Einstein koki kvanttifysiikan jopa pelottavana ilmiönä, koska hän pelkäsi sen kumoavan fysiikan perusteet. Kvanttifysiikka on kuitenkin uuden todellisuuskäsityksen perusta, jossa mieli ja aine, subjekti ja objekti, menettävät dualistisen asemansa ja sulautuvat yhdeksi. Lazlon koherentti, hienosäädetty, kaikkeen yhteydessä oleva maailmankaikkeuden kokonaisuus edustaa uutta todellisuuskäsitystä fysiikassa. Tässä mallissa erillistä osaa ei enää voida sanoa olevan olemassa, vaan se nähdään kokonaisuuden, järjestelmän kautta.

Toinen uuden maailmankuvan käsite on *holografia*, jonka mukaan osa sisältää kokonaisuuden. Ihmisen aivojen on muun muassa todettu toimivan holografisen periaatteen mukaan tavalla, jossa tietty muistikokemus ei tallennu vain tiettyyn aivojen osaan vaan on osa koko järjestelmän toimintaa. Myös ihmisen mielestä

on sanottu, ettei se sisälly aikaan ja paikkaan – toisin sanoen tähän kehoon ja tähän päähän tässä hetkessä. Parapsykologian ja etänäkötyökimuksen tulokset ovat osoittaneet ihmisellä olevan yhteyden kaikkeen tietoon maailmankaikkeudessa, jos hän vain tätä taitoa kehittäisi. Me voimme vaikuttaa jopa menneisyyteen ja tulevaisuuteen nyt-hetkessä tapahtuvilla ajatuksillamme ja teoillamme.

Hengen ja aineen yhteys

Ihmisen DNA:n on todettu toimivan täydellisemmin silloin, kun ihminen on positiivisessa mielentilassa (rakkaus, kiitollisuus, ilo) kun taas kielteisessä mielentilassa (pelko, viha) ihmisen DNA toimii vaillinaisesti. DNA ja valo myös reagoivat toisiinsa yllättävällä tavalla, mikä osoittaa DNA:n kykenevän kommunikoimaan valon kanssa. Ihmisen ajatusten on myös osoitettu kykenevän vaikuttamaan tekniisiin laitteisiin. Tämän osoittavat muun muassa RNA-kokeet sekä **Tillerin** kehittämä Intention Imprinting Device, joka kykeni tallentamaan intention, jonka vaikutuksesta veden PH:ta ja valon spektriä, sekä banaanikarpästen entsyymitoimintaa kyettiin muuttamaan.

Mielellä ja materiaalilla on suora vuorovaikutussuhde – me emme ole maailmasta erillisiä vaan me olemme osa kokonaisuutta. Jokainen ajatuksemme ja tekemme vaikuttaa kokonaisuuteen. Myös Masaru Emoton tutkimukset jäädytetyn veden kiderakenteista osoittavat

Vanhan maailmankuvan perusteet

- Ihminen on eloonjäämistä varten suunniteltu kone, jota kemia ja geeniperimä ohjaavat.
- Aivot ovat erillinen elin, tietoisuuden työsuja, joka on myös pitkälti kemian ohjaama solujen ja DNA-koodikielen kautta.
- Ihminen on perusolemukseltaan erillinen maailmasta, ja hänen mielensä on erillinen hänen kehostaan.
- Aika ja tila ovat rajallisia, universaaleja järjestyksiä.
- Mikään ei voi kulkea valoa nopeammin.
- Euklidinen malli: kahden pisteen välinen etäisyys on suora jana.

Holistisen maailmankuvan perusteet

- Kommunikointi ei tapahdu newtonilaisessa näkyvässä maailmassa, vaan hiukkasmaailmassa.
- Solut ja DNA kommunikoivat taajuuksien avulla.
- Aivot havaitsevat ja tekevät omia muittoimintojaan maailmasta aaltoimpulsien kautta, luoden mahdollisuuden kommunikoida kaiken muun kanssa.
- Ihmiset ovat erottamaton osa ympäristöään.
- Elävä tietoisuus ei ole erillinen olento. Sillä on kyky lisätä järjestystä maailmassa.
- Ihmisten tietoisuudella on uskomattomia voimia. Me voimme parantaa itseämme, parantaa maailmaa – kyky tehdä se sel-laiseksi, kuin toivomme.

suoran yhteyden ajatuksen ja fyysisen todellisuuden välillä. Intentiona onkin alettu tutkia yhä enemmän. Se mitä ajattelemme, sisältää aina intention – tarkoituksen – joko positiivisen tai negatiivisen. Meillä on suuri vastuu ajatuksistamme sillä maailmankaikkeus toimii synkronisiteetin periaatteen mukaan, jossa tietty ajatus vetää puoleensa samankaltaista energiaa ulkoisesta todellisuudesta. Jos ajattelet hyvää, sinulle tapahtuu hyviä asioita, jos ajattelet negatiivisesti, olet osa negatiivista maailmaa. Uuden holistisen mallin mukaan kaikki on energiaa, kristallisoitunutta valoa. Tietoisuus määrittää koherentiksi valoksi ja järjestelmäksi, jossa osa sisältää kokonaisuuden. Uuden maailmankuvan periaatteiden mukaan ihminen ei enää ole sattumanvaraisen mutaation tulos kuollessa universumissa, vaan hän on osa elävää tietoista elämänverkostoa, energia- ja valomerta, jonka osa hän on ja johon hän jatkuvasti vaikuttaa. Kvanttifysiikka puhuu myös rinnakkaistodellisuuksista vaihtoehtoisina todellisuuksina. Saman hiukkasen potenti-

aalisia sijainteja on jopa kyetty valokuvaamaan tavalla, jossa kuvassa näkyy useita valopisteitä (hiukkasia), vaikka tiedetään, että kyseessä on vain se yksi ja sama hiukkanen.

Virtaavaa energiaa akashakentässä

Lynne McTaggartin *The Field* teos käsittelee tieteen holistista paradigmaa, ja siihen johtaneita tekijöitä. Hän on myös kehittänyt opintopiirejä varten oppimateriaalia, jonka avulla on mahdollista perehtyä holistiseen todellisuuskäsitykseen. McTaggartin tutkimustyö uuden tieteen pioneerien parissa johti hänet kirjoittamaan tästä aiemmin vain vähän huomiota osakseen saaneesta aiheesta. Populärisoitten vallankumouksellista tietoa eri aloilta McTaggart esittelee kirjassaan tiedemaailman kehityksen kärjen työtä, joka ei mahdu vanhan maailmankuvan raameihin. Heidän teorian ja kokeensa johtivat uuteen tieteeseen, uuteen näkemykseen maailmasta. (McTaggart 2002, XVIII)

*Palkittu journalisti ja kirjailija Lynne McTaggart on The Field ja Intention Experiment kirjojen kirjoittaja. Hänen ensimmäinen laajaa julkisuutta saanut kirjansa *What the Doctors don't tell you* käsittelee allopaattisen lääketieteen vaaroja ja vaihtoehtolääketieteen teemoja. McTaggart on popularisoinut marginaalista tutkimusta ja nostanut julkisuuteen valtavirtatieteen kyseenalaistavaa materiaalia tieteen piirissä. Toimittaa julkaisuja myös yhdessä miehensä Bryan Hubbardin kanssa.*

McTaggart tiivistää asian seuraavasti: ”Tutkijoiden huomio suuntautui mm. nollapistekenttään, mikroskooppisten värähtelyjen valtamereen kappaleiden välillä. Jos nollapistekenttä otettaisiin mukaan materian kaikkein perustavinta laatua olevaan olemukseen, he oivaltaisivat, että koko maailmankaikkeuden läpäisee energian aaltoileva meri – yksi valtava kvantti-

kenttä. Jos tämä on totta, kaikki olisi yhteydessä kaikkeen kuin jonkin näkymättömän verkoston tavoin.” (McTaggart 2002, XVIII)

Tutkijat huomasivat myös, että koostumme samasta perusmateriaalista. Kaikkein syvimällä tasolla, elävät olennot – ihmiset mukaan lukien – ovat kvanttienergian paketteja, jotka jatkuvasti ovat informaatiovuorovaikutukses-

sa tämän ehtymättömän energiameren kanssa. Elävät olennot säteilevät heikkoo säteilyä, mikä osoittautuu biologisten prosessien kaikkein ratkaisevimaksi osatekijäksi. Informaatio, joka koskee kaikkia elämän aspekteja alkaen solun kommunikaatiosta aina DNA:n valtaviin kontrollimekanismeihin, välittyy kvanttitasolla tapahtuvan informaatiovuorovaikutuksen kautta. Jopa mieleemme, se toinen materian ulkopuolelle mielletystä asiasta, toimii kvanttiprosessien säätelänä.

Ajattelu, tunteminen ja kaikki korkeammat mielen toiminnot ovat kaikki samanaikaisesti suoraan suhteessa kauttamme sykkivään kvantti-informaatioon aivojemme ja kehomme läpi. Ihmisen havainto syntyy seurauksena aivojemme vuorovaikutuksesta subatomisten hiukkasten ja kvanttimeren välillä. Me kirjaimellisesti resonoinne maailmamme kanssa. (McTaggart 2002, XVIII)

Tieteellisten tutkimusten seurauksena he olivat osoittaneet, että on olemassa elämänvoima, joka virtaa koko maailmankaikkeuden läpi. He antoivat varteenotettavan selityksen kaikille niille asioille, joihin ihmiskunta on kautta aikojen uskonut, mutta josta heillä ei ole ollut mitään konkreettista todistusaineistoa, alkaen vaihtoehtoista hoitomuodoista ja rukouksen vaikutuksesta, aina kuolemanjälkeiseen elämään. (McTaggart 2002, 20)

Aika ja paikka menettävät merkityksensä

Uusi fysiikka paljastaa ihmisen tietoisuuden olevan riippumaton ajan ja paikan kahleista. Tietoisuustutkimukset, mm. remote viewing -tutkimukset ovat osoittaneet, että koehenkilöt kykenivät saamaan tietoa kohteiksi valituista maantieteellisistä paikoista pelkän rentoutu-

misen ja keskittymisen avulla välähdyksinä tai videokameran filminä, enemmän tai vähemmän selvästi. Lahjakkaimmat kaukokatselijat kykenivät pelkkien karttakoordinaattien perusteella kuvailemaan pikkutarkkoja yksityiskohtia kaukana olevista kohteista. Vaikutelmia vastaanotettiin myös menneisyydestä.

Mm. Rhine korttisymboli- ja nopanheitokokeillaan on tutkinut telepaattisia kykyjä, joissa ilmeni ihmisen kyky arvata oikein ts.

telepaattisesti vastaanottaa tietoa oikeasta vaihtoehtodesta. Ihmisen on myös todettu kykenevän vaikuttamaan kvanttitoennäköisyyksiin perustuviin kojeisiin. Pelkkä tahdonvoima muutti satunnaisuuden periaatteella toimivien RNA- ja REG-laitteiden outputia merkittävästi. Tämä

paljastaa ihmisen tietoisuuden todellisuutta muokkaavan roolin. Tuloksissa ilmeni myös se, että läheiset ihmiset luovat voimakkaamman vaikutuksen yhteisellä tahtomisellaan. Voimakkain vaikutus oli parisuhteessa elävillä pariskunnilla.

Kvanttifysiikan perusteet ovat jääneet monille epäselviksi niiden perinteisen maailmankuvan kanssa ristiriitaisen luonteen vuoksi. Kvanttifysiikka on osoittanut epälokaalisuuden periaatteen, jossa hiukkaset ovat toisiinsa yhteydessä riippumatta niitä erottavasta fyysisestä välimatkasta. Kvanttifysiikan kautta myös rinnakkaistodellisuudet ovat tulleet osaksi modernia fysiikkaa. Elektronilla ei voida sanoa olevan tiettyä liikesuuntaa tai nopeutta ennen kuin se mitataan. Tarkkaileva tietoisuus määrittelee vain hetkellisesti elektronin tilan. Kvanttifysiikan valossa kaikella aineella on sekä aalto- että hiukkasluonne, eli meidän kiinteä, materiaallinen maailmamme onkin vain hetkellisesti koossapysyvää, jatkuvasti liikkeessä olevaa ja virtaavaa energiaa!

Ihmisen DNA:n on todettu toimivan täydellisemmin silloin, kun ihmisen on positiivisessa mielentilassa, kun taas kielteisessä mielentilassa ihmisen DNA toimii vain lineaarisesti.

Virtausajatuksen perustana on valoa nopeampana nollapiste-energiana tunnettu vanha tuttu eetteritodellisuus. Einsteinin teorialt selittivät maailmankaikkeuden ilman eetteriä, jonka seurauksena se hetkellisesti unohtettiin. Uusin tieteen kehitys on kuitenkin nostanut sen uudelleen esiin ja pitää sitä yhtenä tärkeänä osana uuden tieteen todellisuuskäsityksen vähitellen yhä selkeämmin hahmotuvassa palapelissä.

Lynne McTaggartin uusi teos *The Intention Experiment* käsittelee tieteen uusinta löytöä, ihmisen tietoisuuden ja todellisuuden suhdetta. Eri alueilla on alettu tutkia tieteellisesti ihmisen intenttiä, mielen ja materian vuorovaikutusta, jolla on osoittautunut olevan suora vaikutus todellisuuteen. Tutkimusten kohteena ovat olleet mm. vaikutukset solu- ja entsyymeihin, vaikutukset eläimiin, kasveihin ja mikroskooppisiin organismeihin sekä vaikutukset ihmisiin.

Bernard Grad, tutkija McGillin Yliopistossa Montrealissa osoitti, että parantajan ajatusenergia vaikutti kasveihin, joiden siemeniä oli liotettu kasvua heikentävässä suolavedessä. Parantajan käsittelemät siemenet kasvoivat suuremmiksi. Myös negatiivinen vaikutus todettiin, kun mielenterveysongelmista kärsivät pitivät vesiastiaa käsissään, jonka sisältämää vettä myöhemmin käytettiin tutkittavien kasvien kasteluun. Kasvit, joita kasteltiin tällä vedellä, kasvoivat heikommin kuin vertailuryhmän kasvit.

Myös käsillä parantamista on tutkittu tieteellisesti. **Elmer Greenin** tutkimusten mukaan parantajan kädet säteilivät normaalia korkeampia sähköarvoja hoitojen aikana, ja hän päätteli, että hoitaja kykeni välittämään omaa energiaansa hoidettavalle. Tutkimuksissa hiir-

ten ihovauriot paranivat nopeammin parantajan hoidon avulla. Parantajat olivat myös kyenneet hidastamaan syöpäkasvainten kasvua laboratorioeläimillä. Ne eläimet, joita ei hoidettu, kuolivat nopeammin. Hii- van, sienten ja jopa eristettyjen syöpäsolujen tilaan voitiin vaikuttaa. Biologi **Carroll Nash** Philadelphian Yliopistosta totesi, että ihmiset pystyivät vaikuttamaan bakteerien kasvuun pelkän tahtomisen avulla. **Gerald Solfin** osoitti, että ihmisen pelkkä hyvän tuloksen toivominen vaikutti koetuloksiin myönteisesti.

Merkittävä tutkimus kaukoparannuksesta

California Pacific Medical Centerin Complementary Research Instituten johtajan Elisabeth Targin tutkimukset osoittivat, että riippumatta parantajan uskonnosta tai parannusmenetelmästä kaukoparannus sai aikaan merkittäviä muutoksia parantamisen kohteina olevissa henkilöissä riippumatta siitä, tiesikö henkilö saavansa kaukoparannusta.

Tutkimuksessa oli mukana kristittyjä parantajia, juutalaisia kabbalaparantajia ja buddhalaisia parantajia, jotka kaikki käyttivät menetelmään rukoilua.

Ei-uskonnollisissa parannuskouluissa koulutuksensa saaneista parantajista tutkimukseen osallistui **Barbara Brennanin** School of Healing Light parannuskoulun edustajia, jotka pyrkivät vaikuttamaan potilaan energia- kentän eli auran väreihin tai värähtelyihin. Jotkut

käyttivät kontemplaatiota tai mielikuva- työs- kentelyä parantaessaan, toiset taas ääntä eri muodoissaan, lauloivat tai soittivat kelloja potilaan puolesta heidän chakrojensa eli energiakeskusten tasapainottamiseksi. Kolmannet

Se mitä ajattelemme, sisältää aina intention – tarkoituksen – joko positiivisen tai negatiivisen. Meillä on suuri vastuu ajatuksistamme, sillä maailmankaikkeus toimii synkronisiteetin periaatteen mukaan, jossa tietty ajatus vetää puoleensa samankaltaista energiaa ulkoisesta todellisuudesta.

käyttivät kivillä parannusta. Lakota Shiooux-shamaanikoulutuksen saanut käytti piippuseremoniaa. Rummutus ja rukouslaulu antoivat hänelle mahdollisuuden vaikuttaa henkiin. Kiinalainen chikung-mestari lähetti tasapainottavaa chi-energiaa potilaalle. Ainoa yhteinen tekijä oli parantajien usko omaan menetelmäänsä.

Parantajat olivat onnistuneet menestyksellisesti vaikuttamaan ns. toivotomiin tapauksiin. Heillä oli keskimäärin 17 vuoden kokemus parantajantyöstä, ja keskimäärin 117 annettua kaukoparannushoitoa tehtynä. Targin tutkimuksen vertailuryhmän AIDS-potilaista 40 % oli kuollut 6 kuukauden tutkimusjakson päätyttyä. Kaukoparannusta saaneet puolestaan olivat elossa ja olivat tulleet jopa terveemmiksi sekä omien arvioidensa, että lääketieteellisten tutkimusten perusteella. Parannusta saaneet olivat terveempiä joka suhteessa. He kävivät harvemmin lääkärissä, olivat vähemmän sairaalassa ja he kärsivät vähemmän AIDSiin yleensä liittyvistä oireista ja heidän tilansa oli yleensäkin parempi. Sen sijaan käsitykset siitä, kuka sai hoitoa ja kuka ei, eivät vaikuttaneet kaukoparannushoidon tuloksiin.

Targ ja **Sicher** osoittivat rukouksen parantavan voiman sydänpotilaisiin tutkimuksissaan, joissa Mid American Heart Instituten potilaiden puolesta rukoiltiin. 12 kuukauden tutkimusten seurauksena todettiin, että ne, joiden puolesta rukoiltiin, voivat paremmin, kuin vertailuryhmä. Heillä esiintyi vähemmän komplikaatioita, ja he viettivät vähemmän aikaa sairaalassa kuin vertailuryhmän potilaat. Tässä tutkimuksessa rukoilijat olivat aivan tavallisia kansalaisia, eivät siis parantajina itseään pitäviä. (McTaggart s. 192)

Uusimpien tutkimusten mukaan sairaus on seurausta häiriöistä ja epätasapainosta yksilön

kvanttivirtauksissa. Solut ja elimet kommunikoivat toistensa kanssa resonanssiperiaatteen mukaisesti, mikä selittää sähkömagneettisten kenttien terveydelle haitalliset vaikutukset.

McTaggartin mukaan uuden tieteen näkemys on, että parantaminen edellyttää yksilön kvanttivirtausten tasapainottavaa uudelleenohjelmointia. Parantaminen välittää myös informaatiota, joka tukee palaamista tasapainotilaan. Monet biologiset prosessit olisivat näin

ollen alttiita intention hienovaraiselle vaikutukselle.

Parantajien kokemuksia yhdisti kokemus syrjään siirtymisestä ja intention kohdistamisesta sekä kanavaksi avautumisesta parantavalle voimalle. Tehokkaimmat parantajat olivat pyytäneet apua henkimaailmasta, kollektiiviselta tietoisuudelta tai uskonnolliselta hahmolta, kuten Jeesukselta. Kyse ei ollut egoistisesta tapahtumasta parantajan kokemuksen mukaan, vaan ennemminkin pyyntö, että potilas paranisi.

Myös kielteisillä tunteilla on suora yhteys terveyteen. **Deb Shnitan** tutkimusten mukaan eristäytymisen kokemisella on suuri vaikutus ihmisen sairastumiseen, josta mm. AIDSiin sairastuneet homoseksuaalit ovat joutuneet kärsimään. Syrjäytymisen seuraus, pelon tunne, liittyy suoraan AIDSiin, eikä pelkästään aikaisemmin sairastumisen syinä pidettyihin tekijöihin kuten epäterveelliseen ruokavalioon. ●

Tutkimuksessa oli mukana kristittyjä parantajia, juutalaisia kabbala-parantajia ja buddhalaisia parantajia, jotka kaikki käyttivät menetelmään rukoilua. Ainoa yhteinen tekijä oli parantajien usko omaan menetelmäänsä.

”Tietyssä mielessä koko kulttuurimme on heräämässä henkisyteen. Suurelta osin se voidaan jäljittää myöhäisellä 60-luvulla tapahtuneisiin muutoksiin. Silloin ensimmäistä kertaa laaja ihmisjoukko pyrki haastamaan vallitsevan maailmankuvan; he näkivät toisen tavan toimia, toisen tavan suhtautua ihmisiin ja maailmaan kuin se mikä pohjautui vanhaan materialistiseen paradigmaan.”

Peter Russell

Tiller ja Russell

– fysiikan ja tietoisuuden tutkijoita

William Tiller on päätenyt tutkimuksissaan mullistavaan havaintoon, jonka mukaan ihmisen tietoisuus vaikuttaa maailman-kaikkeuden ohjautumiseen ja luomiseen. Oman sisäisen maailman harmonia, ihmiskunnan kollektiivinen tietoisuudentaso sekä kosmologiset voimat, jotka vaikuttavat korkeammilta ulottuvuustasoilta meihin, vaikuttavat tietoisuutemme laatuun. Ihmisen on mahdollista vaikuttaa oman kenttensä harmonisuuteen.

ANU KUMPULAINEN

Uuteen tietoisuuteen perustuvan fysiikan paradigman pioneeri on Stanfordin yliopiston fysiikan professori William Tiller. Tillerin mukaan maailman-kaikkeus on monitasoinen, hän puhuu vuorovaikutuksesta eri ulottuvuuksien välillä sekä viiden aistimme harhaanjohtavasta taipumuksesta pitää aineellista todellisuutta ainoana ”todellisena” maailmana. Peter Russell taas tunnetaan fyysikkona ja tietoi-

William Tiller on toiminut Stanfordin yliopiston fysiikan professorina materiaalitieteiden ja insinöörityöteiden osastolla. Hän on toiminut valtion neuvonantajana metallurgian ja solid-state fysiikan alalla, sekä kahden tieteellisen julkaisun toimittajana. Tiller on julkaissut yli 250 tieteellistä artikkelia, kolme tieteellistä kirjaa, sekä hänen nimissään on viisi patenttia. Teoksia mm. Conscious Acts of Creation, Science and Human Transformation: Subtle energies, Intentionality and consciousness, Towards a Predict. www.tiller.com

suuden tutkijana. Russell kuuluu myös uuden paradigman pioneereihin, ja hänen teoksensa ovat herättäneet laajaa keskustelua tieteellisen maailmankuvamme perusteista.

Tillerin teos *Conscious Acts of Creation* murtaa monta myyttiä perinteisen ”kovan” tieteen kapeakatseisesta todellisuuskäsityksestä. Tiller esittelee kirjassaan kokeidensa tuloksia, joissa ihmisen tietoisuuden on todettu vaikuttaneen veden pH-arvoihin. Hän sisällyttää myös etiikan tutkimuksiinsa, joissa henkisesti kehittyneen ihmisen, kuten esim. valaistuneen mestarin, hienoainekehojen symmetriataso heijastaa suoraan tietoisuuden ja elinvoimaisuuden tasoa. Koherenssi (järjestyneisyys) ja symmetria ovatkin avaimia korkeampien tietoisuudentilojen ymmärtämislle.

Russellin mukaan me seisomme vallankumouksen portilla tieteellisessä ajattelussamme, joka tulee muuttamaan maailman. Tämä uusi vallankumous ei liity ymmärrykseemme ulkoisesta tilasta. Pikemminkin, se liittyy sisäisen tilan ja tietoisuuden luonteen ymmärtämiseen.

Tillerin tutkimuksia

Tiller puhuu 10-ulotteisesta todellisuudesta ja hänen puhtaasti fysiikkaan perustuva mallinsa sisältää metafysiikastakin tutut ihmisen hienoainetasot, mukaan lukien tunne-, mentaalinen ja henkinen taso. Tillerin mukaan oman sisäisen maailman harmonia, ihmiskunnan kollektiivinen tietoisuudentaso sekä kosmologiset voimat, jotka vaikuttavat korkeammilta ulottuvuustasoilta meihin, vaikuttavat tietoisuutemme laatuun. Ihmisen on mahdollista vaikuttaa oman kenttensä harmonisuuteen.

Stanfordin yliopiston fysiikan pofessori William Tillerin tutkimukset ihmisen tietoisuuden vaikutuksesta fyysiseen todellisuuteen edus-

tavat uuden paradigman tutkimusta fysiikan piirissä. Tutkimustensa seurauksena Tiller on päätenyt vanhan fysiikan paradigman kannalta mullistavaan havaintoon, jonka mukaan ihmisen tietoisuus vaikuttaa maailmankaikkeuden ohjautumiseen ja luomiseen. Hän on kirjoittanut useita kirjoja aiheesta. (Tiller, 2001, 396)

Kirjassaan *Conscious Acts of Creation* Tiller kuvaa uutta fysiikan paradigmaa seuraavasti. ”Fysiikka on kehittynyt paljon viimeisten 400–500 vuoden aikana, saavuttaen klassisen fysiikan lähes täydellisen hallinnan 1800-luvun loppuun tultaessa. Tämä oli ensisijaisesti materian fysiikkaa sen eri vaiheissa ja muodoissa. Minkäänlaisia näkymättömän tyhjiön vaikutusta aineeseen ei otettu vakavasti. 1900-luvun loppuun mennessä kvanttifysiikassa oli luo-

tu vankka perusta. Merkittävä yhteys tyhjiöön diskriminoitiin, samalla kun hiukkastason oudot ilmiöt tunnustettiin. Nykypäivän paradigman ja fysiikan viitekehyksen piirissä ei ole sijaa ihmisen ominaisuuksien vaikutukselle olla interaktiivisena osana luonnon kokonaisvaltaista ilmentymistä. Kokeellisten tutkimustulosten perusteella on aika huomata, että ihmisen ominaisuudet, kuten tunne, mieli, intentio ja tietoisuus ovat merkittäviä luonnon ilmentymisen aspektoja. Meidän tulee laajentaa fysiikan viitekehystä käsittämään riittävästi ja harmonisesti myös nämä ilmiöt. Pysin kuvaamaan tällaista viitekehystä tunnistaen samalla sen että – johtuen työn keskeneräisyydestä – usean vuosikymmenen tutkimuksen teoreettiset ja kokeelliset tulokset ovat tarpeen ennen riittävän stabiilin teorian muodostamista. (Tiller, 2001, 310)

Tillerin puhtaasti fysiikkaan perustuvat tutkimukset osoittavat, että ihmisen intentio toimii potentiaalina, jolla on kyky aikaansaada

William Tillerin puhtaasti fysiikkaan perustuvat tutkimukset osoittavat, että ihmisen intentio toimii potentiaalina, jolla on kyky aikaansaada merkittäviä vaikutuksia nk. fyysiseen todellisuuteen

merkittäviä vaikutuksia nk. fyysiseen todellisuuteen. Tiller sanoo, että tämä laajentaa fysiikan näkökulmaa haastaen nykyiset ajatusmallit ja lainalaisuudet. Se suuntaa tutkimuksen energian, fyysisen materian ja ihmisen tietoisuuden välillä vallitsevan suhteen mekanismien ymmärtämiseen. Toisaalta nykypäivän maailmassa tieteen ja teknologian hallitseva paradigma ei tunnusta ihmisen intention vaikutusta aineeseen. Tämä on looginen johtopäätös vallalla olevasta todellisuuskäsityksestä. Uusi paradigma perustuu sen sijaan moniulotteiseen ja monitasoiseen todellisuuskäsitykseen, joka ottaa huomioon myös korkeammat tietoisuudentilat ja ei-aineellisen todellisuuden. (Tiller, 2001, 1–2)

Tiller käyttää kirjassaan mielen ja aineen välisestä vuorovaikutuksesta termiä MMI (matter-mind interaction). Hän määrittelee laitteiden toimintaperiaatteen järjestäytyneen väliaikaisen paikallisen tilan luomiseksi muuten sattumanvaraiseen tyhjiön tila-aika ympäristöön. Monet tutkijat ovat jo usean vuosikymmenen ajan tutkineet mentaalisen intention vaikutusta mm. ihmisiin, hiiriin ja sähkölaitteisiin. Tutkimusten loppupäätelmät ovat, että oikeissa olosuhteissa mentaalinen intentio kykenee vaikuttamaan säteilyn tasoihin. Tämän lisäksi jotkut seikat tutkittavan fysiologisessa tilassa sekä paikallinen magneettikenttä näyttävät edesauttavan myös osaltaan kokeiden onnistumista. Tämän lisäksi paikallinen ympäristö (taustasäteilytaso) sekä geokosmiset tekijät (auriongonpilkkujen määrä) näyttivät vaikuttavan kokeisiin positiivisesti.

IIED (Intention Imprinted electrical Device) on Tillerin kehittämä laitetyyppi, jonka avulla on mahdollista tutkia ihmisen intention vaikutusta mekaanisiin laitteisiin. Kyseinen vaikutus on kyetty toteamaan useissa eri ko-

keissa. Tiller on tehnyt kokeita, joissa aikaansaatiin muutoksia veden pH- arvoissa, entsyymi- ja koe-entsyymitoiminnassa, ATP- ja ADP-tasapainon säätelyssä banaanikärpästen toukilla vahvemman sukupolven aikaansaamiseksi, spektrin muutoksia veden rakenteessa tai DNA:n ja veden liuoksessa. Näiden lisäksi tehtiin kokeita IIED-laitteiden vaikutuksista elektronien liikeratoihin (microavalance) kaasupiiirturilaitteella (gas discharge device).

Tillerin mukaan myös tietty paikka saattoi varautua intentiolla. Tätä oletusta vahvistivat kokeet, jossa nukutuksesta heräävä hiiri heräsi nopeammin paikassa, jossa aikaisemmin toinen hiiri oli herännyt nukutuksesta. Myös pyhät paikat edustavat intention varautumista tiettyyn paikkaan. Tämän lisäksi sydämensiirtopotilailla on myös todettu aikaisemmin omistajan mielentiloja ja luonteenpiirteitä seurauksena oletetusta sydänlihakseen varautuneesta intentiosta. (Tiller, 2001, 4-5)

Todellisuuden kokemisen esteitä

Tillerin mukaan ihmisen ymmärrys ja todellisuuskäsitys pohjautuu toisaalta viiden aistimme tarjoamaan informaatioon, sekä siitä seurauksena olevaan omien odotusten kanssa yhtäpitäviin ja ajatusmallien mukaisiin johtopäätöksiin kaikesta käsillä olevasta informaatiosta. (Tiller, 2001, 384)

Syyt siihen, ettei tavalinen ihminen aina ole yhteydessä tietoon korkeammilta tasoilta, ovat Tillerin mukaan ensiksi se, että olemme harvoin ulkoisesti riittävän hiljaa, jotta voisimme luotettavasti aistia hienotasoilta

peräisin olevaa informaatiota, se toisin sanoen hukkuu taustakohinaan. Toinen syy on Tillerin mukaan se, ettemme ole vielä kehittäneet riittävän yhtenäistä rakenteellista järjestäytyneisyyt-

Uusi paradigma perustuu moniulotteiseen ja monitasoiseen todellisuuskäsitykseen, joka ottaa huomioon myös korkeammat tietoisuudentilat ja ei-aineellisen todellisuuden.

tä näillä sisäisillä tasoilla ylläpitääksemme ja tiedostaaksemme suurempia tietomääriä tyhjiössä.

Tärkein kaikista tekijöistä on kuitenkin Tillerin mukaan se, että oma ajatusmallimme on sellainen, että uskomme 4-ulotteisen ajan ja paikan todellisuuskäsityksen olevan ainoa todellinen ja olemassa oleva todellisuuden taso ja siksi olemme rakentaneet kognitiivisen vankilan itsellemme, jonka muurit ovat niin korkeat, että koemme lähes mahdottomaksi tehtäväksi ylittää ne tai murtautua niiden läpi tästä rajoittavasta ajatustavasta. (Tiller 380)

Tillerin mukaan korkeampia tietoisuudentiloja ei voidakaan ymmärtää alemmista tietoisuudentiloista käsin vaan ainoastaan itse kokemalla. Tiller ehdottaakin tiedemiehille henkisten harjoitusten tekemistä, kuten chikung, jooga, HearMath. Tillerin mukaan on olemassa useita erilaisia menetelmiä, jotka omistautuneen harjoituksen seurauksena tähtäävät henkisen adeptiuden eri tasoihin, mikä ilmenee luonnollisesti nk. ”ylifyysisinä” kykyinä. Itse halu-

*Peter Russell ansioitui teoreettisen fysiikan ja kokeellisen psykologian alalla. Hän suoritti Cambridgen yliopistossa Englannissa maisteritutkinnon ja matkusti Intiaan tutkimaan idän filosofiaa. Palattuaan Eurooppaan hän alkoi tutkia meditaation psykologiaa ja siitä lähtien hänen kiinnostuksensa kohteena on ollut ihmisen tietoisuuden kartoittaminen ja kehittäminen, sekä idän ja lännen ajattelun yhdistäminen mielen luonteeseen liittyen. Russell oli ensimmäisten joukossa, jotka toivat itsensä kehittämisen ajatuksen business maailmaan. Russellin koulutukset ovat saaneet kiitosta seuraavilta yhtiöiltä: Apple, American Express, British Petroleum ja ICI. Hän on kirjoittanut useita kirjoja mm. *From Science to God*. www.peterrussell.com*

an mieluummin puhua latenttien kykyjemme aktualisoinnista, mikä pitää sisällään koheren-timmaksi ja siten tietoisemmaksi tulemisen.

Tässä metaforassa tietoisuus on luonnollinen sivutuote siitä, että henki tulee materiaan. Jos vain vähän henkeä voi tulla materiaan tilanteessa, jossa tiiviissä materiassa vallitsee riittämätön rakenteellinen järjestäytyneisyys, silloin yksilön tietoisuus tulee myös olemaan alhainen. Tämä tarkoittaa, että yksilön tietoisuus osoittaa vain vähän joustavuutta ympäristössä tapahtuvan ärsykkeen tai tapahtuman

meissä herättämän toiminnan suhteen. Henkilökohtainen vaivannäkö lisää kuitenkin kehomielemme (biobodysuit) rakenteellista järjestäytyneisyyttä tavalla, että se voi alkaa ilmentää suurempaa kyvykkyyttä. Näin korkeampaa henkeä pääsee osaksi kehoa ja yksilö alkaa ilmentää yhä korkeampaa tietoisuuden tasoa. Tämä ilmenee osaltaan suurempana henkilökohtaisena valppautena, uusien mahdollisuuksien tunnistamisena, aikaisempaa suurempana joustavuutena, sopeutumiskykyinä, suurempa-

na kykynä rakastaa ja kanssaihminen tuomitsemisen vähenemisenä; sen tunnistamisena, että ainoastaan kaikki voittavat -tilanteet ovat pitkällä tähtäimellä kannattavia; toisten tunnistamisena osaksi itseään jne. Tämä jatkuva prosessi on tapa, jolla kasvamme. Olemme myös kehittyneet aika tavalla apinaihminen keho-mielestämme, mutta tästä huolimatta meillä on vielä pitkä matka kuljettavana, ennen kuin tulemme kotiin! (Tiller 379)

Tieteen matka kohti Jumalaa

Onko mahdollista luoda synteesi modernin fysiikan ja henkisten traditioiden kokemuk-sien välille? Kuinka ihmisen kuva todellisuudesta oikein rakentui? Miksi tiede oli jättänyt kysymykset tietoisuuden luonteesta vastausta vail-le? Näiden pohjalta **Peter Russell** päätyi kirjoitta-maan tieteen ja henkisyys-synteisiin pyrkivän, ajatuksia herättävän teok-sen *From Science to God*. Peter Russell tunnetaan fyysikkona ja tietoisuuden tutkijana, jonka koulu-tuksiin ovat osallistuneet niin henkiset etsijät kuin ylikansallisten yhtiöiden johtajatkin etsiessään vastauksia aikamme haasteisiin. Russell kuuluu uuden paradigman pioneereihin, jonka teokset ovat herättäneet laajaa keskustelua tieteellisen maailmankuvamme perusteista.

Russellin mukaan me seisomme vallanku-mouksen portilla tieteellisessä ajattelussam-me, joka tulee muuttamaan maailman. Tämä uusi vallankumous ei liity ymmärrykseemme ulkoisesta tilasta. Pikemminkin se liittyy sisäisen tilan ja tietoisuuden luonteen ymmär-tämiseen.

Peter Russell, fyysikko ja kirjailija, matemaatikko ja filosofi kertoi Oxfordissa järjestetyssä The Great Rethinking Conference tilaisuudessa, että tähän asti tiedemiehet ovat olleet

täysin vailla kiinnostusta tietoisuutta kohtaan. He uskoivat, että kun opimme ymmärtämään aineellista maailmaa, me tulemme lopulta ymmärtämään kaiken. Joten me olemme jättäneet huomiotta ehkä kaikkein kiinnostavimman kysymyksen.

Peter Russell, teosten *From Science to God*, *The Mystery of Consciousness*, *The Meaning of Light* kirjoittaja toteaa: ”Tänä päivänä me olemme maailmankuvan muutoksen varhaisessa vaiheessa, johon koko tieteemme perustuu. Nykyisen maailmankuvan tai metaparadigman mukaan, jonka pohjalla koko tiedekäsitksemme operoi, tila, aika ja aine ovat ensisijaisia. Mutta tämä maailmankuva ei tunnusta tietoisuuden merkitystä, vaikka se edustaa maailmankaikkeuden perustavaa laatua olevaa ilmiötä. Se on yhtä todellista ja perustavaa laatua olevaa, kuin tila, aika ja ainekin. Itse asiassa se on niitakin merkittävämpi. Itse asiassa aine saa alkunsa mielestä, eikä mieli aineesta.”

Russellin omaa ajattelua muoivasivat aluksi kiinnostus matematiikkaa ja fysiikkaa kohtaan, mikä johti modernin fysiikan opintoihin Cambridgen yliopistossa Englannissa, yhdessä maailman huippunimien, kuten **Stephen Hawkingin** johdolla. Huolimatta 60-luvun älyllisesti inspiroivasta ja bohemista opiskelijaelämästä Russellia vaivasivat kysymykset, joihin ei moderni fysiikka eikä matematiikka näyttänyt antavan vastauksia. Vaikka numerot ja arvot käyttäytyivät kiinnostavasti, niiden leikki ei vastannut kysymyksiin ihmisen tietoisuudesta eikä siitä, miksi kaikki tämä mitattavissa oleva todellisuus oli olemassa. Russell päätyi opiskelemaan transpersoonallista psykologiaa ja muuntuneita tietoisuuden-tiloja, erityisesti meditaatiota. Lopulta hänen tiensä johti Intiaan, **Maharishi Mahesh Jogin** jalkojen juureen, josta Russellin oma henkinen

Kokeellisten tutkimustulosten perusteella on aika huomata, että ihmisen ominaisuudet, kuten tunne, mieli, intentio ja tietoisuus ovat merkittäviä luonnon ilmentymisen aspekteja.

avautuminen alkoi. Meditaatioissaan Russell sai lopulta suoran kokemuksen ilmiöstä, jota kaikki suuret uskonnot ovat kuvanneet.

Ykseys – todellisuus näkyvän muodon tuolla puolen

Russell oli aina ollut kiinnostunut henkisistä traditioista ja siitä, kuinka lähestymistavasta riippumatta kaikki henkiset opetukset näyttivät sisältävän yhden yhteisen tekijän – sulautumisen ja ykseyden kokemuksen kaiken kanssa. Uskonnota ja filosofiasta riippuen nämä kokemukset saivat erilaisia sanamuotoja ja niistä pyrittiin kertomaan omalle kulttuurille tutuin vertauksin. Maailmankaikkeus on sisällämme, oli kaikkien pyhimysten ja henkisten opettajien sanoman ydinajatus.

Russell lähti tämän kokemuksen valossa lähestymään tietoisuutta ja ihmisen luomaa kuvaa todellisuudesta. Hän päätyi kääntämään perinteisen maailmankuvamme ylösalaisin. Sen sijaan, että maailma ja todellisuus olisivat olemassa jotenkin ihmisen ulkopuolella ja hänestä riippumatta, maailma olikin olemassa vain omassa mielessämme. Ihmisen kokemus todellisuudesta oli ihmisen luoma yhteenveto viiden aistin kautta saadusta informaatiosta maailmasta. Jo Immanuel Kant oli puhunut todellisen ja meille näyttäytyvän maailman erosta, joten ajatus ei ollut täysin uusi länsimaisessa filosofiassakaan. Kuinka eri tavalla delfiini mieltääkään maailman nähdessään esineiden sisään kaikuluotainjärjestelmällään. Me olimme toisin sanoen luoneet maailman, eikä maailma meitä.

Russell kehitti ajatusta eteenpäin. Häntä oli aina askarruttanut Albert Einsteinin suhteellisuusteoria, ja erityisesti sen valoa koskevat väittämät. Valonnopeus pysyi aina vakiona suhteessa mittajaan. Valon näkökulmasta katsoen aika ja paikka menettävät merkityksensä. Tämä on yhäpäitävä hiukkasfysiikan löytöjen ja uusien tietoisuustutkimusten valossa.

Materialistisen maailmankuvan ydinajatuksena on oletamus siitä, että aine synnyttää tie-

toisuuden. Tämä oletus on ollut lähtökohtana kaikille tieteenaloille. Materialistinen maailmankuva ei kuitenkaan selitä sitä, miksi tiedemiehellä on maailmaa ymmärtämään pyrkivä tietoisuus. Tieteen anomaliat, vallitsevan paradigman kyseenalaistavat ilmiöt on totuttu yleensä joko sivuuttamaan tai mitätöimään. Tietoisuus ilmiönä on ollut yksi näistä anomaliaista.

Hiukkasfysiikan löytöjen mukaan hiukkaset näyttäytyvät tutkijalle milloin aaltolina, milloin hiukkasina. Aine ei koostu materiasista, vaan energia-aalloista. Tämän oivalluksen valossa kaikki onkin pelkkää energiaa. Kaksi hiukasta voi olla toisiinsa yhteydessä ajasta ja paikasta riippumatta kerran yhteyden muodostettuaan. Hiukkasmaailma ei voi olla olemassa erillisinä hiukkasina, vaan ainoastaan kokonaisuuksina, monimutkaisten vuorovaikutusten verkostona.

Russellin mukaan koko maailmankaikkeus on tietoinen. Hän puhuu kaiken läpäisevästä tietoisuudesta ja vertaa sitä Jumalaan. Olemmeko me itse tuo tietoisuus, olemmeko yhtä kaiken olevaisen kanssa syvemmällä tasolla? Onko ihmisen tietoisuus rajaton? Ja onko näin ollen mahdollista, että me olemme yhtä Jumalan kanssa? Russellin oivallukset avasivat uuden näkökulman elämän merkityksellisyyteen ja ihmisen yksilöllisen tietoisuuden luonteeseen. Riippumatta siitä, että koemme olevamme erillisiä, valon ja tietoisuuden näkökulmasta me emme sitä ole. Tietoisuuden tasoamme nostamalla saamme mahdollisuuden päästä yhteyteen tämän korkeamman todellisuuden, ykseyden todellisuuden kanssa.

Modernin fysiikan löydöt ovat osoittaneet, että tiede ei kykene koskaan täysin selittämään asioita, eikä sen tarvitsekaan. Ihmisessä on potentiaali jumalallisen oivaltamiseen, mutta sitä on kehitettävä tietoisesti, hyväksymällä se ettemme tiedä. Vain siten voimme oppia myös tieteen kautta lähestymään maailmankaikkeutta uudella, avoimella asenteella, ei valloittajina, vaan elämän ihmeen nöyrinä ihailijoina. ●

*”Uskon, että on tieteellisempää tutkia ilmiöitä, joita emme ymmärrä,
kuin teeskennellä, ettei niitä ole olemassa.”*

Rupert Sheldrake

Rupert Sheldrake

– biologian anomalioiden tutkija

Samalla, kun mielen vaikutuksen myönnetään ulottuvan pään ulkopuolelle, myös muut salaperäiset ilmiöt, kuten telepatia, amputoitujen raajojen tuntemukset ja mielen vaikutus aineeseen alkavat tulla helpommin tajuttaviksi.

ANU KUMPULAINEN

Tri Rupert Sheldrake on arvostettu ihmisten ja eläinten outoja kykyjä tutkinut englantilainen biologian professori. Sheldrake on tullut tunnetuksi uusista malleistaan ja tutkimuksistaan eläinten ja ihmisten selittämättömistä kyvyistä. Sheldrake on kirjoittanut useita kirjoja näihin liittyvistä aiheista, mm. *The Sense of Being Stared at, Seven Experiments that could Change the World*, sekä toistaiseksi ainoan suomennetun teoksensa *Miksi koirasi tietää, milloin olet tulossa kotiin?*

Sheldraken tutkimukset osoittivat, että yli 80 % ihmisistä on joskus kokenut tulevan-

Rupert Sheldrake on biologi ja kirjailija, joka on julkaissut yli 60 tieteellistä artikkelia ja yhdeksän kirjaa. Sheldrake valmistui biokemian tohtoriksi Cambridgen yliopistossa. Filosofian tutkinnon hän suoritti Harvardissa, jossa hän oli Frank Knox tutkijana. Hän oli Cambridgessa myös kunnia-tohtori Fellow Clare Collegessa ja työskenteli biokemian ja solubiologian johtavana tutkijana. Hän on nykyisin mm. kunniajäsenenä Institute of Noetic Sciences:ssä San Franciscossa. Sheldrake asuu Lontoossa. www.sheldrake.org

sa tuijotetuksi. Toisaalta useimmat ovat myös saaneet kokea, että ovat saaneet jonkun tunteen olonsa vaivautuneeksi vain katselemalla heitä jopa takaakin päin. Viimeaikaiset tutki-

mukset ovat tarjonneet erittäin merkittävää todistusaineistoa tämän aistin olemassaolosta. Jollakin tavalla omat intentiomme ja tarkkaavaisuutemme kurottuvat ja ulottuvat kosket-

tamaan sitä, mitä katselemme. Mieleemme ei rajoitu aivoihimme.

Telepatian olemassaolo

Samalla, kun mielen vaikutuksen myönnetään ulottuvan pään ulkopuolelle, myös muut salaperäiset ilmiöt, kuten telepatia, amputoitujen raajojen tuntemukset ja mielen vaikutus aineeseen alkavat tulla helpommin tajuttaviksi. Sheldrake osoittaa, että telepatia riippuu sosiaalisista siteistä. Hän jäljittää sen evoluutiota eläinryhmien – kuten laumojen, koulujen ja lintuparviin – jäsenten väliin siteisiin. Nykymaailmassa telepatia ilmenee tavallisin juuri ennen puhelinsoittoja. Yhteenvetona Sheldrake esittelee häkellyttävää uutta todistusaineistoa puhelintelepatian olemassaolosta, ja neuvoa lukijoita siihen, kuinka he itse voivat tehdä kokeita asiasta.

Omiin tutkimuksiinsa ja laajaan tutkimusaineistoon nojautuen, Sheldrake yhdistää tämän ylenpalttisen todistusaineiston nk. ”laajennetun mielen” viitekehykseen, jonka hän väittää olevan olennainen osa havaitsemistamme. Kaiken kaikkiaan, laajennetun mielen hypoteesi tarjoaa virkistävän uuden näkökulman ja tavan nähdä itsemme ja suhteemme muihin ihmisiin, eläimiin ja ympäröivään maailmaan. Sheldraken omien sanojen mukaan, jos seitsemäs aisti on todellinen, tämä viittaa laajempaan näkemykseen mielestä. Kirjaimellisesti laajempaan näkemykseen, jonka mukaan mielemme ulottuu maailmaan kehojen ympärillä. Mielet laajentuvat yhdistäen organismit ympäristöönsä ja toisiinsa näiden kenttien kautta. Kenttien olemassaolo voi auttaa selittämään telepatiaa, tuijotetuksi tulemisen kokemusta ja muita seitsemännen aistin аспектеja. Mutta, mikä vielä tärkeämpää, ne myös auttavat meitä selittämään normaalia havaitsemista. Mielemme

ulottuvat meitä ympäröivään maailmaan, yhdistäen meidät kaikkeen näkemäämme. (Sheldrake 2003, 9)

Tieteen rajoitukset

Sheldrake tunnustaa nykytieteen rajoitukset. Kirjassaan *The Sence of Being Stared at* (Tuijotetuksi tulemisen tunne), hän muistuttaa, että on paljon sellaista, mitä emme ymmärrä ihmisen ja eläinten luonteesta. Sheldraken ajatuk-
sena onkin, että jos vain avaamme mielemme ja pyrimme ymmärtämään, meidät tullaan palkitsemaan runsaalla uudella tiedolla. Hänen mukaansa johtolangat tähän uuteen ymmärrykseen ovat joka puolella ympäril-
lämme, jos vain kiinnit-
täisimme niihin huomio-

ta. Kuitenkin monien sukupolvien ajan ovat 1600- ja 1700-luvun filosofien ajatteluun perustuvat ennakkoluulot ehkäisseet ja estäneet tutkimusta. Tämän johdosta meillä on vielä paljon löydettävänä ihmisten ja eläinten biologisesta luonteesta, Sheldrake toteaa.

”Suhteellisen yksinkertaiset kokeet voivat tuottaa hyvinkin merkittäviä tuloksia tässä uudessa tieteellisen tutkimuksen vaiheessa. Väitän, että selittämättömät inhimilliset kyvyt, kuten telepatia, tunne tuijotetuksi tulemisesta ja ennalta tietäminen eivät ole paranormaaleja, vaan normaaleja, ja kuuluvat meidän biologiseen luonteeseemme. Nämä selittämättömät voimat esiintyvät laajalti kautta koko eläinkunnan. Me olemme osittain menettäneet tai jättäneet huomiotta nämä evolutionaarisen perimämme aspektit. Tutkimalla näitä kykyjä sen sijaan, että jättäisimme ne huomiotta, me voimme oppia paremmin tuntemaan oman mielemme luonnetta ja niitä näkymättömiä yhteyksiä, jotka yhdistävät meidät toisiimme ja meitä ympäröivään maailmaan. Tämä käsitys perustuu biologiaan ja eläinten käyttäy-

Jos seitsemäs aisti on todellinen, tämä viittaa laajempaan näkemykseen mielestä. Mielet laajentuvat yhdistäen organismit ympäristöönsä ja toisiinsa näiden kenttien kautta.

tymiseen ja ymmärtää telepatian tai muut selittämättömät kyvyt oman eläinluonteemme aspekteiksi.” (Sheldrake 2003, 9)

Sheldrake pyrkii luomaan synteesin kokeuksellisen ja kokeellisen lähestymistavan välille. Hän kirjoittaa: ”On kirjoja, joissa esiintyy kokoelma tarinoita ja toisia jotka ovat tiukasti kokeellisia sulkien tiukasti pois kaiken, mitä ei ole tutkittu laboratoriossa. Itse pyrin yhdistämään nämä molemmat lähestymistavat. Huolimatta siitä, että tarkastelemanani ilmiöt ovat nykytieteen valossa yhä selittämättömiä, en usko niiden olevat itsessään selittämättömiä.

Kentät ja energia nähdään nykyisin ensisijaisina materiaan verrattuna.

Kautta koko kirjan väitän, että näiden kykyjen tutkimus voisi johtaa uuteen ymmärrykseen ihmisen ja eläinten mielestä. Sen sijaan, että ajattelisimme mieleemme rajoittuvan aivoihimme, ehdotan, että ne sisältävät laajempia vaikutuskenttiä, jotka ulottuvat kauas aivoistamme ja kehoistamme.”

Sheldraken tutkimukset perustuvat yli 5 000 kirjeeseen, jotka ovat toimineet perustana hänen tietopankkinsa tapauskertomuksille. Tämän lisäksi sadat ihmiset, mukaan lukien eläinten kouluttajat, maanviljelijät, eläinlääkärit, luonnonilmiöiden ja eläinten käyttäytymisen tutkijat ja tarkkailijat (naturalistit), metsästäjät, luontokuvaajat, kotieläinten omistajat, valvontaviranomaiset, sotilaat, etsivät, sekä opettajat ja itsepuolustustaitojen opettajat ovat Sheld-

raken mukaan auttaneet tässä tutkimuksessa osallistumalla sekä hänen itsensä että kollegojen tekemiin haastatteluihin. Näiden lisäksi yli 2 000 henkilöä on vastannut sattumanvaraisesti kotitalouskyselyihin ja toiset 2 000 ovat auttaneet tutkimuksessa täyttämällä kyselylomakkeita omista kokemuksistaan. Tämän lisäksi yli 20 000 henkilöä on osallistunut järjestettyihin koetilanteisiin. Sheldrake on lisäksi yhdessä kollegojensa kanssa organisoinut useita tutkimustilanteita sekä tukenut monia itsenäisiä kokeita ja tutkimuksia, lähinnä kouluissa ja lukioissa. Tämän lisäksi yli 50 opiskelijaa on tehnyt tutkimusprojekteja, jotka perustuvat Sheldraken kirjoissa ja kotisivuilla esitettyihin koejärjestelyihin. (Sheldrake 2003, 10)

Sheldraken tutkimukset ovat luomassa uutta tieteellistä mallia aikaisemmin outoina pidettyjen mutta yleisesti tunnettujen ilmiöiden selittämiseen. Sheldrake toteaa, että telepatia, ennalta tietäminen ja tuijotetuksi tulemisen kokemus ovat nykyisin vailla tieteellistä selitystä. Hänen mukaansa jo niiden pelkkä olemassaolo on sangen kiistanalainen asia. Ne näyttävät tapahtuvan, mutta jos kaikki mahdolliset voimatyyppit, kentät ja tiedonsiirtomenetelmät tunnettaisiin jo tieteessä, silloin niiden ei tulisi olla olemassa. Sheldrake esittääkin kysymyksen siitä, voiko ymmärryksemme tieteen perusperiaatteista olla niin täydellinen, kuten monet tiedemiehet näyttävät uskovan.

Toisaalta, jos nämä ilmiöt kuitenkin tosiasiasa ovat olemassa, ne osoittavat nykytieteen olevan epätäydellinen. Sheldraken mukaan – kun niihin aletaan suhtautua vakavasti tiedeyhteisössä – vaikutukset tulevat olemaan kumouksellisia. ”Ne tulevat laajentamaan omia käsityksiämme mielestämme ja aivoistamme, eläinten ja ihmisten luonteesta ja ajasta ja paikasta.” Kirjassaan *The Sense of Being Stared at* hän esittelee laajan tieteellisen todistusaineiston ja tekee yhteenvedon viimeaikaisesta tutkimuksesta, joka osoittaa telepatian, tuijotetuksi tulemisen kokemuksen ja ennalta tietämisen ilmenvän sekä eläimissä, kuten koirissa ja kissoissa, ja myös ihmisissä.” (Sheldrake 2003, 2)

Termit ja uuden todellisuuden kuvaamisen vaikeus

Sheldraken mukaan tutkimuksen esteeksi ovat osaltaan muodostuneet myös ilmiöiden kuvaamiseen käytetyt, erilaiset ja osittain harhaanjohtavat termit. Sheldrake haluaakin nostaa esille ajatuksen siitä, etteivät kyseiset ilmiöt ole paranormaaleja tai yliluonnollisia, vaan normaali ja luonnollinen osa biologista luonnettamme. Sheldraken mukaan eri ihmisryhmät viittaavat näihin ilmiöihin kuitenkin eri nimillä.

”Toiset kutsuvat niitä psyykkisiksi, mikä viittaa niiden liittyvän psyykeen tai sieluun, tai kutsuvat niitä lyhyesti psi-ilmiöiksi. Jotkut kuvaavat niitä yliaistillisen havaitsemisen muodoiksi, jolla tarkoitetaan aistien ulkopuolella tapahtuvaa extrasensorista havainnointia. Extra sana tarkoittaa ”tuolla puolen”. Jotkut kutsuvat niitä paranormaaleiksi, toisin sanoen normaalin ulkopuolella ilmeneviksi (Kreikka: para = jonkin tuolla puolen), tai parapsykologiseksi, eli psykologisen tuolla puolen olevaksi.”

”Toiset taas ajattelevat sen olevan eräänlainen ”kuudes aisti”, lisääisti, joka on viiden normaalin aistin, näön, kuulon, hajun, maun ja kosketuksen tuolla puolen. Se, että ilmiöstä käytetään näin montaa eri nimitystä, on hämmäntävää ja kaikki nämä termit kantavat omia merkityksiään ja painotuksiaan. Näin esim. sana *psyykinen* merkitsee riippuvuutta psyykestä tai sielusta. Tämä asettaa ongelman askeleen taaksepäin, koska kukaan ei kuitenkaan ymmärrä sitä, kuinka psyyke voisi selittää nämä kokemukset. Näin tehdäkseen sen tulisi laajentua mielen ulkopuolelle, mutta miten?”

Sheldraken mukaan termi *yliaistillinen havaitseminen* esittää ongelman uusin sanoin. Se viittaa siihen, ettei näitä ilmiöitä voida selittää tunnettujen aistien kautta, muttei kuitenkaan

anna mitään tietoa siitä, miten ne voisi selittää. Sheldrake huomauttaa toisaalta myös, että sana *paranomaali* nostaa toisaalta kysymyksen siitä, mikä on normaalia. Tunne tuijotetuksi tulemisesta ja telepatiasta ovat Sheldraken mukaan normaaleja siinä mielessä, että ne ovat yleisiä, suurin osa ihmisistä on kokenut niitä. Hänen mukaansa ne kuitenkin vaikuttavat paranormaaleilta materialistisen mielen pelon takia, joka yhä otetaan itsestäänselvyytenä institutionaalisen tieteen piirissä. Tämän teorian mukaan mieli on vain aivotoiminnan aspekti. Sheldrake haluaakin tarjota uuden näkökulman asiaan. (Sheldrake 2003, 2)

Laajennetun mielen hypoteesi tieteen paradigman haasteena

”Mieli, joka rajoittuu pään sisäpuolelle, ei pysty selittämään yliaistillisia ilmiöitä. Tämän seurauksena, materialistisen tieteen näkökulmasta katsottuna, niitä ei tulisi edes ilmetä. Mutta entäpä jos tiede ottaisiikin laajemman näkökulman mieleen?”

Sheldrake jatkaa toteamalla, että tieteen edistyessä se jatkuvasti laajentaa normaalina piden-

tyt tieteen rajoja. Emme tule useinkaan ajatelleeksi, että 1700-luvun tiedemiesten mielessä puhelimet ja TV olisivat tuntuneet ihmeiltä, sillä silloinen tiede ei tuntenut sähkömagneettisten kenttien olemassaoloa. Kaukana olevien asioiden näkeminen tai äänen kuuleminen olisi pidetty

noitien konsteina tai hullujen harhoina. Nykyisin nämä ilmiöt ovat osa jokapäiväistä elämäämme, ennen kaikkea TV:n, radion ja puhelimien ansiosta. Samalla tavalla vetypommit olisivat hiponeet 1800-luvun fyysikon mielikuvituksen rajoja. Höyryn ja ruudin aikakautena nämä aseet olisivat kuulostaneet maailmanlopun fantasioilta. Laserit olisivat tuntuneet

Huolimatta siitä, että tarkastelemani ilmiöt ovat nykytieteen valossa yhä selittämättömiä, en usko niiden olevan itsessään selittämättömiä.

Rupert Sheldrake

Henkilökohtainen kokemus on kaikkein tärkein ja ensisijaisin todiste seitsemännen aistin olemassaolosta.

myyttisiltä valomiekoilta. Ne tulivat ymmärrettäviksi vain 1900-luvun suhteellisuusteorian ja kvanttifysiikan tieteellisten läpimurtojen myötä. (Sheldrake 2003,3)

Nämä tieteen laajentumat eivät olleet ristiriidassa tai mitätöineet tieteessä jo tunnettuja asioita, vaan rakentuivat niiden varaan. Sähkömagneettisten kenttien tunnistaminen 1800-luvulla ei syrjäyttänyt klassista fysiikkaa, vaan tuki sitä. Sheldraken mukaan 1900-luvulla fysiikan piirissä tapahtuneiden vallankumousten mukanaan tuomat kvanttiteoria, suhteellisuusteoria ja moderni kosmologia eivät tuhonneet 1800-luvun fyysikkojen teorioita, vaan toivat oman lisänsä niihin. Biologiassa Darwinin evoluutioteoria ei kieltänyt, vaan auttoi paremmin ymmärtämään 1700-luvun biologin, Linnén kehittämiä elävien organismien jaotteluperusteita.

Jos halutaan osoittaa yksi esimerkki monista, meteoriitit olivat anomalioita 1700-luvulla. Newtonilaisen fysiikan täydellisessä matemaattisessa maailmassa, näennäisesti sattumanvaraisesti taivaalta putoilevilla kivistä ei ollut sijaa. Näin ollen, ihmisten väittäessä nähneensä tällaisen asian tapahtuneen, tiedemiehet kokivat tarvetta kieltää ne. Selittää ne harhoina tai ohittaa taikauskona. ”Kiviä ei putoile taivaalta, koska taivaalla ei ole kiviä.”

Materialismi filosofiana kehittyi sitä mukaa kun tieteelliset ideat fyysisestä todellisuudesta muuttuvat tieteen piirissä. Normaalin rajat eivät ole pysyviä, vaan muuttuvat tiedeortodoksioiden muuttuessa. 1900-luvun aikana materialismi ”ylitti itsensä” fysiikan kautta. Materia ei enää ole perustavanlaatuinen todellisuutemme, kuten se vanhan ajan materialismille oli. Kentät ja energia nähdään nykyisin

ensisijaisina materiaan verrattuna. Materian perushiukkaset ovat tulleet energian värähtelyiksi kentissä. Tieteellisen normaaliuden rajat muuttuvat jälleen, yhdessä tietoisuuden tunnistamisen aamunkoiton kanssa. Mielen voimat, jotka fysiikka on toistaiseksi jättänyt huomiotta, edustavat uutta tieteellistä eturintamaa. (Sheldrake 2003, 4)

Seitsemäs aisti

”Kaikista näitä ilmiöitä kuvaavista termeistä parhaiten mielestäni asiaa kuvaa termi kuudes aisti, joka tarjoaa paremman lähtökohdan keskustelulle, kuin muut termit. Sillä on positiivisempi kaiku, kuin sanalla ESP tai paranormaali, siinä mielessä, että se viittaa johonkin viiden aistin ylittävään, mutta muiden aistien kanssa rinnastettavaan aistiin. Eräässä mielessä se on myös sidoksissa aikaan ja paikkaan, se on biologinen, eikä yliluonnollinen. Se ulottuu kehon ulkopuolelle, mutta sen toiminta on edelleen tuntematon.”

Sheldrake sanoo kuitenkin, että haluaisi mieluummin käyttää uutta ja neutraalia termiä *seitsemäs aisti*, joka tekisi selkeän eron suhteessa kuudenteen aistiin tai ESP:hen. Seitsemännen aistin olemassaoloa Sheldrake puolustaa henkilökohtaisen kokemuksen ja sen tieteellisen painoarvon takaisin saamisen tarpeella. Hänen mukaansa ihmisten kokemusten sivuuttaminen ei ole tieteellistä, vaan epätieteellistä. Tiede perustuu empiiriseen menetelmään, toisin sanoen kokemukseen ja havaintoon. Kokemukset ja havainnot toimivat tieteen lähtökohtina ja on epätieteellistä ohittaa tai sulkea ne pois tieteen piiristä. (Sheldrake 2003, 4)

Sheldraken mukaan henkilökohtainen koke-

mus on kaikkein tärkein ja ensisijaisin todiste seitsemännän aistin olemassaolosta. Suurin osa ihmisistä on joskus kokenut, että heitä tuijotetaan takaa päin, tai ajatellut ystävää, joka hetken päästä soittaakin. Kuitenkin kaikki nämä miljoonat henkilökohtaiset kokemukset näennäisesti selittämättömistä ilmiöistä, ohitetaan mukavasti institutionaalisen tieteen piirissä anekdoottisina.

Sana anekdoottinen tulee kreikan kielen sanasta *an* ja *ekdotos*, mikä tarkoittaa ei julkaistua. Toisin sanoen anekdootti on julkaisematon tarina. Oikeusistunnoissa kuitenkin anekdoottinen todistusaineisto otetaan vakavasti, ja ihmiset joko tuomitaan tai todetaan syyttömiksi. Jotkin tieteellisen tutkimuksen alat, kuten esim. lääketiede, perustuvat pitkälti anekdootteihin. Mutta kun tarinat julkaistaan, ne kirjaimellisesti lakkaavat olemasta anekdootteja, ja kohotetaan tapauskertomusten sarjaan. Tällaiset tapauskertomukset luovat kokemukselle perustan, jolle jatkotutkimus rakentuu. (Sheldrake 2003, 5)

Paranormaalien tutkimus – tieteen musta lammak

Yliaistillisten ilmiöiden tutkijat 1880-luvulla aloittivat suorittamalla laajamittaisia tutkimuksia ihmisten näennäisesti yliaistillisista kokemuksista, samoin kuin tutkimalla sitä, oliko niille mahdollista löytää selitys perinteisen tieteen kautta. He olivat tilastotieteen edelläkävijöitä, tutkiessaan, oliko mahdollista selittää sattuman tai yhteensattuman avulla kokemuksia, joita he tutkivat. He kehittivät myös kaksoissokkotestejä ja yliaistillinen tutkimus oli yksi ensimmäisistä tieteellisen tutkimuksen alueista, joilla kyseisiä tekniikoita käytettiin rutiininomaisesti. Huolimatta vakuuttavasta todistusaineiston keruusta, yliaistillista tutkimusta ei koskaan ole hyväksytty institutionaalisen tieteen piirissä. Se on pidetty marginaalissa voimallisten tabujen voimalla paranormaalaa vastaan. Tämän johdosta seitsemännän aistin ilmiö on pitkälti jätetty vai-

le huomiota yliopistoissa, tiedeinstituuteissa ja akatemioissa.

Huolimatta yliaistillisten ja paranormaalien ilmiöiden tutkijoiden pienestä, mutta tutkimukselleen omistautuneesta joukosta, tämä tutkimusala edustaa yhä tieteenalojen ”mustaa lammasta”. Sheldrake toteaa vaikuttuneensa siitä, mitä parapsykologian ja yliaistillisten ilmiöiden tutkijat jo ovat löytäneet. Hän ihaillee heidän rohkeuttaan lähestyä tutkimusala, joka on altistanut heidät vastustukselle ja jopa vihamielisyydelle, sekä tapaa, jolla he ovat johdonmukaisesti käyttäneet tiukkoja tieteellisiä tutkimuskriteerejä.

Sheldrake sanoo olevansa kiinnostunut seitsemännestä aistista, koska sillä on paljon opettavaa meille eläinten ja ihmisten, mielen ja jopa itse elämän luonteesta. Itse näen seitsemännän aistin osana biologista luonnettamme, jonka jaamme monien muiden eläinlajien kesken. Sheldrake on tutkinut epätavanomaisen havaintokyvyn luonnonhistoriaa ihmisillä ja eläimillä – kun monien ihmisten kertomukset viittaavat toisistaan riippumatta toistuviin ja toistettaviin malleihin, anekdootit muuntuvat luonnontieteenksi. Tämä on luonnontiedettä vähintään siitä, mitä ihmiset uskovat omista kokemuksistaan ja eläinten käyttäytymisen havaitsemisesta. (Sheldrake 2003, 6)

Institutionaalisen tieteen muutosvastarinta

Sheldrake haluaa toisaalta nostaa esiin ilmiön, joka osoittaa tieteen irrationaalisen luonteen. Sheldraken kirjassa *The Sense of Being Stared at* kuvattu tutkimus on itsessään harmitonta, ja liittyy aiheisiin, jotka ovat monien mielestä kiinnostavia. Sheldraken mukaan se voi kuitenkin herättää myös yllättävän voimakkaita tunteita. ”Jotkut henkilöt tulevat vihaisiksi tai tuntevat tarvetta pilkata jokaista, joka ottaa nämä ilmiöt vakavasti. Jotkut ihmiset kokevat yliaistilliset ilmiöt epäkiinnostaviksi. Suuri osa ihmisistä ei ole kovinkaan kiinnostunut kalojen käyttäytymisen tieteellisestä tutkimuksesta, tai

sammaleiden perintötekijöiden tutkimuksesta. Kukaan ei kuitenkaan reagoi antagonisesti kalojen tai sammaleiden tutkimukseen.”

”Onko siis yksinkertaisesti kyse vihamielisyydestä uusia ajatuksia kohtaan? Tämä saattaa osittain selittää ilmiön, mutta jotkin nykytieteen spekulatiiviset alueet näyttävät olevan paljon radikaalimpia, eivätkä tästä huolimatta herätä minkäänlaista vastustusta. Jotkut fyysikot, esim. postuloivat, että on olemassa lukematon määrä rinnakkaistodellisuksia omamme lisäksi.

Muutamat ottavat kyseiset ideat vakavasti, mutta kukaan ei tule vihaiseksi niiden takia. Jopa spekulatiiviset ajatukset aikamatkailusta tila-ajan madonreikien kautta katsotaan vakavasti otettavaksi tutkimusalueeksi akateemisen fysiikan piirissä, sci-fi haaran sijaan. Voisiko olla, että parapsykologian tutkijat ovat erityisen huonossa maineessa, vai onko tämä ala täynnä petosta ja valheellisuutta? Suurin osa tieteen eri aloista on sisältänyt petos- ja väärennöstopauksia, paleontologia mukaan lukien.” (Sheldrake 2003, 7-8)

Myös parapsykologian tutkimuksen piirissä on esiintynyt huijaustapauksia, jotka ovat tulleet selvitettyiksi toisten parapsykologian tutkijoiden toimesta. Kukaan ei kuitenkaan mitätöi kaikkea lääketieteellistä tai botanistista tutkimusta vain siksi, että muutama alan tutkija on sortunut väärinkäytöksiin. Samalla tavalla yliaistillisten ilmiöiden tutkimusta tai mitään muutaakaan tutkimusalaa ei voida mitätöidä

kokonaisuudessaan muutaman epärehellisen tutkijan takia. Tosiasia on, että yliaistillisten ilmiöiden ja parapsykologian tutkimus on itse asiassa vähemmän altis väärinkäytöksille, kuin monet muut tieteenalat, nimenomaan siitä johtuen, että ne ovat tarkkojen tutkimuskriteerien alaisia.

Nicholas Weidin tekemästä tieteen piirissä tapahtuneiden väärinkäytösten ja petosten tutkimuksesta saattoi päätellä että petos onnistuu

todennäköisimmin valtavirtatieteen tavanomaisilla tutkimusaloilla, kuten immunologiassa. Väärien tulosten hyväksyntä on toinen puoli tutusta ilmiöstä, uusien ideoiden vastustuksesta. Väärien tulosten hyväksyntä on todennäköisempää tieteesä, jos ne esitellään vetoavasti ja jos ne sopivat vallalla oleviin ennakkoluuloihin tai odotuksiin ja jos ne tulevat sopivalla tavalla pätevoityneeltä tiedemieheltä, joka toimii yhteistyössä elitistisen instituution kanssa. Vain kaikkien näiden tekijöiden puute, johtaa siihen, että uusia ajatuksia usein vastustetaan. Ainoa jäljelle jäävä selitys on se, että yliaistillisten ilmiöiden olemassaolo uhkaa voimallisia tabuja. Nämä ilmiöt uhkaavat syvään juurtuneita uskomuksia, erityisesti uskomusta sii-

tä, että mieli on vain aivojen toiminnan tuote. Ihmisissä, jotka samaistavat tieteen ja järjen materialistiseen filosofiaan, ne herättävät pelkoa. Ne näyttävät uhkaavan järkeä itseään, jos niitä ei pidetä loitolla tiede ja jopa moderni sivilisaatio näyttävät olevan vaarassa jäädä

Uuden holistisen todellisuuden käsityksen mukaan olemme vastuussa niin ajatuksistamme, sanoistamme kuin teoistamme. Olkaamme siis tarkkoja, minkälaista maailmaa olemme omalta osaltamme näillä luomassa!

taikauskon ja herkkäuskoisuuden hyökyaallon alle. Tästä syystä ne tulee heti kieltää, tai ohittaa epätieteellisinä tai epärationaalisina. (Sheldrake 2003, 8)

Tämän lisäksi jotkut paranormaalien vastustajat kokevat suuria pelkoja suhteessa oman yksityisyytensä mahdolliseen menetykseen. ”En haluaisi elää maailmassa, jossa toisilla on telepaattinen voima tietää, mitä salaa ajattelin tai selvänäköisyys, jonka avulla he näkisivät, mitä olen tekemässä”, näin kirjoitti **Martin Gardner**, eräs yliaistillisten ilmiöiden järjestelmällisimmistä kieltäjistä ja jatkaa: ”tai että psykokinesian, ainetta liikuttavan mielen, avulla joku avaa tätäkin pelottavampia mahdollisuuksia. En ole innostunut mahdollisuudesta että joku, joka ei pidä minusta, saattaa omata voimia matkan päästä aiheuttaa minulle vahinkoa.” Taustalla lymyilee arkaistinen noitavoimien pelko. Nämä tabut ovat voimakkaimmillaan intellektuelleilla, ja ovat monien tiedemaailman edustajien aktiivisesti kannattamia ajatuksia. Muuten järkevät ihmiset voivat osoittaa yllättävän ennakkoluuloisiksi, kun kyse on ilmiöistä, kuten telepatiasta. (Sheldrake 2003, 8-9)

Vaikkakin monet kyseisistä henkilöistä pitävät itseään skeptikkoina, he eivät kuitenkaan niitä aidossa mielessä ole. He ovat maailmankuvauskovaisia, jotka sulkevat yliaistilliset ilmiöt ulkopuolelleen. Jotkut yrittävät herjata tai saattaa naurunalaisiksi minkä tahansa todistusaineiston, joka on heidän uskomuksiaan vastaan. Kaikkein innokkaimmat käyttäytyvät tieteen rintaman vartijoina. Kreikkalainen sana *skepsis*, sanan *skeptikko* alkujuuri, tarkoittaa kysellä tai epäillä. Se ei tarkoita kieltämistä tai dogmaattisuutta.

Näiden tabujen vaikutus on johtanut kehityksen estämiseen ja keskustelun tukahduttamiseen tiedemaailman piirissä ylipäätään, ja erityisesti institutionaalisen tieteen piirissä. Tästä johtuen, huolimatta yleisön suuresta kiinnostuksesta aihetta kohtaan, yliaistillisten ilmiöiden ja parapsykologian alan tutkimukselle ei ole käytännössä lainkaan julkista

rahoitusta, ja mahdollisuudet tutkia kyseisiä ilmiöitä yliopistoissa ovat erittäin rajoitetut. (Sheldrake 2003, 9)

Uskon, että on tieteellisempää tutkia ilmiöitä, joita emme ymmärrä, kuin teeskennellä, ettei niitä ole olemassa. Uskon myös, että on vähemmän pelottavaa tunnistaa seitsemännen aistin olevan osa biologista luontoamme, jonka jaamme monien muiden eläinlajien kanssa, kuin suhtautua siihen omituisena tai yliluonnollisena. (Sheldrake 2003, 9)

Mystisesti ajattelevia aktivisteja

Olen pyrkinyt luomaan katsauksen uusiin ilmiöihin tieteessä ja esittelemään holistisen maailmankuvan perusajatuksia. Se, kuinka nopeasti uusi tieto leviää kouluihin ja yliopistoihin, jää nähtäväksi. Sanotaan, että uuden tiedon kulkeutuminen oppilaitoksiin tapahtuu vähintään 30 vuoden viiveellä. Toiset taas sanovat, etteivät uudet ajatukset tule yhteiskuntaan siksi, että vanhat päättäjät muuttaisivat ajatuksiaan, vaan vasta sitten, kun he kuolevat. Oli niin tai näin, tiede kehittyy ja todellisuuskäsityksemme muuttuu sen myötä.

Olkaamme avoimia asioille. Uuden holistisen todellisuuskäsityksen mukaan olemme vastuussa niin ajatuksistamme, sanoistamme kuin teoistamme. Olkaamme siis tarkkoja, minkälaista maailmaa olemme omalta osaltamme näillä luomassa!

Erwin Lazlo haastaa meidät sanomalla, että uudessa ajassa meidän tulee olla mystisesti ajattelevia aktivisteja. Mystikkojen on aloitettava aktivismi ja vastaavasti aktivistien tulee tulla mystikoiksi. Aktivistien tulee oppia toimimaan jumalallisesta rauhasta käsin, joka tulee syöttämään heille jumalallista viisautta. ”Sinun tulee aina kuin mahdollista toimia rakastavasta ja anteeksiantavasta sydäimestä käsin ja muistaa, että meidän on opittava pyytämään, ja sitten tulet saamaan sen, mitä tarvitset. Sitten tästä maailmasta voi tulla se elävä luomakunta tälle jumalalliselle ihmiskunnalle.” ●

Sanastoa

Anomalia: Selittämätön ilmiö, säännöttömyys, poikkeavuus, epänormaalisuus.

Emergenssi: "Ilmaantuminen, esiin sukeltaminen". Ilmiö, missä systeemin osatekijät alkavat vuorovai-
kuttaa siten, että niiden muodostamasta kokonaisuudesta syntyy laadullisesti uusia ominaisuuksia. Emergenttejä ominaisuuksia ei voida yleensä ennalta päätellä vain erillisistä osista tarkastelemalla (lat. *emergere* = ilmaantua).

Holistinen: Kokonaisuuksia tutkiva dualismiin ylittävää tieteen paradigma, joka liittyy elävien järjestelmien luonteen ymmärtämiseen. Vrt. systeemiteoria.

Holografia: on tiede ja menetelmä, jossa (yleensä lasersäteen avulla) luodaan kolmiulotteinen muoto eli hologrammi. Hologrammi muodostuu aaltoliikkeiden interferenssistä ja sitä voidaan katsoa eri suunnista.

Holografinen vertaus: Ajatus siitä, että eri ilmiöt tai koko maailmankaikeus on järjestynyt kuin hologrammi, eli jokainen sen osa sisältää informaatiota kokonaisuudesta.

Koherenssi: Järjestyksen määrä tietyssä systeemissä.

Kvanttifysiikka/kvanttimekaniikka: on fysiikan haara, joka kuvaa tapahtumia myös atomaarisessa mittakaavassa, jossa klassinen mekaniikka ei päde. Tarjoaa matemaattisen pohjan ja kuvauksen erityisesti kolmelle asialle, joita klassinen mekaniikka ja klassi-
nen elektrodynamiikka eivät selitä: kvantittuminen, aalto-hiukkasdualismi ja tilojen lomittuminen.

Maailmankuva: Ihmisen kokonaiskuva maailmasta, joka voi sisältää eri ulottuvuuksia. Perinteisin jaottelu on tieteellinen, uskonnollinen ja metafyyminen maailmankuva. Maailmankuva ei ole loogisesti rakentuva kokonaisuus, vaan muuttuu koko ajan ja voi sisältää ristiriitaisiakin aineksia, jotka aktivoituvat tilannekoh-
taisesti.

Materialismi: Tieteen paradigma, joka olettaa, että vain ainetta tutkimalla voidaan saada todellista tietoa maailmasta ja todellisuudesta. Mitään mitä ei voida mitata ei ole olemassa.

Morfinen resonanssi: Muotoa luova yhteinen värähtely (kreik. *morphe* = muoto). Periaate, joka yrittää

selittää luonnon toisiaan muistuttavien muotojen syn-
tystä ja vakautta. Se toteutuu eräänlaisena resonans-
sina, yhteisvärähtelynä, joka saa muodot muistutta-
maan toisiaan ja suhteutumaan keskenään.

Morfogeneettinen kenttä: Rupert Sheldraken termi kentälle, joka ohjaa esim. tietyn eläinlauman toimin-
taa. Liittyy eläinten yliaistillisiin kykyihin ja eläinten tapaan orientoida itseään maailmassa.

Nollapiste-energiakenttä: Kaiken tiedon sisältävä ajan ja paikan tuolla puolen vaikuttava todellisuuden taso. Käytetään myös tilanteesta riippuen eri nimityk-
siä: Akasha-kenttä, tachyon-kenttä, Jumala (tietyissä tiedepiireissä spekuloidaan ajatuksella).

Non-lokaalisuus: Kahden alkeishiukkasen välillä vaikuttava ajasta ja paikasta havaittu riippumaton yhteys. Non-lokaalisuus toimii myös makrotasolla vrt. telepatia läheisten ihmisten välillä ja eläinten ja omis-
tajan välillä.

Paradigma: Oletusten ja arvojen kokoelma. Liittyy vallitsevaan tapaan tulkita todellisuutta tiettyjen läh-
tökohtien kautta. Vrt. länsimaisen tieteen materialisti-
nen paradigma vs. holistinen tieteen paradigma.

Reduktionismi: Käsitys, että jokainen ilmiö voidaan selittää ja kuvailla tyhjentävästi tarkastelemalla yksin-
omaan sen kaikkein pienimpiä osatekijöitä ja niiden ominaisuuksia, ottamatta huomioon osasten välisiä yhteis- ja vuorovaikutuksia.

Systeemiteoria: Oppi, jossa tutkimuksen kohdetta tarkastellaan kokonaisuutena. Kohde koostuu kes-
kenään vuorovaikutuksessa olevista osasista ja teki-
jöistä ja voi olla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Järjestelmien ja biologian alalla erityisesti elävien järjestelmien toimintaa tutkiva uusi tieteen-
ala, jonka keskeisiä käsitteitä on autopoieesi eli itse-
ohjautuvuus.

Transmoderni: Modernin (yksi teoria, objektiivisuus ulkokohtaisuutena) ja postmodernin (kaikki tieto on suhteellista ja kontekstisidonnaista. Subjektiiivinen totuus. Kielipelien käsite. Ei "suuria kertomuksia".) jälkeen seuraava vaihe, jossa tiede ja uskonto yhdis-
tyvät uudella tasolla. Teoriat integroituvat. Objektiivis-
suuteen subjektiivisuuden kautta. "Suurten kertomus-
ten paluu. Pehmeät arvot ja elämäntavat.

Lähteet ja kirjallisuutta:

- Aurela, Asko: Tieteellisen toisinajattelijan käsikirja. Art House, Gummerus, Jyväskylä 1993
Bunge Mario: Philosophy in Crisis. The need for reconstruction. Prometheus Books, New York 2001
Capra Fritjof: The Turning point; Science society and the rising culture. Flamingo London Great Bri-
tain 1982
Capra Fritjof: The Tao of Physics: An Exploration of the Parallels Between Modern Physics and Eastern Mysticism, 1975. (Suom. Mikko Kilpi, Tao ja fysiikka. Uuden ajan ihminen 3. Porvoo: Helsinki: Juva: WSOY, 1983.
Capra Fritjof: The Web of Life. A New Scientific Understanding of Living System. Anchor Books 1997
Capra Fritjof: The Uncommon Wisdom. Flamingo London 1989
Capra Fritjof: The Hidden Connections: A Science for sustainable Living. Flamingo London 2003

- Chopra, Deepak: Ikuinen Elämä. (Life After Death – The Burden of Proof) Otava Keuruu, 2006
Chopra, Deepak: Quantum Healing: Exploring the Frontiers of Mind/Body Medicine. Bantam Books New York 1989
Dalai Lama: Maailmankaikeus Atomissa: Tieteen ja Hengen läheneminen. Tammi Helsinki. Scanbook AB Ruotsi, 2006
Davies, Joel: Alternate realities; How Science shapes Our Vision of the World. Plenum Press, New York 1948
Dossey, Larry: The Infinite Reaches of the Mind. Shambhala, Boston 2003
Emoto, Masaru: Messages from Water. Hado Publishing, Japan 1999
Eskola Timo: Antikristuksen Apostolit: Jumalan kuoleman teologia Nietchestä Spongiin. Perussanoma oy, Karisto Hämeenlinna 2006
Fennegren Gary B.: Science & Religion. John Hopkins

- University Press Baltimore and London 2002
- Goswami, Amit: *The Physics of the Soul*. Hamton Roads Publishing Company, 2001
- Harding, Stephan: *Animate Earth: Science, Intuition and Gaia*. Green Books Ltd Totnes Devon UK 2006
- John Hick: *The Fifth Dimension. An Exploration of the Spiritual Realm*. Oneworld Publications, 2004
- Huhmarniemi, Skinnari, Tähtinen: *Platonista transmodernismiin. Suomen kasvatustieteellinen seura*. Turku, PAINOSALAMA Oy, 2001
- Järvilehto Timo: *Missä sielu sijaitsee? Pohjoinen Kustannusosakeyhtiö*. Oulu 1987
- Järvilehto Timo: *Ihminen ja ihmisen ympäristö*. Kirjapaino OY Kaleva. Oulu 1994
- Kuhn Thomas: *The Structure of Scientific Revolutions*. The University of Chicago Press. Chicago 1962
- Laurikainen K. V: *Todellisuus ja Elämä*. WSOY Porvoo Helsinki Juva, 1980
- Laurikainen K. V: *Atomistiikan maailmankuva*. Universitas WSOY. Porvoo 1973
- Laurikainen K. V: *Tieteen Rajat*
- Laurikainen K. V: *Fysiikka ja usko*. WSOY Porvoo 1978
- Laurikainen K. V: *Luonto puhuu luojastaan: Uuden todellisuuskäsityksen hahmottelua*. Kirjapaja Karisto Oy. Hämeenlinna 1983
- Laszlo, Ervin: *Science and The Akashic Field: An Integral Theory of Everything Inner Traditions*. Rochester, Vermont USA 2004
- Laszlo, Ervin: *You Can Change the World: Action handbook for the 21st century Positive news*. Publishing Ltd Shropshire, UK 2002
- Laszlo, Grof, Russell: *The Consciousness Revolution*. Elf Rock Productions, Element Books Ltd. London UK 1999
- The Little Book of Bleeps: Excerpt from the Award-Winning Motion Picture. *What the Bleep do we know!? Revolver Entertainment, Revolver Books* London 2004
- McTaggart, Lynne: *The Field. The Quest for the Secret Force of the Universe*. Harper Collins Publishers. New York 2002
- McTaggart, Lynne: *The Intention Experiment. Using Your Thoughts to Change Your Life and the World*. Free Press New York 2007
- Ocean, Joan: *Interdimensional Ways of Being*
- Oschmann, James L: *Energy Medicine: The Scientific Basis*. Churchill Livingstone Elsevier Limited UK 2000
- Oschmann James L: *Energy Medicine in Therapeutics and human Performance*. Butterworth Heinemann Elsevier Limited Edinburgh UK 2003
- Penrose Roger: *The Emperors New Mind*. Oxford University Press 1989
- Puolimatka Tapio: *Usko, Tiede ja Raamattu*. Kustannus Uusi Tie. Helsinki 2007
- Roy, Paul H: *The Cultural Creatives: How 50 million people are changing the World Harmony*. Books New York USA 2000
- Russell Peter: *From Science to God. A Physicist's Journey Into the Mystery of Consciousness*. New World Library Novato CA USA 2002
- Russell Peter: *The Global Brain Awakens: our next evolutionary leap*. McNaughton & Gunn Saline Michigan USA 1995
- Sharpe Eric J.: *Comparative Religion*. Redwood Books Trowbridge Wiltshire Great Britain 1975, 1986
- Sahtouris Elizabeth: *Earthdance: Living Systems in Evolution*. 1999 (internet download)
- Sheldrake Rupert: *The Sense of Being Stared at; and other aspects of the Extended Mind*. Random House London 2003
- Sheldrake Rupert: *The New Science of Life. The Hypothesis of Morphic Resonance*. Park Street Press, 1995
- Sheldrake Rupert: *The presence of the Past. Morphic Resonance and the Habits of Nature*. Park Street Press, 1995
- Sheldrake Rupert: *The Rebirth of Nature. The Greening of Science and God*. Park Street Press, 1994
- Sheldrake Rupert: *Dogs that Know When their Owners are Coming Home*. 1999. Suom. Miksi koirasi tietää, millöin olet tulossa kotiin? Rasalas-kustannus 2002.
- Sheldrake Rupert: *Seven Experiments that Could Change the World*. Lake Book USA 1995, 2002
- Sheldrake Rupert, Abraham Ralph, Terese McKenna: *Dialogues at the Edge of East and West. Chaos, Creativity and the Resacralization of the World*. Inner Traditions Bear and Company, 1992
- Sheldrake Rupert, Ralph Abraham, McKenna Terese: *The Evolutionary Mind*. Monkish Book Publishing Company. Hinebeck, New York 1998
- Tiller William: *Consciousness Acts of Creation*. Pavior Publishing USA 2001
- Woodhead Linda: *Religions in the modern World*
- Zohar Danah, Marshall Ian: *Spiritual Intelligence. The Ultimate Intelligence*. Bloomsbury Publishing, London 2004

Elokuvia

What the Bleep do we know?
Down the Rabbit Hole
The Secret

Holistisia instituutteja

Schumacher College Englannin Totnesissa. Mahdollista opiskella MSc tutkinto Holistisessa tieteessä. www.schumachercollege.org/

Institute of Noetic Science USA:ssa. Perustaja Edgar Mitchell. www.noetic.org/

Emerging Wisdom Institute. Perustaja Paul H. Ray, transmodernismin tutkimusta. www.wisdomuniversity.org/

ICOS, Conference International Organizational Spirituality -verkosto ja tapahtumat

Scientific Medical Network Englannissa. www.sci-mednet.org

CIIS, California Institute of Integral Studies. www.ciis.edu/

Integral Institute. intergralinstitute.org

Kirjoittaja HuK
Anu Kumpulainen on kääntäjä, luennoitsija sekä uskontotieteen opiskelija tutkimusaiheenaan uusi holistinen maailmankuva. anujohn@suomi24.fi

*Nuokkusyreenin kukinto
on prinsessamaisen suloi-
nen ilmestys juhannuksen
aikoihin.*

Parantava puutarha

Alussa oli Eedenin paratiisi. Siellä elämä oli mukavaa ja helppoa. Sitten alkoi ihmisen kehitys Eedenin ulkopuolella. Aina silloin tällöin tuntee kaipaavansa kadonnutta paratiisia. Tässä kirjoituksessa tarkastelen puutarhan eli paratiisin merkitystä ihmisen kaikinpuoliselle terveydelle.

BÖRJE FRI

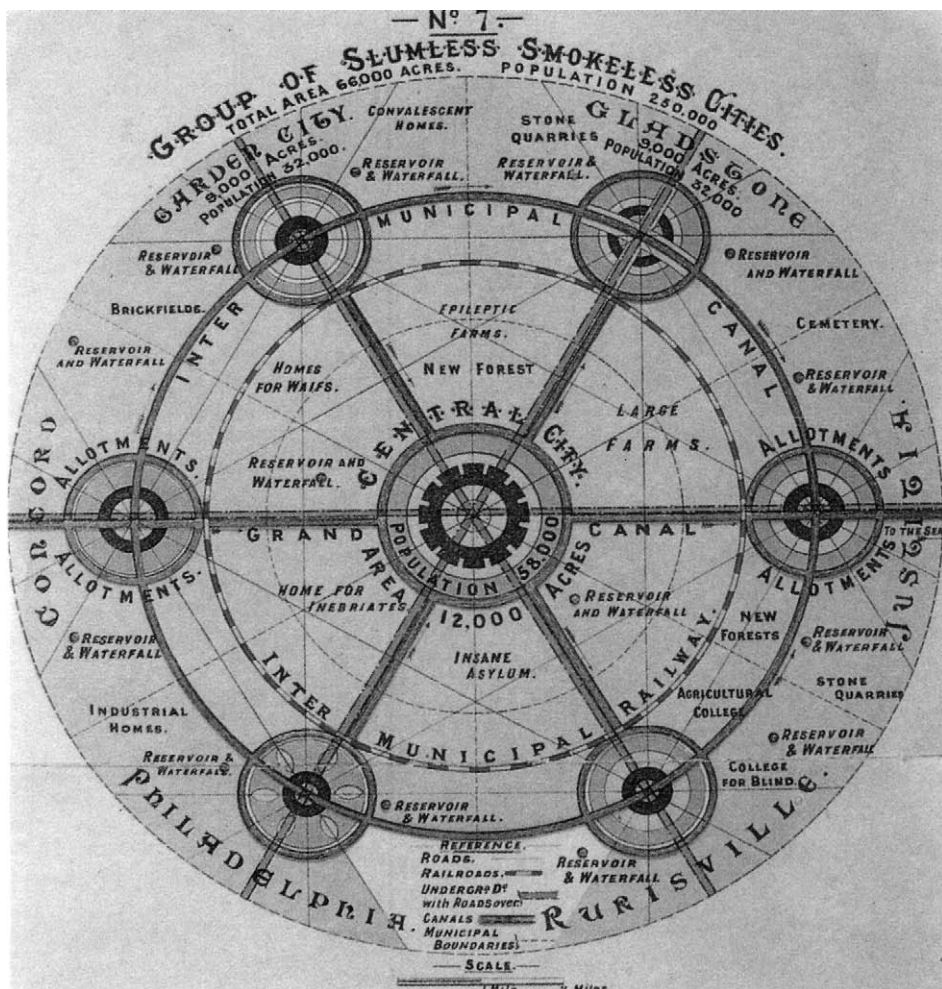
Englantilainen, kiropraktikkona West Endissä 40 vuotta toiminut **Donald Norfolk**, toteaa, että hän kohtasi hyvin erilaisia asiakkaita kaikista mahdollisista ympäristöistä. Yksi ryhmä erottui selvästi, henkilöiden taustasta ja työstä riippumatta. Se ryhmä muodostui innokkaista puutarhaharrastajista. Heillä näytti olevan yksi yhteinen piirre: He olivat usein muita luonnollisempia ja maanläheisempiä. He olivat elämäänsä tyytyväisiä, ja heillä oli rauhallinen ja spontaani asenne elämään. Yleensä he eivät olleet erityisen terveysintoisia

– eivät syöneet vitamiineja tai edes ekologisesti viljeltyjä tuotteita, ja kuitenkin he vaikuttivat olevan sekä ruumiiltaan että mieleltään terveempiä kuin ihmiset keskimäärin. Niinpä – mikä oli ja on näiden ihmisten salaisuus?

Donald Norfolk päätti kirjoittaa aiheesta kirjan *The Therapeutic Garden*.

Eheyttä puutarhasta

Vanha intialainen sananlasku sanoo: ”Kasveja voi löytää maailman koko voiman. Niiden

Puutarhakaupungin piirustus, Ebenezer Howard 1902. Kuva: Wikipedia.

salaiset kyvyt tunteva on voittamaton.” Tämä on vanhaa intialaista viisautta. Donald Norfolk puolestaan pyrkii kirjassaan antamaan neuvoja, askel askeleelta, parantavan puutarhan perustamista suunnittelevalla lukijalle.

Tavoite on että voit luoda oman holistisen terveystemppelisi riippumatta niistä aineellisista ja ajallisista resursseista jotka sinulla juuri tällä hetkellä on. Koolla ei ole merkitystä, ikkunalaista tai parveke voi tulla Lääkitseväksi Puutarhaksi. Jos sinulta puuttuu puutarha, voit ehkä vuokrata puutarhapalstan taikka tehdä yhdessä

naapureiden kanssa puutarhan taloyhtiösi pihalle. Puutarhassa ja muutenkin kasvien parissa työskennellessämme luovumme aggressioista ja kilpailuvieteistä. Meistä tulee pitkäjänteisiä, rauhallisempia ja tyytyväisempiä. Useimmat meistä käyttävät työssään paljon vasenta aivopuoliskoa, jonka tehtäviin kuuluu analyttinen ja looginen ajattelu. Oikea aivopuolisko, joka tekee työtä estetiikan ja intuition parissa, aktivoituu kun suunnittelemme ja istutamme esim. perennanpenkin. Työssä käytämme sisäistä taiteilijaa, yhdistämme kasvien koot, kukkien värit,

kukinta-ajat, lehtien värit ja muodot, luomme esteettisen kokonaisuuden.

Oikean aivopuoliskon kannalta puutarhatyö ei ole tavoite sinänsä vaan keino saavuttaa paljon korkeampia päämääriä, kuten eheys ja terveys sekä tuottaa lääkitsevää parannusta. Tavoite on enemmän kuin itse kasvien viljely, se on onnellisempien ja terveempien ihmisten ”viljeleminen”.

Tiibetiläisen viisauden mukaan kauneus on henkinen tarve. Muinaiset tiibetiläiset uskoivat, että kauneuden avulla saattoi ymmärtää aineellisen maailman luonteen, koska aineellisen kauneuden lakastuessa henkinen kauneus lisääntyy. Oman sisäisen kauneutemme löytäminen saa meidät ymmärtämään, että olemme pyhiä. Tämän vuoksi on olemassa kauneutta. Kauneus on pyhyyden ilmaisua aineellisessa maailmassa.

Lyhyt historia

Puutarhanhoito lienee yksi vanhimmista parannuskeinoista. Ihmisiä on planeetallamme ollut 2 000 000 vuotta, joista viimeiset 10 000 vuotta olemme harjoittaneet maanviljelystä.

Kasvien viljely aloitettiin Jordanin laaksossa ja Mustan Meren rannikolla jo ennen 7000 eKr. Alkuaikojen puutarhat rakennettiin antamaan kauneutta, lepoa ja sielunrauhaa. Tunnettu esimerkki on Persian aavikkomaiselle tasangolle pengerretty vuorenrinne, Babylonin riippuvat puutarhat. Kuningas **Nebukadnessar II** rakensi tämän keinotekoisen vuoren lampineen ja puroineen rakkaalle kuningattarelle, **Semiramikselle**. Kuningatar oli kotoisin vuoristoseudulta, ja ikävoi viileätä ja raikasta vuoristoilmastoa.

Rooman vallan aikana syntyi villakulttuuri. Varakkaat roomalaiset hankkivat asumuksen kaupungin ulkopuolelta maaseudulta. Se oli maatila ja sille rakennettiin huvila (villa) jota ympäröi puutarha. Jerusalemin varakkaat pitivät puutarhoja, yrtitarhoja, Öljymäellä. Yhteen sellaiseen **Jeesus** tapasi viedä opetuslapsiaan, kun halusi olla rauhassa kaupungin vilinältä.

Keskiajalla luostaripuutarhat muodostivat mallin. Luostarien ja herraskartanoiden piti olla omavaraisia. Puutarhoihin tuli kasvien lisäksi sikaloita, kyyhkyslakkoja, kanaloita ja kalalammikoita. Myöhemmin syntyvät maailmanhistorian komeimmat ja mahtavimmat eurooppalaiset puutarhat.

Euroopan puutarhat nousivat 1300- ja 1400-luvuilla kukoistukseen Italiassa. Syntyi symmetrisiä puutarhoja leikattuine pensasaittoineen ja suihkulähteineen. Varakkaat ihmiset hankkivat maata kaupunkien ulkopuolelta maaseudun rauhasta ja rakennuttivat sinne huvilansa. Taloa ympäröi kaunis muotopuutarha. Monet näistä ovat edelleen käytössä kuten Villa Lante, jota nykyään hallitsee Institutum Romanum Finlandiae.

Barokin aikana, 1600-luvulla kaikki oli suurta. Puutarhat ympäröivine puistoineen olivat altaan kymmeniä hehtaareja. Näiden puutarhojen ideaan kuuluu tarkka symmetria. Lähimmät historialliset barokkipuutarhat löytyvät Pietarista Pietarhovi ja Tukholmasta Drottningholmin linna, joka edelleen on kuningasperheen käytössä. Ranskassa **Ludvig XIV** rakennutti Versaillesin palatsin mahtavine puutarhoineen. Tästä tuli malli muulle Euroopalle. – 1700-luvulla Englannissa syntyi vastareaktio barokin muotokielelle. Syntyi englantilainen maisematyyli. Nämä puistot muistuttivat maisemamaalauksia, ja yleensä niiden pohjana olikin maisemamaalaus.

Vasta 1800-luvulla saimme kaupunkeihin enemmän julkisia puistoja, kun väki muutti maaseudulta kaupunkien töihin. Suomeenkin syntyi julkisia puistoja, ja Helsingin portarit kutsuivat 1889 **Svante Olssonin** Ruotsista hoitamaan kaupungin istutuksia. Hän hoitikin kaupunginpuutarhurin virkaa aina vuoteen 1924 saakka.

Yhtä kosmoksen kanssa

Mitä enemmän vietämme aikaa luonnossa, sitä enemmän saamme ja otamme siitä itseemme. Olemme kuitenkin nykyisessä länsimaaisessa

Puutarhalumme voi luoda puutarhan hyvinkin pieneen vesiasiaan vaikkapa parvekkeella.

elämänmuodossamme vieraantuneet luonnosta yhä enemmän ja enemmän. On toki tärkeää tehdä työtä ja hankkia rahaa, mutta yhtä tärkeää on huolehtia siitä, ettemme kadota sitä mitä rahalla ei voi ostaa, kuten kauneutta, mielenrauhaa ja aikaa ajatella. Nämä lahjat saamme ilmaiseksi lääkitsevässä puutarhassa. Yksinkertaisinkin puutarhatyö opettaa kohtuututta: tyytyväisyys tulee siitä että tarpeemme tyydyttyvät riittävästi. Meidän ei tarvitse saada ihan kaikkea.

Tällä hetkellä on olennaista luoda vihreitä ja kukkivia ympäristöjä sinne missä elämme. Sanonta *Kotini on linnani* kertoo mistä on kysymys. Tarvitsemme yksityisyyttä, omaa linnaa ja omaa linnanpuutarhaa. Oma puutarha auttaa meitä elämään aktiivisesti luonnossa ja työskentelemään luonnon kanssa. Nykyään näyttää siltä, että suurin osa virallisesta luonnonsuojelusta pohjautuu suurimmaksi osaksi luonnon teoreettiseen arvostamiseen. Meidän on kuitenkin päästävä myös oikeaan ja toimivaan yhteyteen sekä yhteistyöhön ympäröivän luonnon kanssa. Olemmehan itse osa luontoa.

Lääkitsevän, parantavan puutarhan tarkoitus on jälleenrakentaa itsetuntoa ja ihmisarvoa. 1700-luvun englantilaisten puutarhojen sanottiin olevan pittoreskeja, koska ne muistuttivat kuvaa (ital. *pittura*). Puutarha oli – ja olkoon edelleenkin – tulos tasapainoisesta sommitelusta, kuten **Watteun** elegantti maalaus, eksakti **Bachin** konsertto tai **Beethovenin** sonaatin keveys ja runollisuus. Voimme nauttia kokonaisuudesta. Tällaisessa ympäristössä tiedostamme kuitenkin luonnon suuruutta enemmän kuin puutarhurin neroutta. Tässä jumalaisessa ympäristössä pääsemme irti rikkinäisestä olostamme ja voimme kokea olevamme yhtä Kosmoksen kanssa; meidän täytyy voida olla yhtä maan, kivien, veden ja tulen kanssa.

Varhaiset kreikkalaiset filosofit olivat sitä mieltä, että sfäärien musiikki syntyi Taivaallisen Puun lehtien ropinasta. Kaikki maapallon puulajit laulavat omaa lauluaan. Rakas kotikuusemme laulaa ihan erilaisia lauluja kuin haapa taikka tammi.

Puutarhatyö on myös erinomainen liikuntamuoto. Se on lisäksi terapiaa ruumiille ja sielulle. Ensimmäiset ihmiset saivat kosketuksensa jumaluuteen luonnossa – eikä ihmisten tekemisissä rakennelmissa. **Franciscus Assisilainen** rakasti puutarhoissa kävelemistä ja oli ilmeisesti niin varma siitä, että puutarhat johtivat valaistumiseen, että hän kehotti kaikkia kannattajiaan varaamaan pienen maapalan kukkien viljelyä varten. Tämä siis, jotta jokainen joka näkisi kukat, myös muistaisi ”Ikuisen kauniin”. Donald Norfolkin mielestä näemme Jumalan katsellessamme maailmaa ympärillämme.

Saksalainen 1700-luvun kirjailija **Friedrich Schiller** pohti kysymystä ihmisen esteettisestä kasvatuksesta eräässä kirjassaan ja hänen loppupäätelmänsä oli, että kauneus niin maalaustaiteessa, musiikissa kuin luonnossakin helpottaa ihmisen rationaalisen ja emotionaalisen osan yhteensulautumista. Schillerin mielestä ihmisen kummatkin luonteet ovat harmoniassa kauneuden kanssa, ja siksi ihminen tulee ehjäksi vasta kun kokee kauneutta ympärillään. Puutarha on tulos Jumalan ja ihmisen yhteistyöstä.

Abraham Maslow on tehnyt kokeita selvittääkseen ympäristön vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen. Ryhmä ylioppilaita sai katsoa ihmisten muotokuvia ja sitten kertoa miltä kuvien esittämät ihmiset näyttivät – olivatko he hermostuneen, tyytyväisen, väsyneen tai energisen näköisiä. Ylioppilaat saivat nähdä kuvat kaksi kertaa, mutta eri ympäristöissä. Ensiksi he istuivat harmonisesti sisustetussa huoneessa, jossa kalusteet olivat kauniit, seinät maalatut ja valaistus oli miellyttävä. Toisella kerralla ryhmä katsoi kuvia huoneessa joka oli pieni, ikävä, likainen ja täynnä roskia. Tulos näytti, että ylioppilaiden arvio näkemiensä kasvojen energiatasosta oli merkittävän paljon korkeampi silloin, kun he itse katsoivat kasvoja kauissa ympäristössä.

Leonardo da Vinci oli tarkka luonnon kuvailija ja matkusti usein Vatikaaniin puutarhoihin tekemään tarkkoja piirustuksia niiden kukista, puista ja muista kasveista. Luontoa tarkkaile-

malla – villiä luontoa taikka viljeltyä ympäristöä – kehitämme kauneudentajuamme. Hyvä lääkitsevä puutarha on sellainen, että se inspiroi taiteilijoita ja antaa kauneuskokemuksen. Puutarha täyttää tehtävänsä, kun sen pelkkä näkeminen tekee katsojan iloiseksi. Kauniin puutarhan näkeminen voi tehdä lähtemättömän vaikutuksen katsojaan. Näin kävi Ranskan kuninkaalle, **Kaarle VIII:lle**, joka vuonna 1495 marssi Napoliin valloittaakseen sen valtaistui-
men. Valloitus jäi tekemättä mutta kaupungissa nähdyt puutarhat tekivät lähtemättömän vaikutuksen kuninkaaseen. Kirjeessä serkulleen **Pierre de Bourbonille** hän on innoissaan: ”Et voi uskoa minkälaisia ihania puutarhoja olen nähnyt tässä kaupungissa. Täältä puuttuvat vaan Aatami ja Eeva, jotta näistä puutarhoista tulee täydellinen paratiisi”.

Vihreä

Puutarhassa voi olla monta väriä. Vihreää väriä on monta sävyä tummasta vaaleisiin keltavihreisiin sävyihin. Puutarhassa voi käyttää vihreitä sävyjä hyvinkin tarkoitushakuisesti. Vihreä väri on rauhallinen ja eräs turvallisuussymboli. Islamilaisessa traditiossa vihreä merkitsee rauhaa. Vihreä on myös hienostelun puuttumisen ja yksinkertaisuuden väri. Siksi sanomme kokemattomia henkilöitä vihreiksi.

Vihreä väri viestittää harmoniaa, tasapainoa ja kaikkea syleilevää rakkautta. Kanadassa tehdyssä kokeessa todettiin että oppilaat reagoivat positiivisesti, kun opettaja korjasi kokeet vihreällä mustekynällä eikä punakynällä, kuten tavallisesti. Modernin perennanpenkin luoja, englantilainen **Gertrude Jekyll**, muistutti aina, että vihreä on erityinen väri. Rauhoittavan vihreän saatamme löytää leikkaussaleista – ainakin henkilökunnan vaatetuksesta. Vihreän värin tulee olla hallitseva väri lääkitseväs-
sä puutarhassa.

Värien tulee olla harmoniassa persoonallisuutemme ja mielialamme kanssa. Nurmikkoa sanotaan joskus ”vihreäksi asfaltiksi”. Silti yksittäiset ruohotkin voivat herättää ajatuk-

sia ihmisessä. Amerikkalainen runoilija **Walt Whithman** totesi: ”Uskon että ruohonkorsi on jotakin niin fantastista kuin tähtien kisälilyö”. Whithmanin tärkein työ on runokokoelma ”*Leaves of Grass*”. Mitä enemmän aikaa vietämme vihreissä ja kauniissa ympäristöissä, sitä helpommin löydämme sisäisen harmonian ja rauhan.

Antiikin kreikkalaiset filosofit olivat vakuuttuneita siitä, että ihminen voi muuttaa elämänsä katsomuksensa puutarhatyön avulla. **Platon** ajatteli, että kauneusvaikutelmat herättivät muistot (*anamnesis*) jokaisesta aiemmasta kohtaamisesta luonnon kauneuden kanssa. Näin kauneus synnyttää enemmän kauneutta jatkuvana reaktiona, jonka Platon ajatteli kasvavan intohimoksi hyvään ja myös hengen viisaudeksi.

Entä Suomessa?

Suomessa on eräs eko- ja ympäristöpsykologian tutkimussuunta, joka liittyy puutarhatieteeseen, ns. HIIH-tutkimus. Lyhenne tulee sanoista *Human Issues in Horticulture*. Se perustuu puutarhatieteen, ympäristöpsykologian, psykologian, sosiologian ja lääketieteen tietämykseen ja menetelmiin. HIIH-tutkimus alkoi 1960-luvulla Yhdysvalloissa aikana jolloin siellä tutkittiin maisemien miellyttävyyttä ja luonnon elvyttävää vaikutusta.

Meidän maassamme tämä tutkimussuuntaus tuli puutarhatieteen opetukseen 1990-luvulla. Elvyttävä puutarha mahdollistaa lumoutumisen, arjesta irtautumisen, jatkuvuuden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksen. Suomalainen **Sakari Topelius** totesi jo 1800-luvulla: ”Raa’at ja ilkeät ihmiset eivät rakasta kukkia. Laiskat ja huolimattomat eivät puutarhoista välitä”. Suomalainen puutarhavaikuttaja **Ossian Lundén** puolestaan kirjoitti viime vuosisadan alussa, että ”puutarhatyö kohottaa ja jalostaa ihmisen mieltä”.

Sinikka Piippo ja **Ulla Salo** ovat kirjoittaneet kirjan *Mielen ja rakkauden kasvit*. Kirja käsittelee kasveja seuraavasti; stimuloivat ja vir-

*Saniainen on vihreä kasvi parhaimmillaan
– erinomainen myös puutarhassa.*

kistävät kasvit, rauhoittavat ja ahdistusta poistavat kasvit, afrodisiakit eli rakkauden kasvit, huumekasvit ja huumesienet, toonikumit ja adaptogeenit, kuntoa parantavat kasvit, massennusta lievittävät kasvit ja muistia ja kognitiivisia kykyjä parantavat kasvit. Kirja toisin sanoen käsittelee niitä kasveja, joita jossakin muodossa käyttämme, toisia mausteina, toisia lääkerohdoina ja joitakin huumeina. Tiedätkö, että rosmariini parantaa muistia? Kreikassa antiikin aikaan oli tapana että opiskelijat pitivät rosmariiniseppeleitä. Rosmariini lisää keskittymiskykyä ja helpottaa mietiskelyä. Se edistää tukan kasvua ja ehkäisee ennen aikaista kaljuuntumista. Kasvi on vahva oksidantti, rosmariini sisältää erityisen suuren määrän vaikuttavia aineita; mm. kamferia ja kahvihappoa.

Erkki Lehtiranta ja **Leena Niemelä** ovat julkaisseet kirjat *Suomen luonnon valkoista magi-aa* ja *Kasvien viisaus, kivien muisti*. Näissä kirjoissa he välittävät Mestari **Hilarionilta** saatua tietoa Suomen luonnonkasveista ja kivilajeista. Kirjoissa on paljon uutta tietoa luonnonkasveistamme. Puutarhaan nämä kasvit liittyvät siten, että ne kasvavat puutarhan reunoilla ja jotkut luonnonkasveistamme ovat myös erinomaisia puutarhakasveja.

Kultapiisku *Solidago virgaurea*, on melko tavallinen vähän kuivempien ja aurinkoisten niittyjen ja mäkien sekä tienvarsien kasvi. Puutarhoissa viljelemme jo perinnekasveina isokasvuisimpia lajeja kanadanpiiskua *S. canadensis* ja jättipiiskua *S. gigantea*. Ympäristönsuojeluviranomaisemme ovat tällä hetkellä innokkaasti kieltämässä joidenkin kasvien – mm. edellä mainittujen isokasvuisten kultapiiskulajien – käyttöä puutarhoissa ja puistoissa, vaikka ne helpohoitoina ja näyttävinä kasveina voisivatkin elävöittää asuinympäristöä.

Hilarion sanookin kultapiiskusta: ” – siitä tehty kukkauute avaa tietoisien mielen laajalle henkiselle inspiraatiolle ja tuo myös emotionaalista tasapainoa liian filosofiselle ja liian dogmaattiselle henkiselle yksilölle, joka pitää kiinni jäykistä uskonnollisista näkemyksistä. *Uute saattaa kaupunkilaisen tasapainoon ympä-*

ristön kanssa”. – Kaupungissa asuville ilmeisen tarpeellinen uute.

Saammeko puutarhakaupunkeja

Puutarhakaupungin isänä voimme pitää englantilaista yhdyskuntasuunnittelijaa **Ebenezer Howardia** (1850–1928) joka Amerikassa ollessaan rupesi pohtimaan miten ihmisille luodaan hyvä ja kaunis asuinympäristö. Tavoite oli savuton ja slummiton kaupunki, jossa asunnot, palvelut, kulttuuritarjonta ja työpaikat ovat lähietäisyydellä. Tärkeänä pohjavireenä kulkee luonnon ja puutarhamaisen ympäristön läsnäolo kaikkialla.

Howardin puutarhakaupunkimalli on taajamaryhmä, jonka keskuksessa on suurin kaupunki, 58 000 asukasta ja sen ympärillä kuusi puutarhakaupunkia joissa on noin 32 000 asukasta jokaisessa. Yhteensä siis 250 000 asukasta. Näitä kuutta kaupunkia yhdistää mallissa ympyränmuotoinen rautatie ja vesikanava. Kaupunkeja ympäröivät metsät ja pelot tuottavat ruokaa kaupunkilaisille. – Näitä puutarhakaupunkeja syntyi Howardilta kaksi Englantiin, Letchworth ja Welwyn Garden City, kummassakin reilusti 40.000 asukasta. Howard on julkaissut aiheesta kirjan *Garden Cities of Tomorrow*.

Korkeatasoinen ja viihtyisä asuminen on aina ajankohtainen kysymys. Suomessa puutarhakaupungin tulevaisuus asuinmuotona on ollut esillä. Ennen vuoden 2008 kunnallisvaaleja tapahtui jotakin yllättävää. Pääministeri **Matti Vanhanen** puhui yhteiskuntarakenteemme tulevaisuudesta siihen suuntaan, että puutarhakaupunki saattaisi olla erinomainen malli asuinympäristöksi.

Yksi puutarhakaupunki Suomeen on jo rakennettu, Tapiola 1950-luvulla. ” – **Heikki von Hertzen** ideoi Espooseen täysin uudentyyppisen asuinalueen – modernin suomalaisen puutarhakaupungin. Tapiolan ensimmäiset alueet olivat poikkeuksellinen yhteiskunnallinen ja kaupunkikuvallinen kokeilu, joka herätti runsaasti keskustelua myös Suomen ulkopuo-

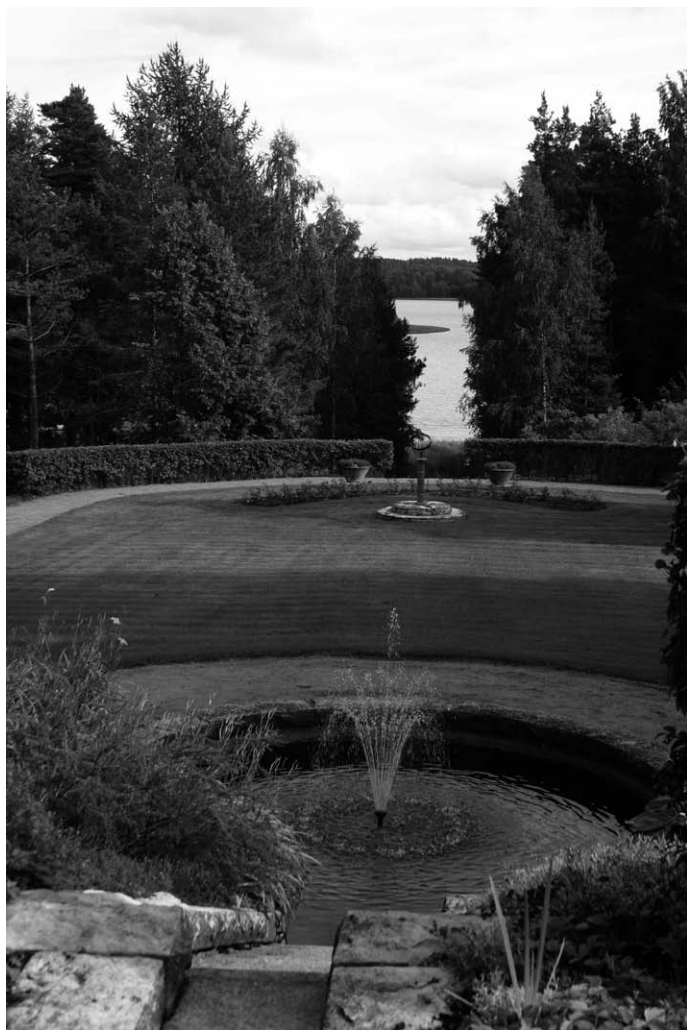
lella, ja loi suomalaiselle kaupunkisuunnittelulle maailmanmainetta.” Näin kertoo Wikipedia Tapiolan puutarhakaupungista.

Tapiolan ilme ja henki on muuttunut vuosien saatossa. En tunne pääministeri Vanhasen ajatusta tarkemmin, mutta ehkä Suomi on nyt riittävän vauras ja viisas voidaksemme kokeilla uutta Tapiolaa. Kieltämättä tuntuu kiehtovalta ajatella itsenäisiä, yhdistyneitä puutarhakaupunkeja nauhana puoliympyrässä sopivan matkan päässä Kehä III:sta, vaikkapa Sipoosta Kirkkonummelle. Samoilla kustannuksilla pystyy tekemään erilaisia ratkaisuja. On omissa käsissämme

minkä roolin puutarhamainen ympäristö saa, minkälaisia ratkaisuja valitsemme ja minkälaisissa puutarhoissa elämme tulevaisuudessa henkilökohtaista paratiisielämäämme.

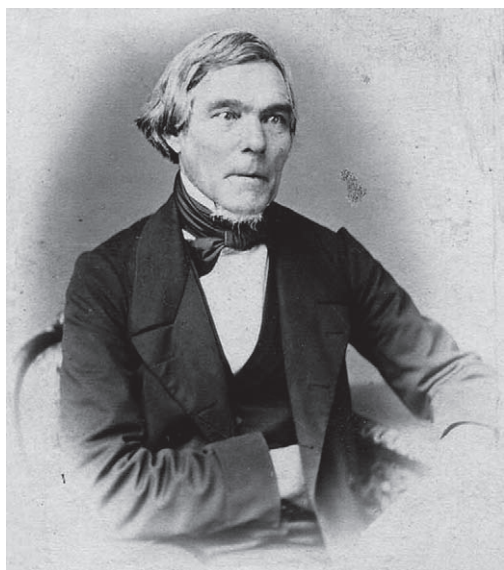
— — —

Tiedätkö muuten, miksi lootuskukka on buddhalaisuuden tärkeä ja keskeinen symboli? Samasta syystä kuin muutkin kukat ovat tärkeitä ihmiselle. Kukat ovat ikkunoita hahmottomaan maailmaan. Niistä tulee ihmiselle yhä enemmän ja enemmän väylä hengen valtakuntaan. Kukat edustavat valaistunutta elämänmuotoa. Siksi ne kiehtovat ja parantavat meitä. ●

Kirjallisuutta:

- Hansard Christopher: Tiibetiläinen elämisen taito. Basam Books, Helsinki 2003
- Lehtiranta Erkki ja Niemelä Leena: Suomen luonnon valkoista magiaa. CityOffset, Tampere 2007
- Lehtiranta Erkki ja Niemelä Leena: Kasvien viisaus, kivien muisti. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 2009
- Norfolk Donald: Läkande trädgårdar. Natur och kultur / LTs förlag, 2003
- Piippo Sinikka ja Salo Ulla: Mielen ja rakkauden kasvit. WSOY, Helsinki 2006
- Salonen Kirsi: Mieli ja maisemat. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma. Edita Prima Oy, Helsinki 2005
- Tolle Eckhart: Uusi Maa. Basam Books, Helsinki 2007

Elias Lönnrot

– monitietäjä

Elias Lönnrot ei valinnut tehtäviään, vaan ne valitsivat hänet. Kansanrunouden kerääjänä ja tutkijana hän oppi ymmärtämään kansan sielua ja henkeä niin, että hän saattoi olematta varsinaisesti kirjailija ja kielen-tutkija luoda merkittävimmän suomalaisen teoksen, Kalevalan ja vaikuttaa suomen kielen kehitykseen enemmän kuin kukaan toinen Agricolan jälkeen.

SINIKKA JUNTURA:
LÖNNROT JA KALEVALA OSA I

Jo lapsena Sammatissa Lönnrot kiinnostui luonnosta. Viisivuotiaana hän oppi lukemaan seuraamalla vanhempien veljiensä lukemista. Hänestä tulikin innokas lukija. Lönnrotin äidinkieli oli suomi, mutta hän aloitti koulunkäynnin ruotsinkielisessä Tammissaaren pedagogiossa.

Turun akatemiaan Lönnrot kirjoittautui samana syksynä kuin **Runeberg** ja **Snellman**. Hänen maisterinväitöskirjansa aihe oli *Väinämöinen, suomalaisten muinaisjumala*. Helsingissä hän opiskeli lääketiedettä. Yliopistolla ei ollut opetusklinikkaa, joten opiskelijat aloittivat

käytännön työt heti valmistuttuaan. Lönnrot harjoitteli kuukauden kolerasairaalassa. Hänen lääkärin väitöskirjansa oli *Suomalaisten maagillinen lääketiede*.

Lääkäri ja kansanvalistaja

Kajaanin piirilääkärinä Lönnrot toimi 20 vuotta. Kun hän saapui sinne, riehui siellä lavantauti- ja punatautiepideemia. Hän pyysi lähettämään Kajaaniin mieluummin ruokaa ja viljaa kuin lääkkeitä, koska huono ravinto, epäsiisteys ja tietämättömyys olivat suurimmat syyt epidemian leviämiseksi.

Lönnrot piti rokotuksia tärkeänä, korosti rintaruokinnan merkitystä, suositti marjojen ja hedelmien käyttöä keripukin hoidossa. Hän käytti vanhoja naisia apuna mm. lääkkeiden annostelussa ja tarttuvien tautien hoidossa. Hahmottelipa hän ”neuvola- ja terveystieteiden mintoaakin”. Haavojen ja murtumien hoidossa hän oli erityisen taitava. Lääkärinä hän kohtasi myös ennakkoluuloja. Kansa uskoi ketä tahansa – kupparia, loihtijaa, hevosnylkiä – enemmän kuin lääkärinä. Häneltäkin kysyttiin, olivatko lääkkeet ”katsottuja”. Lönnrot kertoi vastanneensa, ettei ehtinyt katsoa tiptoppain, vaan loihti kannuttain.

Suomenkielisen lääkärikirjan puutetta paikaksi Lönnrotin *Suomalaisen Talonpojan Koti-Lääkäri*. Lääketieteellisen sanaston uusimiselle oli myös tarve. Lönnrotin ehdottamia uusia sanoja ovat mm. solu ja tuma.

Lönnrot koetti lehtikirjoituksillaan opettaa tietämättömyyden kansaa kohentamaan omaa asemaansa eikä heittäytymään esivallan toimenpiteiden varaan kuten nälänhädän aikana kävi. Ahkeruus, usko Jumalaan, raittius – hän perusti raittiusseurankin – ja säästäväisyys olivat hyveitä, joiden puolesta hän puhui. Yli 40 vuo-

den aikana Lönnrot toimitti kolmea lehteä ja avusti vakituisesti yli kymmentä.

Tiedemies

Lönnrotin koko elämä oli oikeastaan tiedettä. Hän laati kolmannen väitöskirjansa suomen kielen professuuria varten kielen tutkimusmatkansa tuloksista. Hän tutki suomen kielen ja kansamme muinaishistorian lisäksi ainakin lääketiedettä, maantiedettä ja kasvitiedettä. Hän kirjoitti Suomen kansan muinaisista loitsuista ja arvoituksista, julkaisi Kantelettaren ja loi Kalevalan. Hän suomensi lainoittamisen käsikirjan, laati sanakirjoja ja oli mukana uudistamassa virsirunouttamme.

Hän edusti soveltavaa tutkimusta. Häntä voidaan pitää varhaisena ekologina. Hän kirjoitti Suomen kasviston ja teki myös käsikirjoituksen suomalaisen lintukirjaan. Hän suositteli marjastusta, sienestystä ja kotitaloudelle tärkeiden hyötykasvien keruuta. Hän piti kestävämmänä metsävarojen tuhlausta. Hänen mielestään ”Kyllä niitä meidän ajaksemme kestää” -ajatus tuskin sopii järjetömälle luontokappaleelle, saatikka Jumalan kuvaksi luodulle ihmiselle.

Lönnrotin oli vaikea olla toimettomana. Monet julkaisuhankkeet kestivät vuosikymmeniä. Hän oli valmis siirtämään niitä toisille, mutta usein ne siirron jälkeen palautuivat hänelle.

Suomen kielen toinen isä

Elias Lönnrotista sanotaan, ettei hän valinnut tehtäviään, vaan ne valitsivat hänet. Kansanrunouden tallentajana hän kohosi kyläräätälin pojasta suurmieheksi. Kansanrunouden kerääjänä ja tutkijana hän oppi ymmärtämään kansan sielua ja henkeä niin, että hän saattoi

Ahkeruus, usko Jumalaan, raittius ja säästäväisyys olivat hyveitä, joiden puolesta Lönnrot puhui.

olematta varsinaisesti kirjailija ja kielentutkija luoda merkittävimmän suomalaisen teoksen, Kalevalan ja vaikuttaa suomen kielen kehitykseen enemmän kuin kukaan toinen Agricolan kuoleman (1557) jälkeen. Hänestä tuli suomen kielen toinen isä. Hän teki Raamatun länsimurteisesta suomen kielestä koko kansalle sopivan kielen. Hän ei ollut niinkään kiinnostunut kieliopista kuin itse kielestä.

Suomen kielen asema oli heikko. Kun Suomi 1809 liitettiin Venäjään, tuli mahdolliseksi suomen kielen kehittäminen. Tehdävää edesauttoi Euroopasta levinnyt kansallisromanttinen aatevirtaus. Sen mukaan Suomeen tuli luoda suomenkielinen kulttuuri ja sivistyneistön tuli osata suomea.

Jo Kalevalaa luodessaan Lönnrot pyrki kielenkäytön ja oikeinkirjoituksen osalta kieleen, jota mahdollisimman moni voisi ymmärtää. Kielioppia Lönnrot ei itse tehnyt, mutta monet hänen ajatuksistaan toteutuivat. Hänen ehdotuksiaan on mm. i:n käyttö imperfektissä, vaikka sanottiin esim. ”anto” tai ”kysyt” ja kahdennetun s:n käyttö inessiivin päätteessä: talossa eikä talosa.

Oikeakielisyyssuhteissa vedottiin Lönnrotiin. Sovittelijana hän oli mestari. Kirjakielemme vakiintuikin pitkälle hänen ohjeittensa mukaan. Murrekielissä Lönnrot tuki d:n käyttöä kirjakielissä. Hän tahtoi vähentää ruotsista tullutta sanamuukalaisuutta – sellaisia sanoja kuin peräänajattel, tykösanoo ja ylösjuoda. Muukalaisuudessa suomen kielen kehityksen kannalta pahinta oli se, että se esti kielemme omaperäisen kehittymisen. Lönnrot piti hyvänä asiana, että kieli sai rauhassa kehittyä.

Uudissanojen keksijänä Lönnrot oli taitava. Eniten hän rikastutti kasviopin, lainopin

ja kieliopin termejä. Hänen sepittämäänsä tai käyttöön ottamia nimityksiä ovat mm. emi, epähedelmä, heimokansa, hyve, ihmisarvo, jumaluus, itsenäinen, kansallisuus, kirjallisuus, sairaanhoitaja, sivistynyt, syyttäjä, tartunta, tasavalta ja tietoviisas.

Lönnrotin sepittämiä tai käyttöön ottamia sanoja ovat mm. emi, epähedelmä, heimokansa, hyve, ihmisarvo, jumaluus, itsenäinen, kansallisuus, kirjallisuus, sairaanhoitaja, sivistynyt, syyttäjä, tartunta, tasavalta ja tietoviisas.

Suomen kielen professorina Lönnrot piti 1856 yliopiston historian ensimmäisen suomenkielisen luentosarjan. Lönnrotin soveltavuudesta kielikysymyksessä johtui kieliriidan jatkumisen hänen kuolemansa jälkeenkin. Ihmisillä kun ei ollut selvää käsitystä hänen näkemyksestään suomen kielen aseman kohottamisesta ruotsin

kustannuksella. Kokemustensa pohjalta Lönnrot piti turhana pelkoa, että suomenkieliset jäivät ruotsinkielisistä jälkeen opinnoissaan. Opiskelijoiden tuli tottua ajattelemaan ja kirjoittamaan suomalaisesti, sillä isänmaa ja kieli ovat yhtä.

Kansalliseepoksemme Kalevala

Lönnrot teki 11 runonkeruumatkaa vuosina 1828–1844. Viimeinen niistä suuntautui Viroon. Kalevalan ilmestyttyä 1835 hänen itsensä keräämät ja toisilta saamansa tiedot muodostuivat niin laajoiksi, että syntyi tarve kirjoittaa teos uudelleen. Aineistoa kertyi jopa niin paljon, että Lönnrot mainitsee siitä voitavan laatia vaikka seitsemän Kalevalaa, kaikki erilaisia.

Lönnrot ei vain kerännyt ja arkistoinut runoja, vaan järjesteli ja tutki niitä, pohti ja pyysi toisiakin miettimään Kalevalan rakennetta. Hän muokkasi kieltä, paikkasi yhden runon aukkoa toisilla toisinoilla. Hän loi myös itse puuttuvia osia, joita tutkimusten mukaan sa-

notaan olevan parin prosentoin verran. Siihen hän katsoi itsellään olleen saman oikeuden kuin runonlaulajillakin, jotka eri tilanteissa lauloivat runoja eri tavoin ja ilmaisi sen kansanrunon sanoin; ”Itse loime loitsijaksi, laikahtime laulajaksi.” Kalevalan varsinainen luojia on kuitenkin kansa, ”ihmiskunnan varhaisinta kieltä, runoutta viljelevä luojaprinsiippi”.

Kalevalan syntyprosessi alkoi viimeistään **Porthanin** kansanrunoille antamasta tunnustuksesta. Hän tuki runojen keruuta ja vaati niiden julkaisemista, mutta nimenomaan alkuperäisessä muodossaan, minkä **Zachris Topelius vanhempi** myöhemmin toteutti. Kymmenkunta vuotta myöhemmin 1810-luvulla Turun romantikkojen – **Sjögren, Poppius, Gottlund** ja **Arwidson** – piirissä heräsivät Porthanin ajatukset uudelleen henkiin. Niihin liittyi nyt myös kansallisia pyrkimyksiä. Eeposkysymys oli tullut ajankohtaiseksi Euroopassa mm. **Herderin** tutkimusten pohjalta. Syntyi tarve, ”tilaus” saada oma eepos. Se kiirehti eepoksen syntyprosessia ja loi Lönnrotillekin paineita saada työ nopeasti valmiiksi. Kalevalan esipuheen Lönnrot allekirjoitti 28.2.1835 ja Uuden Kalevalan, varsinaisen kansalliseepoksemme esipuheen 17.4.1849.

Kalevala sai innostuneen vastaanoton. Tosin soraääniäkin kuului. Kansalliseepos siitä tuli vähitellen. Lönnrot ja Kalevala saivat kiitosta myös ulkomailla ja sen kääntäminen eri kielille alkoi pian.

* * *

Lönnrotin elämäntarina tutustuminen antaa tietoa kansamme muinaishistoriasta, suomen kielen, lääketieteen ja luonnontieteen kehittymisestä ja Suomen syntymisestä kansakuntana. Se on kertomus vaatimattomasta ja sovittelevasta mutta samalla itsestään tietoisesta yksilöstä, joka arvovalloillaan pystyi sovittelemaan syntymässä olevan kansakunnan kieli- ja puolueriitoja. Kansallisen kulttuurimme eheyttäjänä hän sai paljon kiitosta niin kotimaasta kuin ulkomailtakin säilyttäen

silti nöyrän asenteen elämän edessä. Meidän on hyvä tuntee Elias Lönnrotin merkittäväällä tavalla kansallisen identiteettimme syntyyn vaikuttanut elämäntyö. ●

Lähdekirjallisuus

- Anttila Aarne, *Elias Lönnrot, elämä ja toiminta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 417. Länsi-Savon Kirjapaino Oy, 1985
- Honko Lauri (toim.), *Kalevala ja maailman eepokset*. Kalevalaseuran vuosikirja 65. NIF Publications No. 16. Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo, Pieksämäki 1987
- Kuukka Väinö, Majamaa Raija, Vepsä Hannu, *Elias Lönnrot, Taitaja, tarkkailija, tiedemies*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 837. Karisto Oy, Hämeenlinna 2002
- Majamaa Raija, *Elias Lönnrot, monitietäjä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 548. Karisto Oy, Hämeenlinna 1991

Elias Lönnrotin elämä

Lönnrot syntyi Sammatissa	9.4.1802
Koulua Tammisaarella ja Turussa	1814–1818
Teinilaulajana ja räätälinä	1818–1820
Apteekkioppilas Hämeenlinnassa	1820–1822
Turun akatemian opiskelija	1822–1827
Laukon kotiopettaja	1824–1828
Filosofian kandidaatti	1827
Lääketieteen opinnot Helsingissä	1828–1832
Lääketieteen lisensiaatti	1832
Kajaanin piirilääkäriksi	1833
Virkavapaus	1840–1842
Viiden vuoden virkavapaus	1844
Kajaanissa tutkimustyötä	1845–1846
Kihlaus Maria Pioniuksen kanssa	1848
Laukossa valmisteli Kalevalaa	1849
Avioliitto	1849
Suomen kielen professoriksi	1853
Muutto Helsinkiin	1854
Lääkärinä kesällä Kajaanissa	1858
Kansakoulukomitean jäseneksi	1861
Eläkkeelle professorinvirasta	1862
Puoliso Maria Lönnrot kuoli	1868
Helsingissä 80-vuotisjuhlat	1882
Lönnrot kuoli Sammatissa	19.3.1883

Teoksia

- Kantele I-IV 1829-1831
 Kalevalan esipuhe 28.2.1835
 Kantelettaren esipuhe 9.4.1840
 Suomen Kansan Sananlaskuja 1842
 Suomen Kansan Arvoituksia 1844
 Svensk, Finsk och Tysk Tolk 1847
 Uuden Kalevalan esipuhe 17.4.1849
 Flora Fennica, Suomen kasvisto 1860
 Lyhennetty Kalevala 1862
 Lainopillinen Käsikirja (suom.) 1863
 Suomalais-ruotsalainen Sanakirja 1866-1860
 Suomen kansan muinaisia loitsurunoja 1880
 Väliaikainen Suomalainen Wirsikirja 1883

Lapset:

- Elias 1850–1852, Maria 1852–1874, Ida 1855–1915, Eliina 1858–1876 ja Tekla 1860–1879

Kalevalan syntyjä syviä

Kalevalan punaisena lankana kulkee kaiken kattava ykseys persoonattomana periaatteena ja kaiken abstraktina alkusyyinä. Ihminen on jumalsyntyinen ja hänen henkinen minuutensa on kuolematon. Paha esiintyy aikakaudellisena, ohimenevänä ilmiönä. Hyvyyden voittoon saattamiseen tarvitsemme kolmiyhteisen minuutemme Sammon takojaksi, Sammon, joka kunakin aikakautena ja kunakin historiallisena aikana on ihmisen itse uudelleen taottava.

SINIKKA JUNTURA: LÖNNROT JA KALEVALA OSA II

Kalevala on universaalina ja kosmogonisena eepoksena ainoalaatuinen Euroopan kirjallisuudessa. Sen viisaus on kätkeyty myyttiseen kieleen kuten muiden kansojen pyhien kirjojen. Siinä avautuu lukijalle, joka pysyy syventymään ulkoisen muodon kätkemään henkeen, niin maailmankaikkeuden synty kuin ihmisen henkinen kehityskin.

Maailman luominen

Ykseydessä on kaiken elämän alku, niin hyvän kuin pahankin, Ykseydestä emanoituvana, ulosvirtaavana voimavärähtelynä alkaa maailman synty ja jatkuu pitkien ajanjaksojen kuluessa.

Maailman luominen alkaa Kalevalassa:

*“Yksin meillä yöt tulevat,
yksin päivät valkeavat ...”*

Kyseessä on maailmankaikkeuden ilmene-mispäivä Ikuisuuden yöstä, tuntemattoman Olemassaolon tutkimattomasta pimeydestä. Samaa alkutilaa kuvaa tiede yhdessä pisteessä tapahtuvaksi “alkuräjähdykseksi” ja suomalaisen sananlasku “Alun alku on aina ollut.”.

Monissa vanhoissa luomiskertomuksissa alkaa maailman synty merestä. Niin maailman vanhimmassa luomiskertomuksessa Dzyanin runoissa, Vedoissa, Puranoissakuin Mooseksen kirjassakin. Kalevalassa synnyn alku-

syy on Ukko Ylijumala, jota ei personofoida ja jonka puoleen käännytään äärimmäisenä voiman lähteenä. Hän on abstrakti käsite, josta muut – ilmenneen maailman kanssa tekemisissä olevat jumaluudet – ovat lähtöisin.

Jumalallisen alkusyyn ensimmäisenä ilmennyksenä on Kalevalassa Ilmatar, naisellinen prinssiippi kuten aikain viisaudessa yleensä. Hänen olemuksessaan piilevät kaikki henkiaineen ilmenemismahdollisuudet korkeilla tajunnan tasoilla, “ilman pitkillä piholla”.

Jumalallisen alkusyyn ensimmäisenä ilmennyksenä on Kalevalassa Ilmatar, naisellinen prinssiippi kuten aikain viisaudessa yleensä.

Jumalallinen ajattelu muuttuu ulkokohtaisemmaksi Ilmattaren laskeutuessa alemmille tajunnan tasoille ja henkiaine tiivistyy alkumereksi. Tulee tuuli ja “meri paksuksi panevi” Ilmattaren. Väinämöisen neitseellinen synty alkaa. Väinämöinen ilmentää tässä yhteydessä esoteerisen tiedon mukaan koko ihmiskuntaa. Ihminen henkiolentona syntyy aikaisemmin kuin muu luomakunta. Aineellistumiseen kuuluu pitkiä ajanjaksoja, “vuotta seitsemän satoa, yheksän yrön ikeä,” Ilmatar synnytystuskissaan kääntyy Ukko Ylijumalan puoleen ja pyytää päästä niistä. Silloin ilmestyy “sotka, suora lintu”.

Lintu, etenkin vesilintu on ominainen vanhojen uskontojen kosmogonioissa. Kreikkalainen Dionysos lähti maailmanmunasta ja egyptiläinen Raa aurinkomunasta. Kalevalassa sotka muni seitsemän munaa, kuusi kultaista ja rautamunan seitsemannen. Koko aikakautisen suunnitelman, yhteen ykseyden päivään kuuluvat seitsemän kierroskautta. Rautamuna vastaa aineellista kehityskautta ja kultaiset munat henkisiä kehityskausia. Kului jälleen kehityskausia. Sotka hautoi munia. Päivän,

kaksi ja vielä kolmannenkin, kun Ilmatar tuntee polvensa tulistuvan ja liikauttaa sitä. Munat vierivät veteen ja hajoavat kappaleiksi. Niistä syntyy taivas ja maa, aurinko, kuu, tähdet ja pilvet. Vielä tarvitaan aikaa hen-

kiaineen tiivistymiseksi. Vuonna yheksäntenä, kymmenentenä kesänä alkoi Veen emonen muotoilla maata. Syntyivät kalahauat, luodot ja lahelmat, maat ja manteret.

Ihmiskunnan fyysiseen maailmaan syntymiseen kuuluu vielä aikaa kolmekymmentä kesiä ja yhen verran talviaki”. Väinämöisen ilmentämä ihmiskunta oli vielä joukkosielu, joka liikkui vedessä tunnemaailman värähtelyjen viskomana “vuotta seitsemän kaheksan”, kunnes henkiaine oli edelleen tiivistynyt niin, että

Väinämöinen saattoi nousta “niemelle nimetömälle, manterelle puuttomalle”.

Mikä manner oli kyseessä. Sen tulee olla vanhemmalta ajalta kuin Raamatun luomiskertomuksen Eedenin puutarha, koska siellä ei kasvanut puita. Esoteerisen tiedon mukaan kyseessä olisi ollut Lemurian manner. Metafyysiset tapahtumat ovat toisaalta ajasta ja paikasta riippumattomia. Ne tapahtuvat tajunnantasossa, missä aika ja tila ovat vielä yhteen sulautuneina määrittelemättömäksi käsitteeksi.

Suuri tammi

Mantere jolle Väinämöinen nousee on paitsi puuton myös sanaton saari. Kahden ensimmäisen kehityskierroskauden aikana ihmiset ovat esoteerisen tiedon mukaan olleet siinä määrin henkisiä ja muodoltaan eetterisiä ettei puhetaitoa ollut olemassa. Vuorovaikutus tapahtui tajunnallisesti. Kolmannen, lemuralaisen rodun aikana puhe olisi ollut lähinnä luonnon äänien jäljittelemistä, millä ilmaistiin tunnevärähtelyjen vaihteluja. Pitkien aikakausien kuluessa kehittyi yksitavuinen kieli “kaikille yhteinen kieli”. “Sanattomuus” ei ollut esteenä sivistyksen kehittymiselle.

Kalevalassa “Sampsa poika pikkurainen” käy puuttoman mantereen verhoamiseen kasvillisuudella. Hän tekeekin sen luonnonmukaisesti. Jokainen kasvi- ja puulaji saa sille parhaiten sopivan kasvupaikan. Kun Väinämöinen tarkastaa tuloksen, hän toteaa sen hyväksi. Yhden vian hän huomaa. Tarvitaan vielä yksi puu, jumalalle pyhitetty tammi. Puusymboli esiintyy myös muissa vanhoissa uskonnoissa Vedoissa, Mahābhāratassa ja Anugitassa Ashvatta-puuna, jonka juuret ovat taivaassa, kuten myös mm. muinaisgermaanisen Eddan Yggdrasill-puulla.

Puusymboli esiintyy myös muissa vanhoissa uskonnoissa, esim. Vedoissa Ashvatta-puuna, jonka juuret ovat taivaassa kuten myös muinaisgermaanisen Eddan Yggdrasill-puulla.

Kalevalainen tammi-myytti viitanee myöhemmään aikaan. Ihmiskunnan henkisyysaatteen pimennyskauteen. Taivas pimentyi, kun henkinen tieto unohtui. Tajunta hämärtyi niin, että henkisen auringon näkyminen estyi. Tammen kaato oli välttämätön, mutta kuka sen pystyisi kaatamaan, kun Väinämöinenkään ei sitä joukkosieluna vielä osannut.

Väinämöinen kääntyi emonsa Ilmattaren puoleen, sillä hänellä oli käytettävissä Ukko Ylijumalan alkusyyn suunnattomat voimat. Merestä nousee mies, “miehen peukalon pituinen”, jonka kykyjä Väinämöinen epäilee, mutta joka kasvaa jättiläiseksi, “jalka maassa teutaroivi, päähyt pilviä pitävi”. Hän hioo kirvestään “kuutehen kovasimehen, seitsemähän sieran päähän” ja huomioi näin koko seitsemännen kierrossuunnitelman. Tammen kaato onnistui kolmannella kerralla. Kun sen juuri irrotettiin yksipuolisesta energiasuuntauksesta, vapautuivat tammen eri osiin kytkeytyneet onnea tuovat voimat. Vieläpä tammen lastuilla, joita ajelehti Pohjolaan, oli näitä sallittuja voimaominaisuuksia. Tammen kaadon jälkeen virkosi luomakunta ja vähitellen alkoi myös maanviljely, joka sekin tapahtui luonnon ääntä kuunnellen.

Pohjan neito

Pohjan neitoa tavoittelevat niin Väinämöinen, Ilmarinen kuin Lemminkäinenkin. Kalevala ilmentää tällä vertauskuvalla ihmisen ihannetta. Ihmiskuntaa ovat kautta aikain auttaneet ihanteet. Aluksi niitä opettivat kehittyneet opettajat, mistä mm. johtuu vihitysten sanonta: koko luomakunta huokaa ja odottaa jumalan poikien ilmestymistä. Opettajat antoivat ihanteille kuvallisen muodon, aluksi taivaallisen. Vähitellen ihmiskunnan

yhä “uppoutuessa aineeseen” ihanteet saivat inhimillisiäkin piirteitä kuten Pohjan neito. Kaikkien kansojen pyhissä myyteissä esiintyy vastaavia ihanteita; taivaallisia morsiamia, tähti- ja kuuneitsyitä.

Kalevalassa Pohjan neidosta sanotaan:
*“Tuo oli kaunis Pohjan neiti,
 maan kuulu, vè'en valio,
 istui ilman vempellellä,
 taivon kaarella kajotti.”*

Pyrkijän tulee oppia ymmärtämään elämän ja kuoleman olemus, hänen tulee luopua kaikesta omistamisen halusta. Kysymys ei ole yksilöllisyyden menettämisestä vaan ikään kuin sen rajan siirtämisestä hengen tasolle.

Pohjan neidon näkeminen herätti Kalevalankin urhot etsimään ikitietoa. Henkiset ihanteet voivat madaltua jopa tavallisiksi ihmisiksi kuten Pohjan neito sepän vaimoksi, kun ihanteelta on kadotettu sen henkinen

ydin. Jäljellä voi vielä olla kaunis ulkokuori, karhea aine, mutta sisältö on kuollut. Aineeseen “hukkuu”, kuolee myös Kalevalassa entinen Pohjan neito.

Väinämöinen

Väinämöisen kosiessa Pohjan neitoa hänet kuvataan tavallisena tiedon tielle pyrkivänä ihmisenä. Ikitiedon tielle pyrkijälle asetetaan ehtoja hänen henkisen kehityksensä mukaan. Niin Pohjan neito asettaa Väinämöisellekin. Ensimmäinen ehto edellytti Väinämöisen jo tuntemaan ainemaailman täydellistä tuntemista. Toinen vaatimus koski tunteiden jalostamista, itsekkyyden roudan muuntumista epäitsekkääksi rakkauden tuleksi. Väinämöinen selvitti senkin. Kolmas ehto oli veneen veistäminen. Ei minkä tahansa veneen, vaan henkisen käyttövälineen, jolla ihminen pääsisi ilmenneen maailman meren tuolle puolen, ikuisuuden rannalle.

Vene on lähes valmis, kun uupuu kolme sanaa. Silloin luiskahtaa kirves kiveen ja ponnahtaa siitä Väinämöisen polveen. Verenvuoto saadaan tukittua raudan syntysanat tuntevan tietäjän avulla. Kivi symboloi muuria ja hengen tasolle kohoamisen vaikeutta. “Terästettykään” ihmisen järki ei riitä, joten Väinämöinen toivuttuaan lähtee hakemaan puuttuvia sanoja ensin näkyvästä maailmasta, mutta ei löydä. Tuonelassakaan niitä ei ole. Puuttuvat sanat Väinämöinen saa lopulta Antero Vipuselta. Hänestä tulee tietäjä, maagikko ja hän esiintyy tämän jälkeen kansansa opettajana ja johtajana.

Antero Vipunen

Merkilliseltä tuntuu myytti Vipusesta. Vastava löytyy kaldealaisten kiilakivikirjoituksista. Niissä Ea-jumaluus kuvaa jumaluuden toista persoonaa, ilmennytta maailmaa. Ea, Dragon-Oannes kuvattiin “ihmiskalaksi” ja suureksi tietäjäksi. Myytti on periytynyt ainakin

juutalaisille kertomuksena profeetta Joonaan joutumisesta valaan vatsaan.

Tie Vipusen luo on kolminainen. Etsijän on pystyttävä kulkemaan “naisten neuojen nenillä”, hallitsemaan fyysisen maailman aiheuttamat tuskan tunteet. Hänen tulee päästä eroon alemman minän itsekkäistä ajatuksista, pystyä jatkamaan matkaa “miesten miekan tutkaimilla”. Ja lopuksi hänen tulee säilyttää sisäinen rauhansa silloinkin kun häneen osuvat “uron tapparan terät”, hänen lähettämänsä negatiiviset ajatukset. Etsijän on kohdattava menneisyytensä.

Väinämöinen varustautuu matkalle aineen kaikkia ilmenemismuotoja vastaan. Hän pyrkii turvaamaan sisäisen rauhansa ja torjumaan kaiken sen mikä estäisi hänen vakaata tahtoaan saavuttamasta päämääräänsä. Hän pyytää veljensä, taivastentakojä Ilmarisen valmistamaan rautarukkaset, rautapaidan, rautaisen korennon ja sydämhengen teräkset.

Vipunen on peittynyt aineen maailman rehevyyteen ja lepää syvällä maan sisällä nukkuen kuin kuoleman unta odottaen tietäjäksi pyrkivää ottajaansa. Väinämöinen joutuu Vipusen vatsaan, uppoaa syvälle aineeseen. Etsijän on mukauduttava syiden lakien mukaiseen maailmaan mutta kuitenkin toimittava itsenäisesti.

Kun Vipunen vihdoinkin suostuu puhumaan Väinämöiselle, hän kuvaa ensin aistein havaittavaa maailmaa. Ne tiedot eivät Väinämöistä kiinnosta, joten hän siirtää rakentamassaan pajassa alasinta lähemmäksi Vipusen, aineen, sykkivää sydänlähdettä. Vasta sitten Vipunen paljastaa syntyjä syviä. Niitä pysähtyy kuuntelemaan myös luonto, sillä elämänlakien ymmärrys tuo rauhan niin etsijän mieleen kuin luomakuntaankin.

Väinämöinen on valmis poistumaan Vipusen vatsasta, irrottamaan aineesta jumalallisen hen-

gen yksilöityneeksi omaisuudekseen. Hän on valmis astumaan hengen valtakuntaan ja tuomaan taivaan fyysiseen maailmaan tietäjänä. Ilmariselle Väinämöinen sanoo palattuaan:

*“Sain sanat salasta ilmi,
julki luottehet lovesta.”*

Vipusen vatsan voi nähdä vastaavan akaashin aikakirjoja ja kolmen sanan kolmiyhteyttä, Brahma, Vishnu ja Shiva tai Isä, Poika ja Pyhä Henki.

Ilmarinen

Ilmarinen on Väinämöisen “veli”, Ukko Ylijumalasta syntynyt, jonka Kalevala kertoo olleen “taivoa takomassa”. Hänet kuvataan maagikkona, suurena voimatekijänä joka yhteistyössä Väinämöisen kanssa saa suuria aikaan, etenkin silloin kun Väinämöinen häntä innoittaa. Hän osaa käyttää tulen voimia esiarjalaisen tulenjumala Agnin tai kreikkalaisen Hefaistoksen tapaan. Hänen toimintansa on lähes vastaavaa kuten Hefaistoksella. Molemmat pystyvät takomaan niin ylhäällä kuin alhaalla, valmistamaan alempien jumaluuksien työkaluja tai takomaan kultaisen naisen. Ilmarisen merkittävin työ on Sammon taonta.

Ilmarinen joutuu vastentahtoisesti – Väinämöisen taioilla – Pohjolaan, missä hän ainoana Pohjolan sankarina onnistuu saamaan Pohjan neidon omakseen. Ennen kuin se onnistuu, hänelle asetetaan ehtoja, joiden toteuttamisessa hän saa apua ihanteeltaan, Pohjan neidolta. Ensin Ilmarisen tulee kyntää kyinen pelto, päästä näkyvän maailman älytason hallitsijaksi. Sen jälkeen hänen on vangittava Manalan susi, ymmärtää alisesta maailmasta tulevat mielijohteet. Lopuksi Ilmarisen tulee pyydystää Tuonelan hauki ja saavuttaa tieto ylisestä, näkymättömästä maailmasta. Tiedon joka voi sekä kohota

*Puuttuvat sanat Väinämöinen saa
lopulta Antero Vipuselta. Hänestä
tulee tietäjä, maagikko ja hän esiin-
tyy tämän jälkeen kansansa opet-
tajana ja johtajana.*

taivaallisiin korkeuksiin että laskeutua aineen mereen pyydystämään sen kätkemän hauen – tuo Ilmariselle hänen itse takomansa vaakalintu. Vaakalintu tuo hauen jumalan tammen latvaan, missä kokko sen paloittelee. Jäljelle jää hauen suuri pää. Ilmarinen vie sen Pohjolan emännälle sanoen “tuoss’ ompi ikuinen tuoli”. Aine on tullut alistetuksi istuimeksi, astinlaudaksi ja tarkoitettu toisten, ei etsijän käytettäväksi.

Lemminkäinen

Lemminkäismyytin henki vastaa myyttiä Osi-riksesta egyptiläisessä Kuolleitten kirjassa, jossa vainajan astuminen Amentaani, Tuonelaan on askel kohti uutta henkisesti korkeampaa elämää. Tätä kuvaa myös Lemminkäisen toinen nimi, Kaukomieli.

Lemminkäinen on Ahdin poika ja tunnetason elementti on hänessä hallitsevana. Hänellä on voimakas sukupuoli-vietti, hän “ain oli naisissa eläjä”. Väkisin hän ryöstää Saaren Kyllikin Kalevalaan. Lemminkäinen ja Kyllikki eivät lupauksistaan huolimatta onnistu hillitsemään himoluontoaan. Se ei onnistu niin kauan kuin alempi minuus ei ole kosketuksissa ylemmän kanssa. Ylempi minuus kuitenkin iloitsee näistä pyrkimyksistä. Puolisot palaavat rikkomusten jälkeen entiseen elämään, mutta se ei enää riitä Kaukomielelle. Hän alkaa tähyillä kohti elämän salaisuuksia ja Pohjan neito syntyy hänen tajunnassaan.

Lemminkäinen lähtee Pohjolaan. Pohjan emännän kysyessä syytä hänen tuloonsa, vastaa hän suoraan tulleen pyytämään Pohjan neitoa vaimokseen. Louhi ei anna suoraan kielteistä vastausta vaan muistuttaa “Sull’ on ennen naitu nainen, ennen juohettu emäntä”. Näin Kaukomielelle tehdään selväksi, että etsijän tulee olla vapaa kaikista kahleista ja pystyä omistautumaan vain sille, jonka kuvan hän on nähnyt mutta jonka täydellisyyttä hän ei vielä tunne. Louhi sanookin, ettei Lemminkäisen tule tyttöjä anella ennen kuin hän on “hiihtänyt Hiihen hirven Hiihen peltojen perältä”, saanut himoluontonsa hallintaan.

Hiiden hirvi juoksi kaikki mahdolliset tunnemaailman kolkat ja missä Lemminkäinen hiihti sitä takaa, siellä ympäristössä syntyi huutoa ja melua. Tehtävä ei onnistunut ensimmäisellä yrittämällä. Lemminkäinen kääntyy Ukko Ylijumalan puoleen. Hänen uusi, kaikeudellinen asenteensa vaikuttaa heti ympäristöön, luontoon palaa sopusointu. Metsänhaltija Tapio panee Nyyrikin merkitsemään puihin kulkuväylän hirvelle ja Kaukomielelle. Luonnon temppelissä Kaukomieli laulaa metsän emännän Mielikin suojeudelle ja hän hiihtää kiinni Hiiden hirven luonnon harmoniaa rikkomatta.

Vieläkään Louhi ei suostu kosintaan, vaan esittää Lemminkäiselle toisen tehtävän, “suis-
taa Hiihen varsa Hiihen nurmien periltä”. Tällä kertaa Kaukomieli suostuu mielihyvin tehtävään päästä ajatusmaailman herraksi. Hän kääntyy suoraan Ukko Ylijumalan puoleen avautuakseen korkeille värähtelyille. Tapahuu ihme. Ratsu suostuu vapaaehtoisesti Lemminkäiselle.

Vielä on jäljellä ajatusten alistaminen kaikeudellisten lakien alaisuuteen, persoonallisuuden uhraaminen. Lemminkäisen tulee ampua “tuonelan joutsen pyhän virran pyörtehistä yhdellä yrittämällä, yhen nuolen nostamalla”. Pyrkijän tulee oppia ymmärtämään elämän ja kuoleman olemus, hänen tulee luopua kaikesta omistamisen halusta, myös ikitiedon, sillä se kuuluu Kaikkeudelle. Kysymys ei ole yksilöllisyyden menettämisestä vaan ikään kuin sen rajan siirtämisestä hengen tasolle.

Kaukomieli lähtee Tuonelan joelle, missä häntä odottaa “Märkähattu karjanpaimen”, jota hän vähätteli Pohjolan häissä. Nyt hän saa tuntea syysiteisyyden lain voiman, sillä “sokea paimen” paloittelee hänet ja heittää kappaleet elämän ja kuoleman ainevirtoihin. Lemminkäisen äiti lähtee poikaansa hakemaan, löytää ne palaset, jotka luonto on säilyttänyt ja jotka tarvitaan uutta ruumistusta varten. Äiti kokoaa ne yhdeksi, mutta vielä ruumis ei ole elävä. Mehiläinen hakee hunajaa kolme kertaa ylim-

mistä taivaista Kaukomielen henkiin herättämiseksi. Syntyy uusi minuuus, jonka elämä on entisestä muuttunut tunnemaailman tyyntyessä ja ajatusvoiman lisääntyessä. Lemminkäinen voidaan hyväksyä tärkeälle matkalle Sammon ryöstöön.

Sampo

Louhi antaa ehdottomat vaatimukset aineksista, joista Sampo on taottava

*“joutsenen kynän nenästä,
maholehmän maitosesta
ohran pienestä jyvästä,
kesäuuhen untuvasta”.*

Ainekset on tulkittavissa maailman luomisen aineiksi. Joutsen mytologisena lintuna ilmentää henkiainetta, tilaa, missä henki ja aine eivät vielä olleet erilaistuneet. Vanhojen uskontojen pyhänä eläimenä tunnetun lehmän maito liittyy tunnemaailmaan ilmentäen jumalallista rakkautta ja neitseestä syntymistä olihan kyseessä maholehmä.

Ohran jyvässä on eetterinen elinvoima samaan tapaan kuin brahmalaisen mytologian lootuskukan siemenessä, voima, joka pakottaa sen kohottamaan kukkavartensa vetten läpi auringon eloa antavaan kirkkauteen. Samoin on ihmisen kohotettava tajuntansa ulkoisesta aineen maailmasta tunnevetten läpi korkeammille tietoisuuden tasoille. Neljäs aines, karitsa viittaa fyysiseen aineeseen, jonka herraksi ihmisen tulee kehittyä.

Sammon taonta tapahtuu myös neljässä vaiheessa. Pitkien ajanjaksojen kuluessa. Kalevalan kuvauksista on mahdollista arvioida milloin mikäkin vaihe olisi tapahtunut. Esim. ensimmäisen vaiheen sanotaan kestäneen “kolme päivää kesäistä ja kolme kesäistä yötä”. Ilmaus on mahdollista nähdä viittauksena kolmannen kierroskauteen, jolloin ihmiskunta ei enää elänyt synnittömässä paratiisillisessä tilassa ja jolloin ikitiedon kätkeyminen tuli tarpeeseen, jotta sen valtava voima ei joutuisi itsekkäiden voimien käyttöön ja aiheuttaisi tuhoa. Näin

ikitiето tahdottiin Puranoiden mukaan varata tuleville ajoille ottamalla se säilöön niiden harvojen yksilöiden omaisuudeksi, jotka olivat voittaneet itsekkyyden.

Ensimmäisestä lietsonnasta syntyy jousi, alkeellisen älyn käyttöväline. Se oli pahan-tapainen, “joka päivä pään kysyvi, parahana kaksi päätä.”

Toisen taonnan tuloksena syntyy kultakokkainen, punapurjeinen venhe, älyllisen tunne-elämän vesien käyttöväline. Sekin osoittautui riitaiseksi ja heitettiin takaisin ahjoon, mistä nousi nyt kultasarvinen hieho, kuvain palvonnan symbolina. Neljännellä taonnalla sen päivänä neljäntenä, mikä viittaa neljänteen kierroskauteen, atlantislaiseen aikaan syntyy kultainen aura. Omien peltöjen lisäksi aura työntyi toisten maille ja anasti niiden antimet. Luonnon sopusointu häiriintyi, joten sekin jouti uudelleen taottavaksi.

Edellisillä taontakerroilla Ilmarista auttoivat “orjat”, mutta nyt hänen oli selviydyttävä yksin. Ilmarinen pyytääkin avuksi ilmapiirin neljää valtiasta.

*“Itä lietsoi, lietsoi länsi,
etelä enemmän lietsoi,
pohjoinen kovin porotti.”*

Ahjosta nousee Sampo, jonka Ilmarinen vielä varoen alasimellaan takoo lopulliseen muotoonsa. Valmiina Sampo
*“jauhoi purnun puhteheessa,
yhen purnun syötäviä,
toisen jauhoi myötäviä,
kolmannen kotipitoja.”*

Kaikki ihmisen kolmeen olemuspuoleen kuuluvat tarpeet. Sammon, ihmisen jumalyhteyden synty, tietäjäksi kehittyminen on Sampo-myytissä kuvattu tietäjän tienä, jolla taottavana on ihmisen alemman minän nelinäisyys ja takojana ylemmän minän kolminaisuus.

Sammon ryöstö

Sammon ryöstö kuvataan Kalevalan ja Pohjolan väliseksi sodaksi, missä käytettiin tapahtu-

man aikaisen ihmiskunnan kehitystä vastaavia aseita, mistä esimerkkinä on muinaisarjalaisen kirjallisuuden kuvaama mantrika-shakti, äänen voima. Voima on suurimmillaan, kun sitä käyttää suuri tietäjä. Niinpä Väinämöinen huumasi kanteleen soitolla Pohjolan väen uneen, jotta Sampo voitiin irrottaa Pohjolan kivimäestä. Työhön tarvittiin ihmisen kolminaisen olemuspuolen tietoja. Väinämöinen avasi laulullaan kivilinnan portit, Ilmarinen sulatti voilla lukot ja salvat, Lemminkäinen kynti Sammon juuret irti maasta härällä. Kun Sampo oli saatu veneeseen, heräsi kysymys, minne Sampo viedään. Ainoastaan Väinämöinen pystyi näkemään, että se tulee saattaa ”nenähän utuisen niemen, päähän saaren terhenisen”. Näin Kalevala kuvaa uutta mannerta, minne Sampo oli vietävä ja lisää, ettei siellä tullut olla jälkeäkään mustasta magiasta, sillä sen tuli olla ”syömätöntä, lyömätöntä, miehen miekan käymätöntä”.

Matkalla terheniselle saarelle Lemminkäinen ikävystyy ja huvin vuoksi päättää kokeilla taitojaan mantrika-shaktin käytössä. Harkitsematon motiivi ja tottumattomuus rikkoo kuitenkin luonnon rauhan ja herättää Pohjolan väen. Alkaa takaa-ajo. Luonnonvoimien avulla Louhi luo sumua, kareja, myrskytuulia ja rajuilmoja.

Kalevalaisten ainoa menetys oli kantele, mikä merkitsi sitä, että uuden rodun tuli itse loihdita soitin ja oppia sitä käyttämään. Kalevalan urhotkin ottivat käyttöön pohjalaisten omat aseet. Heidän etevämyyttään osoitti se, että Pohjolan pursi ajautui karille ja rikkoutui. Siitä suuttuneena Pohjolan emäntä ottaa korkeimmat henkiset voimat (lintu symboloi niitä) mustan magian käyttöön. Louhi muuntuu suureksi linnuksi ja ottaa siipiensä alle tuhat ampujaurosta. Väinämöinen yrittää vielä sovintoa, mutta Louhi ei suostu, joten Väinämöinen ottaa melansa, ajatusvoimansa peräsimen ja rikkoo sillä Louhen varusteet. Sammon kansi jää Louhen saaliiksi ja sen sirpaleet putoavat mereen. Suurimmat niistä Väinämöinen ko-

koa ”saareen terheniseen” odottamaan uuden rodun tietäjää.

Väinämöisen paluu

Kalevalan punaisena lankana kulkee kaiken kattava ykseys persoonattomana periaatteena kaiken abstraktina alkusyynä. Ihminen on jumalsyntyinen ja hänen henkinen minuutensa on kuolematon. Paha esiintyy aikakaudellisena, ohimenevänä ilmiönä. Hyvyyden voittoon saattamiseen tarvitsemme kolmiyhteisen minuutemme Sammon takojaksi, Sammon, joka kunakin aikakautena ja kunakin historiallisena aikana on ihmisen itse uudelleen taottava. Elias Lönnrot teki sen luomalla Kalevalan. Sen tekivät myös kansallisen heräämisen aikaiset suurmiehemme Runeberg, Snellman, Topelius ja monet muut. Nyt on meidän vuoromme takoa oma, ainutlaatuinen Sampomme, kohottaa tietoisuutemme Suomen kansallishengen tajunnan tasolle, tulla todelliseksi suomalaisiksi. Se onnistuu kyllä, lupaa Väinämöinen Kalevalan lopussa palata, kun häntä taas tarvitaan ”Uuden Sammon saattajaksi, uuden soiton suoriaksi”. ●

Lähde

Angervo Willie, *Kalevalaisten esi-isämme usko*. Suomen Teosofinen Seura ry. Gummerus Kirjapaino Oy, Vaajakoski 2006. Alkuperäinen painos OY.Länsi-Suomen Kirjapaino, Rauma 1939.

Kirjoittaja VTM Sinikka Juntura on käytännöllisen filosofian jatko-opiskelija, erityisalueena etiikka ja yhteiskuntafilosofia.

Eric Pearl
The Reconnection,
Paranna muut, Paranna itsesi

Minä Olen kustannus OY, 2009
217 sivua

Avoimeksi parantavalle energialle

Nykyaikana, kun ymmärrys fyysikaalisen todellisuuden luonteesta on muuttunut energiaan perustuvaksi, on entistä helpompi ymmärtää myös universaaleja parantavia energioita.

TUULA UUSITALO

Myös uusia energiakenttiä ja -virtoja on tullut tietoisuuteen ja niiden ottaminen käyttöön ihmisten terveyden ja henkisen oivalluksen hyväksi on tärkeää. Jonkun pitää kuitenkin olla valmis niiden tarvitsemaan tietoisuuden ja toimintakentän laajennukseen sekä pystyä omistamaan elämässä niiden eteenpäin viemiseen. Voimakkaasti parantavan Reconnective Healingin saamiseksi ihmisten käyttöön oli ensin tapahduttava tiettyjä edeltäviä asioita, ja myös oikeiden henkilöiden tuli tavata toisensa ja saada toisil-

taan virikkeitä. Tri Eric Pearl piti menestyvää vastaanottoa Los Angelesissa. Pearl oli hyvin koulutettu ja ennakkoluuloton alansa menetelmien suhteen. Hänellä oli hiukan omalaatuinen vastaanottoapulainen, joka välttämättä halusi hänen käyvän erään Venice Beach -uimarannalla toimivan korteistakatsojan luona. Korteistakatsoja oli juutalaismustalainen nainen, jonka vastaanotolle vahvasti epäluuloinen Pearl lopulta meni. Hän sai naiselta tietoa koko maapalloa ja universumia yhdistävistä akasiatonaalisista energiavirroista – ja nainen yhdisti Pearlin meridiaanit niihin. Nämä aksiatonaaliset virrat ovat läheisessä yhteydessä mm. akupunktiossa tunnettuihin meridiaaneihin ja toimiessaan ne energisoivat ihmisen DNA:ta ja kaikkia soluja. Pearl ei tässä tilanteessa kokenut mitään erityistä, mutta vähitellen alkoi hänen kotonaan ja vastaanotollaan tapahtua merkittäviä asioita. Hän mm. sai käsiinsä haavoja ja rakkuloita. Näistä tapahtumista on Eric Pearlin oma kuvaus Juha Dansonin tekemässä haastattelussa.

Aksiatonaalisen yhdistämisen jälkeen Pearl oli saanut käyttöönsä erityislaatuista parantavaa energiaa. Se siirtyi hänen omiin potilaisiinsa, jotka yhtäkkiä alkoivat parantua – mutta myös heidän kosketuksensa alkoi parantaa muita ihmisiä. Pearl pitää yhteyttä opastajaansa ja seuraa tämän neuvoja mutta huomaa pian, ettei tälläkään ole tietoa mistä oikein on kyse. Pearl on oman oivalluskykynsä varassa. Hänen kätensä lakkaavat vuotamasta verta hänen huomattessaan, ettei hänen tarvitse ottaa kehoonsa muiden ihmisten sairauksia vaikka hoitaakin heitä. Pearl huomaa, että enemmän kuin jokin erityinen menetelmä parantamisessa toimii ”näkemisen tila”, ihmisyhteys ja rento valppaus, ”läsnäolo”, totuudellisuus. ”Lahjani ei ole se, että pystyn parantamaan ihmisiä vaan että pystyn siirtämään parannuskyvyn myös eteenpäin”, Pearl sanoo.

Hänen parantamiensa potilaiden tapausselostuksia on dokumentoitu kuuteen kirjaan. Yksi niistä on Eric Pearlen oma noin 30 kielelle käännetty *The Reconnection: paranna muut, paranna itsesi*. Sairaudet, joista parantuneet kertovat eivät ole niitä helpoimpia. Pearl kertoo kirjassaan mm. Deepak Chopran tapaamisesta. Eräässä pitämässään seminaarissa Chopra ”löytää” hänet yleisön joukosta ja kannustaa häntä jatkamaan. Tässä kaikessa oli vahva synergistinen vire – Eric Pearl joutui hämmentymään kerta toisensa jälkeen siitä mitä hänen ympärillään tapahtui.

Pearl kertoo kirjansa alkuosassa myös monista erikoisista ja eteenpäin johdattelevista tapahtumista, alkaen omasta syntymästään. Ericin äiti kuoli synnytyksen yhteydessä, sai kuolemanrajakokemuksen, palasi vastentahotoisesti elämään ja kertoi välittömästi kokemuksensa miehelleen ettei se unohtuisi, sillä elämään palaamiseen kuuluu menettää muistikuvat siitä, millaista oli rajan toisella puolen. Pearl itsekin oli hieman erilainen lapsi: jo syntymänsä jälkeen hän pystyi kohottamaan päätänsä ja katselemaan ympärilleen. Pearlina äidin

kuolemanrajakokemus antaa lukijalle paljon mietittävää ja on jo sinänsä tajuntaa avartava kertomus tilasta, josta harvoin saa näin tarkkaa kuvausta.

Pearl pohtii puheliaasti ja vapautuneesti sitä mitä paraneminen on. Hän pohtii sitä miten hänen saamansa uusi parantava energia liittyy fysiikan säieteoriaan. Hän pohtii myös DNA:n säikeitä ja niiden lukumäärää, joka kenties on muuttunut aikojen kuluessa. Henkisyiden ja luonnontieteiden yhdistämisestä kiinnostuneille niissä on avartavia näkökulmia.

On kiinnostavaa, miten Pearl suhteuttaa menetelmänsä muuhun energiaparanukseen.

Uusi parantava energia on tavallaan uusi, koska se ei ole aiemmin ollut käytössämme, mutta sillä näyttää olevan kyky sulauttaa muut parantavat energiat itseensä. Menetelmällisyydestä tulee parantajienkin tinkiä paranemisen hyväksi.

Kirjassa on hyödyllisiä ohjeita parantajalle, niissä korostuu aito avoimuus omille ja potilaan tuntemuksille. Rentous, avoimuus ja energian tunteminen käsissä tai kehossa yleensä avaavat tietä parantavalle energialle. Pinnisteleminen aiheuttaa päinvastaisen reaktion.

Eric Pearl ja Reconnective Healing on herättänyt kiinnostusta lääkäreiden ja lääketieteen tutkijoiden keskuudessa eri puolilla maailmaa sairaaloissa ja instituuteissa. Näitä ovat mm. USA:n sairaaloiden huipputason Trauma Institute, Spinal Cord Injury Center ja University School of Medicine, Jackson Memorial Hospital, UCLA, Cedars-Sinai Medical Center, VA Hospital, University of Minnesota, University of Miami Medical School ja University of Arizona, jossa hän puhui tri Andrew Weilin kutsumana.

Uusia tutkimusohjelmia on tällä hetkellä käynnissä tunnettujen tutkijoiden johdolla esimerkiksi Gary Schwartz PhD, William Tiller PhD ja Suomessakin vaikuttanut Konstantin Korotkov PhD. ●

Tri Eric Pearl, käsiään ravisteleva mestari

Paraneminen itsessään välittyy
kanssakäymisessä, jossa se jaetaan
yhteydessä
olemisen tilassa. Se mitä voidaan
opettaa, on kuinka todella tuntea,
löytää ja
tunnistaa tämä.

JUHA DANSON

Tämän jälkeen on kuitenkin tärkeää nous-
ta sovellettujen menetelmien yläpuolelle,
sillä tuolloin saavutaan yksinkertaisesti
paranemisen tilaan, ollaan itse sitä. Tullaan
valoksi, joka sytyttää seuraavan kynttilän, jo-
ka puolestaan sytyttää seuraavan.

*Tri Eric Pearl, kertoisitko mitä oikein teet-
te, ja mikä on sen tausta?*

- Toimin kahdentoista vuoden ajan kiroprak-
tikkona ja tänä aikana alkoi tapahtua outoja asioi-
ta; vuoteeni vierellä oleva lamppu syttyi itseksensä,
tunsin kotonani olevan ihmisiä. Nousin rohkeas-

ti ylös ja lähdin veitsen, pippurisumuttimen ja dobermanini kanssa metsästämään mahdollisia tunkeilijoita, kunnes kahdenkymmenen minuutin päästä tajusin, ettei ketään löytyisi.

Seuraavana maanantaina menin vastaanotolleni ja potilaistani seitsemän ilmoitti tunte-

neensa ihmisiä huoneessa: kävelemässä, seisomassa, juoksemassa ja kaksi heistä kertoi jopa tunteneensa jonkun lentelevän katon tuntu-massa. Toiset potilaat tunsivat käteni kehollaan, ennen kuin olin edes koskettanut heitä. Kehotin heitä sulkemaan silmänsä. Tämän jälkeen

asetin käteni eri asentoihin ja he ilmoittivat käsieni sijainnin aivan oikein: ”Oikea olkapää, vasen nilkka, jne.”, joten he kyllä tiesivät näkemättä ja koskettamatta.

Näin leikitellessäni sain rakkuloita kämmeneeni ja kerran kämmenestäni vuosi pisara verta ikään kuin olisin vahingossa pistänyt kämmeneeni neulalla tai jollain terävällä. Seuraavaksi ihmiset alkoivat kokea paranemisia. Jotkut nousivat pyörätuolistaan, toisille palautui näkö tai kuulo. Epileptikkolapset lakkasivat saamasta kouristuskohauksiaan ym. Kaikki potilaani eivät kokeneet näin dramaattisia paranemisia, mutta kyllin moni, jotta tiesin jotain todellista olevan meneillään. Minulta kysyttiin: ”Mitä oikein teit?”, johon vastasin: ”En mitään, äläkä kerro kenellekään!” Tietty, mitä enemmän kielsin kertomasta, sitä enemmän vastaanotolle virtasi ihmisiä. Sitten minua alettiin pyytää opettamaan tätä, johon vastaukseni aluksi oli: ”Ihan hullujako olette? Enhän minä tiedä mitä tämä on! Heiluttelen käsiäni ilmassa naurettavan näköisenä. Ihmiset paranevat. Heilutelkaa itse käsiäänne ilmassa!” Yhä useampi potilaistani myös kertoi, että palattuaan kotiinsa saattoi lamppu tai stereovastaanotin alkaa toimia ja että he tunsivat uusia aistimuksia käsissään. Jos perheessä oli joku sairaana ja he pitivät käsiään tämän lähellä, alkoi sairastunut vastikään halvaantunut isoiso alkoi taas kävellä, käden toimintakyky palasi tai joku sai puhekykynsä takaisin.

Huomasimme, että kun on ollut tekemisissä sen kanssa, mitä tiedemiehet kutsuvat aiemmin ulottumattomissamme olleeksi paranemisen tasoksi, tuntuu siihen saavan myös jatkossa yhteyden. Annoin siis periksi ja lupasin koettaa opettaa pienelle ryhmälle, kuinka löytää ja päästä käsiksi tähän. Huomasimme, että jokainen, oltuaan tähän paranemisen tasoon yhteydessä, kykeni samaan kuin minä.

Milloin tämä tapahtuikaan?

- Olin alkanut kertoa näistä paranemisista ja opettaa ensimmäistä ryhmää siinä vuoden

1996 tai 1997 paikkeilla. Tuolloin aloimme ymmärtää, että paranemista/parantamista itsessään ei voi opettaa. Tässä juuri mielestäni piilee aikamme energiaparannusmenetelmien puute. Ihmiset joiden parissa menetelmiä harjoitetaan, saattavat toki tuntea hiukan lämpöä, olonsa rentoutuneeksi ja kaikenlaista ihanaa, mutta paranemista/parantamista ei voi opettaa, sillä se ei ole menetelmä.

Paraneminen itsessään välittyy kanssakäymisessä, jossa se jaetaan yhteydessä olemisen tilassa. Se mitä voidaan opettaa, on kuinka todella tuntea, löytää ja tunnistaa tämä. Tämän jälkeen on kuitenkin tärkeää nousta sovellettujen menetelmien yläpuolelle, sillä tuolloin saavutaan yksinkertaisesti paranemisen tilaan, ollaan itse sitä. Tullaan valoksi, joka sytyttää seuraavan kynttilän, joka puolestaan sytyttää seuraavan. Huomasin suostuneeni opettamaan yhtä ryhmää, puhuin aiheesta ja näytin ihmisille vähän kuinka voisi toimia. Lopulta tieto levisi ja nykyisin kierrän maailmaa 45 viikkoa vuodessa ja kerran, pari ehdin käydä tervehtimässä huonekalujani Los Angelesissa.

Käsittääkseni tämän kaiken laukaisi jokin, joka tunnetaan nimellä aksiatonaali-linjat. Onko näin?

- Tuo kysymys on samantapainen kuin jos valmistaisimme terveysjuoman monista eri aineksista ja kysyisimme: ”Tekikö muna vai banaani juomasta terveellisen? Tai ehkä sittenkin maito tai soijamaito?” Ne ovat kaikki juoman ainesosia. Usein meillä on tapana tarkastella viimeisintä ainesosaa tärkeimpänä vaikka se todellisuudessa onkin vain viimeiseksi lisätty. Toisin sanoen, ”kyllä”, ”ei” ja ”en ole varma”.

Tähän siis liittyy paljon muutakin?

- No, aikanaan uskoin, että juuri aksiatonaali-linjoihin yhdistäminen sai kaiken aikaiseksi. Kyseessä oli prosessi, jonka eräs nainen USA:ssa toi esille – ”kanavoi” sen – ja opetti edelleen muille tämän prosessin. Hän piti kirjaa näiden reaktioista ja samoin niiden reaktioista, joihin hänen opettamansa henki-

löt prosessia sovelsivat. Minun reaktioni erosi kaikista muista. Niinpä, kun yhdistäminen oli tehty minulle, sammutettu lamppu vuoteeni vierellä syttyi itsestään ja herätti minut. Aloin herätä pari kertaa viikossa keskellä yötä vain löytääkseni kodissani valon palamassa jossain ja jonkin oven avoimena. Alkaessani tämän jälkeen työskentelyn potilaitteni parissa sattui minulle jo mainitsemani rakkula- ja verenvuototapaukset. Muutaman kuukauden päästä tästä, noin kolmen kuukauden ajan potilaani saattoivat menettää tajuntansa ja puhua ääneen kuutta tarkalleen samanlaista lausetta. Tuolloin tapahtui niin paljon outoa, että otin yhteyttä naiseen, joka oli kyseisen yhdistämisen minulle suorittanut. Otin myös yhteyttä hänen opettajaansa. Vaikuttaa siltä, että oli käynyt seuraavalla lailla: Voimme mieltää akasiatonaali-linjoihin yhdistämisen ikään kuin avaimiksi. Prosessin kehittänyt nainen teki tästä ”avaimesta” kopioita, joita antoi kaikille opettamilleen ja sanoi näille: ”Jossain on suljettu ovi, etsikää se ja avatkaa se.” Ilmeisesti minä olin tämä ovi. Jos äkkiä kotiovesi aukeaa ja arvostamasi kuuluisuus astuu sisään, et tietenkään juokse ovelle ja sano: ”Luojaani, kuinka ihmeellinen ovi!”

Minä en ole itse lahja. Olen ovi. Lahja vain tulee oven kautta. Nainen, joka suoritti toimenpiteen minulle tuli itse asiassa myöhemmin vastaanottamaan lahjan itselleenkin.

Mainitsitte kuusi lausetta. Kertoisitteko ne?

- Ensimmäinen lause oli: ”Olemme tulleet kehottamaan sinua jatkamaan sitä, mitä teet.”

Toinen: ”Se, mitä teet on valon ja informaation tuomista planeetalle.”

Kolmas: ”Se, mitä teet on rihmojen yhdistämistä.”

Neljäs: ”Se, mitä teet on säikeiden yhdistämistä.”

Viides: ”Sinun tulee ymmärtää, että olet mestari.” tai ”Sinun tulee tietää, että olet mestari.”

Kuudes: ...

No, viidettä en jakanut kenenkään kanssa ikuisuuksiin, koska se kuulosti niin siltä, kuin tepastelin kotonani pukeutuneena lakanaan, kultaisiin sandaaleihin ja vyöhön. Oivalsin toki jotain lauseen merkityksestä, joka lähinnä sisälsi sen että valmiudessamme nähdä, niin viisuaalisesti, kuin syvemmilläkin tasolla, piilee mahdollisuutemme saattaa itsemme tietämisen tilaan. Tämä on osa sitä, mikä sallii meidän ylittää perinteisten energiaparannusmenetelmien rajoittuneisuuden.

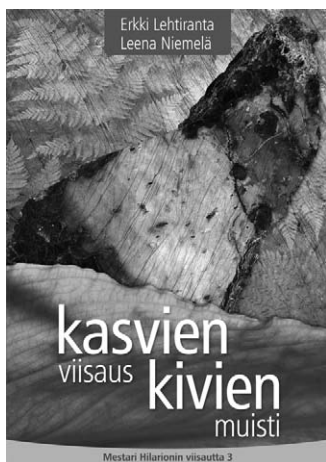
Salliessamme itsemme nähdä ylitämme tiedon ja astumme tietämisen tilaan. Tämä tietämisen tila puolestaan suo meidän nähdä yhä enemmän. Niinpä näkemisessämme piilee tietämisemme, tietämisessä näkemisemme ja molemmissa mestaruutemme. Ehti kulua pari vuotta, ennen kuin jaoin viidennen lauseen kenenkään kanssa. Kuudes lause taas... Koen, kuin olisin kuudennen kohdalla jotenkin huijannut, sillä ensimmäiset viisi tulivat potilaitteni kautta itsestään. Ehkä jotain siitakin ymmärrän, on se kaikkein vaikein.

Kysyin: ”Miksi olette täällä?” ääneltä, joka ilmaisi itsensä potilaitteni kautta. Kuudes lause, siis vastaus kysymykseeni oli: ”Olemme tulleet maineesi vuoksi.” ”Minkä maineen, missä?”, kysyin. Kertaakaan en kuullut äänen edes yrittävän vastata tähän kysymykseen. ●

Haastattelija Juha Danson on lasitaiteilija ja kon-templatiivinen rakentaja

Lisätietoa: ”<http://www.thereconnection.com/>”

Dr Eric Pearl saapuu Suomeen kesäkuussa Minä Olen Keskuksen kutsumana. Hän kertoo Reconnective Healing paranemismenetelmästä ja opastaa seminaareissa tähän yksinkertaiseen ja ainutlaatuiseen, jokaisen saavutettavissa olevaan taitoon.

Viidennen säteen mestarin luonnollista biotekniikkaa

**Erkki Lehtiranta
& Leena Niemelä**
**Kasvien viisaus,
kivien muisti**
Mestari Hilarionin viisautta 3

Smiling Stars, 2009
267 sivua, 16 värikuvasivua

Mikä on Suomen luonnon ydin? Mikä tekee Suomesta niin ainutlaatuisen paikan olla ja elää? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin **Erkki Lehtiranta** ja **Leena Niemelä** antavat li-sävalaistusta kirjassaan *Kasvien viisaus, kivien muisti*, joka on jatkoa 2007 ilmestyneelle kirjalle *Suomen luonnon valkoista magiaa*. Kirjoittajat ovat

saaneet tiedot Tieteen Säteen Mestarilta, **Hilarionilta**, viiden-säteen johtajalta. Hilarion on edesauttanut tekniikan hui-maa kehitystä maapallolla vii-meisten 200 vuoden aikana. Viime aikoina vuorossa on ol-lut biotekniikka.

Kasvien viisautta voi käyt-tää hyödyksi esim. tekemällä niiden kukista uutteita, ja siir-tämällä uutteiden avulla ihmi-seen kyseisen kasvin värähte-lyä. Tällä kertaa avataan nä-köalaa myös kivien suuntaan. Siinä avautuu valtava maailma. *Kasvien viisaus, kivien muisti* sisältää runsaan määrän tark-kaa tietoa kasvien ja kivien vai-kutuksista – samoin kuin kivi-en kanssa työskentelystä. Il-meisesti näiden tietojen on aika tulla ihmiskunnan tietoisuu-teen. Yksi syy lieenee siinä, että luontosuhteemme, koko ihmis-kunnan luontosuhde, kaipaa pi-kaista päivitystä. Kunnioitus ja ymmärrys kuuluvat hyviin ystä-vyyssuhteisiin. Kunnioitus seu-raa yleensä laajentunutta ym-märrystä.

Olemme osa luontoa ja luon-to on myös meissä. Kivien ki-derakenne on tavattoman kiehtova asia. Kiehtovaa on sekin, että ihmisestä löytyy kidera-kenteita. Suomi on jo kauan ollut tunnettu kallioperältään erikoislaatuisena paikkana. Hilarionin mukaan mm. Lemurian aikoina oli tapana tulla Suo-meen nauttimaan luonnon vä-rähtelyistä. Alkaako maamme taas vetää vieraita magneetin

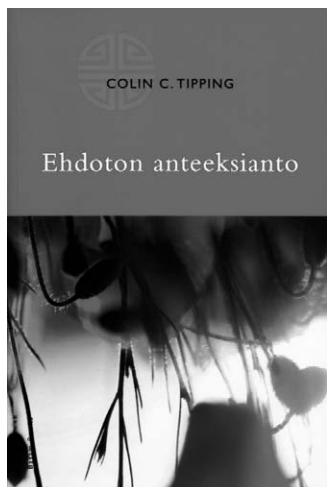
lailla? Kalevalakin on jälleen noussut ajankohtaiseksi.

Käytännössä tämä kirja on tarkoitettu jokapäiväiseen käyttöön ja se auttaa lukijaa tekemään kasviuutteita ja ki-vieliksiirejä, oman itsensä pa-rantamiseksi ja eheyttämisek-si. Ohjeet ovat yksityiskohtai-set ja tarkat. Toteamus, että luonto on paras lääkitsijä, so-pii kyllä hyvin tämänkin kirjan johtolauseeksi. Lukijassa herää kiinnostus kirjassa mainittuja jokapäiväisiä kasveja kohtaan. Kirja ilmestyi helmikuussa – so-pivasti ennen vihreän luonnon heräämistä. Kirjan kasvit ovat ympärillämme, osa rakenne-tussa ympäristössä ja viljely-maassa, osa on selvästi kos-kemattoman luonnon kasveja. Mineraaleista mukana ovat niin timantti, kulta kuin monet muut aina Helsingin omaan kiveen helsinkettiin saakka.

Kasvien viisaus, kivien muis-ti on ajankohtainen ja samalla ajaton. Se kuuluu niin luonnon-ystävän kuin mahdollisen tule-vankin luonnonystävän kirja-aarteisiin. Lukija voi taas ker-ran todeta, että luonto kasvei-neen ja kivineen on – ihmeelli-nen. Uskon että jatkoa seuraa, aihe on äärimmäisen mielen-kiintoinen.

Suosittelen.

Börje Fri

Vihasta rakkauteen

Colin C. Tipping
Ehdoton anteeksianto

Alkuteos: Radical Forgiveness
Suomentanut Terhi Viljakainen
Basam Books 2008, 299 sivua

Colin Tippingin kehittäämä *ehdoton anteeksianto* on nimensä veroinen, radikaali. Perinteisenkään anteeksiannon suhteen en olisi niin torjuva kuin Tipping, joka kategorisoi oman ehdottoman anteeksiantonsa ehdottomasti perinteistä tehokkaammaksi. Maailma ihmisineen tarvitsee kaikki anteeksiannot, mihin ihmiset vain kykenevät. Vilpittömän anteeksiannon parantava voima on huomattavasti vanhempi kuin tämä kirja.

Perinteisen anteeksiannon Tipping sanoo perustuvan uh-

riajatteluun – joku on tehnyt väärin ja toinen osapuoli on kokenut vääryyttä, ts. hän on uhri. Ehdottomassa anteeksiannossa ei ole uhreja, koska kukaan ei ole tehnyt mitään väärää kenellekään. Olemme tulleet jumalallisesta totuuden maailmasta inhimilliseen maailmaan kasvamaan ihmisinä ihmissuhteiden kautta. Meitä vastaan rikkovat lähimmäisemme ovat opettajiamme, jotka auttavat meitä peilaamme torjuttuja puoliamme ja virheelisiä heijastuksiamme parantuksemme ja eheytyäksemme. Kaikki loukkaavat ja väärät teot tehdään rakkaudesta. Tipping pitää erottelevana radikaalina perusolettamuksena kykyä nähdä rakkaus väärinte-kojen ja loukkaamisten pohjamotiivina. Tämä mahdollistaa nopean anteeksiannon. Ajatteleva lukija ehtii miettiä ja ihmetellä monet kerrat, onko se niin helppoa, kuin Tipping antaa ymmärtää? Sivulta 84 löytyy ehdottoman anteeksiantomenetelmän luontevin kohde-ryhmä: *”Ehdottoman anteeksiannon terapia on tarkoitettu pääasiallisesti sellaisille ihmisille, joilla ei ole minkäänlaisia mielenterveysongelmia, ja jotka vain kaipaavat apua arkipäivän ongelmista. Jos taas henkilöllä on vaikeita, selvittämättömiä asioita ja paljon tukahdutettua tuskaa ja niihin liittyviä puolustusmekanismeja, hänet pitää ohjata sellaisen ammattitaitoisen psykoterapeutin vas-*

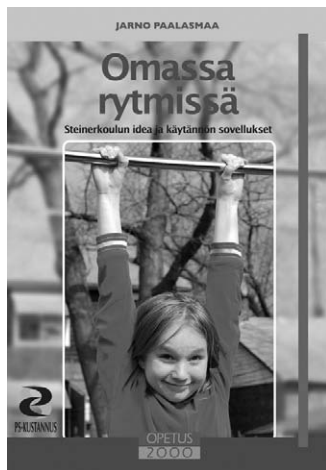
*taanotolle, joka käyttää työs-
sään myös ehdottoman anteeksiannon terapiaa”.*

Tuli se sieltä, samalla kuitenkin ihmetyttää kirjoittajan omakehu oman menetelmän paremmuudesta kaikkiin muihin menetelmiin verrattuna. Tämä jyrkkyys etäännyttää myös kirjan perusteemasta, joka on kaiken elämän ja elollisen ykseys, jossa nähdään elämän moninaisuus, ylitetään vastakainasettelut ja kohotaan henkiseen. Perinteisen anteeksiannon ja ehdottoman anteeksiannon kärjekäs dikotomisointi toisilleen vastakkaisiksi saattaa sopia lukijoille, jotka kaipaavat selviä mielipiteitä ja oikeita vastauksia. Samalla ne hämärtävät elävää todellisuutta, missä elämän kolhut pienempiä ja suurempia traumaaneja samoin kuin anteeksiantamisen ja eheytyksen parantavat energiat virtaavat hyvin monisyisenä tapahtumakulkuna elämän kokonaisuudessa.

Toki suosittelen kirjaa. Kirja on käytännöllinen ja helppolu-kuinen. Lopun liitteissä on selkeitä ja käytännöllisiä ohjeita, miten voi toimia omassa anteeksiantotyöskentelyssään.

Nykyhenkisyiden yltäkylläisillä ja populääreillä kirjamarkkinoilla, joissa useinkaan menetelmien teoriapohjaa ei ole, tai se on puutteellinen, Tippingin kirja pärjää aika mukavasti.

Terttu Seppänen

Vapaus päämääränä

Jarno Paalasmaa
Omassa rytmissä
Steinerkoulun idea ja käytännön sovellukset

PS-kustannus
 Jyväskylä 2009
 150 sivua

Maassamme on useita eri vaihtoehtopedagogiikkoja toteuttavia koulumuotoja. Yleisin niistä on steinerkoulu, joista ensimmäinen aloitti toimintansa Helsingissä vuonna 1955. **Jarno Paalasmaa** on Steinerkasvatuksen liiton puheenjohtaja ja historian opettaja. Hän työskentelee Vantaan seudun steinerkoulussa ja toimii aikuiskouluttajana Snellman-korkeakoulussa.

Vaihtoehtopedagogiikat ymmärretään usein protestei-

na vallitsevaa koulujärjestelmää tai jotain sen peruspiirrettä kohtaan. Vaihtoehtoiset lähestymistavat saattavat kuitenkin tuoda esiin lapsen tasapainoista kehitys- ja kasvuprosessia auttavia piirteitä. Steinerpedagogiikassa on korostetusti esillä mm. ikäkauteen sopeutettu opetus sekä oman tekemisen ja taiteen läpäisemä lähestymistapa. *Omassa rytmissä* on napakka ja osuva nimi kirjalle.

Steinerkoulu noudattaa samaa peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmaa kuin muut maamme koulut, mutta jos mahdollista omassa rytmisään. Steinerkoulut ovat omimmillaan opetusmenetelmisään ja opetussuunnitelman siinä osassa, jossa koulu saa valita opetettavan aineksen. Steinerin ajatuksissa myös fyysisellä toimintaympäristöllä oli merkittävä painoarvo ja siihen koululla on tietenkin mahdollisuus vaikuttaa.

Kirjassaan Jarno Paalasmaa valottaa koulun aatemaailmaa ja arkea. Hän tuo esiin *vapauden filosofian* steinerpedagogiikan taustafilosofiana ja tekee rajauksen antroposofisen ja steinerpedagogisen ihmiskäsityksen välille. Kirjassa esitellään myös koulusta vallitsevia mielikuvia ja ennakkokäsityksiä sekä vanhempien käsityksiä samoin kuin kouluvalinnan syistä. Steinerkoulun käytännön erityispiirteitä havainnollistetaan historian opetuksella.

Lopussa pohditaan tulevaisuuden koulun luonnetta.

Steinerkoulua ja steinerpedagogiikkaa on kirjoittajan mukaan tutkittu maailmalla varsin runsaasti. Tutkimustuloksiin viitataan monissa eri yhteyksissä. Steinerpedagogiikasta onkin valmistunut useita väitöskirjoja ja mm. muutamia opiskelijoiden syventäviin opintoihin liittyviä töitä.

Tutkituissa aihealueissa ei esiintynyt opettajakuntaan liittyvää tutkimusta. Steinerkoulujen opettajakuntien rakenteesta ja opettajien sitoutuneisuudesta olisi hyvä saada samanlaista tutkimustietoa kuin normaalin koulujärjestelmän opettajakunnista. Steinerkoulun opettajakunnan ryhmädynamiikkaan tuo oman lisäpiirteensä steinerpedagogisen koulutuksen saaneet opettajat. Onhan opettajakunnassa heidän lisäksi myös tavallisia aineenopettajia. Jäin kaipaamaan tietoa myös siitä, miten koulua käyneiden elämä on edennyt koulun jälkeen.

Kirja on kirjoitettu tavallisella kielellä ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Antroposofista tai steinerpedagogista erillistuntemusta ei tarvita. Tämä on tyytyväisyyttä tuntien syytä mainita, sillä perinteisen suomenkielisen antroposofisen kirjallisuuden kieli on usein aika raskassoutuista.

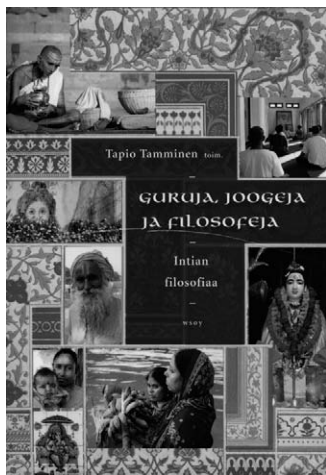
Mukana on laaja lähdeluettelo ja kolme liitettä. Liitteistä ensimmäisessä on runsas pe-

dagogiikkaa käsittelevä lähde-luettelo. Toisessa ovat lueteltui-na Suomessa v. 2009 toimivat steinerkoulut ja erityiskoulut sekä mainittu steinerpedagogista opettajakoulutusta antava Snellman-korkeakoulu. Kolmannessa liitteessä on lueteltu steinerpäiväkodit ja esiluokat Suomessa. – Eräs tutkija totesi aikanaan: "Das Buch ohne Index ist mir nichts." Vaikka kirjan sivumäärä on pienekkö, hakemisto täydentäisi hyvin tehtyä työtä.

Kirja sopii luettavaksi koulua käyvän lapsen vanhemmalle ja koulua lapsensa opinahjoksi harkitsevalle vanhemmalle. Samoin tietolähteeksi päättäjälle, tutkijalle ja miksei myös koulun opettajalle. Ja kenelle tahansa kiinnostuneelle.

Koulumuotoja vertailtaessa oli havaittavissa hienovarais-ta vetämistä kotiin päin, min-kä toki salli hyvillä mielin. Kli-see "opettaja opettaa ja oppi-las oppii" pitää omalla tavallaan steinerkouluissakin paikkansa. Tavallisen koulun ja steinerkou-lun ero kulminoituu kysymyk-sen siitä, mitä oppilas milloin-kin tarvitsee ja miten hän oppii. Kummassakin koulumuodossa opettajan tehtäväksi lopultakin jää olla koulumuotonsa mukai-nen hyvä paimen. Steinerkou-lujen ympärillä haamuna leiju-vasta ajatuksesta, että koulus-sa harjoitettaisiin ns. vapaata kasvatusta, Paalasmaa toteaa: "Vapaus ei ole menetelmä vaan päämäärä".

Juhani Turjanmaa

Monipuolisesti Intian filosofiasta

**Tapio Tamminen (toim.)
Guruja, joogeja ja
filosofeja
Intian filosofiaa**

WSOY 2008
329 sivua

Intian vaikutus kulttuuriimme ja henkisiin pyrkimyksiimme lisääntyy koko ajan. Kulttuu-rien välille on syntynyt vuo-ropuhelu, joka kylläkin vaa-tii paneutumista ja ymmär-tämistä. Ei ole yksiselitteistä edes se mitä on hindulaisuus enempää kuin sekään milloin dialogi Intian ja lännen välillä on alkanut ja miksi. Brittiläi-sen kolonialismin osuus siinä on ollut suuri, muttei intialai-sille vapaaehtoinen.

Tapio Tammisen toimitta-ma kirja koostuu artikkeleista, jotka valottavat Intian uskon-toja, filosofisia suuntauksia ja myös intialaisen filosofian vai-kutusta läntiseen ajatteluun.

Mm. sellaiset filosofit, kuin Leibniz ja Schopenhauer olivat saaneet vaikutteita intialaises-ta filosofiasta omana aikanaan. Toisaalta Hegel vastusti idän filosofiaa pitkään, silti hänel-lä katsotaan olleen vaikutusta uushindulaisuuteen. Lännes-sä filosofian ja uskonnon tiet alkoivat erota 1700-luvulla. Hindulaisuudessa ne ovat aina olleet erottamaton pari. Hin-dulaisuutta ei kuitenkaan oli-si voitu tuoda Eurooppaan tai Amerikkaan sellaisenaan, pe-rinneuskomuksina, vaan se on etsinyt yleisemmän muodon ja lähtenyt maailmalle mystiikan ja filosofian muodossa ns. uus-hindulaisuutena.

Uushindulaisuuden yksi taustahahmoista on ollut it-seoppinut mystikko-askeeti Ramakrishna, joka kokeili kaikkia mahdollisia uskonnol-lisia metodeja – myös kristin-uskon, islamin jne. – ja päätyi siihen, että Jumala löytyy kaik-kien niiden kautta. Tästä yleis-uskonnollisuudesta oli lyhyt ajatuksellinen hyppäys hänen oppilaansa Swami Vivekanan-dan omaksumaan *advaita ve-dantaan*, täydellisen ykseyden filosofiaan – joka puolestaan inspiroi hyvin paljon teosofis-ta ajattelua.

Teosofian historian kannalta merkittävä henkilö oli Jiddu Krishnamurti. Annie Besant löysi Krishnamurtin tämän ollessa vielä lapsi ja ryhtyi Leadbeaterin kanssa kasvattamaan pojasta teosofista maailmanopettajaa perustaen tätä var-ten Idän Tähti -järjestön. Krishnamurti kaipasi kuitenkin vapautta ja alkoi opettaa itsenäisesti ilman järjestöjä ja valmiita oppisuuntia. Hänellä oli puhujana suuri vaikutus ja yhteyksiä myös tiedemaailman huipulle. Fyysikko-filosofi David Bohm omaksui Krishnamurtilta vaikutteita ajatteluunsa ja kehitti niitä eteenpäin. ”Bohmilaisen dialogin” esittely oli ainakin minulle kirjan huippukohtia, sillä siinä dialogi saa entistä syvällisemmän merkityksen.

Länsimaisen, materialismista lähtevän mutta kvanttifysiikasta hämmennyksiin joutuneen hiukkasfysiikan ja intialaisen filosofian lähenävä suhde saa myös erillisen – tosin hieman epäilevänsävyisen – käsittelyn tässäkin kirjassa. Asia on todella pinnalla.

Intiassa mm. Sarvepalli Radhakrishnan ja Mahatma Gandhi jatkoivat uushindulaisuuden yleismaailmallista ajatus- ja toimintalinjaa myös politiikassa. Aurobindo Ghosen sanomana oli, että *advaita vedanta* tarjosi vankan pohjan mm. kansainväliselle yhteistyölle. Hän painotti myös spi-

rituaalisen kokemuksen olennaisuutta Intian filosofiassa ja uskonnossa. Nykyajan naisguru Äiti Amma on tuonut länteen New Agen siivittämänä hindulaisuuden rakkaudellisen puolen.

Kysymys Itsestä saa kirjassa perusteellisen, eri uskonto- ja vertailevan käsittelyn. Ansiokkaasti esitellään myös karma-käsitteen erilaisia tulkintoja. Onko karma jumalallista ennalta määräytymistä, joka sinänsä toteuttaa suurempaa tahtoa tai voidaanko se ymmärtää kehityksenä, jolla on suunta ja jossa ihminen oppii noudattamaan korkeampia lakeja. Karmaan liittyy laajoja filosofisia moraalikysymyksiä – myös kysymys vapaasta tahdosta kuuluu tähän yhteyteen.

Kirjassa paneudutaan erilaisiin käsityksiin guruista – opettajina, jonkin tietyn jumalan inkarnaatioina tai vaikapa yleensä vain vaikuttavina henkilöinä. Guruinstituutio saa käsittelynsä uskomuksineen ja ongelmineen. Tässäkin asenteet vaihtelevat: toisille guru on välttämätön, toisille ei. Guruja etsitään, kokeillaan ja romantisoidaan – löydetään ”se oikea”. Länsimaalaiset henkiset etsijät varsinkin ovat romantisoineet gurun etsimistä. – Mielenkiintoinen on myös kaikkea ruumiillisuutta kaih-tavien askeettien elämänarvoista lähteneen *joogan* tie

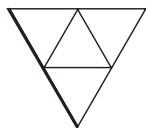
nykyajan kehonhoitomene-
telmäksi.

Sanotaan, että Intiassa on 33 000 jumalaa. Suurin osa intialaisista asuu maalla missä joka kylällä on oma jumalansa, jumalattarensa ja äitijumalat-tarensa puhdistusriitteinen ja palvontamenoineen. Kas-tittomalla paraiyari-ryhmä on vapaamielinen suhtautumistapa uskontoihin – se on irrallaan hindulaisuuden opil-lisesta puolesta. Pariyareissa on myös kristittyjä. On mie-lenkiintoista havaita, että mm. kristinuskon neitsyt Marian ja intialaisperäinen jumalatar Mariyammanin kykyjä voi-daan verrata toisiinsa: suuri jumalatar Neitsyt Maria, on parempi terveyden suojelijana ja pahojen henkien karkotta-jana, Mariyamman taas ison-rokon parantajana. – Kansalle jumaluudet ovat edelleenkin konkreetteja ihmisten asioi-den hoitajia.

Artikkelien kirjoittajat ovat Tapio Tamminen, Jyri Komu-lainen, Riikka Uksulainen, Tommi Lehtonen, Leo Nä-reaho, Kimmo Ketola, Juha Olavinen, Paavo Pylkkänen ja Tarja Kallio-Tamminen.

Kirjassa on luettelo tärkeim-mistä käsitteistä selityksineen, runsaasti lähdeviitteitä ja ha-kemisto.

Tuula Uusitalo

VIA-AKATEMIA

TAPAHTUMAT KESÄLLÄ 2009

Tilauuskonsertti

Kaukalinnan puutarhassa

maanantaina 20.7.2009 klo 13.30

Oopperalaulaja **Juha Kotilainen** ystävi-
neen esiintyy.

Marjatan Musiikkimatkat on tilannut kon-
sertin Suomen Kuvalehden lukijamatkalai-
sille. Konsertti on avoin kaikille. Tervetuloa!

Kaukalinnan V puutarhakonsertti Hehkuvia säveliä

sunnuntaina 2.8.2009 klo 13.30

Oopperalaulaja Juha Kotilainen, säveltä-
jä Timo-Juhani Kyllönen, siskokset Auro-
ra ja Olivia Kyllönen, Anja ja Timo Tyrväinen
Taljanka-yhtyeestä, sopraano Aila Knihtilä,
trubaduuri Camilla Stähle ja sopraano Lee-
na Reinman esiintyvät. Katso ilmoitus s. 2.

KURSSIT

Anteeksiänto, tervehtyminen ja minuuden mysteeri

Aika: 6. – 7.6.2009, la klo 9.30 – 17.00
ja su klo 9.00 – 14.30

Paikka: Kaukalinna, Viitamäentie 189,
Kerimäki

Opettaja: Professori, KT Simo Skinnari
Kurssimaksu: 100 euroa tai stipendi
Ilmoittautumiset 29.5.2009 mennessä.

Aikamme ihmisellä on vahva ego, hän
on "Minä itte". Kuitenkaan hän ei tunne sy-
vempää lkuista itseään. Tämä on hänen pa-
hoinvointinsa ja esimerkiksi sairauksiensa
perimmäinen syy. Seminaarissa käsitellään
sitä, miten elävöittää tie omaan Minuu-
teen ja sitä kautta myös ulottaa mielenkiin-
to – rakkaus – koko todellisuuteen? Miten
oppia kokemaan elämä tarkoitukselliseksi
sairauksien ja ongelmien keskelläkin? An-

teeksiänto on yksi keskeinen tie. Anteeksi-
änto myös itselleen. Mutta kuinka oppia an-
tamaan anteeksi? Kuinka oppia heräämään
totuuteen, kauneuteen ja hyvyyteen tässä
synkältä näyttävässä maailmassa?

Kesäakatemia

Henkisyiden ikuiset lähtökohdat ja uuden
ajan holismi

Aika: 19.–24.6.2009

Paikka: Kaukalinna, Viitamäentie 189,
Kerimäki

Katso ilmoitus s. 186.

Arkkityytit

Aika: 29.–30.8.2009, la klo 9.30–17.00
ja su klo 9.00–15.00

Paikka: Kaukalinna, Viitamäentie 189,
Kerimäki

Opettaja: FM Heljä Suuronen-Geib
Kurssimaksu: 100 euroa tai stipendi
Ilmoittautumiset 19.8.2009 mennessä.

Tutustu omiin arkkityyppieihisi kahden päi-
vän aikana:

*Jokanaisen jumalattaret ja jokamiehen
jumalat* – itsetuntemukseen arkkityyppien
avulla

Hera, Athena, Afrodite – kotirouva, ura-
nainen, viettelijätär, Demeter, Artemis, Per-
sephone, Hestia – äiti, sisar, tytär, nunna.
Miksi toiset naiset rakentavat uraa, kun toi-
sen unelmissa on saada lapsi, ja miksi toiset
etsivät aviomiestä, kun toiset empivät solmia
pysyvää suhdetta? Valtaa ja vaurautta janoa-
va Zeus, taiteellinen Poseidon, syrjään vetäy-
tyvä Hades ja muut muinaisen Kreikan juma-
latarten ja jumalten mukaan nimetyt arkkityy-
tit piilevät jokaisen naisen ja miehen alitajun-
nassa ja aktivoituvat eri elämäntilanteissa.

Arkkityyppien tunteminen ja niiden vai-
kutuksen tiedostaminen on yksi avain itse-
tuntemukseen, mutta myös toisten ihmisten
ymmärtämiseen.

TULOSSA SYKSYLLÄ 2009	MESSUTAPAHTUMAT
Yleisöluennot Helsingissä Paikka: Valon Tila, Uudenmaankatu 35 Oviraha: 10 euroa. Kahvitarjoilu. Lauantaina 26.9. ja 14.11.2009 klo 13–16. Yleisöluennot Turussa Paikka: Ruusuportti, Paimalantie 374 Oviraha: 10 euroa. Kahvitarjoilu. Sunnuntaina 6.9.2009 klo 13–16 Ihmisen henkinen kasvu, prof. Simo Skinnari Sunnuntaina 25.10.2009 klo 13–16. Teema ilmoitetaan myöhemmin.	
Yleisöluento Ilmajoella Sunnuntaina 20.9.2009 Teema ilmoitetaan myöhemmin.	Mantra-messut 23.–24.5.2009, Kaapelitehdas, Helsinki Workshop, Ajatuksen luova voima, Terttu Seppänen Maan ja Veden Emon festivaali 8.8.2009, Ruusuportti, Turku Sateenkaaripäivät 8.8.2009, Konsan Kartano, Turku Hyvinvointimessut 3.10.2009, Mikkelin Ammattikorkeakoulun Savonlinnan yksikkö, Savonlinna Hengen ja Tiedon messut 10.–11.10.2009, Helsingin suomalainen Yhteiskoulu, Helsinki Miniseminaari, Ajatuksen luova voima, Terttu Seppänen Tietoisku, Ajatusjooga arjen apuna ja tietoisuuden avartajana, Tuula Uusitalo
Pyhäinpäivän iltaseminaari Lauantaina 31.10.2009 klo 19, Kaukalinna, Kerimäki	
Adventtiseminaari, Tampereella Lauantaina 28.11.2009 klo 12-16 Syksyn tapahtumista tarkemmin www.via.fi	
	
Majoitus ja ruokailu Majoitus ja ruokailu eivät sisälly kurssimaksuun, vaan ne maksetaan erikseen. ● Via-Akatemian opiskelijoille majoitus sisältäen täyshoidon on 30 euroa/vrk, Via ry:n jäsenet 25 euroa/vrk. ● Lisämaksu linnavaatteista ja 1- 2 hengen huoneesta. ● Kesäisin mahdollisuus aittamajoitukseen.	
Lisätietoa ja ilmoittautumiset VIA-AKATEMIA	Puhelin: (015) 543 112, Telefax: (015) 533765 Postiosoite: PL 4, 58201 Kerimäki, Käyntiosoite: Kaukalinna, Viitamäentie 189, Kerimäki Sähköposti: via.akademia@via.fi Internet: www.via.fi

Uusi **SAFIIRI**

Ilmoitushinnat 2009

Mustavalkoinen/euroa

1/1 sisäsivut	135
1/2 sivua	85
1/4 svua	50
1/8 sivua	25

Neliväri/euroa

1/1 takakansi	470
1/1 sisäkansi	420
1/1 sisäsivu	300
1/2 sivua	190
1/4 sivua	110
1/8 sivua	55

Sivun koko 172 x 247 mm
Resoluutio 300 ppi

Hintoihin lisätään alv 22 %.
Vuosisopimuslennus 15%

Lisätietoja

Kaukalinna/Via-Akatemia,
Sinikka Juntura 015 543 112,
040 8255165
uus.safiiri@via.fi

Uusi Safiiri
maksaa
postimaksun

UUSI SAFIIRI
Tunnus 5009982
58003 Vastauslähetyt

TILAUSKORTTI

Uusi **SAFIIRI**

Teen Uuden Safiirin tilauksen

15,00 euroa/2 numeroa
alkaan numerosta _____

28,00 euroa/4 numeroa
alkaan numerosta _____

Tilauksen hinta Suomen ulkopuolelle;
2 numeroa Eurooppaan 18,00 euroa ja muualle 21,00 euroa
4 numeroa Eurooppaan 31,00 euroa ja muualle 34,00 euroa

☐ Suoritan ☐ Olen suorittanut

tilauksen maksun tilille

Uusi Safiiri, Kerimäen Op 513300 - 223577,
viite 550

Uusi Safiiri postitetaan maksun tultua tilille.

Tilaan Uuden Safiirin itselleni ☐

Tilaan Uuden Safiirin lahjaksi ☐

Tilaan aiempia numeroita seuraavasti
Suoritan niiden maksun + postikulut
lehtien mukana tulevalla tilisiirtolomakkeella.

Maksaja/tilaaja

Nimi _____

Jakeluosoite _____

Postinumero ja postitoimipaikka _____

Allekirjoitus _____

Lahjatilauksen saaja

Nimi _____

Jakeluosoite _____

Postinumero ja postitoimipaikka _____

Uusi SAFIIRI

Tilauksen teet maksamalla vuosi-
kerran hinnan Uuden Safiirin tilille
Kerimäen Osuuspankki
Uusi Safiiri
513300-223577, viite 550.

Tilaushinnat

Vuositilaus, 2 numeroa, Suomeen
15,00 euroa,
Eurooppaan 18,00 euroa ja muualle
21,00 euroa
Kahden vuoden tilaus, 4 numeroa,
Suomeen 28,00 euroa,
Eurooppaan 31,00 euroa ja muualle
34,00 euroa

Irtonumerohinnat

2000–2004
2,00 euroa/kpl + toimituskulut

Vuosikerrat

2005 - 2006
11 euroa
5,90 euro/kpl

Vuosikerta 2007
12 euroa
6,90 euroa/kpl

Vuosikerta 2008
13,80 euroa
6,90 euroa/kpl

2009
7,50 euroa/kpl

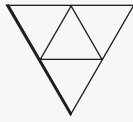
Hintoihin lisätään toimituskulut.

Myyntipisteet

Aatma, Helsinki
Akateeminen Kirjakauppa,
Helsinki, Tampere, Turku
Era Nova, Helsinki
Jofielin Pikku Putiikki, Tampere
Myllyoja, Ruusuportti, Turku
Unio Mystica, Helsinki
Valon Tila, Helsinki
Via-Akatemia, Kerimäki

Tilaukset

Uusi Safiiri
PL 4, 58201 Kerimäki
uusi.safiiri@via.fi
Via-Akatemia/Kaukalinna,
015 543112

KIRJEOPISTO VIAN RAJA-JOOGA

Opetusta luonteen jalostamiseksi menetelmänä looginen positiivinen ajattelu

Itämaisen filosofian ja psykologian tietämystä ihmisen
sisäisestä kehitymisestä täydennettynä nykyajan
länsimaisella psykologialla ja henkiselä tiedolla.

Tavoitteena mm.

- ajatusten hallinta
- luonteen jalostuminen
- keskittymiskyky
- sisäinen rauha
- harmoniset ihmissuhteet
- tajunnan avartuminen
- tietoinen yhteys Jumalaan

Yksilöllinen oppilaan lähtökohdat huomioonottava ohjaus.
Kirjeopistomuotoinen etenemistapa mahdollistaa mukana-
olon ajasta ja paikasta riippumatta. Myös lähiopetusta.

Tiedustelut ja esitetilaukset:

Kirjeopisto Via, Olavinkatu 34 B 22, 57130 Savonlinna
Puh. 015 273 558 tai 050 567 9630,
sähköposti: terttu.seppanen@via.fi, internet: www.via.fi

Homeopatia on nykyaikaisen tiedostavan ihmisen tehokas hoitomuoto. Homeopaattisten lääkkeiden valmistaminen ei rasita luontoa eikä eläinkokeita käytetä. Lääkkeet ovat myrkyttömiä ja niiden valmistus valvottua. Tervehtyminen on kokonaisvaltaista ja kestävää. Kehon vastustuskyky voimistuu ja tunnemaailma tasapainottuu. Homeopatiaa voidaan käyttää myös tukemaan muita hoitoja.

Vastaanottoni on maanantaista torstaihin Viiskulmassa Helsingissä
 Ajanvaraus puh. 050-401 6236
www.homeopaattisirkkaaro.fi
 Tiedustelut myös sirkka.aro@luukku.com

Tervetuloa!

Sirkka Aro
 Klassinen homeopaatti
 Fredrikinkatu 14, 00120 HKI
 050-401 6236

BIOKUSTANNUKSEN KIRJAKAUPPA

Abrahaminkatu 11, 00180 Helsinki
 Puh. (09) 637 248 ma-pe klo 15-17, la 11-14

Andrews: Väriterapiaopas, 16,50
 Artemajos: Kädestä katsominen, 15,-
 Atkinson: Ajatuksen voimalla parantaminen, 10,-
 Atkinson: Muistin kehittäminen, 20,-
 Besant, Leadbeater ym: Selvänäkö ja telepatia, 18,-
 Blavatsky: Buddhalaisia kirjoituksia, 18,-
 Blavatsky: Intian filosofian sanakirja, 18,-
 Blavatsky, Schure, Sinnett: Atlantis – kadonnut manner, 18,-
 Busch: 1500 vuotta elämästäni, 12,-
 Caddy: Henkisellä polulla, 16,50
 Caddy: Ovi sisimpään, 20,-
 Dalai-lama: Mietiskelyn harjoittaminen, 25,-
 Elonpyörä – vuosikirja 2009, 14,-
 Flammarion: Urania, 25,-
 Hartmann: Seikkailu rosenkreutzilaisten luona, 25,-
 Hunt: Väreillä parantaminen, 15,-
 Lad: Ayurveda – käytännöllinen opas, 25,-
 Leo: Astrologiaa – planeettojen vaikutus, 15,-
 Mead: Apollonios Iyanalainen, 16,50
 Radford: Aromaterapiaopas, 20,-
 Schure: Pythagoras, 19,-
 Snellgrove: Aurat ja chakrat, 23,-
 Valvanne: Kirjoituksia mystiikasta, 15,-
 Vegetarismi – eettinen näkökulma, uusittu 2. painos, 15,-
 Bodhi Melong – buddhalainen lehti nro 10, 6,-

Kirjakauppa internetissä:

www.biokustannus.com

KOPIO NIINI cityoffset paino- ja kopiotalo

- esitteet
- hinnastot
- julisteet
- kirjat
- kutsu- ja käyntikortit

myynti 010 6803 472
tampere@kopioniini.fi

**Tampereen
 TARJOUS!**

B5
 100 sivua, 100 kpl

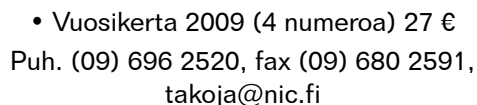
480 €

sis. alv 22%
 tulostusvalmiista
 PDF-tiedostosta

Helsinki
 Karhula
 Kotka
 Lappeenranta
 Tampere
 Turku
 Tallinna

www.kopioniini.fi

Messutoimisto näytteilleasettajille
1.9.2009 alkaen ti-to klo 12-15
puh 09-6121772, email rajatied@sci.fi

VIA-AKATEMIA

Kaikille kiinnostuneille avoin

Kesäakatemia

**Teema: Henkisyiden ikuiset lähtökohdat
ja uuden ajan holismi**

Aika: 20.-24.6.2009

Paikka: Kaukalinna, Viitamäentie 189, Kerimäki

Luennoitsijoina mm:

Juhani Turjanmaa, FM, *Evoluutio ja tietoisuuden kasvu
Teilhard de Chardinin ajattelussa.*

"...tietoisuus ei ole mitään vähempää kuin kehittyvän elämän
substanssi ja ydin."

Anu Kumpulainen, Huk, *Holistinen maailmankuva*

Timo Ristiluoma, DI, *Kvanttifysiikka ja henkisyys*

Yrjö Honkala, FM, *Rupert Sheldrake ja morfiset kentät*

Tuula Uusitalo, filosofi, *Teleportaatiota ja aikamatkailua,
ajatusvoimasta esoteerisfilosofisesti*

Heikki Vuorila, FM, *Elämän ykseys kokemuksena*

Kaisa Pakkala, FM, *Läsnäolo- ja tietoisuustaidot*

Sinikka Juntura, VTM, *Kansakuntaa rakentamaan*

Heljä Suuronen-Geib, FM, *Seitsemän hermeettistä periaatetta*

Terttu Seppänen, YTM, *Henkisyiden ilmenemisen muodoista*

- Juhannusaattoiltana 19.6.
rentoutuneesti yrittisaunomista,
musiikkia, kynttiläseremonia.
- Maanantaina 22.6. iltapäivällä
retki Retretin taidenäyttelyyn
Punkaharjulle.
- Ohjelmassa myös parantavaa
meditatiivista laulua, mielen ja
kehon harjoituksia, uintiretkiä,
kävely- ja talkootyömeditaatiota
keittiössä ja pihoilla.
- Päiväkohtainen ohjelma tulossa!

*Vietä huikean
inspiroivat viisi päivää
filosofisesti pohtivassa
seurassa Kaukalinnan
kauniissa kappalaisen
pappilassa.*

- Tiedustelut Via-Akatemia,
puh. (015) 543 112 tai
040 825 5165,
email via.akatemia@via.fi.
- Osallistumismaksu 120 euroa
koko ajalta, 30 euroa/päivä tai
tarvittaessa stipendi.
- Majitus sisältäen täysihoidon on
30 euroa/vrk, Via ry:n jäsenet
25 euroa/vrk.
- Ilmoittautumiset 10.6.2009
mennessä Via-Akatemiaan,
via.akatemia@via.fi
tai puh. (015) 543 112,
040 825 5165.

Lämpimästi tervetuloa!

Tiloja vuokrattavana Kerimäellä

Via-Akatemia, **Kaukalinna** (rakennettu 1853), Viitamäentie 189

Via ry, **Wanha Apteekintalo** (rakennettu 1911), Ristisolantie 1

SAVONLINNAN OOPERAJUHLIEN AIKAAN 2009

Wanhalla Apteekintalolla

Kesäkahvila ja aamiaismajoitus

Tiedustelut ja varaukset:

Aila Knihtilä, 040 532 2653 ja Leena Reinman, 040 586 8028

Kaukalinnassa

Aamiaismajoitus

Tiedustelut ja varaukset: Sinikka Juntura,

(015) 543 112, 040 825 5165, kaukalinna@via.fi

Tervetuloa!

VIA-AKATEMIA
kurssit
via.akatemia@via.fi

Puhelin (015) 543 112

VIA RY
vuokraukset
kaukalinna@via.fi

www.via.fi

Clematis 'Ivan Olsson', vaaleansininen
Clematis 'Hanaguruma', vaaleanpunainen

Sofianlehdosta löydät mm:

- Kukkakaupan täyspalvelu
- Kotipuutarhakoulun kasvi- ja puutarha-aiheisia iltakursseja
- Suomen suurin kärhövalikoima (Clematis)
- Wanhat ja uudet ruusulajikkeet
- Perennat erilaisille kasvupaikoille
- Pionit keväästä syksyyn
- Hedelmäpuut ja marjapensaat
- Havukasvit ja muut ikivihreät
- Verkkomyymälämme

Tervetuloa !

Palvelemme Sinua vuoden ympäri.

Puutarhakeskus Sofianlehto
Garden Center
Sofianlehdonkatu 12, 00610 Helsinki
Puh: 09-796 230
sofianlehto@sofianlehto.com

*** myyntiluettelot

www.sofianlehto.com***